

Cuprins

Cap.1 Modele de dezvoltare policentrică în Uniunea Europeană

1.1	Contextul general la nivel european	pag.	5
1.1.1	Zonele metropolitane europene	pag.	7
1.1.2	Aspecte sociale ale dezvoltării zonelor metropolitane	pag.	9
1.1.3	Tendențe pan-europene	pag.	16
1.1.4	Principalele probleme în dezbateri privind zonele metropolitane	pag.	17
1.2	Rolul competiției în dezvoltarea zonelor urbane funcționale	pag.	19
1.2.1	Unele aspecte conceptuale	pag.	19
1.2.2	Elementele de noutate în competiția zonelor metropolitane	pag.	22
1.2.3	Piețele în care concurează orașele și zonele metropolitane	pag.	23
1.3	Guvernanța și dezvoltarea teritorială durabilă în cadrul zonelor metropolitane	pag.	26
1.3.1	Strategii metropolitane integrate	pag.	27
1.3.2	Conceptul de guvernanță urbană	pag.	28
1.3.3	Guvernanța zonelor urbane funcționale	pag.	30
1.4	Strategii pentru dezvoltarea durabilă a zonelor metropolitane	pag.	38
1.4.1	Noile funcțiuni ale zonelor metropolitane în Uniunea Europeană	pag.	46
1.4.2	Provocări ale unei dezvoltări durabile a zonelor metropolitane	pag.	47
1.4.3	Sistemele de planificare metropolitană	pag.	51

Cap.2 Stadiul actual privind dezvoltarea metropolitană la nivelul polilor de creștere și al polilor de dezvoltare urbană din România

2.1	Contextul general privind datele de analiză	pag.	58
2.2	Cadrul legislativ existent privind dezvoltarea metropolitană în România	pag.	59
2.3	Situația actuală privind stadiul constituirii zonelor metropolitane la nivelul polilor de creștere și al polilor de dezvoltare	pag.	61

2.3.1	Municipiul Ploiești.....	pag.	62
2.3.2	Municipiul Pitești.....	pag.	63
2.3.3	Municipiul Constanța.....	pag.	65
2.3.4	Municipiile Galați și Brăila.....	pag.	66
2.3.5	Municipiul Iași.....	pag.	69
2.3.6	Municipiul Bacău.....	pag.	71
2.3.7	Municipiul Suceava.....	pag.	72
2.3.8	Municipiul Brașov.....	pag.	74
2.3.9	Municipiul Sibiu.....	pag.	75
2.3.10	Municipiul Târgu Mureș.....	pag.	76
2.3.11	Municipiul Cluj Napoca.....	pag.	78
2.3.12	Municipiul Baia Mare.....	pag.	79
2.3.13	Municipiul Oradea.....	pag.	81
2.3.14	Municipiul Satu Mare.....	pag.	82
2.3.15	Municipiul Timișoara.....	pag.	84
2.3.16	Municipiul Arad.....	pag.	85
2.3.17	Municipiul Deva.....	pag.	86
2.3.18	Municipiul Craiova.....	pag.	89
2.3.19	Municipiul Râmnicu Vâlcea.....	pag.	90
2.4	Concluzii privind stadiul asocierii în zone metropolitane la nivelul polilor de creștere și al polilor de dezvoltare.....	pag.	93

Cap.3 Analiza legislației naționale privind dezvoltarea policentrică

3.1	Definirea legală a zonei metropolitane.....	pag.	98
3.2	Constituirea zonelor metropolitane.....	pag.	100
3.3	Organizarea și funcționarea zonelor metropolitane.....	pag.	103
3.4	Obiectivele, competențele și serviciile Asociației Zonei Metropolitane.....	pag.	104
3.5	Managementul Asociației Zonei Metropolitane.....	pag.	105
3.6	Planul de amenajare a teritoriului metropolitan.....	pag.	106

3.7	Finanțarea, bugetul și patrimoniul zonelor metropolitane.....	pag. 108
3.8	Exemple privind constituirea zonelor metropolitane.....	pag. 109

Cap.4 Dezvoltarea policentrică în contextul regionalizării României și al perioadei de programare UE 2014-2020

4.1	Zonele metropolitane în contextul regionalizării României.....	pag. 132
4.1.1	Recomandările Uniunii Europene privind regionalizarea statelor membre.....	pag. 132
4.1.2	Abordarea europeană în domeniul intercomunalității.....	pag. 133
4.1.3	Cadrul legislativ național privind zonele metropolitane.....	pag. 135
4.1.4	Avantajele creării zonelor metropolitane.....	pag. 137
4.2	Zonele metropolitane în contextul perioadei de programare 2014 – 2020.....	pag. 140
4.2.1	Strategia Europa 2020.....	pag. 140
4.2.2	Priorități teritoriale pentru dezvoltarea Uniunii Europene.....	pag. 142
4.2.3	Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030.....	pag. 144
4.2.4	Dezbateri privind următoarea perioadă de programare 201 - 2020.....	pag. 146
4.2.5	Coeziunea teritorială în perspectiva viitoarei perioade de programare.....	pag. 149
4.3	Memorandumul privind adoptarea măsurilor necesare pentru demararea procesului de regionalizare-descentralizare în România.....	pag. 149

Cap.5 Propuneri privind modificarea legislației în domeniul dezvoltării policentrice

5.1	Nevoia unui cadru instituțional adecvat.....	pag. 156
5.1.1	Cadrul legal care definește structurile de administrare ale polilor de creștere.....	pag. 156
5.2	Cadrul legal care definește funcționarea ADI-urilor în România.....	pag. 158
5.2.1	Coordonarea polilor de creștere.....	pag. 160
5.2.2	Liderii polilor de creștere și polilor de dezvoltare.....	pag. 160
5.3	Experiența internațională privind funcționarea structurilor intercomunitare.....	pag. 163

5.3.1	Modelul de cooperare intercomunitară al legislației franceze.....pag.	165
5.4	Propuneri privind modificarea legislației care reglementează modul de constituire și funcționare al zonelor metropolitane.....pag.	170
 Cap.6 Concluzii și recomandări privind strategia națională de dezvoltare policentrică		
6.1	Structuri policentrice de dezvoltare teritorială.....pag.	176
6.2	Policentricitatea – Conceptul european de dezvoltare spațială.....pag.	177
6.3	Politica actuală a României privind polii de creștere și dezvoltare.....pag.	181
6.4	Investițiile teritoriale integrate în contextul perioadei de programare 2014- 2020.....pag.	190
6.5	Recomandări privind politica de dezvoltare policentrică pentru perioada de programare 2014-2020.....pag.	196
6.5.1	Recomandări privind polii de creștere.....pag.	199
6.5.2	Recomandări privind polii de dezvoltare urbană.....pag.	202
	Bibliografie.....pag.	204

Cap. 1 Modele de dezvoltare policentrică în Uniunea Europeană

1.1 Contextul general la nivel european

Procesul de metropolizare joacă un rol de seamă în dezvoltarea spațiului european, proces în care metropolele au devenit motoare ale creșterii și principale puncte nodale de inovare. Economia creată de metropole și beneficiile activității se propagă spre centrele urbane mai mici din fiecare țară.

Competitivitatea și bunăstarea Zonelor Metropolitane ale Europei este esențială pentru realizarea obiectivelor Convenției Europene (coeziunea teritorială), a Strategiilor de la Lisabona și Goeteborg (competitivitate și dezvoltare economică durabilă), a Perspectivei Dezvoltării Spațiale Europene (ESDP – pentru îmbunătățirea echilibrului urban) și a celui de al patrulea Raport de Coeziune (pentru coeziune economică și socială).

Competitivitatea reclamă o abordare inclusivă a problematicii urbane sub aspect economic și social, responsabilă din punct de vedere al mediului. Competitivitatea și coeziunea urbană pot fi facilitate prin crearea unor instrumente eficiente pentru luarea deciziilor strategice și implementarea unor acțiuni în cadrul unor zone urbane funcționale (a se vedea rapoartele ESPON) și îndeosebi a celor cu caracteristici metropolitane. Recunoașterea și definirea zonelor metropolitane ale Europei este o cerință esențială pentru ca acestea să-și poată aduce contribuția la implementarea politicilor europene.

În esență, viitorul Europei pe termen lung depinde în mare măsură de competitivitatea și bunăstarea celor aproximativ 120 de zone metropolitane recunoscute, care cuprind peste 60% din populația Europei. Numărul zonelor metropolitane este în continuă creștere, fiecare având în componența sa un număr de municipii și orașe de mărimi diferite, interconectate și interdependente.

Procesul de metropolizare a condus la redefinirea orașelor sub aspectul dezvoltării lor teritoriale, aducând în prim-planul dezvoltării spațiale problema managementului teritoriilor metropolitane.

Teritoriile metropolitane ridică numeroase probleme strategice comune: managementul schimbărilor economice la scară națională și globală, a diversității sociale și culturale, a

infrastructurii de comunicații și nu în ultimul rând a protejării patrimoniului natural și cultural.

Zonele metropolitane sunt:

- gazdă și promotori ai competitivității;
- au un rol important de jucat în dezvoltarea echilibrată și durabilă a Europei;
- trebuie să fie motoare ale creșterii în statele membre, noi și vechi;
- sunt coloana vertebrală a dezvoltării în cadrul și în afara UE.

Zonele metropolitane necesită o mai bună integrare internă. Economia globală nu mai este o structură ierarhică a statelor-națiuni și a economiilor acestora. În prezent și în viitor, marea majoritate a actorilor se bazează pe rețele în cadrul și între zonele metropolitane. Integrarea internă a zonelor metropolitane se referă la cooperarea și crearea de rețele în cadrul zonei metropolitane și cu zonele înconjurătoare. Aceasta permite tuturor forțelor comunității de afaceri și științifice, precum și organismelor publice să coopereze în folosul binelui general. În acest sens, orașele centrale au importanța lor, dar întregul potențial de dezvoltare poate fi pus în valoare numai în cadrul zonelor mai largi – metropolitane.

Zonele metropolitane îndeplinesc rolul de porți de intrare prin asigurarea accesului la cunoaștere, contribuind la transferul în practică a cunoștințelor. Ele cuprind, de asemenea, noduri ale infrastructurii de trafic trans-european. Integrarea europeană a zonelor presupune și crearea unor alianțe strategice la nivel european, în scopul promovării creșterii, competitivității și integrării globale.

În acest scop, zonele metropolitane au nevoie de infrastructuri reale și virtuale (infrastructurile virtuale sunt rețelele de firme și organisme publice, precum și prezența în centrele de decizie precum Bruxelles-ul; infrastructurile reale sunt transportul de mărfuri și persoane pe drum, căi ferate, aer, târguri de comerț, capacități de cercetare și învățământ).

Față de amploarea și diversitatea problematicei pe care o ridică procesul de metropolizare, au fost elaborate numeroase studii și proiecte care analizează modul de funcționare a teritoriilor metropolitane și condițiile de organizare ale acestora.

1.1.1 Zonele metropolitane europene

În ultimii 50 de ani, schimbările din Europa au fost accelerate de procesul de globalizare, consecințele acestora făcându-se simțite îndeosebi prin mutațiile produse în centrele de gravitație, adică zonele metropolitane. Zonele metropolitane sunt cele mai bine pregătite prin echiparea lor pentru a răspunde provocărilor contemporane și de a valorifica cel mai bine oportunitățile actuale.

Procesul de metropolizare se caracterizează prin multiplicarea marilor aglomerații și concentrarea crescândă a populației, activităților și de producere de bunuri și servicii în cadrul unor spații geografice tot mai extinse și ale căror limite sunt imprecise.

Creșterea este însoțită de o tot mai mare fragmentare socială și spațială (segregare socială, specializare spațială, criminalitate, lipsă de siguranță). Spre deosebire de orașe, metropolele nu dispun de instituții politice proprii. Fragmentarea spațială poate încetini sau împiedica investițiile publice și private.

Politicile regionale care au ca obiectiv reducerea acestei fragmentări spațiale, prin corelarea guvernantei zonelor metropolitane cu dinamicele teritoriale, au dat deja unele rezultate favorabile, cum ar fi de exemplu zona Barcelona sau Stuttgart.

Procesul de mondializare își lasă tot mai mult amprenta pe structura și dinamica zonelor metropolitane europene. Marile orașe europene sunt noduri ale unei rețele mondiale de metropole în continuă evoluție. Pe lângă New York, Londra, Tokyo, Hong Kong se înscriu și orașele Frankfurt, Paris, Bruxelles, Milano sau Madrid.

Aceste metropole pilotează economia mondială prin instituțiile internaționale, instituțiile financiar-bancare și marile companii multinaționale, care și-au stabilit sediile în cadrul lor.

Pe plan european, are loc procesul interactiv de adaptare a politicilor economice, sociale, de mediu și de amenajare spațială la realizarea pieței unice, integrate.

Zonele metropolitane sunt principalele centre de cercetare, inovare și de creare de noi activități. În cadrul lor se concentrează activitățile cu valoare adăugată ridicată, îndeosebi serviciile pentru întreprinderi. În acest context, tehnologiile de informație și de comunicare joacă un rol primordial.

Zonele metropolitane sunt legate între ele prin rețele fizice și virtuale, în funcție de volumul și importanța nucleelor economice din diferitele zone. Politica europeană pentru transporturi (TEN) favorizează dezvoltarea acestor rețele și liberalizarea sectorului aerian.

Zonele metropolitane sunt și importanți poli culturali, turistici și de loisir. Patrimoniul cultural reprezintă un element major al istoriei și identității lor. Universitățile, bibliotecile, muzeele, teatrele, sălile de concerte, monumentele etc. sunt elemente de valoare, care fac din zonele metropolitane locuri privilegiate de conservare și difuzare a valorilor culturale europene.

Caracterul cosmopolit al zonelor metropolitane este un element de importanță majoră pentru dezvoltarea industriei media (presă, edituri, radio, TV, publicitate, telecomunicații) și pe plan general industriile creative reprezintă un sector de activitate în plină expansiune. Pe lângă acțiunea autorităților publice, societatea civilă – actorii socio-economici, organizațiile culturale – se mobilizează într-un proces de integrare și participare.

Cooperarea și interacțiunea dintre actorii publici și privați joacă un rol decisiv în dinamica zonelor metropolitane. Experiența a demonstrat că acest tip de cooperare este mai ușor de realizat la nivelul unor mari unități teritoriale, decât la nivel național.

În principiu, nivelul zonei metropolitane reprezintă scara propice pentru a defini, cu toți actorii implicați, obiectivele amenajării spațiale ale unei zone mari și pentru a mobiliza mijloacele necesare pentru realizarea în practică a acestora.

O zonă metropolitană este formată dintr-un nucleu central, oraș sau aglomerație urbană, și o periferie formată dintr-o serie de comune, o mare parte a populației active a acestora lucrând în nucleul central. Această noțiune tine seama de existența unor zone periferice puternic polarizate de centru și a căror creștere o urmărește pe cea a centrului.

Pentru a fi considerată zonă metropolitană, **nucleul central are un număr minim de locuitori** (METREX a stabilit minimum 500.000 locuitori) **sau de locuri de muncă**. Se recunoaște, de asemenea, **un anumit prag al navetismului** locuință-loc de muncă de la periferie spre nucleul central (de ex. 10% din activii care locuiesc în periferii). În practică, acești parametri au fost stabiliți în mod arbitrar și au o importanță relativă.

În ultimii ani a apărut un nou tip de zonă metropolitană: **zona metropolitană policentrică**, în care mai multe aglomerații urbane funcționează în rețea, iar bazinele lor de activi se întrepătrund (de ex. Ranstad cu 7 milioane de locuitori, Zona Rin-Ruhr cu 11 milioane, Zona Viena-Bratislava cu 4,6 milioane etc.).

În funcție de importanța și funcțiunile lor, zonele metropolitane își exercită influența în teritoriu – la nivel regional, național, european sau mondial. Se estimează că în Uniunea Europeană lărgită există cca. 50 de zone metropolitane cu peste 1 milion de locuitori.

1.1.2 Aspecte sociale ale dezvoltării zonelor metropolitane

Comitetul European Economic și Social (CEES) a considerat că este în interesul Uniunii Europene ca problema zonelor metropolitane să fie abordată la scara europeană, în prelungirea dezbaterilor naționale privind amenajarea viitoare a zonelor metropolitane.

Comitetul European Economic și Social (CEES) a considerat necesară elaborarea unor linii directoare cu caracter general cu privire la dezvoltarea zonelor metropolitane și la inițiativele naționale legate de acestea. Se consideră că o dezbatere bine structurată pe această temă va putea pune într-o perspectivă comparată inițiativele naționale.

Dezbaterile din ultimii ani s-au axat pe legătura care există între zonele metropolitane și Strategia de la Lisabona, ceea ce a constituit un pas înainte în abordarea problemelor.

În multe țări, autoritățile publice, sectorul privat și societatea civilă se străduiesc să creeze condițiile cerute de dezvoltarea durabilă a zonelor metropolitane și de asigurarea competitivității în Europa și în lume.

Tendința se face simțită îndeosebi în Germania. Studiile universităților și cele elaborate la nivel federal au contribuit la obiectivitatea dezbaterilor, iar conferințele interministeriale cu privire la zonele metropolitane au atras atât autoritățile regionale, cât și pe cele naționale.

Politica Urbană a Comisiei și Agenda Teritorială reprezintă noi progrese: aceste documente creează cadrul pentru noile politici urbane, iar Agenda subliniază unele din caracteristicile proprii zonelor metropolitane.

În pofida diferențelor existente între structurile și abordările naționale, **provocările și ambițiile marilor zone urbane** sunt în general aceleași:

- lipsa de identitate și guvernanța necorespunzătoare împiedică dezvoltarea echilibrată a zonelor metropolitane;
- succesul zonelor metropolitane depinde de implicarea mai multor nivele de autorități – național, regional și local; aceasta presupune ca autoritățile descentralizate să dispună de legitimitate, ceea ce înlesnește și inițiativele sectorului privat și neguvernamental;
- lipsa datelor socio-economice și de mediu comparabile nu permite monitorizarea zonelor metropolitane la nivel european.

În avizul său din 2011, CEES a atras atenția asupra implicațiilor socio-economice ale zonelor metropolitane europene, implicații insuficient analizate până în prezent. Astfel CEES a atras atenția instituțiilor asupra **concentrării crescânde de persoane și activități economice în zonele metropolitane** atât în Europa, cât și la nivel mondial. Zonele metropolitane sunt laboratoarele economiei globale, motoarele economiei și centrele de creativitate și inovare.

În același timp, principalele provocări care stau în fața Europei în viitorul apropiat sunt concentrate în zonele metropolitane. Acestea sunt: concentrarea sărăciei, excluderea socială și segregarea spațială, cu implicațiile aferente legate de șomaj și criminalitate.

Influența zonelor metropolitane este sporită și de multiplele lor interacțiuni cu nivelul internațional. La rândul lor, rețelele zonelor metropolitane contribuie la întărirea integrării europene.

Fată de această situație, numărul studiilor și analizelor comparative referitoare la zonele metropolitane este relativ redus, lipsesc datele comparabile privind punctele tari, punctele slabe, constrângerile și oportunitățile pe care acestea le oferă. Din acest motiv, CEES a insistat asupra delimitării spațiale a zonelor metropolitane europene, pentru a putea produce date comparabile, inclusiv evaluarea indicatorilor cheie legați de strategia de la Lisabona.

Economia bazată pe cunoaștere și societatea rețelilor sporește atractivitatea zonelor metropolitane pentru persoane și activități economice. În cadrul Statelor Membre au avut loc discuții aprinse la nivel național și regional cu privire la politicile care trebuie adoptate pentru

marile zone metropolitane, în special în ceea ce privește guvernanta. Aceste discuții sunt adesea urmate de acțiuni concrete, atât de sus în jos, cât și de jos în sus.

CEES recomandă:

- Elaborarea unei Cărți Verzi privind zonele metropolitane, în completarea Agendei Teritoriale și a Liniilor Directoare privind Coeziunea, în vederea încurajării dezbaterilor la nivel european pe baza unor analize obiective;
- Provocările și aspirațiile marilor zone metropolitane, precum și experiența Statelor membre, trebuie să se constituie într-o perspectivă europeană comună, iar cele mai bune practici vor trebui diseminate;
- Este necesară luarea unei decizii de către Comisie, prin care Eurostat să fie însărcinat cu producerea de date anuale, fiabile și comparabile, pentru toate zonele metropolitane din Europa.

În ultima perioadă au fost luate o serie de inițiative la nivel național și regional, care pun în lumină evoluția zonelor metropolitane.

Asemenea inițiative se referă la o gamă largă de măsuri pentru susținerea unei mai armonioase dezvoltări a infrastructurii, amenajării teritoriului, economiei și aspectelor sociale, precum și a infrastructurii de transport și telecomunicații între zone metropolitane.

Iată câteva asemenea **inițiative**:

În **Germania** au avut loc discuții de fond cu privire la zone metropolitane. Au fost elaborate studii în universități și au avut loc dezbateri, în scopul declarat de a întocmi – în mod corespunzător și obiectiv – **o listă a funcțiilor pe care trebuie să le aibă marile zone metropolitane**, pentru ca pe baza acesteia, **să poată fi identificate zonele respective**.

Studiile din Germania au reprezentat trecerea de la abordarea tradițională, pe baza hărților naționale împărțite în Lander, cu orașe și municipii din cadrul lor, la o abordare alternativă care prezintă o hartă a Germaniei cu „**Leitbilder**” sau „**mozaic al funcțiilor**”.

Pe baza unor linii directoare și a planurilor de acțiune pentru amenajarea teritoriului (începând din 1992-1993), care au pus accentul pe importanța și rolul zonelor metropolitane, **în 2006 au**

fost identificate în Germania 11 zone (consfințite ca atare prin decizia conferinței interministeriale a miniștrilor federali și de landuri).

Harta zonelor metropolitane germane relevă **incompatibilitățile care există între organizarea administrativă și limitele geografice ale zonelor metropolitane**. De exemplu, zona metropolitană Nürnberg include orașul Nürnberg și o aglomerație de localități urbane și rurale din zona înconjurătoare. Altele, precum Frankfurt pe Main sau Hamburg, acoperă parțial teritoriul mai multor landuri; altele ca München și Zona Ruhr, sunt parte a unui singur land.

În numeroase cazuri, regionalizarea tematică s-a pus deja în aplicare, spre exemplu în domenii ca sportul, cultura, dezvoltarea rurală durabilă. În toate cazurile, teritoriul include orașe mari și mici, precum și zone rurale. În felul acesta, a fost posibilă delimitarea clară a respectivelor zone metropolitane.

Până în prezent, nu au fost luate măsuri specifice la nivel național. S-a cerut **ca fiecare zonă metropolitană să-și definească specificitatea și să le facă publice**. Obiectivul este ca zonele metropolitane să se dezvolte ca **entități autonome în context european și internațional**. Aceste ambiții urmează să fie susținute de o serie de politici naționale, precum politicile privind căile ferate, căile aeriene etc.

În vederea susținerii acestui nou mod de abordare, li s-a cerut zonelor metropolitane să-și creeze sisteme de reprezentare în raport cu specificul lor și cu viziunea lor de viitor. Ele au toată libertatea să-și stabilească propriile proceduri, fie prin sufragiu direct, ca de exemplu la Stuttgart, fie prin reprezentare indirectă, ca în orașele și municipalitățile din zona Nürnberg.

Obiectivele politicilor care trebuie discutate și realizate în cazul acestor zone metropolitane ale căror caracteristici variază sunt următoarele:

- asigurarea masei critice pentru competitivitate;
- crearea condițiilor pentru o guvernare eficientă;
- crearea unei organizări spațiale policentrice;
- găsirea unui echilibru satisfăcător între dezvoltarea urbană și protejarea zonelor rurale;

- dezvoltarea infrastructurii de transport și asigurarea mobilității;
- susținerea inovațiilor și a clusterelor economice;
- managementul riscurilor naturale și tehnologice;
- obținerea resurselor publice necesare pentru investiții;
- îmbunătățirea acceselor internaționale;
- asigurarea promovării zonei.

În **Marea Britanie**, interesul pentru întărirea dezvoltării zonelor metropolitane datează de la începutul acestui secol. În 2004 guvernul a publicat un document privind competitivitatea zonelor metropolitane, altele decât Londra, cu scopul de a crea condițiile pentru întărirea autonomiei „orașelor zone” în context internațional.

Procesul a fost însă blocat, datorită rezultatului negativ al referendumului pentru crearea unui parlament regional în zona Newcastle.

În prezent, dezbaterile în Marea Britanie se axează pe divizarea competențelor între nivelul național și nivelul regional, pe de o parte, și orașele și municipiile din zonele cele mai dens populate identificate ca viitoare zone metropolitane.

Ideea de a crea orașe zone continuă să fie actuală. În pofida ambiguității dezbaterilor, s-a pregătit o Carte Albă pe acest subiect și se elaborează o propunere de o nouă organizare spațială bazată pe criterii recunoscute, similare celor din Germania.

Trebuie făcută distincție între politica de descentralizare și susținerea acordată dezvoltării zonelor metropolitane. Aceasta din urmă se caracterizează prin flexibilitate și alianța creată între municipalități, în vederea valorificării la maximum a oportunităților și depășirii în comun a provocărilor. Un bun exemplu în acest sens este dezvoltarea Nordului Angliei (Manchester, Liverpool, Leeds, Sheffield, Newcastle și York), o inițiativă de jos în sus numită „Calea de Nord”.

Se consideră indispensabilă existența unei abordări de sus în jos, ca răspuns la inițiativele locale și regionale, deoarece o serie de decizii strategice trebuie luate de comun acord.

Aceste decizii pot avea forma a **trei agende**:

- o agendă de **competitivitate** pentru susținerea zonelor cel mai performante și a celor cel mai puțin performante;
- o agendă de **coeziune socială** pentru populațiile dezavantajate;
- o agendă de **mediu**, incluzând măsuri pentru îmbunătățirea calității vieții și conservarea resurselor naturale.

În aceste trei domenii, zona metropolitană este considerată ca fiind nivelul geografic cel mai corespunzător de implementare.

În **Franța**, dezbaterile au început în anii 1960. Până în prezent, au fost luate foarte puține măsuri concrete, datorită dimensiunii politice a dezbaterilor. În general, dimensiunea politică a problemelor a fost comună tuturor țărilor europene.

În 2004, s-a lansat o chemare pentru proiecte metropolitane, în scopul încurajării cooperării între orașele mari și susținerea dezvoltării economice a zonelor metropolitane. În cadrul acestui proiect au fost selectate 15 proiecte metropolitane elaborate de autoritățile locale.

Începând cu anul 2007, contractele metropolitane beneficiază de sprijinul statului pentru implementarea măsurilor structurale. Inițiativa a reprezentat o recunoaștere a importanței zonelor metropolitane, având rol-cheie în competitivitatea zonelor.

În **Italia și Spania** regionalizarea înregistrează progrese. Această tendință, deși nu are directă legătură cu zonele metropolitane, creează noi oportunități pentru guvernarea zonelor metropolitane.

În Italia, legea adoptată în 1990 a stabilit o abordare de sus în jos și a identificat 14 zone metropolitane. Legea nu a fost însă pusă în aplicare. Noua lege din 1999 a deschis calea pentru inițiative de jos în sus pentru crearea de zone metropolitane. În zona Bologna a fost creată o *unică adunare* formată din 20 municipalități și având un buget propriu. În final, prin reforma constituției din 2001 a fost autorizată crearea unui număr de trei zone metropolitane în jurul orașelor Roma, Napoli și Milano.

În Spania, dezbaterile spațiale este umbrită de autonomia regională, acestora revenindu-le întreaga autoritate. Ca urmare, regiunile au competențe și pentru zonele metropolitane. Există un proces în curs de desfășurare de întărire a principalelor orașe, alături de încercarea de a împărți competențele între guvernul central, comunitățile autonome și zonele metropolitane precum Madrid, Barcelona și Valencia. Bilbao reprezintă un caz aparte, în care metropolizarea s-a efectuat cu succes.

Existența zonelor metropolitane se remarcă nu doar în țările mari sau numai în anumite țări. S-au creat astfel zone metropolitane de succes, cum ar fi:

- Centropo – Viena - Bratislava - Brno – Győr;
- Copenhaga - Malmö (între Danemarca și Suedia);
- Randstad în Olanda.

În noile state membre au loc de asemenea dezvoltări asemănătoare. În Polonia guvernul a identificat o serie de zone metropolitane și orașe-zone. Unul din exemple este Katowice, care a obținut statutul de zonă metropolitană.

Totuși, dezvoltarea urbană și metropolitană sunt în general procese necontrolate, datorită lipsei unei guvernări regionale corespunzătoare. De aceea, unele zone metropolitane își caută inspirația în practicile și expertiza în țările cu tradiție în descentralizare.

Camerele de Comerț și Industrie, ca reprezentanți puternici și importanți ai mediului de afaceri la nivel local și regional, sunt de asemenea implicate în procesul de metropolizare, îndeosebi camerele de comerț din orașele-capitală și din orașele-zone. Acestea contribuie la sporirea atractivității și a influenței economice și culturale a zonelor lor, fără a pierde din vedere calitatea vieții și protecția mediului.

1.1.3 Tendințe pan-europene

La nivelul Uniunii Europene, în implementarea Strategiei de la Lisabona, DG REGIO a formulat obiectivele unui nou tip de politică regională, având ca motor dezvoltarea urbană.

Strategia de la Lisabona și dezvoltarea urbană au devenit priorități pentru toate zonele care beneficiază de programele UE, chiar dacă aceste programe nu ținesc în mod explicit zonele metropolitane. URBACT este unul din programele de mare succes.

Tendențele urbanizării în Europa își găsesc exprimarea și în Agenda Teritorială, în care sunt descrise tendințele spre urbanizare ale societății europene. Dar și aici, **lipsește distincția clară între orașe și zone metropolitane.**

Parlamentul European a scos în evidență că:

„orașele, municipiile și aglomerările sau zonele urbane, în care sunt concentrate 78% din populația Uniunii Europene, sunt locurile care concentrează majoritatea problemelor și locurile în care se clădește viitorul”. Ca atare, acestea sunt considerate actori-cheie ai dezvoltării regionale și locale și ai realizării obiectivelor revizuite de la Lisabona și Goteborg.

Parlamentul European a cerut direcțiilor generale din Cadrul Comisiei Europene, direct sau indirect implicate în probleme urbane, să-și coordoneze eforturile în vederea identificării problemelor urbane specifice din fiecare domeniu de acțiune și să se concentreze pe impactul pozitiv al politicilor lor.

Comitetul Regiunilor (CR) este tot mai insistent în atragerea atenției instituțiilor europene asupra provocărilor cu care se confruntă zonele urbane.

CR se apleacă asupra realităților din „zonele funcționale” și asupra cooperării partenerilor peste limite administrative - naționale, regionale sau locale – cooperări, care pot fi promovate prin intermediul unor stimulente speciale, cum ar fi proiectele strategice de dezvoltare pentru zone mari.

O atenție deosebită este acordată creării de noi rețele de cooperare între zone metropolitane și zone urbane, întăririi rețelelor existente, în special a celor care s-au creat în cadrul Inițiativei INTERREG III pentru perioada 2007-2013.

Rețeaua **METREX** a atras atenția asupra necesității de a delimita zonele metropolitane și de a le recunoaște ca fiind componente-cheie ale Agendei Teritoriale a UE. METREX subliniază necesitatea de a produce date comparabile la nivel european pentru zonele metropolitane. Totodată, a solicitat Comisiei Europene să elaboreze o Carte Verde, având trei dimensiuni-cheie: competitivitate economică, coeziune socială și protecția mediului. METREX afirmă că **o serie din problemele majore cu care se confruntă Europa**, cum ar fi schimbările climatice, îmbătrânirea populației sau imigrațiile, **pot fi soluționate comprehensiv și eficient numai cu ajutorul zonelor metropolitane.**

Programul **ESPON** a furnizat o serie de informații, date, indicatori și rapoarte privind zonele europene. Cu toate acestea, dat fiind că **limitele administrative ale zonelor diferă în mare măsură de cele ale zonelor metropolitane**, rezultatele valoroase ale programului nu oferă informații și studii pertinente celor care se ocupă de dezvoltarea, planificarea și managementul zonelor metropolitane, necesare pentru identificarea celor mai potrivite politici care să maximizeze potențialul acestor zone.

DG Regional Policy și EUROSTAT au lansat un Audit Urban, pentru a furniza indicatori fiabili și comparabili pentru o serie de orașe. Auditul Urban a identificat trei nivele spațiale: orașul-nucleu, Zona Urbană Mare (Larger Urban Zone LUZ) și Districtul Sub-orașenesc.

Proiectul cuprinde 27 țări, 258 orașe, 260 LUZ și 150 indicatori. Conform elaboratorilor, LUZ corespunde în linii mari unei zone urbane funcționale. LUZ oferă însă un număr redus de indicatori anuali.

Limitele geografice ale LUZ sunt stabilite conform criteriilor naționale, ceea ce face ca datele să nu fie comparabile, utilizarea lor neputând fi generalizată.

1.1.4 Principalele probleme în dezbateri privind zonele metropolitane

În ultimii ani s-au intensificat dezbaterile privind zonele metropolitane, datorită în principal:

- creșterea numărului de zone metropolitane la nivel global a relevat fără dubiu că o nouă formă de organizare urbană este în curs de dezvoltare rapidă;
- recunoașterea legăturilor dintre dezvoltarea economică, socială și de mediu din marile zone metropolitane și Strategia de la Lisabona.

Deși dezbaterile au loc îndeosebi la nivele naționale, se recunoaște că în multe cazuri teritoriul unora dintre zonele metropolitane nu se limitează la granițele naționale (de ex. Copenhaga - Malmö, Metz - Luxemburg - Saarbrücken, Lille - Courtrai etc.), numărul unor asemenea zone metropolitane fiind în creștere.

Marea majoritate a zonelor metropolitane vor să se afirme la nivel european și internațional, aceasta fiind una din diferențele majore dintre o zonă metropolitană și o zonă.

În pofida diferențelor de abordare și de structură la nivel național sau regional, documentul european cuprinde **o listă a problemelor comune pentru toate zonele metropolitane:**

- masa critică a unei zone metropolitane, oraș-zona sau rețea de orașe și municipii;
- echilibrul dintre zonele urbane și rurale din cadrul zonei metropolitane;
- rolurile diferite ale zonelor metropolitane;
- educația și pregătirea profesională;
- creativitatea, cercetarea și inovarea;
- clusterelor și competitivitatea întreprinderilor pe piețele internaționale;
- atragerea investițiilor internaționale;
- infrastructura majoră, finanțarea acesteia și parteneriatul public-privat;
- rețelele de transport și telecomunicații care leagă marile zone metropolitane din Europa și pe plan internațional;
- influența culturală;
- societățile multiculturale (imigrarea) și provocările sărăciei și excluderii;

- locurile de muncă și crearea de noi locuri de muncă;
- producția industrială și serviciile cu valoare adăugată mare;
- schimbările climatice, eficiența energetică, reducerea poluării și managementul deșeurilor;
- depoluarea și reamenajarea zonelor industriale abandonate, odată cu restructurarea producției;
- reducerea insecurității, criminalității și a riscurilor teroriste internaționale;
- reducerea inegalităților între teritoriile intraregionale și parteneriatul între centru și periferii;
- problema guvernării.

1.2 Rolul competiției în dezvoltarea zonelor urbane funcționale

1.2.1 Unele aspecte conceptuale

Experiența ultimelor decenii demonstrează că spațiile din Europa – zone, orașe și chiar zone mai mici, precum și națiuni – sunt angajate într-o competiție economică reciprocă, cu convingerea că există căi mai mult sau mai puțin inteligente de continuare a acestei competiții.

Unele din inițiativele promovate cu entuziasm în locuri specifice în vederea ridicării competitivității lor se dovedesc eforturi inutile. Altele pot avea efecte pozitive la nivel local, dar numai în dauna altor locuri mai curând similare – într-un joc competițional, în care se poate întâmpla să nu existe câștigători reali, dar care nu contribuie nicidecum la bunăstarea națională sau europeană globală, sau la îmbunătățirea poziției acelor zone care au cea mai mare nevoie de o creștere economică.

Pe de altă parte există căi de promovare a competitivității spațiilor specifice care se adaugă nu numai la bunăstarea și capacitatea lor productivă ci și la cea a națiunilor lor și a Europei în ansamblu. **Într-adevăr există un potențial pentru intervenții economice pe bază locală care să contribuie la scopurile globale, dincolo de cele care pot fi urmate în mod efectiv prin inițiative gestionate de sus în jos la nivel național sau european.**

Pentru a înțelege modul în care orașele și zonele intră în competiție unele cu altele, importanța tot mai mare care se acordă competiției în ultimii 20 ani și evaluarea experiențelor de până acum, este necesară identificarea tipurilor specifice de politici și a structurilor de guvernare, în măsură să promoveze strategii pentru stimularea competitivității spațiilor.

Deși orașele și zonele din Europa au ajuns de cele mai multe ori să adopte limbajul competitivității și să urmeze inițiative care sunt destinate să promoveze pozițiile economice ale zonelor lor, în prezent economiștii se contrazic cu privire la faptul dacă spațiile (locurile) ca atare trebuie să fie văzute într-adevăr ca fiind în competiție între ele.

În special, doi profesori de economie americani (de la universități învecinate din Massachusetts), amândoi având o influență considerabilă asupra factorilor de decizie urbani, au fost citați ca spunând lucruri destul de contradictorii în această problemă.

O poziție, identificată de Paul Krugman, afirmă că: ***"Orașele nu concurează, numai firmele o fac"***.

Aceasta pare să spună două lucruri. Primul este că forțele competitive care conduc economia și creează valori se află în esență în apropierea luptei între firme pentru a-și vinde produsele pe piață – sau a realiza bunuri și servicii care se vor vinde profitabil pe piața produselor.

Al doilea ar putea fi ceea ce apare din numeroase întrevederi și inspectări ale firmelor și anume că ceea ce are importanță cu adevărat pentru ele este o combinație între posibilitățile lor proprii și dezvoltarea macroeconomiei.

Totuși, o a doua poziție deosebit de puternică, având drept sursă cartea lui Michael Porter (1990) *Avantajul competitiv al națiunilor*, observă că:

„Firmele care au succes pe plan internațional obțin elementele cheie ale avantajului competitiv - cu alte cuvinte abilitatea de a-și vinde produsele pe piețele disputate - din caracteristicile mediilor regionale în care își au baza”.

Cu alte cuvinte, fie că firmele sunt conștiente sau nu de aceasta, este evident că ele pot fi ajutate sau împiedicate în eforturile lor competitive de caracteristicile locurilor din care operează. Acestea includ caracteristici naționale, inclusiv instituții și politici publice, dar par de asemenea să constituie o foarte puternică dimensiune regional-urbană, întrucât concentrări

ale afacerilor de succes pe plan internațional în industriile înrudite sunt întâlnite în cadrul unor zone specifice (nu numai în interiorul unor țări specifice).

În parte, puterea acestor zone pare să fie un rezultat al acestei concentrări, o dată cu puterea unor firme în zone specializate care furnizează o sursă a avantajului către alte firme locale în activități înrudite.

În plus, par să existe alte câteva atribute ale acestor zone care furnizează surse generale ale avantajului prin care este sprijinită creșterea acestor concentrări. În principiu cel puțin, **orice agenție publică poate avea un rol de jucat în realizarea acestor caracteristici într-o zonă specifică, pentru a contribui la avantajul competitiv al firmelor amplasate acolo.** Astfel, se pare ca *locurile pot ajuta firmele să concureze* – și dacă agențiile care reprezintă aceste locuri caută să facă astfel în mod conștient și efectiv, atunci înseși locurile ar putea fi văzute concurând în mod activ, mai curând decât ținând socoteala sau speculând în privința succeselor și a eșecurilor firmelor care operează în teritoriul lor.

Părți din această dispută sunt susținute în prezent de propria cercetare a lui Paul Krugman, care arată cum **economiile de scară care operează în interiorul unui oraș sau zone pot consolida modelele de creștere.** Totuși, el prezintă o obiecție foarte importantă. Intervenția politică în scopul creșterii competitivității, atât la scară națională, cât mai ales locală „trebuie demonstrat ca un caz care impune respect pe plan intelectual”.

Însă în practică, argumentează el, aproape toate cazurile specifice expuse cad la acest test și apar eforturi deghizate pentru promovarea unor interese speciale, în moduri care implică costuri mult mai mari pentru alte grupuri (în cadrul națiunii sau al zonei).

Se poate trage concluzia că **acțiunea colectivă poate realmente stimula productivitatea locală și prosperitatea - dar aceasta devine pozitivă în efectele sale numai dacă strategiile sunt gândite pe o largă bază economică.** Un punct de plecare cheie constă în identificarea limitelor funcționale ale economiilor regional-urbane coerente, ca bază pentru analiza elementelor cheie în acele economii și evaluarea performanței.

1.2.2 Elementele de noutate în competiția zonelor metropolitane

Argumentele generale de mai sus par să poată fi aplicate la aproape orice loc și perioadă, astfel încât nu este clar de ce problemele competitivității regionale și urbane se află în prezent în centrul preocupărilor europene sau de ce trebuie să credem că reprezintă baze adecvate pentru acțiunea colectivă, mai curând decât un nou și mai sonor ansamblu de cereri adresate comunității pentru a acționa în sprijinul unor interese speciale.

După ce, acea perioadă istorică (identificată adesea cu fordismul) s-a încheiat în Europa, situația s-a schimbat din nou, dându-se o importanță reînnoită caracteristicilor bazate pe loc – și eforturilor de sporire a acestora. O cale de înțelegere a acestor schimbări ne duce cu gândul la firme, ca utilizând trei categorii specifice de avantaje:

- unele care sunt specifice companiei – tehnologia, managementul, proiectările, finanțele și reputația sa – disponibile oriunde pentru oricare din ramurile sale;
- unele care rezultă din poziția companiei în relație cu consumurile de materiale, spațiu, mână de lucru și piețele necesitate de afacerile curente; și
- unele implicând apropierea de diverse categorii de resurse locale mai specifice și diferențiate, incluzând disponibilitatea potențială a clienților, a colaboratorilor, calificarea și sursele de informare în împrejurări neprevăzute – în prezent referitoare adesea la avantajele urbane.

Două feluri de schimbări au afectat importanța relativă a acestor avantaje. Pe de o parte, există tendințe continue și stabilite pe termen foarte lung în direcția ieftinirii transportului și a comunicațiilor și către produse mai ușoare, care reduc importanța avantajelor de poziție (așa cum le-am definit aici).

Inițial, în mare parte a ultimului secol, principalul efect a fost de creștere a importanței avantajelor specifice companiei, care au fost exploatate din ce în ce mai mult prin echipamente multiple și societăți multinaționale, urmărind piețe mai largi și surse mai ieftine de consumuri curente. În ultimii douăzeci de ani, totuși, au avut loc o serie de schimbări – asociate cu un mediu de afaceri mai puțin predictibil și cu o importanță crescândă a

con competiției în termenii calităților distinctive ale produsului (mai mult decât simplul preț). Efectul lor major a constat în creșterea importanței calitative ale avantajelor urbane.

În analiza lui Michael Porter acestea includ accesul potențial nu numai la consumuri de înaltă calitate, ci și la o inteligență a pieței demnă de încredere (pe baza cererii consumatorilor locali) și stimularea rivalității între firmele locale competitive.

Cele două feluri de schimbare luate împreună semnifică faptul, că din ce în ce mai multe *locuri trebuie să dispună de aceste avantaje urbane calitative*, dacă nu vor să intre într-o „cursă de cădere la fund” – în ceea ce privește abilitatea lor de a fi pe măsura unui număr tot mai mare de competitori, care cu prețuri reduse pot aproviziona spațiile obișnuite cu forță de muncă și moduri de eliminare a deșeurilor.

În acest **nou fel de "competiție teritorială" calitativă agențiile guvernantei regionale și locale au un rol potențial de funcționare mult mai puternic**, decât atunci când totul depindea de societate sau de avantajele de poziție (în sensul accesibilităților).

În plus, deoarece aceste categorii diferențiate de avantaje urbane devin mai importante pentru productivitate și succesul afacerilor, pare că **și guvernele au un rol în promovarea bunăstării generale și a eficienței, care poate fi urmărite cu succes numai cu implicarea activă a acestor agenții regionale sau locale.**

1.2.3 Piețele în care concurează orașele și zonele metropolitane

Aceste tipuri fundamentale de schimbare economică nu au fost singurii factori care au contribuit la producerea sentimentului puternic în interiorul Europei că locurile trebuie să se implice mai activ în competiția pentru succesul economic. Alți doi factori specifici au fost:

- creșterea integrării economice internaționale – în special Piața unică europeană care se deschide către servicii la nivel înalt și în care orașele mai mari se specializează pentru competiția cu străinătatea;
- crizele economice locale asociate cu restructurarea industrială și recesiunile din ultimele câteva decenii.

Dar există mai multe tipuri de „piață” pentru care spațiile intră în competiția pentru succesul economic, iar acestea trebuie avute în vedere, deoarece nu toate sunt la fel de importante iar felurile de acțiune necesare nu sunt aceleași pentru fiecare.

Din punct de vedere funcțional, locurile concurează în **patru tipuri fundamentale de piață**:

- **piețe de produse**, prin facilitarea succesului competitiv al firmelor amplasate în zonă sau al firmelor care operează acolo (de care agențiile locale sunt mai interesate, datorită efectelor asupra veniturilor și utilizării mâinii de lucru locale);
- **investiții interne** prin afaceri și alte surse mobile de întrebuințare a mâinii de lucru;
- **rezidenți dezirabili** care pot aduce resurse valoroase din punct de vedere economic, în condițiile propriei lor puteri de cheltuire sau al capitalului uman și talentelor pe care le aduc; și
- **recunoașterea și avantaje din partea nivelurilor mai înalte de guvernare**, sub formă de proiecte publice, „evenimente de marcă” ca de exemplu Jocurile Olimpice sau asistență în cadrul politicilor regionale sau sociale.

Nu există o rețetă comună de succes pentru aceste diferite piețe. De exemplu, cei mai eficienți factori de atracție pentru firmele mobile pot aduce sau nu o mică contribuție la performanța pieței de produse a firmelor stabilite. Aceasta înseamnă că *locurile* trebuie să opteze între aceste diferite piețe în privința priorităților lor și de asemenea să aleagă politici specifice și strategii competitive, ținând seama de relevanța legăturii lor cu cele mai importante piețe în care pot reuși.

Nu există o rețetă comună de succes pentru aceste diferite piețe. De exemplu, cei mai eficienți factori de atracție pentru firmele mobile pot aduce sau nu o mică contribuție la performanța pieței de produse a firmelor stabilite. Aceasta înseamnă că **locurile trebuie să opteze între aceste diferite piețe în privința priorităților lor și de asemenea să aleagă politici specifice și strategii competitive, ținând seama de relevanța legăturii lor cu cele mai importante piețe în care pot reuși.**

Este clar că există, de asemenea, probleme sectoriale care ridică probleme similare de priorități și de măturii privind eficiența politicilor în raport cu scopurile lor specifice.

Însă, dincolo de analiza generală a relației între procesele competitive și formularea de politici, **trebuie ținut seama de faptul că fiecare din aceste piețe poate funcționa la scări teritoriale foarte diferite.** Astfel *locurile* vor trebui să ia în considerare competitori locali, regionali, naționali, europeni și globali. Este important să se cunoască ponderea acestora, nu să se presupună, de exemplu, că sectoarele cu orientare internațională ale unei economii urbane importante – sau principalii lor rivali internaționali – sunt de importanță primordială.

Cea mai bună regulă generală de urmat, cel puțin în relație cu competiția pe piața produselor, este aceea că, competitivitatea și productivitatea tuturor părților orașului sau economiei regionale contează pentru succesul global și standardele de viață.

Este cu siguranță mai ușor să se prevadă căi prin care furnizorii de servicii locale pot fi ajutați să câștige o parte a pieței din centrele învecinate identificabile, sau mijloace de deturnare a unor investiții potențiale de orice fel de la destinațiile alternative apropiate. Același lucru se aplică și rezidenților atrași, deși în acest caz unele din beneficiile-cheie ale atragerii lor pot să nu revină doar zonei locale directe, deoarece ei aleg să lucreze și își cheltuiesc banii în alte localități.

Aceasta poate fi o problemă majoră, deoarece strategiile competitive localizate par cele mai relevante, dar acestea pot lua o formă neproductivă și diversionistă – în cel mai bun caz cu rezultate zero într-o arie mai largă, câștigurile fiind echilibrate cu pierderile.

Acestea sunt **motive importante pentru concentrarea analizei și recomandărilor la nivelul zonelor urbane funcționale pentru o competiție *inter-locuri* (sau teritorială), nu pe zone locale.**

Nu toate formele competiției teritoriale sunt de dorit în mod egal, nici nu sunt toate la fel de importante. În condițiile principalelor tipuri de piață identificate mai sus, se consideră că pe piața produselor, competiția va fi de regulă cea mai importantă. O serie de studii privind rețelele europene au demonstrat că variațiile de la un oraș la altul în ceea ce privește performanțele de creștere ale unor firme stabile (mai curând decât crearea de noi firme sau mișcările între zone) aduc cea mai mare contribuție la succesul sau eșecul global al orașelor respective.

Politicile care pot afecta în mod semnificativ aceasta, fie prin sporirea capacităților competitive ale acestor firme, sau înlăturând constrângerile evitabile asupra posibilității lor de a se dezvolta și a acționa în mod eficient – care pot fi adesea mai importante și mai ușor de implementat – au cel mai mare potențial de contribuție la succesul local.

La nivel local, politicile de sprijin al competitivității pieței produselor – prin alte mijloace decât subvențiile sau protecția – sunt de natură să producă cele mai mari beneficii în cadrul comunității.

Acest lucru este valabil în comparație cu schemele de atragere a investițiilor interne care adesea produc câștiguri numai pentru cei direct implicați în dezvoltarea unor situri noi sau modernizate – sau firme nelocale care pot stimula concurența între zone aflate în conflict pentru a obține concesi maxime.

1.3 Guvernanța și dezvoltarea teritorială durabilă în cadrul zonelor metropolitane

O abordare sistemică a diferitelor părți ale sistemului urban are ca scop sustenabilitatea teritorială, concept înrădăcinat în planificarea regională.

În ceea ce privește mobilitatea sustenabilă, este necesară depășirea modelelor existente de guvernanță și de practici și promovarea așa-numitei „Perspective a prezentului”.

Acesta presupune concentrarea asupra percepției pe care o au cetățenii în ceea ce privește calitatea vieții și problemele legate de transport, locuire, urbanism.

În cadrul unei **strategii integrate**, răspunsul la aceste întrebări în raport cu sustenabilitatea teritorială, este legat de următoarele aspecte:

Calitatea teritoriului

- calitatea vieții și muncii;
- scop: relativa omogenitate a standardelor de viață în cadrul teritoriului.

Eficiența teritoriului

- utilizarea eficientă a resurselor de energie, de teren și naturale;
- scop: competitivitate și atractivitate.

Identitatea teritoriului

- capitalul social;
- realizarea unei viziuni comune privind viitorul;
- scop: conservarea specificităților și întărirea vocațiilor productive și a activităților de vârf competitive.

1.3.1 Strategii metropolitane integrate

Dezvoltarea durabilă reprezintă luarea în considerare și integrarea problemelor sociale, de mediu și economice, îndeosebi în relație cu utilizarea înțeleaptă a resurselor naturale.

O Strategie Metropolitană Integrată (SMI) pe termen mediu și lung este una din căile de asigurarea a echilibrului care trebuie realizat în acest scop. În compunerea unei asemenea strategii intră Viziunea pe termen lung, care stabilește contextul și direcțiile mari, și un pachet de politici, programe și proiecte strategice pe termen mediu și lung.

Viziunile metropolitane ajută la trezirea interesului și imaginației părților interesate și ale societății civile. Ajută, de asemenea, la coagularea opiniilor informate, care să susțină implementarea comună și cu succes a unei strategii adoptate, pe termen mediu și lung.

Zonele metropolitane au în comun multe probleme strategice: managementul schimbărilor economice, inclusiv restructurarea și reînnoirea, pentru a face față diversității sociale și culturale crescânde, a facilita comunicațiile și mișcarea bunurilor și persoanelor, făcând loc dezvoltărilor corespunzătoare și necesare și protejând patrimoniul natural și cultural.

Luarea în considerare în mod integrat și echilibrat a unei game largi de probleme economice, de mediu și sociale se poate realiza în cadrul Strategiei Metropolitane Integrate cu implicarea tuturor părților interesate relevante și cu sprijinul societății civile.

Dimensiunea spațială a SMI decurge din necesitatea de a echilibra renovarea urbană cu expansiunea urbană, cu folosințe de teren, transport și infrastructuri integrate, care să susțină

vitalitatea și viabilitatea centrelor orașelor, să stimuleze competitivitatea economică prin oferta de oportunități de dezvoltare, să promoveze incluziunea socială, să evalueze impactul de mediu.

Obiectivele generale al unei strategii integrate sunt următoarele:

1. Asigurarea unor standarde relativ omogene în cadrul unui teritoriu dat; fără a urmări uniformitatea, trebuie evitate segregările extreme din cadrul teritoriilor metropolitane.

De multă vreme, pe agenda politicilor se află reconversia zonelor degradate, combaterea dispersării urbane necontrolate, acestea continuând să rămână și pe viitor unele din obiectivele principale. Infrastructura de transport a avut un impact decisiv în modelarea morfologiei fizice și sociale a metropolelor de prima generație. Acestea au contribuit și la formarea unor zone puternic segregate.

2. Sporirea eficienței în utilizarea resurselor. Tendințele de la mijlocul secolului douăzeci sunt în prezent serios criticate. În prezent se știe că, competitivitatea și atractivitatea sunt strâns legate de existența dotărilor și amenajărilor urbane. Acestea includ în măsură tot mai mare o viață urbană mai flexibilă, descentralizată și participativă, urmare a transformărilor produse în economie.

3. Identitatea și capitalul social local nu mai sunt considerate "costuri" sau "pierderi", în comparație cu interesele economice, ci preocupări principale pe linia dezvoltării unei economii locale competitive. Se observă că regulile tipice de flexibilitate, productivitate, de reglementare și competiție au fost înlocuite cu o „combinație între criterii sociale și economice, care evoluează în funcție de culturile, momentele și situațiile locale”. În această lumină, problema acceptabilității de noi proiecte de transport depinde de capacitatea tuturor părților interesate de a reprezenta interesul public prin noi abordări.

1.3.2 Conceptul de guvernanță urbană

Elaborarea și implementarea unei Strategii Metropolitane Integrate necesită un mecanism corespunzător de guvernanță metropolitană. Aceasta este cea care ia deciziile, inițiază acțiunile necesare în interesul public larg, abordează cu eficiență problemele strategice convenite pe termen mediu și lung.

Mecanismele de guvernanță eficientă cuprind autorități legal alese sau numite, cu puteri extinse, autorități cu puteri limitate sau asociații voluntare având numai rol de consultanță.

Competențele acordate unor asemenea organisme metropolitane depind de caracterul problemelor strategice de care trebuie să se ocupe. Pe lângă competențele corespunzătoare, guvernanța metropolitană trebuie să dispună de capacități tehnice pentru a putea lua decizii competente și pentru a monitoriza, proteja și actualiza Strategia Metropolitană Integrată.

Noțiunea de guvernanță a ajuns să reflecte o serie de concepte diferite. În general, principala idee pe care o exprimă este aceea că practicile tradiționale de guvernare de tip normativ de sus-în-jos nu au reușit să ofere încrederea în instituțiile de guvernare, încredere necesară pentru a face față problemelor tot mai complexe ale societății.

În urma referendumului negativ din Irlanda (privind constituția europeană), Comisia Europeană a adoptat conceptul de guvernanță ca pivot al filozofiei politice a Uniunii Europene.

Astfel, guvernanță se utilizează în diferite domenii, în politică, economie, relații internaționale. Conceptul a fost adoptat și în domeniul guvernanței urbane.

Noțiunea de guvernanță se raportează la o paradigmă legată de o serie de probleme importante ale societății contemporane, relativ nu prea strâns interconectate.

Istoria țărilor europene este strâns legată de procesul de construire a statelor naționale. În condițiile dominării industriei grele și a proliferării conflictului de clasă între două blocuri sociale bine definite și organizate, opțiunile macro-economice și fiscale de bază cădeau în seama unei structuri triunghiulare centralizate – guvernul național, sindicatele și asociațiile întreprinzătorilor. Pe scurt pot fi identificați trei factori ai acestei schimbări:

- procesul de globalizare;
- unificarea Europei;
- transformările structurilor capitaliste ale societății de securitate socială.

Conceptul de guvernanță urbană apare ca o sinteză a acestor transformări, în încercarea de a lega – într-o grilă unică de interpretare - paradigma guvernanței de un mediu teritorial

specific, care integrează schimbările economice, politice și sociale din orașele europene, în ultimii 20 de ani.

1.3.3 Guvernanța zonelor urbane funcționale

În ultimii 20 ani acțiunile de politici publice au trecut de la guvernare la "guvernanță".

Guvernarea este legată de perioadele în care politicile publice erau de competența unui singur agent centralizat, de regulă statul sau guvernul central. Acțiunile politicilor publice s-au schimbat radical - schimbare care se reflectă în conceptul de guvernanță.

În cazul zonelor urbane funcționale, conceptul este legat de două categorii de fenomene:

- *apariția puterilor locale, descentralizate și tot mai pluraliste, incluzând și alți agenți, îndeosebi economici;*
- *noile forme de acțiuni publice, bazate pe contracte de management, cooperare, negociere, parteneriat.*

Problema administrării marilor zone urbane a devenit de actualitate la sfârșitul anilor 1980, prin numeroasele experimente de creare a unor administrații metropolitane. Problema trebuia însă abordată diferit de abordările anilor 1970, perioada de început a cooperărilor inter-municipale.

Restructurarea sistemelor urbane europene și naționale și mai ales rolul economic al zonelor pe plan global și metropolitane, a făcut necesară adoptarea unui cadru corespunzător - instituțional și de politici – care să reunească în mod eficient interesele diferitelor părți interesate la nivelul orașelor și zonei.

În plus, discrepanțele economice și sociale din ultimele decenii au slăbit performanțele guvernelor centrale și capacitatea lor de a rezolva problemele.

Problema era dacă politicile descentralizate, bazate pe auto-organizare și negociere, pot produce rezultate mai bune, ocolind modalitățile ierarhice tradiționale de conducere. Astfel, s-au conturat **principalele caracteristici ale unei treceri de la abordarea tradițională a problemelor teritoriale la noțiunea de guvernanță:**

- lărgirea gamei de actori și a formelor de organizare implicate în elaborarea și implementarea politicilor;
- lărgirea ariei de relații între politicile care țin de administrarea teritoriului;
- îngustarea, respectiv schimbarea rolului actorilor guvernamentali și lărgirea oportunităților și ariilor de implicare ne-formală.

Capacitatea de organizare a zonelor urbane

Conceptele de „capacitate instituțională” și „capacitate de organizare” se referă la inițiative de guvernare regională, care au ca scop să creeze noi conexiuni, să reconfigureze comunitățile care se coagulează pentru a elabora politici în jurul unor programe sectoriale și/sau să reformuleze relațiile dintre stat, nivelele locale, sfera economică și societatea civilă.

Capacitatea de organizare a unei zone se sprijină pe șapte elemente-cheie:

1. Structura cadrului instituțional oficial și rolul diferiților actori publici din interiorul acestuia;
2. Rețelele strategice dintre actorii publici, dintre actorii publici și privați sau dintre actorii privați, ca mijloc de rezolvare a problemelor specifice ale zonelor urbane funcționale;
3. Conducerea asigurată de către persoane și/sau organizații-cheie, în vederea utilizării potențialului rețelelor și orientării eforturilor părților implicate;
4. Condițiile economico-spatiale prin care sunt legați actorii și care astfel constituie stimulente pentru colaborare;
5. O viziune a dezvoltării orașului–zonă, care dă naștere la strategii și obiective concrete;
6. Sprijin politic (și financiar) pentru a asigura o colaborare pozitivă la nivel local;
7. Sprijinul societății din partea celor direct interesați, în speță populația zonei și actorii specifici ai pieței.

Trebuie menționat că o abordare unică, chiar conform celor de mai sus, nu poate corespunde condițiilor tuturor zonelor și oricărei situații. Formele de cooperare și coordonare oraș-zonă

depind de contextele specifice, de diferitele structuri politico-administrative la nivel național (state cu caracter mai centralizat precum Franța, Marea Britanie și Irlanda, spre deosebire de statele federale ca Germania, Austria), de structurile teritoriale specifice (orașe-zone monocentrice sau policentrice, cu un nucleu dominant, față de o configurație policentrică inter-urbană fără un nucleu principal, precum Zona Rin-Ruhr).

Diferă, de asemenea, structurile puterii, cele de interes și potențialul de a ajunge la compromisuri în anumite situații.

Scara zonei urbane funcționale

Creșterea scării socio-economice a zonelor urbane funcționale reprezintă baza logică pentru formularea unor politici de dezvoltare urbană. Orientări eficiente și structuri de management corespunzătoare pot întări poziția competitivă a zonelor metropolitane în context internațional.

Dezvoltarea cooperării intra-regionale, coordonarea internă, eficiența administrației și o prezentare unitară către exterior reprezintă importante avantaje locaționale.

Zonele urbane funcționale sunt constituite, în fapt, dintr-o sumă de relații socio-economice și practici socio-culturale în permanentă dinamică (care au reflecția lor în teritoriu); în același timp aceste zone sunt contextul unor activități bazate pe proximitatea instituțională și spațială. Limitele ZUF nu coincid de regulă cu limitele unităților teritorial-administrative și organismele de conducere ale acestora (fragmentate pe mai multe nivele).

Ca urmare, promovarea acțiunilor la nivelul ZUF se confruntă cu obstacole serioase și rezistență din partea organismelor administrative. Problema de bază este crearea unor structuri politico-administrative, respectiv a unor autorități teritoriale specifice, și crearea de structuri de orientare, management și marketing eficiente (în cazul discrepanțelor față de structurile administrative existente) la nivelul scării reale a zonei urbane funcționale.

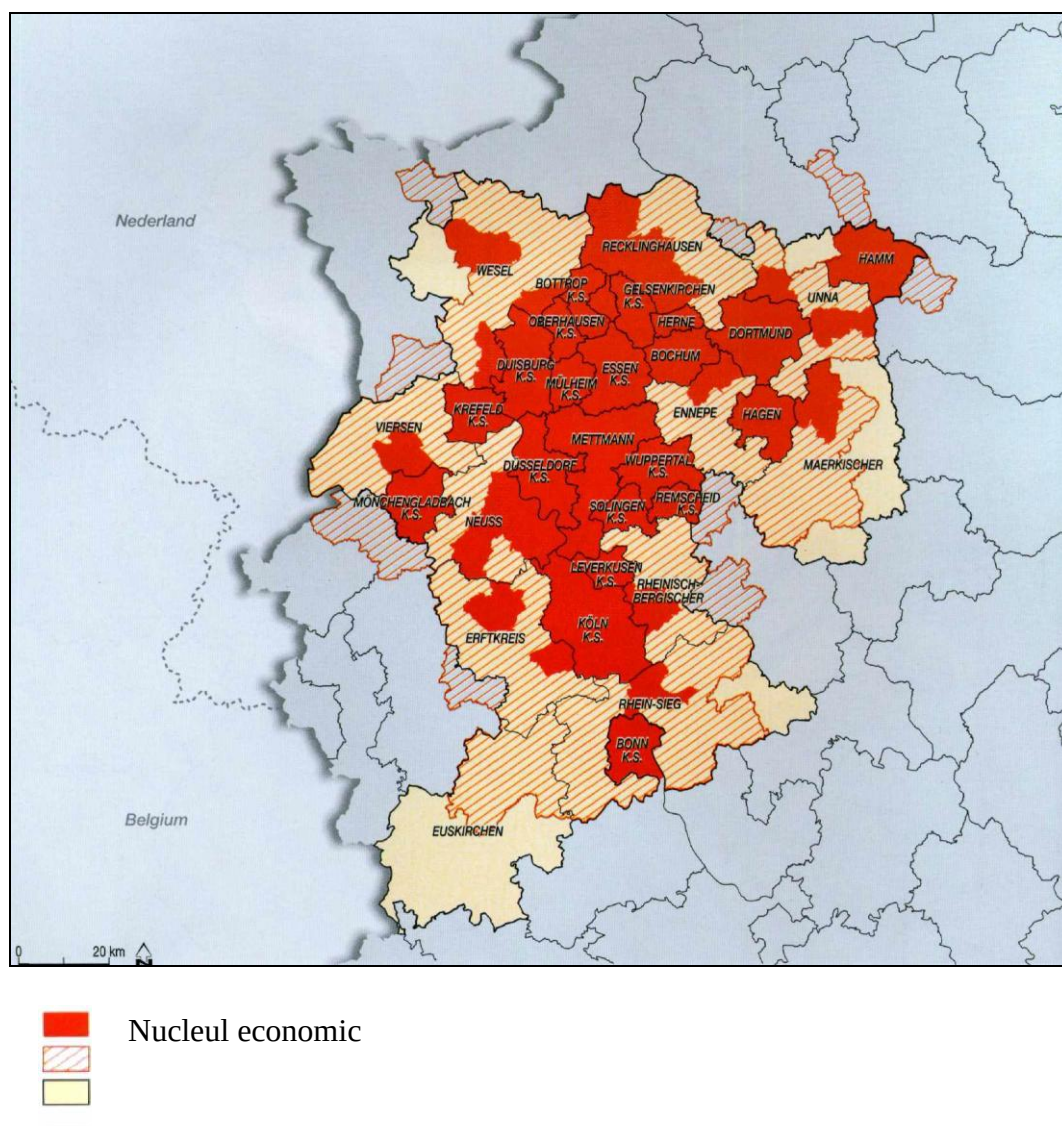
Dificultățile de dezvoltare a capacităților de organizare la nivel regional

Mare parte a structurilor create la nivelul Zonelor Urbane Funcționale existente nu au reușit până în prezent să îndeplinească toate funcțiunile legate de capacitatea de organizare și

capacitatea instituțională. Diferențierile sunt puternic marcate de context și în majoritatea cazurilor sunt în plină desfășurare.

- **Zona Metropolitană Europeană Rin-Ruhr reprezintă o zonă proiectată, caracterizată prin asociere.** Cooperarea "lejeră" (neinstituționalizată) va trebui pe termen lung să fie completată prin angajamente legale, pe baza creării unor autorități teritoriale regionale;

Figura nr. 1 Zona Urbană Funcțională Rin-Ruhr

Sursa - Euroregiunile, Regiuni urbane funcționale, CDCAS, 2007

Contextul administrativ și instituțional este format din suprapunerea mai multor autorități. Spre deosebire însă de alte zone urbane, problema unui guvern sau guvernante regionale nu

reprezintă un obiectiv al zonei. Guvernul landului își propune conlucrarea în rețea a orașelor din zonă. Cooperarea locală se limitează la respectarea autonomiei locale și a intereselor locale. Factorii interesați la nivel regional – agențiile de dezvoltare, birourile sub-regionale sau administrațiile districtuale – au, fiecare, partea lor de competență.

Pe de altă parte, evoluțiile recente – Conferințele de dezvoltare regională, procesul specific de planificare strategică al IBA pentru zona Ruhr – au favorizat o abordare cu un mai pronunțat caracter regional. Studiile elaborate au evidențiat beneficiile procesului.

Acestea constau în îmbunătățirea atmosferei de cooperare, întărirea identității regionale a părților interesate, intensificarea contactelor dintre actorii regionali, crearea unor structuri de cooperare (grupe de lucru, conferințe regionale etc.), elaborarea unor proceduri de cooperare (consultări, proceduri pentru discuții, proceduri de coordonare etc.), formarea unui consens mai puternic.

Toate acestea își vor arăta roadele numai pe termen lung, pe măsura continuării cooperării și a existenței unor stimulente (financiare sau de altă natură) care să întărească și să raționalizeze cooperarea.

Politicile regionale au constituit un cadru propice pentru crearea de noi organizații subregionale, precum Agenția Emscher-Lippe, Agenția de Dezvoltare a zonei est-Ruhr, Biroul Regional al Triunghiului de Orașe Bergisch.

În final, însă, spațiul Rin-Ruhr multi-regional, format din zone specifice de cooperare și structuri de rețele, necesită un coordonator și moderator, noi practici de management regional. Din păcate, nu s-a realizat propunerea de a crea o nouă agenție Rin-Ruhr, ca structură voluntară și deschisă autorităților teritoriale (în locul Asociației existente a Comunităților din Districtul Ruhr).

Până în prezent Rin-Ruhr nu s-a conturat ca o structură spațială și ca „unitate teritorială” în conștiința socială a societății și ca atare nu este pregătită pentru elaborarea unei politici de dezvoltare regională și pentru marketing-ul locațiilor.

- **Noua teritorialitate regională a Zonei Londra a dat naștere la noi limite și trei noi sub-zone, care separă Londra de hinterlandul său.** În competiția Marii Britanii la nivel

național pe piețele mondiale, Agențiile de Dezvoltare Regională (ADR) sunt "adevărate centrale energetice pentru regenerarea regională".

Pentru înțelegerea legăturii dintre dinamismul economic și scara regională este necesară realizarea conexiunilor dintre factorii socio-economici, culturali și politici care concură la formarea zonelor. Trebuie, de asemenea, analizată baza geografică a zonelor și aspectele de identitate regională etc.

ADR au fost investite cu funcțiuni strategice cuprinzătoare: elaborarea Strategiei Economice Regionale (SER) și formularea planului de acțiune pentru implementarea acestuia. Fiecare ADR a elaborat un SER, pentru sporirea competitivității și evidențierea contribuției distincte pe care zonă o poate aduce la dezvoltarea economică.

Guvernul central are în continuare un cuvânt important de spus în guvernarea Zonei Londra, care se exprimă prin orientarea regională de planificare pentru zonele care înconjoară Londra și prin aprobarea Strategiei de Dezvoltare Spațială a Marii Londre. Instituțiile guvernamentale includ Ministerul pentru Londra și trei birouri guvernamentale regionale cu atribuții pentru Zona tripartită Sud - Est. În plus, se menține rivalitatea tradițională din Londra între guvernul central și cel local. Rivalitate politico-instituțională există și între cele trei zone ale hinterlandului, care au o serie de diviziuni sub-regionale bazate pe agenții/organisme cu scop unic.

Fragmentarea competențelor ridică probleme de cooperare și coordonare. S-au încercat soluții instituționale precum: Londra și noul ADR în hinterland sau Autoritatea pentru Marea Londră (Greater London Authority - GLA).

Deși reformele au îmbunătățit coordonarea în cadrul nucleului central, s-au creat probleme de cooperare și coordonare la scara întregii zone. În absența unor mecanisme de guvernare regională sau strategică, acestea pot submina cooperările neoficiale existente între organismele create – Organismul Consultant de Planificare regională din Sud-est (SERPLAN) sau Comitetele Regionale de Planificare.

Noua Strategie de Dezvoltarea Spațială a Londrei va include toate aspectele dezvoltării economice, sociale și fizice care au o dimensiune spațială și va analiza principalele

interacțiuni între Marea Londra și hinterlandul său, precum și legăturile spațiale directe (cu caracter național și internațional).

Pornind de la înțelegerea cuprinzătoare a hinterlandului Londrei și a relațiilor din cadrul acestuia, s-a ajuns la o înțelegere comună între Primarul Londrei și Adunarea Consilierilor, pe de o parte, și Camerele Regionale și ADR-urile din Sud - Est și Est. S-a creat un forum comun, care să analizeze întreaga gamă a interacțiunilor.

Cu toate acestea, atenția acordată cu prioritate de guvern pentru licitații competitive care să atragă investițiile interne și marketing-ul competitiv (aceasta fiind rațiunea de bază a regionalizării în Anglia), acționează împotriva cooperării. Nu există o înțelegere între zone care să prevină competiția interregională. Această lipsă de reglementare poate duce în viitor la creșterea disparităților între zone și la declinul zonelor mai slab dezvoltate.

Zona Londrei acoperită de trei zone va fi astfel divizată în diferite sfere de interes, iar guvernul central va trebui să acționeze ca mediator și facilitator al cooperării regionale.

- **Zona Dublin: cu un guvern local puternic centralizat, două autorități regionale și numeroase organizații și agenții semi-autonome ale guvernului central - toate în căutarea unor forme instituționale de nivel regional.**

Cadrul organizațional al administrației și guvernancei Zonei Dublin este caracterizat printr-un amalgam de 7 autorități locale, care funcționează izolat și cooperează numai în probleme de interes strategic, probleme care includ planificarea spațială, locuirea și transporturile.

Deasupra Corporației Dublin și a celor 6 consilii de comitat, în 1994 au fost create Autoritatea Regională Dublin și Autoritatea Regională Mid - East, având ca obiectiv coordonarea strategiilor și funcțiilor autorităților locale. Dar, aceste autorități nu dispun de puteri legislative pentru a putea reglementa autoritățile locale, având numai rol consultativ și de coordonare.

Din deceniul al zecelea a existat o puternică voință politică de a introduce reforme majore în administrația locală irlandeză. **Legea pentru Administrația Locală din anul 2000 prevede o serie de noi structuri ale administrației locale și crearea unor Comitete pentru Politici Strategice.**

- Comitete pentru Politici Strategice, formate dintr-o coaliție de interese publice și private, orientate pe diferitele aspecte ale politicii autorităților locale;
- Consilii de Comitat/oraș în cadrul fiecărei autorități locale, care să integreze actorii cheie la nivel local într-un proces de planificare pe termen lung.

Criticile aduse pentru implementarea necorespunzătoare a proceselor de planificare și dezvoltare au condus, astfel, la găsirea unor noi forme instituționale, îndeosebi pentru amenajarea teritoriului și transporturi în Zona Marelui Dublin.

Printr-un document consultativ s-a propus **crearea unei structuri în trei trepte**, format din mai multe ministere ale guvernului național, un nivel intermediar strategic cu sarcini de coordonare și reglementare (Autoritatea pentru Drumurile Naționale, Consiliul pentru folosințele strategice de teren și transporturi) și un nivel executiv cuprinzând autoritățile locale, agențiile, furnizorii de transport public etc.

- **Zona Paris: un sistem relativ avansat dar instabil de guvernanță regională, având un Consiliu Regional Île-de-France, ca viitor organism intermediar între zonă și autoritățile locale.**

Zona Île-de-France ca zonă administrativă corespunde Zonei Urbane Funcționale a Parisului. De la crearea zonelor, sistemul de guvernare/guvernanță constă în: conducerea zonei de către stat prin politicile, expertiza și mai ales resursele sale financiare, acțiunile fiind structurate în jurul statului.

De câțiva ani, sistemul a suferit modificări, în măsura în care anumite elemente ale vechiului sistem persistă, dar se manifestă tendințe noi. Noul sistem de guvernanță se bazează pe puterea crescândă a zonelor, structurarea actorilor politici la nivelul unor mezo-teritorii (inter-municipalitatea) și fragmentarea tot mai accentuată a actorilor economici.

În acest sistem statul nu mai joacă rolul principal, deși păstrează un rol important în ceea ce privește investițiile și intervențiile directe prin intermediul ministerelor și prefecturilor.

În afara inter-municipalității crescânde în cadrul zonei și a restructurării teritoriale a Camerelor de Comerț, **importantă este creșterea puterii autorității regionale.**

Ca urmare a reformelor politico-instituționale, **zona a intrat în componența diferitelor organisme** (la care nu avusese acces anterior, conform legii). **A crescut totodată capacitatea de mobilizare a actorilor economici și sociali în jurul proiectelor regionale.**

În ceea ce privește orientarea dezvoltării urbane, zona dispune de un plan de amenajare a teritoriului, aplicat în prezent. Viitorul plan de amenajare va include o strategie economică mai detaliată. Acordul dintre stat și zonă și acordul dintre Consiliul Regional și fiecare departament constituie suportul pentru politic și financiar al unei strategii. La nivel local, guvernul regional susține financiar proiectele de cluster.

Evoluția recentă a actorilor și noile relații dintre aceștia a condus la un sistem de guvernare instabil, deoarece nici unul dintre aceștia nu are poziția legitimă de a prelua guvernarea Zonei Paris. Sistemul actual se bazează pe factori regionali fragmentați și pe noi relații și roluri. **În măsura în care rolul statului s-a redus este necesară crearea unui nou sistem, în care noile puteri să fie reprezentate de zonă și de structurile intermunicipale. Acest nou tip de guvernare implică, în același timp, o mai accentuată implicare a actorilor economici și ai reprezentanților comunității de afaceri.**

1.4 Strategii pentru dezvoltarea durabilă a zonelor metropolitane

Strategiile pentru dezvoltarea durabilă a zonelor metropolitane din Europa reflectă stadiile diferite, în care se află fiecare zonă, rolul său respectiv – de capitală sau de zonă în transformare, precum și funcțiile predominante, structura spațială internă și poziția geografică în cadrul Europei.

În esență, pot fi deosebite trei tipuri de zone:

- Zone în care au loc presiuni mari asupra folosințelor de teren, datorate creșterii economice și a nivelului de trai ridicat; în aceste zone, prioritate au obiectivele legate de protecția mediului;
- Zonele în curs de transformare și zonele metropolitane din țările Europei Centrale și de Est, care au ca prioritate dezvoltarea economică și crearea unei oferte stabile de locuri de muncă;

- Zone confruntate cu dezechilibre sociale, datorate ratei ridicate a șomajului, segregării sociale, distribuției inegale a veniturilor și oportunităților inegale de educație.

Agențiile de planificare și administrare create în cadrul zonelor metropolitane sunt chemate să urmărească, deopotrivă, obiectivele economice, sociale și cele legate de protecția mediului.

În condițiile globalizării activităților economice, lărgirea Uniunii Europene este factorul extern cel mai important, care condiționează ritmul schimbărilor în cadrul zonelor metropolitane din Europa. Pe măsura creării de noi legături de transport trans-europene și a unor sisteme de legături feroviare de mare viteză, toate metropolele sunt în competiție pentru a avea un rol de punct nodal în cadrul noii rețele de infrastructuri europene.

În comparație cu zonele în curs de transformare, în zonele orașelor-capitală s-a dezvoltat un sector privat dinamic, care contribuie la finanțarea proceselor economice de adaptare. În felul acesta, se întărește rolul unor capitale europene în ierarhia europeană (de ex. Londra, Paris, Berlin). Pe termen lung însă, putem să ne așteptăm la modificări substanțiale în ierarhia europeană, pe măsura dezvoltării unor importante funcțiuni internaționale în zone ca Budapesta, Viena, Varșovia.

Modele de planificare regională - necesitatea de a întări nivelul regional

Sistemele de planificare regională, aplicate în prezent, necesită o mai puternică focalizare asupra nivelului regional. Rolul organizațiilor regionale poate fi întărit pe baza următoarelor activități:

- Ridicarea nivelului de conștientizare publică cu privire la problemele regionale și identitatea regională;
- Inițierea și moderarea unor proiecte de planificare și cooperare regională;
- Mobilizarea unor resurse financiare pentru proiecte regionale.

Principiul subsidiarității este un instrument eficient al descentralizării politicilor dintr-o zonă metropolitană. Subsidiaritatea este eficientă în cazul în care fiecare nivel al autorității publice răspunde numai de acele funcțiuni, care nu pot fi realizate la un nivel inferior.

Întrucât agențiile regionale din zonele metropolitane au, de regulă, puține funcțiuni administrative, ele pot îndeplini funcția de mediator între administrațiile centrale și locale și pot influența astfel distribuția responsabilităților după principiul subsidiarității.

Obiectivele de bază ale dezvoltării regionale

Strategiile și proiectele din cadrul zonelor metropolitane din Europa sunt legate de 5 obiective de bază, prin care se urmărește dezvoltarea regională durabilă:

1. Echilibrarea structurii spațiale metropolitane;
2. Îmbunătățirea calității vieții la nivel urban;
3. Păstrarea identității regionale, prin valorificarea patrimoniului cultural;
4. Managementul integrării, respectiv asigurarea cooperării la nivelul rețelilor de infrastructuri regionale;
5. Crearea de noi parteneriate în planificare și implementare.

Forțele pieței au tendința de a folosi terenul în mod extensiv, în dauna spațiilor verzi și a terenurilor libere, terenuri cu valențe importante pentru dezvoltarea funcțiunilor de recreere și pentru păstrarea ecosistemelor.

Ca abordare generală, se recomandă să se promoveze folosințe de teren eficiente, concentrate spațial, pentru toate folosințele principale: locuire, dezvoltare economică și spații publice.

În același timp, nu pot fi ignorate cerințele de amplasamente pentru noi dezvoltări, în măsura în care acestea contribuie la combaterea șomajului regional, la îmbunătățirea infrastructurii (de ex. colectarea și tratarea deșeurilor, crearea de noi surse de energie).

Este cazul, îndeosebi, în țările în tranziție, dar și în unele zone din Europa de Vest în curs de transformare. Conflictul tradițional dintre dezvoltarea economică și protecția naturii se va atenua pe măsura sporirii cunoștințelor, a creării de industrii și servicii intensive cu grad de poluare redus, în paralel cu crearea de noi locuri de muncă.

Dezvoltarea unor inele verzi interconectate în jurul centrelor metropolitane și în cadrul zonelor metropolitane policentrice s-a dovedit a fi o strategie eficientă din punct de vedere

economic și social, acceptată ca benefică pentru echilibrarea structurii spațiale. Experiența demonstrează că anticiparea cerințelor de dezvoltare a unor inele verzi în fazele inițiale ale planificării este sprijinită, atât de autorități, cât și de comunitatea de afaceri.

1. Îmbunătățirea calității vieții la nivel urban

Pentru îmbunătățirea calității vieții la nivel urban, zonele metropolitane europene acordă prioritate recalificării unor spații din interiorul orașelor (*brownfield development*) și pun restricții pentru dezvoltarea suburbană și pe terenuri libere exterioare (*greenfield development*).

S-a reușit cu mult succes recalificarea spațiilor urbane în zonele în curs de transformare, obținându-se realizări remarcabile în domeniul locuirii, al coeziunii sociale și al restructurării economice.

În zonele-capitală și în zonele în curs de transformare, dezvoltările de calitate se bazează pe structurile tradiționale, pe spațiile publice, zonele verzi, precum și pe zonele urbane degradate. De regulă, o calitate superioară a vieții urbane se obține mai degrabă prin renovarea și restaurarea clădirilor și cartierelor existente, decât prin noi construcții realizate prin distrugerea unor structuri vechi.

Investițiile private și inițiativele individuale pot juca un rol important în cadrul unor strategii comprehensive de îmbunătățire a calității vieții. Răspunderea pentru realizarea unor programe ample de renovare trebuie să revină autorităților publice și să fie însoțită de programe ample de investiții în infrastructură.

Dată fiind lipsa de resurse financiare publice, finanțarea privată poate veni în ajutorul investițiilor în transporturi, energie, depozitarea deșeurilor, alimentarea cu apă și canalizare.

Realizarea unor structuri urbane cu caracter social mixt și densitate sporită, alături de proiectarea atractivă, pot descuraja migrațiile spre suburbii.

Acțiunile de regenerare urbană și de ridicare a calității vieții vor trebui să fie susținute de agenții, care promovează parteneriatul cu mediile locale de afaceri. Aceste agenții pot promova o serie de “bune practici” legate de definirea și monitorizarea principalelor provocări, a priorităților și a alocării resurselor pentru implementarea proiectelor.

2. Păstrarea identității culturale și valorificarea patrimoniului cultural

În multe zone valorificarea patrimoniului cultural joacă un rol important în conturarea unui profil special cu destinație turistică.

Rolul de centru turistic internațional al capitalelor europene de mare atractivitate a generat presiuni foarte mari asupra zonelor centrale ale orașelor respective. În schimb, multe zone în curs de transformare se străduiesc să-și consolideze reputația turistică.

În toate zonele, managementul traficului și asigurarea accesului sunt probleme prioritare. În zonele în care turismul are deja o tradiție bine stabilită, este necesară limitarea traficului din zonele centrale și reorientarea acestora spre alte zone din cadrul *zonei*. În zonele în curs de dezvoltare, amenajarea unor conexiuni cu tradiție istorică poate servi la canalizarea fluxurilor turistice.

Pentru zonele metropolitane din Centrul și Estul Europei, revitalizarea patrimoniului cultural este și o provocare financiară majoră. În confruntarea cu fluxurile turistice crescânde, restaurarea monumentelor istorice și crearea unei infrastructuri turistice eficiente depășește posibilitățile financiare ale țărilor respective.

Întrucât monumentele din acele țări fac parte din patrimoniului european comun, restaurarea lor trebuie privită și ca o sarcină la nivel european.

Valoarea istorică a peisajelor regionale este tot mai mult conștientizată. Zonele-capitală cu grădinile și parcurile lor, zonele în transformare cu noile lor peisaje și cu vestigiile vechilor industrii (uzine electrice, de apă, de transport) sunt importante puncte de atracție în cadrul zonelor.

Există deja numeroase exemple pozitive în acest sens, care au stimulat schimbările și au contribuit la întărirea identității regionale.

3. Managementul integrării: cooperarea la nivelul rețelelor de infrastructuri regionale

Diferitele faze ale dezvoltării regionale se reflectă în prioritatea acordată dezvoltării rețelelor de infrastructură. În Europa centrală și de Est și în zonele în curs de transformare, realizarea sau reabilitarea alimentării cu apă, a canalizării și a sistemelor de management al deșeurilor,

necesită investiții de mari proporții, pe termen lung. În toate zonele, ajustarea sistemelor de transport regionale la schimbările modelelor spațiale și a modelelor comportamentale, va continua încă să fie, timp de mulți ani, o problemă controversată. Dezvoltarea rețelelor de telecomunicații regionale este o preocupare relativ recentă.

În domeniul transporturilor, s-a trecut de la conceptul de reducere a transporturilor la cel de *management al transporturilor*, ceea ce reflectă dorința populației din zone de a beneficia de mobilitate nerestricționată. Asigurarea serviciilor de transport este privită ca o sarcină regională complexă, care presupune integrare modală și existența unui mare număr de furnizori de servicii de transport. În multe zone, dezvoltarea în continuare a rețelelor regionale este considerată ca *instrumentul cel mai eficace de a stimula dezvoltarea unei structuri spațiale policentrice*. Cererea de transport este necesar să fie atent monitorizată, pentru ca apoi să poată fi influențată prin măsuri restrictive sau stimulative (inclusiv sisteme de tarif regionale, managementul spațiilor de parcare, sisteme de orientare a traficului în zonele centrale, campanii de informare etc.).

Atât în transporturi, cât și în telecomunicații și alimentarea cu energie, rețelele depășesc limitele zonelor metropolitane. Acest aspect este cel mai evident în cazul aeroporturilor, care trebuie considerate ca elemente ale unui sistem global de transport aerian. Ca răspuns la previziunile și cererea crescândă de transport aerian, în numeroase zone metropolitane au loc dezvoltări de mari proporții ale aeroporturilor.

De regulă, cooperarea în cadrul zonelor dintre rețelele de infrastructură se face pe baze contractuale, nu pe baze legislative. Există cazuri de contracte încheiate de mai multe municipalități în vederea furnizării unui anumit serviciu de infrastructură, sau contracte între autorități publice și companii private sau semi-publice, care posedă licența unor anumite tipuri de servicii. În domeniul mai nou al telecomunicațiilor, rețelele regionale sunt în general de competența inițiativei private.

4. Noi parteneriate de planificare și implementare

În cadrul zonelor metropolitane s-au dezvoltat cu succes noi tipuri de parteneriat, în care specialiștii în planificare au rolul de moderator în stabilirea obiectivelor și deciziilor și cel de mediator, în cazul conflictelor la nivel regional.

Datorită contribuției noilor parteneri situați în afara administrațiilor, planificarea regională a devenit un proces mai complex, dar cu rezultate mai vizibile. Prin aplicarea unor cunoștințe, altele decât cele din domeniul administrației, precum și prin aplicarea unor proceduri de management, proprii sectorului privat, planificarea regională a devenit mai elaborată și mai eficientă.

Parteneriatele sunt utilizate pentru o serie de opțiuni organizaționale: discuții de grup libere, ateliere de lucru cu moderatori, mese rotunde. Cetățenii și ONG-urile sunt adesea invitate să facă parte din comitetele consultative ale agențiilor regionale. Toate acestea servesc la fundamentarea unor decizii politice competente.

Agențiile metropolitane au lansat cu succes proiecte și programe complexe, creând chiar instituții, care au trecut apoi la statutul de auto-gestiune permanentă. Un exemplu îl reprezintă “domeniul inelelor verzi metropolitane”, în care a luat ființă o organizație de parteneriat formată din reprezentanți ai intereselor locale, de afaceri, ale salariaților, ale domeniilor agricol și de mediu, organizație care a găsit noi căi de a modera obiectivele conflictuale ale diverșilor parteneri.

Parteneriatele formate între autoritățile publice și instituții din afara administrației trebuie să se bazeze pe un contract, în cadrul căruia să fie definite obiectivele, regulile și procedurile, precum și asigurarea resurselor financiare.

În cadrul zonelor metropolitane sunt foarte numeroase exemple de asemenea parteneriate, în special în domeniile infrastructurii, serviciilor sociale, dezvoltării economice, cercetării și inovației, marketingului și promovării.

Cooperările interregionale și parteneriatele internaționale se stabilesc între autoritățile regionale, incluzând uneori camerele de comerț și industrie, syndicatele, instituții culturale și universități.

Varietatea zonelor metropolitane

Zonele metropolitane pot fi grupate după numeroase criterii. Exemplele analizate fac referire în principal la două categorii:

- (1) Zone ale orașelor-capitală, care pe lângă rolul lor de centre naționale, politice și de decizie administrativă, reprezintă în multe țări locul predilect pentru amplasarea serviciilor de afaceri, activități de cercetare-inovare și sedii ale companiilor importante. De regulă, amenajarea și dezvoltarea teritoriului în aceste zone se confruntă cu consecințele unor folosințe de teren intensive, cu densități mari, schimbări economice și sociale rapide, cerere mereu crescândă pentru transport, utilizarea inefficientă a resurselor de energie, presiune suburbană asupra terenurilor neconstruite, insuficiența infrastructurilor și migrație internațională. Structura spațială este de cele mai multe ori “monocentrică”, dominată de orașul-centru, având în același timp centre în creștere în zona lor de influență. Asemenea zone sunt: Berlin-Brandenburg, Budapesta, Lisabona, Madrid, Moscova, Oslo, Paris, Praga, Varșovia și Viena.
- (2) Zonele în curs de transformare au de regulă un trecut de avânt economic, bazat pe industrii grele tradiționale. În aceste zone, obiectivele dezvoltării durabile reclamă recalificarea unor zone degradate, adesea poluate, pentru ridicarea calității vieții urbane și crearea de noi oportunități de muncă, educație și recreere. În cadrul zonelor în curs de transformare, problemele sociale joacă un rol important; rata șomajului este de regulă ridicată și veniturile familiilor sunt reduse. În afară de nevoia stringentă de modernizare a sistemelor de infrastructură învechite, este nevoie de dezvoltarea unor rețele de infrastructură socială, care să promoveze integrarea și solidaritatea socială. Asemenea zone sunt: Milano, Zona Manchester-Liverpool și Zona Valonă.

Alte posibile categorisiri se pot face după:

- Funcțiunea economică predominantă. De exemplu, amplasament predilect pentru sediile unor firme internaționale: Paris, Londra, Moscova;
- Schimbarea socială, creșterea economică, inovație – Lisabona și Oslo;
- Nod logistic de transport la nivel național, european sau internațional – Madrid, Viena etc.

Strategiile regionale evidențiază faptul, că prioritățile de dezvoltare diferă în funcție de poziția geografică în cadrul Europei. Astfel, spre exemplu:

- Zonele din Centrul și Estul Europei, având un rol de frunte în procesele de restructurare la nivel național, caută să pună în valoare avantajele comparative legate de dezvoltarea regională;
- Zonele din Vestul și Nordul Europei se concentrează asupra folosirii terenurilor și resurselor economice într-o perspectivă durabilă.

1.4.1 Noile funcțiuni ale zonelor metropolitane în Uniunea Europeană

Ca parte a procesului de globalizare a economiei, lărgirea Uniunii Europene este un factor extern foarte puternic, care stimulează schimbările în zonele metropolitane. În mod special, zonele din Europa Centrală și de Est sunt confruntate cu o serie de oportunități și constrângeri apărute pe parcursul tranziției. Astfel, spre exemplu:

- Zona Moscova, cea mai populată zonă metropolitană, a devenit localizarea predilectă pentru sediile companiilor internaționale;
- Budapesta, Praga și Varșovia sunt în competiție pentru a atrage funcțiuni internaționale în anumite domenii, de exemplu finanțe, comunicații, cercetare, educație și training, precum și ca porți de acces spre alte părți ale lumii; această competiție este condiționată de atragerea unor resurse financiare foarte mari pentru restructurarea sistemelor de infrastructură și servicii.

Pe de altă parte, zonele orașelor-capitală din Centrul și Estul Europei au devenit locul unor dezechilibre sociale accentuate și destinația preferată a fluxurilor de migrație naționale și internaționale.

Aceasta presupune fixarea dublului obiectiv de a difuza presiunea economică și socială și de a echilibra mai bine oportunitățile și răspunderile sociale în teritoriul zonei.

Procesul de lărgire a UE a afectat și dezvoltarea celorlalte zone metropolitane. Pe măsura dezvoltării legăturilor de transport trans-europene și a sistemelor de legături feroviare rapide, toate zonele metropolitane sunt dornice să joace un rol, fie ca parte a unor coridoare spre noile piețe europene, fie ca puncte nodale ale noilor rețele.

Zonele metropolitane situate de-a lungul fostei Cortine de Fier își pot valorifica avantajele poziției lor geografice. Exemple elocvente sunt: Viena, care se află la intersecția a trei axe TEN1, Budapesta – la intersecția a 5 axe, iar Berlin-Brandenburg este locul de distribuție a centrelor de transport-marfă.

Alte zone metropolitane (precum Praga și Varșovia) nu au dispus de resurse suficiente pentru a investi în infrastructura de transport internațională.

Dezvoltarea recentă a aeroporturilor demonstrează, de asemenea, importanța acordată de zonele metropolitane integrării eficiente în rețelele de transport internaționale. Aproape toate zonele europene investesc substanțial în crearea de noi servicii aeroportuare, aceasta fiind una din condițiile indispensabile pentru atragerea altor funcțiuni internaționale.

Crearea unei piețe unice europene, ca parte a procesului de globalizare a avut un impact major asupra zonelor metropolitane. Zone, care anterior se bazaseră pe o economie de producție, au făcut pași însemnați spre o economie bazată pe “cunoaștere”, cu un puternic sector de servicii. Chiar și acolo unde pot fi menținute structuri industriale competitive, se urmărește diversificarea economică la nivel regional, pentru a fi competitive la nivel european sau chiar internațional. Aceasta necesită importante investiții publice și private în îmbunătățirea calității mediului, controlul poluării, gestionarea deșeurilor, alimentarea cu energie, recalificarea terenurilor degradate etc.

Sectorul privat se dovedește foarte dinamic în toate zonele metropolitane, acesta contribuind la finanțarea proceselor de adaptare economică. Acest fenomen se regăsește și în zonele tradiționale (Londra, Paris), precum și în zonele Berlin-Brandenburg, Milano.

Pe termen lung, avantajele logistice și de amplasare ale zonelor, precum Budapesta, Praga și Varșovia, se vor reflecta corespunzător în ponderea pe care aceste zone metropolitane le au în funcțiunile internaționale, care necesită teren, forță de muncă calificată și infrastructură. În alte părți ale Europei, Zona Lisabona, de exemplu, se conturează prin dinamismul dezvoltării.

1.4.2 Provocări ale unei dezvoltări durabile a zonelor metropolitane

Conceptul de dezvoltare durabilă în perspectivă europeană izvorăște din Conferința Mondială de la Rio din 1992 și Conferința Habitat II din 1996 și se regăsește în Agenda 21 și Tratatul de

la Amsterdam. Cele trei domenii în care trebuie asigurată dezvoltarea durabilă sunt: responsabilitatea socială, economia și calitatea mediului.

Responsabilitatea socială este legată de evoluțiile demografice din cadrul zonelor metropolitane. Se observă tendința generală de creștere a populației la nivelul zonelor, prin fluxuri migratorii, în paralel cu creșterea naturală a populației din zonele respective. În zonele metropolitane precum Londra, Manchester-Liverpool, Moscova, Paris, Varșovia și, în mai mică măsură, în Zona Valonă, se observă compoziții multi-etnice și conflicte sociale datorate polarizării sociale.

Caracteristicile specifice ale migrațiilor interne și externe sunt un factor important, care trebuie luat în considerare, în special migrația dinspre centru spre suburbii și zonele înconjurătoare. Exemplul Lisabonei arată că variația populației în șase ani, între 1991- 1997, a fost de 16,5%, iar în zona metropolitană și zona mai largă, de +1,0 și respectiv +0,5%. Acest fenomen creează o mare presiune asupra zonelor verzi de la periferie, pentru construirea de locuințe, infrastructură de transport, precum și noi centre industriale și comerciale. Fenomenul se regăsește și în zonele Budapesta, Oslo și Valonă, precum și Milano. Apare totodată și o mișcare în sens invers, de mai mici dimensiuni, de întoarcere spre centrele orașelor (de ex. la Viena).

Îmbătrânirea populației, datorată scăderii ratei de natalitate, longevității și îmbunătățirii condițiilor de viață, exercită presiuni asupra infrastructurii sociale (școli, servicii, locuințe). Zona Boemia Centrală și orașul Praga au cea mai îmbătrânită populație din toată Republica Cehă, având populația cu vârsta medie de 38,6 și respectiv 40,5 ani, iar populația de peste 60 ani reprezintă o cincime din populație.

Mărimea medie a gospodăriilor este în general în scădere și acest fenomen este legat de tendința familiilor fără copii, a perechilor tinere și a vârstnicilor singuri de a prefera locuirea în zonele centrale ale orașelor. Rata șomajului variază între zone, de la 16% în Berlin-Brandenburg la 1,6% în Oslo-Akerhus.

Oportunitățile și provocările economice sunt legate de dependența crescută față de structurile de piață, atât la nivel național, cât și internațional. La originea schimbărilor economice din zonele metropolitane se află schimbările structurale – reducerea industriilor tradiționale, în

paralel cu creșterea serviciilor și a sectorului public, care au generat discrepanțe pe piața muncii. Sectorul cel mai dinamic este cel al întreprinderilor mici și mijlocii, reflectat în creșterea numărului de firme, alături de scăderea numărului de angajați.

Dezechilibrul economic se manifestă și la nivel intra-regional, prin competiția pentru investiții între orașul principal sau metropola și localitățile suburbane sau rurale din jur. Deși bogăția se creează în orașul principal, navetiștii transferă avantajele fiscale în localitățile suburbane, în care locuiesc (prin cheltuielile familiilor și impozitele plătite).

Legat de dezvoltarea economică și de schimbările în mediul de lucru, atât în ceea ce privește oportunitățile de lucru, cât și reducerea timpului de muncă, se manifestă o cerere crescândă pentru centre comerciale, centre industriale și de inovație, amenajări de infrastructură și zone de recreere și culturale.

Aceste cereri s-au îndreptat cu precădere spre terenurile libere din afara orașelor, în detrimentul potențialului de investiție în renovare urbană și în recalificarea zonelor abandonate. Tendințele recente arată, însă, un reviriment: de exemplu limitarea unor asemenea dezvoltări la intersecțiile de transport public în Berlin-Brandenburg, la cinci sectoare strategice în zonele suburbane din Île de France.

Problema constituie o prioritate și pentru țările din Europa Centrală și de Est, unde tendințele de a investi în afara orașului principal prevalează asupra investițiilor din interiorul orașului.

Protecția mediului

Problemele de mediu în dimensiunea lor spațială implică protejarea zonelor libere față de presiunea de consum și mobilitate. Este necesară combinarea valorificării zonelor verzi tradiționale, cu protecția elementelor de peisaj față de noi dezvoltări și poluare. Zonele verzi (inelele verzi) din jurul unor capitale au fost în general bine protejate. De ex. Lisabona, Londra, Paris - Île de France, Madrid, Milano, Viena au inele de parcuri și zone împădurite bine conturate, precum și parcuri naționale și regionale (Moscova). Principalele presiuni asupra mediului pot fi ierarhizate în ordinea problemelor, pe care le ridică și a efectelor pe care le produc. Astfel:

- **Traficul**

Crește poluarea aerului ca urmare a creșterii substanțiale a traficului rutier; fenomenul este deosebit de pregnant în Europa Centrală și de Est, unde transformările economice au condus la sporirea rapidă a vehiculelor private; dezvoltarea traficului feroviar și mai ales aerian a condus la creșterea nivelului de zgomot și, implicit, la scăderea calității vieții (de ex. în Zona Varșovia 40% din populație este expusă la un nivel de zgomot, care depășește 60dB, din care 30% este datorat traficului aerian).

- **Deșeurile**

Măsurile de tratare (epurare) și depozitare nu au ținut pasul cu creșterea cantității de deșeuri menajere și de ape uzate. Lipsesc în general amenajările pentru reciclarea deșeurilor și depozitarea în condiții ecologice a deșeurilor.

- **Energia**

A scăzut cererea pentru surse primare de energie, îndeosebi datorită declinului industriilor grele. De ex. la Berlin energia pe cap de locuitor s-a redus în numai 4 ani de la 275 GJ la 190 GJ și se estimează că va scădea la 120 GJ în anul 2014. Gospodăriile au devenit în general mai eficiente din punct de vedere energetic și mai conștiente de necesitatea de a economisi.

- **Apa**

Sursele de apă subterană sunt în general suficiente și depășesc cerințele gospodăriilor, iar cerințele industriale în general s-au redus.

În Europa de Est și în vechile zone industriale apele de suprafață sunt în general puternic poluate.

În multe zone sunt puse din nou în valoare peisajele riverane și utilizate pentru funcțiuni de recreere (de ex. în Bazinul Parizian).

- **Folosințe de teren, peisaje**

În zonele în curs de transformare există sute de hectare de teren industrial abandonat, creând pe de o parte peisaje dezolante, iar pe de altă parte, mari probleme și cheltuieli pentru reconversie. De ex. în Zona Manchester-Liverpool există mai mult teren abandonat, decât va putea fi recalificat.

Noile modele de planificare regională de reorganizare. Acest proces, în curs de desfășurare, se caracterizează prin descentralizarea planificării și trecerea responsabilităților la nivelul autorităților locale și regionale. Organizarea recentă din cadrul zonelor metropolitane reflectă această întărire a nivelului regional și, ca rezultat, zonele metropolitane dobândesc o poziție de prim rang, în cadrul sistemelor naționale de planificare.

Noile tendințe de schimbare au următoarele caracteristici:

- Trecerea de la planificare spațială propriu-zisă la managementul proceselor regionale, ca activități de bază ale agențiilor regionale de planificare și dezvoltare;
- Nevoia evidentă de a întări nivelul regional, îndeosebi în zonele metropolitane, ca factor mediator între nivelul național și autoritățile locale.

1.4.3 Sistemele de planificare metropolitană

Sistemele existente de planificare în zonele metropolitane pot fi clasificate după o schemă în trei trepte, astfel:

1. Zone metropolitane care au o organizare bazată pe contracte, cu responsabilități clar definite și limitate.

Aceste sisteme se aplică de regulă în cazurile în care:

- Limitele funcționale ale zonei metropolitane se extind dincolo de limitele administrative (este de exemplu cazul Districtului Ruhr, care cuprinde părți din trei zone administrative);
- Zona administrativă sau de planificare este mai mare decât extinderea teritorială a funcțiunilor proprii zonei metropolitane, ca de exemplu Voivodatul Sileziei, în comparație cu Aglomerația Katowice;
- Cadrul legal și administrativ este prea slab pentru a putea direcționa dezvoltarea regională, în conformitate cu obiectivele stabilite; este cazul Zonei Moscova, în care probleme importante ale dezvoltării regionale au fost reglementate prin contracte și înțelegeri între Primăria Moscovei și administrația districtului Moscova.

În toate cazurile de mai sus, necesitățile reale de dezvoltare nu pot fi soluționate corespunzător de către structurile regionale existente. De aceea, cea mai simplă formă de organizare regională pe bază de contract este o asociație cu scop unic, creată special pentru a face față unor cerințe funcționale specifice, cum ar fi transportul regional, alimentarea cu apă și energie, managementul deșeurilor etc.

2. Sisteme de planificare regională, care sunt instrumente de implementare a politicilor guvernamentale (“de sus în jos”).

În majoritatea țărilor europene, nivelul regional de planificare și/sau administrație a fost stabilit prin lege. Este firesc prin urmare, ca guvernele naționale să considere agențiile regionale ca instrumente ale lor, cu ajutorul cărora să pună în aplicare politicile spațiale generale. Este cazul mai ales al țărilor în care structura regională a fost stabilită în ultimul deceniu (de ex. Belgia, Franța, Marea Britanie).

Odată cu nevoia sporită de coordonare regională, agențiile regionale au căpătat și rolul de mediator între autoritățile locale și politicile guvernamentale. Acolo unde agențiile regionale au acționat cu succes, ele au fost de regulă alese la nivelul zonei (de ex. Paris - Île-de-France sau Zona Valonă) sau cuprind reprezentanți ai autorităților locale sau de stat (de ex. Berlin-Brandenburg, Budapesta și Viena).

A rezultat din analiză că, nu mai este valabil rolul tradițional al amenajării regionale, ca instrument al politicilor spațiale guvernamentale. Amenajarea de sus în jos nu poate ține seama în mod corespunzător de caracteristicile locale, de suprapunerile unor probleme ale comunităților locale sau de inițiativele cetățenilor pe plan local.

De aceea, chiar acolo unde planificarea regională este concepută la nivelul statului (de ex. Berlin-Brandenburg, Budapesta), agențiile regionale au rol de consultant, interpret și mediator la nivel local.

3. Sisteme de planificare care oferă o structură de coordonare intercomunitară (“de jos în sus”).

Acolo unde nivelul regional se bazează pe un sistem de coordonare intercomunitară, acesta poate fi considerat, fie ca o etapă de tranziție spre o autoritate regională sau o reflectare a lipsei de voință a autorităților locale sau centrale de a stabili o nouă structură publică. Există numeroase exemple care demonstrează, că sistemul de coordonare intercomunitară poate stimula o serie de parteneriate utile și poate da soluții utile unor probleme regionale, ca de exemplu:

- În zonele Moscova, Praga și Varșovia coordonarea inter-comunitară existentă se ocupă activ de probleme regionale importante și acestea se vor dezvolta probabil în viitor ca adevărate agenții regionale;
- Parteneriatul dintre Oslo și Akerhus joacă un rol important în coordonarea planurilor de dezvoltare și în proiecte de infrastructură.

Principalele probleme care sunt abordate prin coordonare intercomunitară sunt: infrastructura de transport, structura localităților, managementul deșeurilor și canalizării, spațiile libere și dezvoltarea economică.

<i>Autorități și organizații de planificare regională</i>	<i>Tipul 1 - Organizații voluntare sau bazate pe contracte</i>	<i>Observații</i>
Aglomerația Katowice*	Uniunea pentru Dezvoltarea Durabilă a orașelor din Aglomerația Katowice	Voivodatul Sileziei este autoritatea regională pentru politicile guvernamentale de dezvoltare spațială
Districtul Ruhr*	Expoziția Internațională de Construcții Emscher Park și Asociația Locală Ruhr	Un sistem administrativ complex cu mai multe autorități și organizații regionale

<i>Autorități și organizații de planificare regională</i>	<i>Tipul 2 - Instrument al politicilor spațiale guvernamentale</i>	<i>Observații</i>
Berlin-Brandenburg	Agenția de Planificare Comună Berlin-Brandenburg	Subordonat parțial celor două guverne de land
Aglomerația Budapestei	Consiliul de Dezvoltare a Aglomerației Budapestei	Compus din: delegat al guvernului, Primarul Budapestei, Președintele jud. Pesta, delegați din 10 ministere, 6 delegați ai autorităților locale, 1 al Parlamentului etc.
Aglomerația Londrei	Este în curs alegerea unei Autorități a Aglomerației Londrei	32 de localități cu consilii alese; Asociația Autorității Londoneze pentru pregătirea unei noi autorități strategice
Comunitatea Madrid	Departamentele Lucrărilor Publice, Urb. și Transporturilor, Direcția de Urbanism din Direcția Generală pentru Amenajarea Urbană și Teritorială, Federația Municipalităților din Madrid, Consiliul Economic și Social	Zona este guvernată în conformitate cu Statutul de Autonomie din 1983; instituții: Parlament, Consiliu de Miniștri, Președinte
Zona Milano	Provincia Milano este considerată Aria Metropolitană Milano, dar mai include 5 provincii din jur cu 6,5 milioane locuitori	Ariile metropolitane sunt stabilite prin constituție (1990), dar nu sunt încă aprobate de fiecare zonă
Paris-Île-de-France	Consiliu Regional (ales direct), cu un Președinte și Birou Executiv	8 departamente și 1281 municipalități locale
Zona Viena	Asociația de Planificare Est	Cooperare a trei landuri, stipulată în constituție
Zona Valonă	Guvernul Valon	Tendința: asociații inter-municipal în cadrul zonei

<i>Autorități și organizații de planificare regională</i>	<i>Tipul 3 Coordonare inter-comunitară</i>	<i>Observații</i>
Zona Lisabona	Agenție Metropolitană	Comisie de coordonare regională pentru Lisabona și Valea Tejo
Manchester-Liverpool	Cooperarea între 17 districte diferite	Adunare Regională ca reprezentantă a tuturor autorităților locale, sectorul privat, Biroul Guvernamental pentru Nord-Est și alții
Zona Moscova	Contracte și înțelegeri încheiate de Primăria Moscovei cu Moscova Administrația Districtului	Parlamente separate în Moscova și Districtul Moscova
Oslo-Akerhus	Cooperare între orașul Oslo și districtul Akerhus prin grupe de lucru	Parlamente separate în Oslo și Akerhus
Zona Praga	Cooperare între orașul Praga și municipalitățile din zonă	Din 2001: Organ Regional pentru Boemia Centrală
Zona Varșovia	Uniune comunală a 35-45 localități, incluzând cele 11 care sunt componente ale Varșoviei	Voivodatul Mazovian ca autoritate regională pentru politicile spațiale guvernamentale

Tabelul nr. 1 Sursa - Analiza comparativă a dezvoltării zonelor metropolitane din Europa, CDCAS, 2007

Rezultatele tangibile ale sistemelor de planificare regională

Sistemele de organizare descrise mai sus au produs rezultate tangibile, care depășesc cu mult rezultatele planificării tradiționale. Alături de abordarea clasică a elaborării de programe și planuri regionale de dezvoltare, agențiile regionale au devenit tot mai eficiente în următoarele direcții:

- Elaborarea unor proceduri de coordonare intra-regională și supra-regională;
- Proiectarea, finanțarea și managementul unor infrastructuri și proiecte de dezvoltare complexă;
- Conștientizarea publică și politică a provocărilor din zonă prin inițierea de cercetări, rapoarte și publicații;
- Transferul experiențelor la scară interregională și internațională.

Programele și planurile de dezvoltare regională

Sarcina legitimă a sistemelor de planificare regională este elaborarea programelor și planurilor de dezvoltare regională. Cele mai frecvente documente sunt următoarele două:

- a) programe strategice, care descriu strategia inter-disciplinară și spațială a zonei;
- b) planuri regionale de folosință a terenurilor, care stabilesc obiective spațiale pentru viitoare dezvoltări, pentru protecția naturii și pentru alte obiective specifice.

Un document de planificare excepțional este considerat “Master Plan-ul pentru Bazinul Parizian”. Acesta este un plan interregional pe cinci ani (acoperind 8 zone), elaborat de Consiliul Regional Paris - Île de France și de Guvernul Francez, ca program de investiții pentru elaborarea și implementarea proiectelor situate în afara zonei, dar care au impact asupra acesteia.

Proceduri de coordonare intra-regională

Agențiile Regionale au elaborat sau sunt implicate activ într-o mare varietate de proceduri de cooperare intra-regionale, care au drept scop asigurarea coerenței acțiunilor, proiectelor și

programelor locale, cu obiectivele generale ale dezvoltării. O serie de exemple ilustrează gama largă a activităților de coordonare intra-regională:

- Într-o abordare de sus în jos, Autoritatea Regională Comună din Berlin-Brandenburg și Comunitatea Madrid au în competența lor aprobarea planurilor locale și a reglementărilor privind folosințele de teren, verificându-le în raport cu obiectivele planificării regionale;
- Coordonarea în cadrul Zonei Oslo-Akerhus se realizează pe baza acordului voluntar al grupurilor de lucru;
- Liniile Directoare de Planificare ale Zonei Manchester-Liverpool se prezintă Adunării Regionale, un consorțiu format din toate autoritățile locale din zonă;
- Alte zone metropolitane, precum Praga, își propun crearea unui organism de coordonare specific, pentru a realiza un consens mai bine fundamentat și chiar cu putere de lege;
- Cooperarea intra-regională este susținută și de asociații inter-municipale, menite să întărească competitivitatea municipalităților în sfera de influență a orașelor-centru.

Cap. 2 Stadiul actual privind dezvoltarea metropolitană la nivelul polilor de creștere și al polilor de dezvoltare urbană din România

2.1 Contextul general privind datele de analiză

O guvernare metropolitană eficientă este esențială pentru realizarea unui echilibru urban mai bun. O mare parte din problemele urbane pot fi tratate eficient doar la nivel metropolitan deoarece zonele metropolitane se confruntă cu probleme comune legate de schimbări economice, incluziune socială, extindere urbană rapidă și necontrolată, congestionare a traficului, deteriorare a mediului și poluare.

Planificarea teritorială eficientă este necesară tocmai pentru că aceste probleme sunt interdependente și pentru că este necesară atingerea unui echilibru. Un aspect foarte important pentru definirea unei zone metropolitane este acela că folosește parteneriatul ca instrument de rezolvare a acestor probleme comune.

Rețeaua Europeană a Regiunilor și Zonelor metropolitane (METREX) prezintă trei principii cheie pentru caracterizarea unei zone metropolitane:

- Competența înseamnă deținerea puterii de a aproba, implementa și aproba o strategie metropolitană;
- Capacitatea înseamnă deținerea cunoștințelor și înțelegerii necesare pentru a lua decizii în cunoștință de cauză în planificarea spațială și dezvoltare;
- Procesul înseamnă stabilirea mijloacelor de monitorizare, revizuire, consultare și de continuare a strategiei metropolitane.

La nivel european, abordarea integrată a conceptelor de competitivitate, coeziune și sustenabilitate poate fi considerată mai eficientă și se poate astfel realiza un echilibru între ele. În toată Europa există în acest moment diverse forme metropolitane efective. Acestea diferă de la autorități cu puteri comprehensive statuate, la autorități cu puteri selective, până la grupuri voluntare de autorități, care au doar puteri consultative.

Experiența statelor UE demonstrează că zonele metropolitane bine administrate ajung rapid la competitivitate economică (pot atrage eficient fonduri și investitori, pot dinamiza sectoarele construcțiilor, serviciilor și turismului), iar dezvoltarea lor viitoare e una durabilă (politicile economice, culturale, sociale sunt armonizate în mod eficient).

Chestionarele pe baza cărora au fost analizate datele, au fost transmise către autoritățile locale ale celor 20 de municipii cu statut de pol de creștere sau dezvoltare. Pentru informații suplimentare privind dezvoltarea zonelor metropolitane a fost realizată o documentare cuprinzătoare, incluzând legislația, articole din presa scrisă, studii, rapoarte, precum și Internetul.

2.2 Cadrul legislativ existent privind dezvoltarea metropolitană în România

Legislația existentă în sprijinul formării și funcționării asociațiilor metropolitane/asociațiilor intercomunitare cuprinde acte normative: Legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, Legea 351/2001 privind aprobarea PATN secțiunea rețeaua de localități, Legea 215/2001 privind administrația publică locală, OG 26/2000 privind asociațiile și fundațiile.

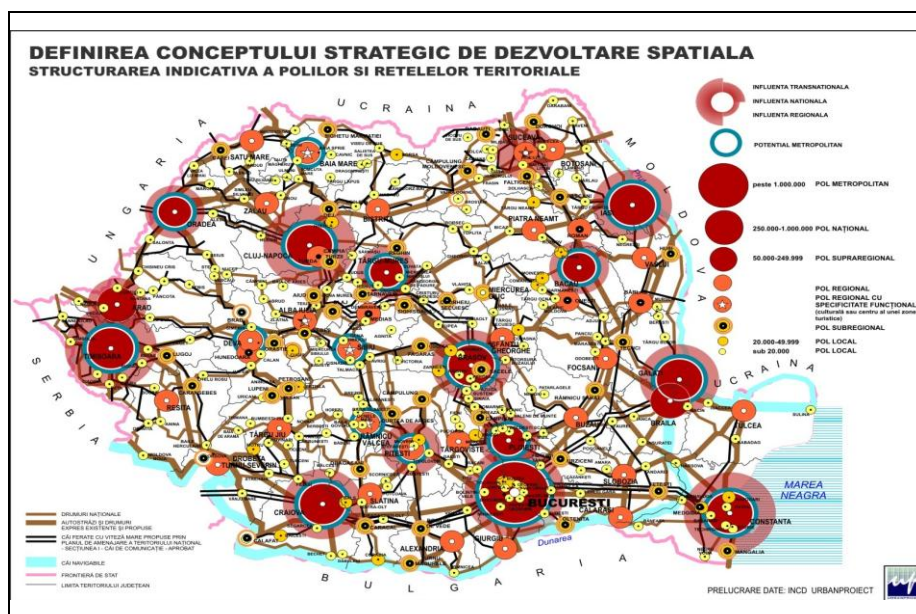
Potrivit *Legii 351/2001*, privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a - Rețeaua de localități, **cu actualizări și completări ulterioare, municipiile cu potențial de configurare a zonelor metropolitane sunt cele de rang 0 și I, precum și municipiile reședință de județ**, situația la mijlocul anului 2013 privind numărul de localități urbane fiind următoarea:

- Localități urbane de rangul 0 - Municipiul București;
- Localități urbane de rangul I: 11 municipii de rang I (Bacău, Brașov, Brăila, Galați, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Oradea, Ploiești, Timișoara);
- Localități urbane de rangul II : 91 municipii;
- Localități urbane de rangul III: 217 orașe.

În acord cu Legea 351/2001, **Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030 (CSDTR)** integrează condițiile de conformare a structurilor policentrice la nivelul Uniunii

În cadrul CSDTR 2030, definirea structurii policentrice ierarhizate la nivelul României a fost structurată în conexiune cu rețeaua de poli majori la nivelul Centrului și Sud - Estului Europei, potrivit clasificărilor ESPON:

- Poli metropolitani *MEGA (Zone Metropolitane de Creștere Europene)* cu vocație internațională: (București, Timișoara, Constanța, Cluj, Iași);
- Poli naționali *OPUS (Orizont Potential Urban Strategic)* cu potențial de *Arii Funcționale Urbane* și potențial *MEGA* pe termen lung, (Oradea, Bacău, Brăila, Galați, Craiova);
- Poli supraregionali și poli regionali *OPUS (Orizont Potential Urban Strategic)* (cu potențial de *Arii Funcționale Urbane*, între 50 000 – 250 000 locuitori);
- Poli regionali *OPUS (Orizont Potential Urban Strategic)* cu potențial de *Arii Funcționale Urbane* și cu specificitate funcțională, de ex: Baia Mare, Râmnicu Vâlcea, Sibiu, Suceava;
- Poli subregionali, între 30 000 – 50 000 locuitori;
- Poli locali, sub 20 000 locuitori.

Sursa - INCD Urbanproiect, 2006

2.3 Situația actuală privind stadiul constituirii zonelor metropolitane la nivelul polilor de creștere și dezvoltare

București (Regiunea București-Ilfov) - menționăm că deși orașul București nu face parte din categoria polilor de creștere și al polilor de dezvoltare, a fost luat în considerare datorită importanței sale la nivel național.

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul București are nivel administrativ echivalent unui județ și este împărțit în 6 sectoare	Există mai multe propuneri pentru realizarea unei arii metropolitane a Municipiului București, cu întinderi diferite, cea mai mare cuprinzând 94 unități administrativ-teritoriale
Suprafața:	237,87 km ²	Cea mai extinsă variantă: cca 5.000 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	1.883.425 locuitori	Cel puțin 2,2 mil. locuitori

Municipiul București este capitala României și, în același timp, cel mai mare centru industrial, comercial și universitar al țării. Suprafața teritoriului administrativ este de 237,87 km², iar populația la 20 octombrie 2011 număra 1.883.425 locuitori. Populația de aproape două milioane de locuitori face ca Bucureștiul să fie a șasea capitală după mărime din Uniunea Europeană. Capitala are nivel administrativ de județ și este împărțită în șase sectoare.

În prezent există un proiect de lege privind zonele metropolitane și un proiect de constituire a Zonei Metropolitane București. Proiectul are în vedere ca zona metropolitană București (ZMB) să cuprindă aproximativ 2,2 milioane de locuitori. Există de asemenea proiecte de mărire substanțială a ZMB astfel încât ea ar putea include 94 de unități administrativ - teritoriale, situate pe circa 5.000 km².

Această structură ar funcționa în aproximativ 10 - 12 ani, din cauză că mai întâi este necesară efectuarea unor studii de fundamentare, iar alți trei - patru ani trebuie alocați procesului de consultare publică. Astfel ZMB ar urma să cuprindă șase orașe (printre care Giurgiu, Oltenița,

Otopeni) și 87 de comune din județele Ilfov, Giurgiu și Călărași. La nord, metropola s-ar învecina cu județul Prahova, iar la sud cu Bulgaria.

2.3.1 Municipiul Ploiești (Regiunea Sud)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Ploiești este reședința județului Prahova	Zona Metropolitană „Polul de creștere Ploiești” a fost constituită sub formă de asociație de dezvoltare intercomunitară, la 09 iunie 2009. Strategia de dezvoltare metropolitană este elaborată.
Suprafața:	58 km ²	686,92 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	209.945 locuitori	336.203 locuitori

Municipiul Ploiești este situat la 60 km de București, având o suprafață a teritoriului administrativ de 58 km², și o populație de 209.945 locuitori. Ploiești este un important nod de drumuri și căi ferate care îl leagă de orașele București, Brașov, Buzău, Târgoviște, Urziceni, Vălenii de Munte, Slănic.

Potrivit dispozițiilor H.G. nr. 998/2008, Municipiul Ploiești este desemnat ca pol de creștere.

Zona Metropolitană „Polul de creștere Ploiești” a fost constituită sub formă de asociație de dezvoltare intercomunitară, la 09 iunie 2009. Până în prezent a fost aprobat Planul Integrat de Dezvoltare (PID) - Polul de creștere Ploiești-Prahova. Zona metropolitană Ploiești, pe lângă municipiul Ploiești și Consiliul Județean Prahova, mai cuprinde orașele: Băicoi, Boldești-Scăieni, Bușteni, Plopeni și comunele: Ariceștii-Rahtivani, Bărcănești, Berceni, Blejoi, Brazi, Bucov, Dumbrăvești, Păulești, Târgșorul Vechi și Valea Călugărească.

A fost aprobat Planul Integrat de Dezvoltare (PID) - Polul de creștere Ploiești - Prahova, în care este inclusă strategia de dezvoltare a zonei metropolitane „Polul de creștere Ploiești”. Scopul constituirii Asociației este de a facilita cooperarea între unitățile administrativ-teritoriale membre pentru exercitarea în comun a competențelor ce le revin prin lege, cu

respectarea principiilor dezvoltării durabile: progresul social, în concordanță cu nevoile comunității; protejarea eficientă a mediului; utilizarea rațională a rezervelor naturale; păstrarea unui nivel ridicat și sigur de creștere economică și ocupare a forței de muncă. Planul de Amenajare a Teritoriului Zonal Metropolitan nu este elaborat.

2.3.2. Municipiul Pitești (Regiunea Sud)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Pitești este reședința județului Argeș	Zona Metropolitană Pitești este în curs de negociere. Strategia de dezvoltare metropolitană este în curs de elaborare.
Suprafața:	40,73 km ²	413 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	155.383 locuitori	206.082 locuitori

Municipiul Pitești se află în partea central-sudică a țării, între Carpații Meridionali și Dunăre, la confluența Râului Argeș cu Râul Doamnei. Suprafața orașului este de 40,73 km², iar populația, conform recensământului populației și locuințelor din 20 octombrie 2011, era de 155.383 locuitori.

Prin H.G. nr. 998/2008, Municipiul Pitești este desemnat ca pol de dezvoltare urbană.

Constituirea Zonei Metropolitane Pitești va fi sub formă de asociație de dezvoltare intercomunitară, sub denumirea Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Pitești.

Din zona metropolitană vor face parte: Consiliul Județean Argeș, Municipiul Pitești, Orașul Ștefănești, Comuna Albota, Comuna Bascov, Comuna Băbana, Comuna Budeasa, Comuna Măcăneni, Comuna Micești, Comuna Moșoaia.

Populația totală a zonei metropolitane va fi de 206.082 locuitori, iar suprafața de aproximativ 413 km². Strategia de dezvoltare metropolitană este în curs de elaborare. Planul de Amenajare a Teritoriului Zonal Metropolitan nu este elaborat.

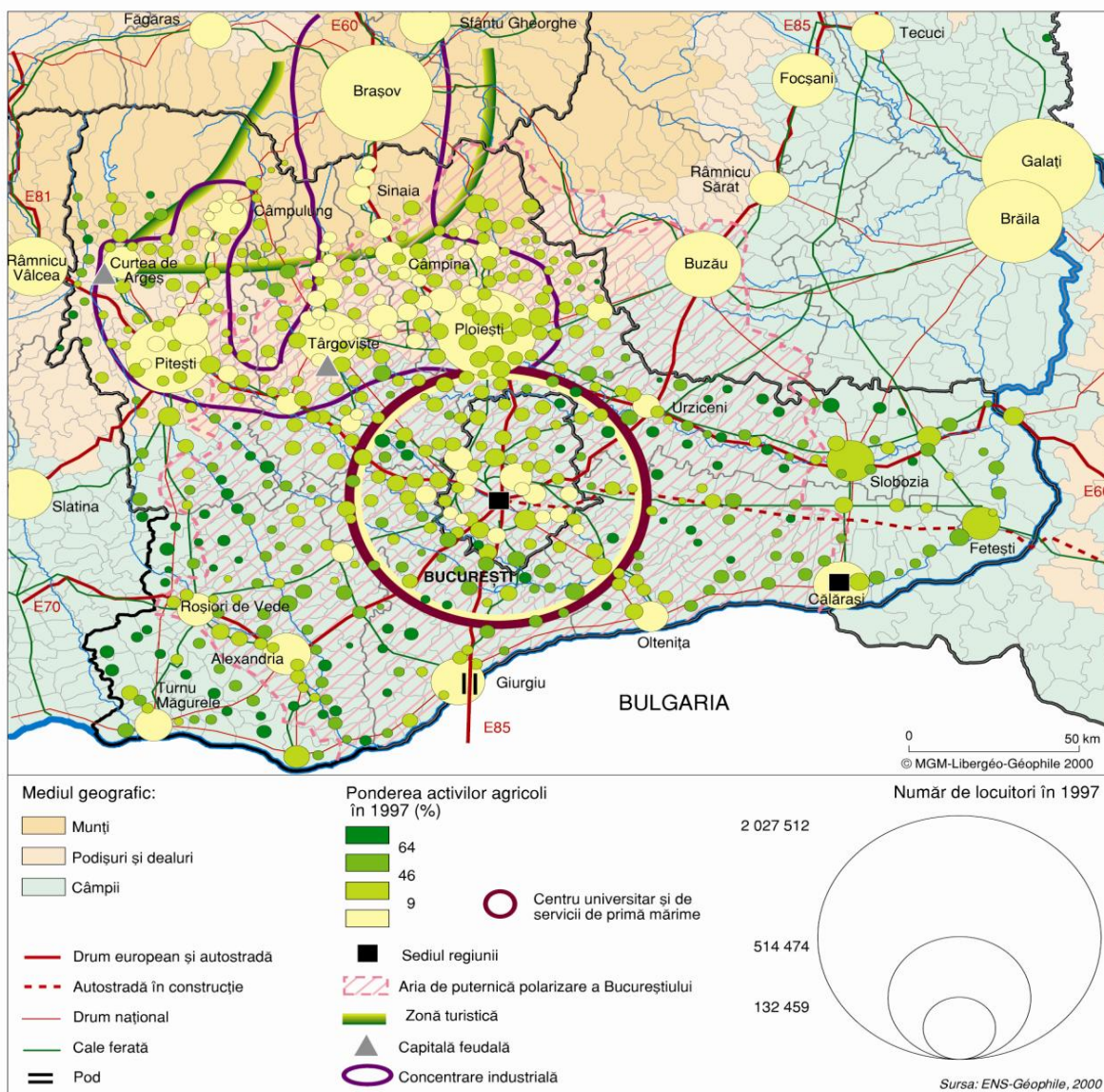

Figura nr. 3 Regiunea Sud și Regiunea București-Ilfov

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

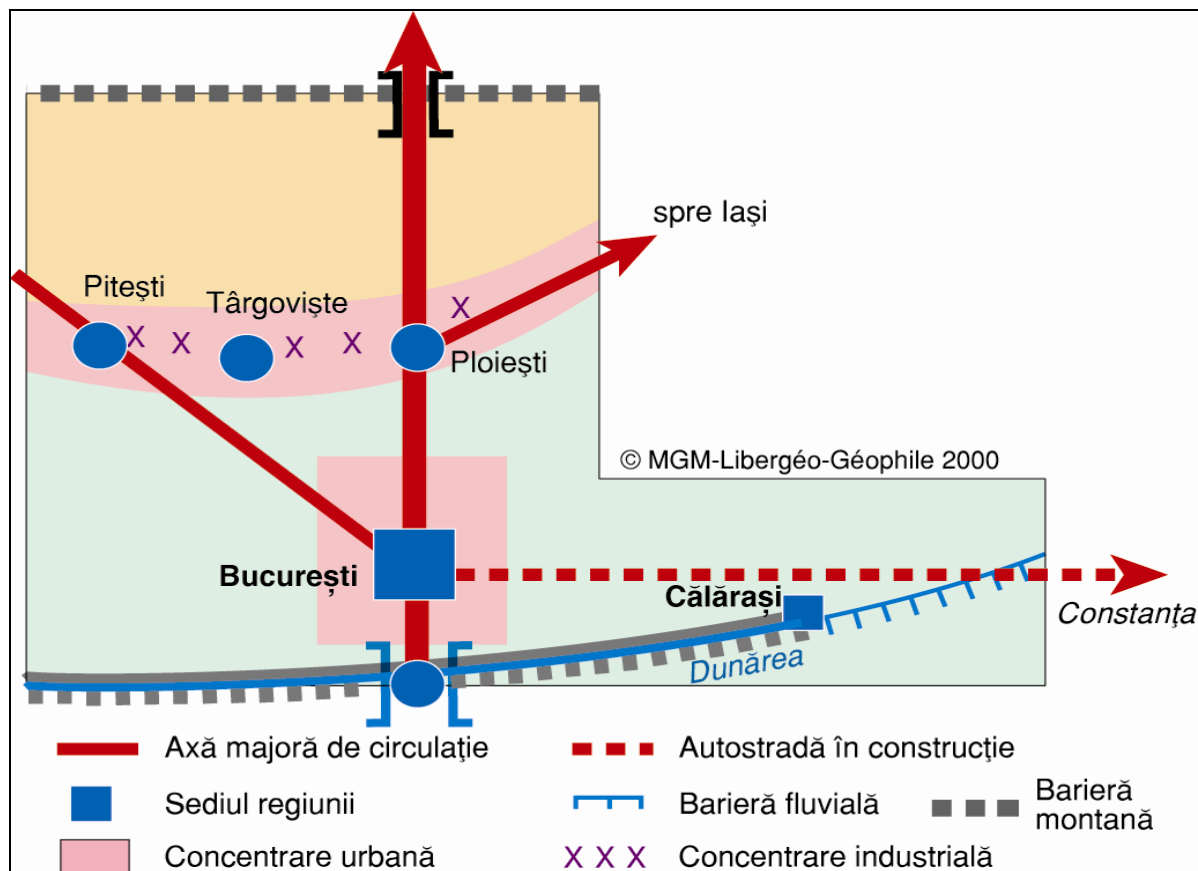

Figura nr. 4 Regiunea Sud și Regiunea București-Ilfov

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

2.3.3 Municipiul Constanța (Regiunea Sud - Est)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrație:	Municipiul Constanța este reședința județului cu același nume	Asociația de dezvoltare intercomunitară a fost constituită în luna mai 2007. Strategia de dezvoltare metropolitană a fost aprobată prin Planul Integrat de Dezvoltare pentru Polul de creștere Constanța.
Suprafață:	125 km ²	955,21 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	283.872 locuitori	425.916 locuitori

Municipiul Constanța este așezat în extremitatea de sud-est a României, la țărmul Mării Negre, fiind de altfel principalul port al României. Suprafața teritoriului administrativ este de 125 km², iar populația este de 283.872 locuitori. La limita de nord a orașului se situează stațiunea Mamaia, cu o plajă ce se întinde pe o lungime de 6 km, orientată spre est. Portul Constanța este principalul port al României la Marea Neagră și al patrulea ca importanță în Europa.

Potrivit dispozițiilor H.G. nr. 998/2008, Municipiul Constanța este desemnat ca pol de creștere.

Pentru crearea Zonei Metropolitane Constanța a fost constituită Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Constanța, care a fost înregistrată din data de 01.05.2007. S-a stabilit întinderea zonei metropolitane, iar Planul Integrat de Dezvoltare pentru Polul de creștere Constanța - Zona Metropolitană Constanța, în care este inclusă strategia de dezvoltare metropolitană, a fost aprobat în luna mai, anul 2010. Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană nu este elaborat până în prezent, fiind prevăzută însă realizarea acestuia. Zona Metropolitană Constanța este alcătuită din 14 localități și Consiliul Județean Constanța, dintre care 1 municipiu, 5 orașe și 8 comune: municipiul Constanța, orașele Năvodari, Ovidiu, Eforie, Techirghiol, Murfatlar și comunele: Mihail Kogălniceanu, Cumpăna, Valu lui Traian, Lumina, Tuzla, Agigea, Corbu și Poarta Albă. Zona metropolitană găzduiește 62,26 % din populația județului, adică 425.916 de locuitori, pe o suprafață care însumează doar 13,5 % din teritoriul administrativ al Constanței.

2.3.4 Municipiile Galați și Brăila (Regiunea Sud - Est)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Galați și Municipiul Brăila sunt reședințe ale județelor Galați și Brăila	Asociație de dezvoltare intercomunitară este constituită din 1 iunie 2012. Strategia de dezvoltare metropolitană în curs de elaborare.
Suprafața:	Galați - 246 km ² ; Brăila – 44 km ²	4.348,50 km ²

Populația (20 octombrie 2011):	Galați – 249.432 locuitori Brăila – 200.765 locuitori	467.421 locuitori (a doua aglomerație urbană a României)
---	--	---

Municipiul Galați este situat în zona estică a României, în extremitatea sudică a platoului Moldovei, pe malul stâng al Dunării, între confluența acesteia cu râurile Siret (la vest) și Prut (la est), lângă Lacul Brateș. Suprafața teritoriului administrativ este de 246 km², iar populația la 20 octombrie 2011 era 249.432 locuitori.

Municipiul Brăila este situat tot pe malul stâng al Dunării, la circa 25 km în amonte, și este reședința județului cu același nume. Suprafața teritoriului administrativ este de 44 km², iar populația la 20 octombrie 2011 era 200.765 locuitori.

Potrivit dispozițiilor H.G. nr. 998/2008, Municipiile Galați și Brăila sunt desemnate ca poli de dezvoltare urbană.

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană „Dunărea de Jos” este alcătuită din 47 de localități din 3 județe: Brăila, Galați și Tulcea, dintre care 1 municipiu, 2 orașe și 44 de comune, astfel: municipiul Galați, comunele: Braniștea, Cuca, Cuza Vodă, Foltești, Frumușița, Independența, Nămolosa, Piscu, Reditu, Scânteiești, Schela, Șendreni, Slobozia Conachi, Smârdan, Tulucești și Vânători din județul Galați; orașele Măcin și Isaccea, comunele Carcaliu, Greci, Grindu, I. C. Brătianu, Jijila, Luncavița, Peceneaga, Smârdan, Turcoaia, Văcăreni din județul Tulcea; comunele: Cazasu, Chiscani, Frecăței, Gemenele, Gropeni, Mărașu, Măxineni, Movila Miresii, Râmnicelu, Romanu, Scorțaru Nou, Siliștea, Tichilești, Traian, Tufești, Unirea, Vădeni și Viziru din județul Brăila.

Deși Zona Metropolitană „Dunărea de Jos”, la nivelul județului Brăila, cuprinde 18 comune din jurul municipiului Brăila, Consiliul local al municipiului Brăila nu a aprobat încă aderarea la asociație. Zona metropolitană Galați-Brăila este a doua aglomerație urbană a României.

Principalele proiecte avute în vedere de către membrii zonei metropolitane constau în construirea unui pod sau tunel pentru traversarea Dunării, dezvoltarea transportului metropolitan, a turismului și a ecoturismului în parcurile naturale din zonă, lucrări de atenuare a efectelor inundațiilor și viiturilor, precum și revigorarea industriilor tradiționale. Strategia de

dezvoltare metropolitană este în curs de elaborare. Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană nu este elaborat până în prezent.

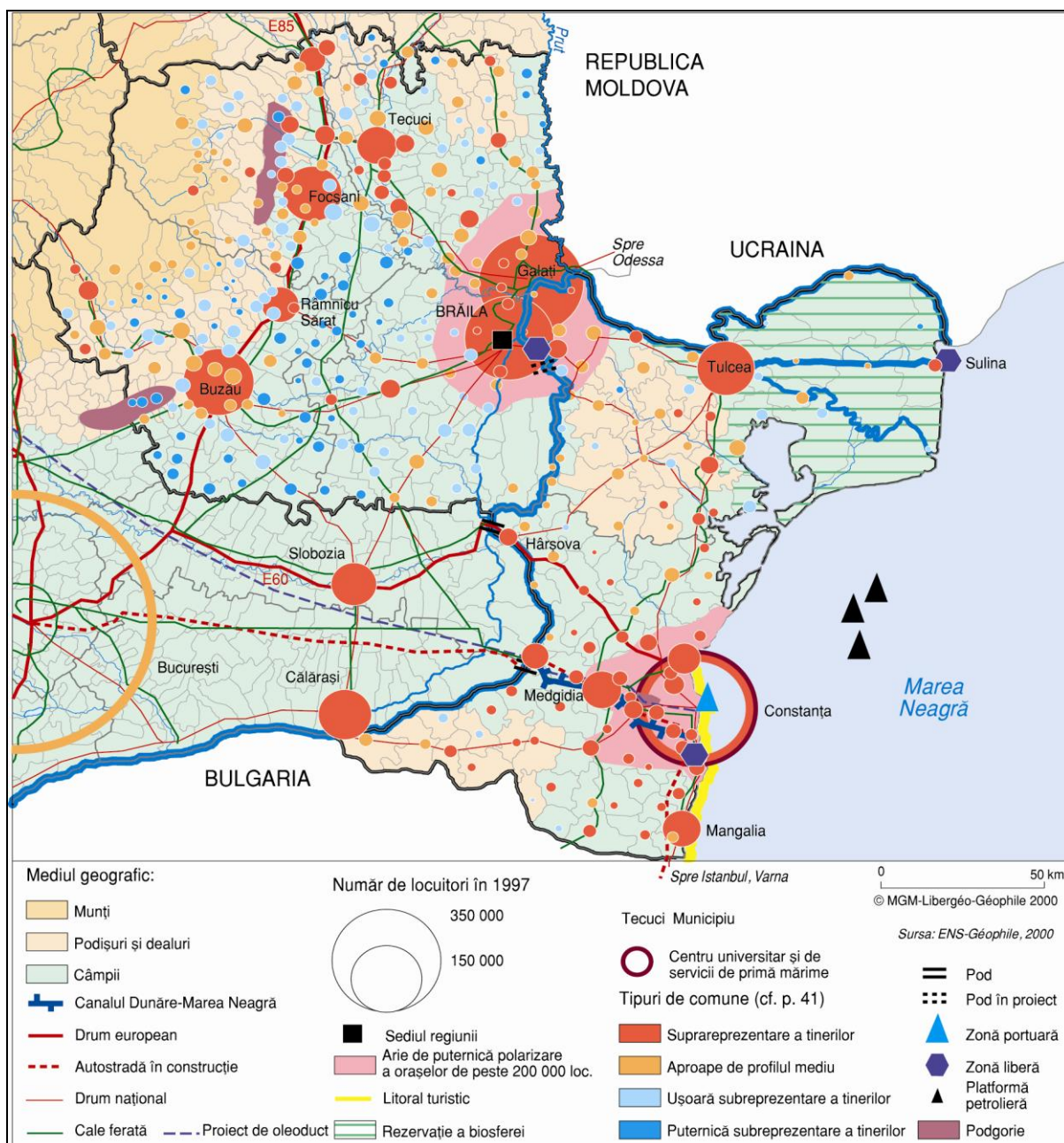

Figura nr. 5 Regiunea Sud - Est

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

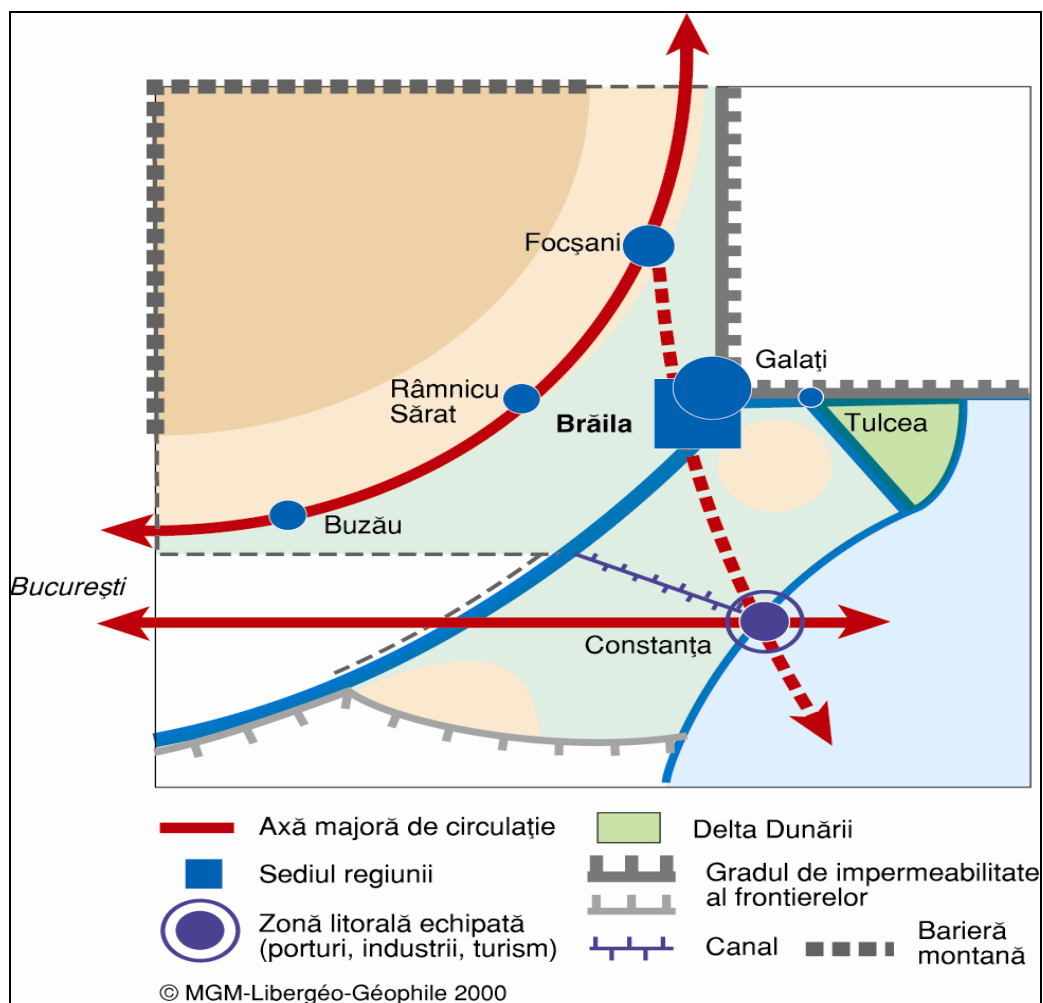

Figura nr. 6 Regiunea Sud - Est

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

2.3.5 Municipiul Iași (Regiunea Nord-Est)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Iași – reședința județului Iași	Asociație metropolitană constituită din 9 august 2004. Strategia de dezvoltare metropolitană este aprobată.
Suprafața:	94 km ²	1.070,96 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	290.422 locuitori	397.779 locuitori

Municipiul Iași se numără printre cele mai vechi și mai importante așezări ale țării, fiind atestat din anul 1408. Suprafața teritoriului administrativ este de 94 km², iar populația la 20 octombrie 2011 era 290.422 locuitori. Iași este un important centru cultural (sintagma “capitala culturală a României” este frecvent utilizată), universitar și istoric.

Potrivit dispozițiilor H.G. nr. 998/2008, Municipiul Iași este desemnat ca pol de creștere.

Asociația Zona Metropolitană Iași este înregistrată din data de 09.08.2004, sub formă de asociație de dezvoltare intercomunitară. Din zona metropolitană Iași fac parte pe lângă Municipiul Iași și Consiliul Județean Iași, comunele Aroneanu, Bârnova, Ciurea, Holboca, Lețcani, Miroslava, Popricani, Schitu-Duca, Reditu, Valea Lupului, Ungheni, Victoria, Prisăcani, Mogoșești, Movileni, Țuțora, Tomești și Comarna.

Direcțiile strategice identificate care susțin viziunea de dezvoltare a Zonei Metropolitane Iași în legătură cu revitalizarea și dezvoltarea rolului de capitală regională sunt:

- Inițierea parteneriatului între unitățile administrative teritoriale relevante, pe baza intereselor și a unei strategii comune de dezvoltare;
- Crearea condițiilor care fac din Zona Metropolitană Iași un pol de dezvoltare relevant la scară regională, națională și europeană: nod logistic, servicii diversificate, dezvoltare economică durabilă, forță de muncă educată, mediu de calitate, calitate a vieții și a dezvoltării, comunitate deschisă, prestigiu, identitate locală;
- Crearea alianțelor strategice și asigurarea apartenenței la rețelele de cunoaștere și decizie relevante;
- Redefinirea și consolidarea rolurilor unităților administrative teritoriale în regiune, pe termen mediu și lung, ca un pol de dezvoltare puternic și semnificativ pentru Moldova, România, zonă de graniță estică a Uniunii Europene;
- Stabilirea de parteneriate la nivel național și internațional de care să beneficieze toți membrii Zonei Metropolitane Iași.

Strategia de dezvoltare metropolitană este aprobată, iar Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană este elaborat și aprobat.

2.3.6 Municipiul Bacău (Regiunea Nord-Est)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Bacău – reședința județului Bacău	Asociație metropolitană constituită în octombrie 2007. Strategia de dezvoltare metropolitană este în curs de elaborare.
Suprafața:	43 km ²	970 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	144.307 locuitori	222.474 locuitori

Municipiul Bacău este un important centru industrial situat la confluența râurilor Siret și Bistrița. Suprafața teritoriului administrativ este de 43 km², iar populația la 20 octombrie 2011 era 144.307 locuitori.

Conform dispozițiilor H.G. nr. 998/2008, Municipiul Bacău este desemnat ca pol de dezvoltare urbană.

Zona Metropolitană Bacău este constituită sub formă de asociație metropolitană, înregistrată din data de 9 octombrie 2007 sub denumirea oficială Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Bacău”. A fost stabilită întinderea zonei metropolitane, în componența căreia, pe lângă Consiliul Județean Bacău, intră și următoarele unități administrativ-teritoriale: Municipiul Bacău, comunele Berești-Bistrița, Blăgești, Buhoci, Faraoani, Filipești, Gârleni, Gioseni, Hemeiuș, Itești, Izvorul Berheciului, Letea Veche, Luizi Călugăra, Măgura, Mărgineni, Odobești, Prăjești, Sărata, Săucești, Tamași, Traian, Secuieni.

Organismul de conducere al Zonei Metropolitane este Consiliul de Administrație al Asociației de Dezvoltare Intercomunitară “Zona metropolitană Bacău”, compus din 75 de reprezentanți ai unităților administrative-teritoriale componente.

Strategia de dezvoltare metropolitană este în curs de elaborare fiind prevăzută spre finanțare. Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană nu este realizat, dar este prevăzut spre finanțare, elaborarea urmând a fi finanțată din fonduri proprii, instrumente structurale sau alte fonduri, iar termenul de finalizare este anul 2015.

2.3.7 Municipiul Suceava (Regiunea Nord-Est)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Suceava – reședința județului Suceava	Asociație metropolitană constituită în 15 noiembrie 2011. Strategia de dezvoltare metropolitană este în curs de elaborare.
Suprafața:	52 km ²	471,18 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	92.121 locuitori	143.214 locuitori

Municipiul Suceava se numără printre cele mai vechi și mai importante așezări ale țării, timp de două secole fiind capitala principatului Moldova. Suprafața teritoriului administrativ este de 52 km², iar populația la 20 octombrie 2011 era de 92.121 locuitori. Municipiul Suceava este principalul centru economic, social și cultural al județului, remarcându-se și prin numărul ridicat de clădiri monument istoric, care reprezintă un important punct de atracție turistică.

Prin H.G. nr. 998/2008, Municipiul Suceava este desemnat ca pol de dezvoltare urbană.

Zona Metropolitană Suceava este constituită sub formă de asociație de dezvoltare intercomunitară, fiind înregistrată la data de 15.11.2011 sub denumirea oficială Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Suceava”. În componența Zonei Metropolitane Suceava intră Municipiul Suceava, Orașul Salcea și comunele: Adâncata, Bosanci, Ipotești, Mitocu Dragomirnei, Moara, Pătrăuți, Siminicea, Stroești și Verești.

Strategia de dezvoltare metropolitană se află în curs de elaborare. Planul de Amenajare a Teritoriului Zonal Metropolitan nu este elaborat până în prezent.

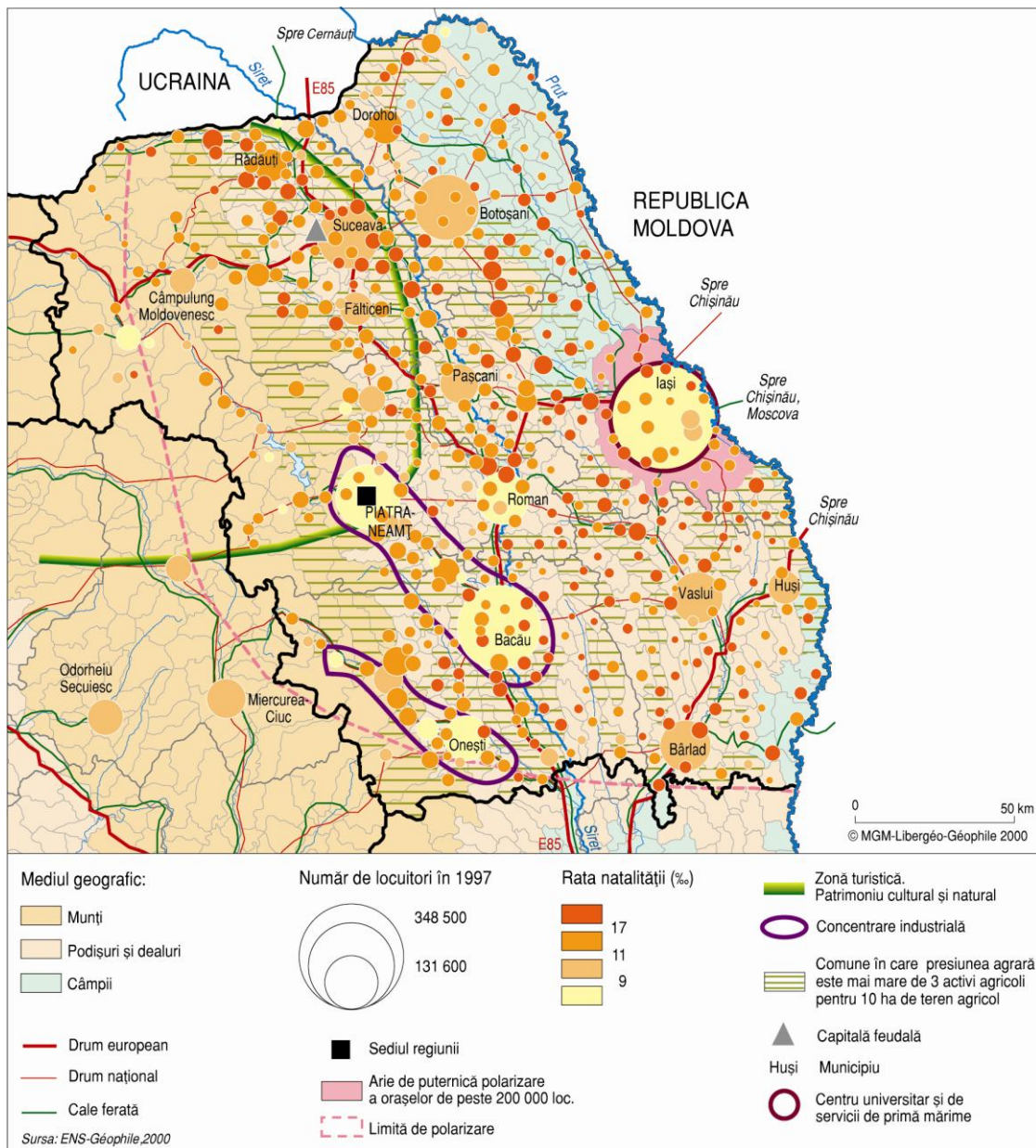

Figura nr. 7 Regiunea Nord-Est

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

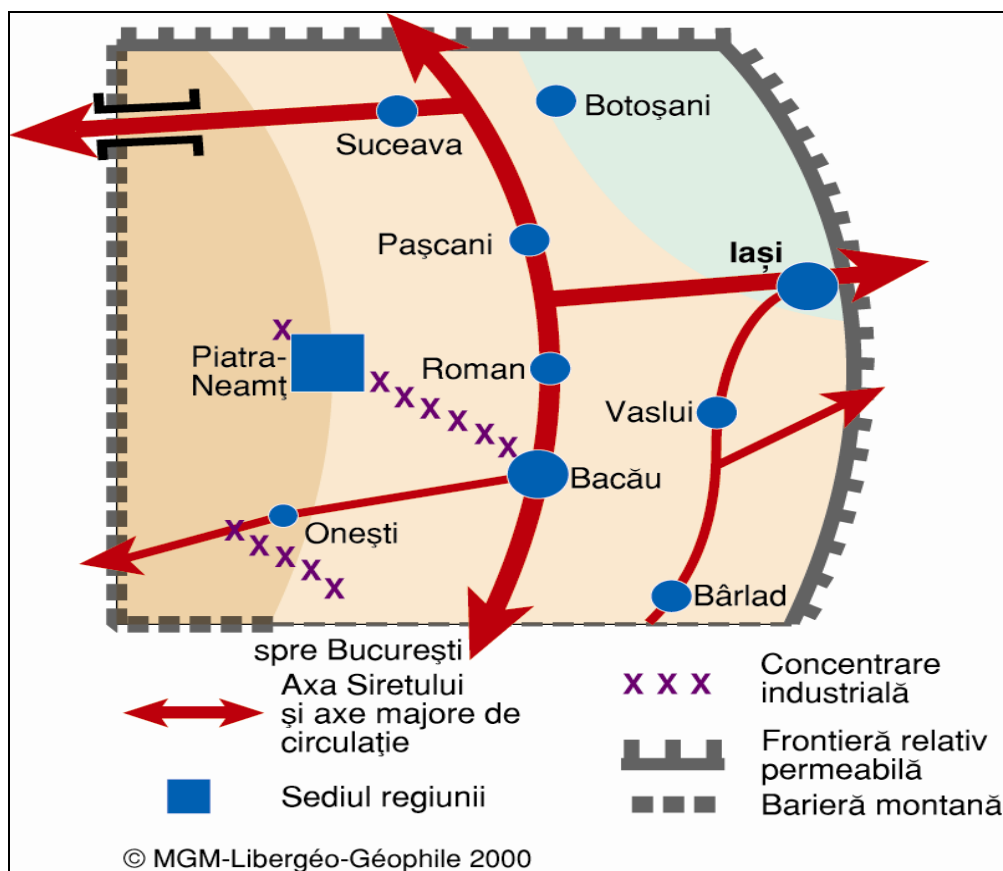

Figura nr. 8 Regiunea Nord-Est

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

2.3.8 Municipiul Brașov (Regiunea Centru)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Brașov – reședința județului Brașov	Asociație metropolitană constituită în ianuarie 2006. Strategia de dezvoltare metropolitană este aprobată.
Suprafața:	267 km ²	1700 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	253.200 locuitori	406.611 locuitori

Municipiul Brașov reprezintă unul dintre cele mai importante orașe din centrul țării. Suprafața teritoriului administrativ este de 267 km², iar populația la 20 octombrie 2011 era 253.200 locuitori. Important centru industrial, cultural și de afaceri, Brașov este și un centru universitar de tradiție.

Datorită numeroaselor monumente istorice și artistice, el este unul dintre cele mai importante centre turistice ale țării. Stațiunea de iarnă Poiana Brașov se află la 12 km distanță față de centrul municipiului, dispunând de o infrastructură dezvoltată pentru practicarea sporturilor de iarnă.

Conform prevederilor H.G. nr. 998/2008, Municipiul Brașov este desemnat ca pol de creștere.

Pentru crearea Zonei Metropolitane Brașov s-a constituit Agenția Metropolitană pentru Dezvoltare Durabilă Brașov, înregistrată din data de 10.01.2006. Din componența Zonei Metropolitane Brașov, pe lângă municipiile Brașov, Codlea, Săcele și Consiliul Județean Brașov, mai fac parte orașele: Predeal, Râșnov, Ghimbav, Zărnești și comunele: Prejmer, Târlungeni, Cristian, Vulcan, Crizbav, Halchiu, Feldioara, Bod, Sânpetru și Harman.

Strategia de dezvoltare metropolitană a fost aprobată, iar Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană este în curs de elaborare, fiind prevăzut a fi finanțat din fondurile proprii ale Consiliului Județean Brașov, fără a se fi precizat un termen estimat pentru finalizare.

2.3.9 Municipiul Sibiu (Regiunea Centru)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană potențială
Administrare:	Municipiul Sibiu – reședința județului Sibiu	Asociație metropolitană nu este constituită în prezent. Strategia de dezvoltare metropolitană nu este elaborată.
Suprafața:	121 km ²	-
Populația (20 octombrie 2011):	147.245 locuitori	- cca. 200.000 locuitori

Municipiul Sibiu este situat în partea centrală a țării, partea de sud a Transilvaniei, în depresiunea omonimă, pe râul Cibin. Sibiul se întinde pe o suprafață de 121 km² și avea la data de 20 octombrie 2011 o populație de 147.245 locuitori. Orașul are o bogată istorie, cu evenimente care au constituit la vremea respectivă o premieră românească sau mondială.

Sibiul a cunoscut o renaștere economică și culturală semnificativă, iar în anul 2007 a fost desemnat Capitală Culturală Europeană.

Conform prevederilor H.G. nr. 998/2008, Municipiul Sibiu este desemnat ca pol de dezvoltare urbană.

Asociația metropolitană Sibiu nu este constituită până în prezent. Zona Metropolitană a municipiului Sibiu ar putea cuprinde localitățile din jurul orașului, înglobând o populație de aproximativ 200.000 locuitori.

2.3.10 Municipiul Târgu Mureș (Regiunea Centru)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Târgu Mureș – reședința județului Mureș	Asociația metropolitană este înregistrată din iunie 2006. Strategia de dezvoltare metropolitană este elaborată.
Suprafața:	66,96 km ²	621,72 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	134.290 locuitori	204.158 locuitori

Municipiul Târgu Mureș este reședința județului Târgu Mureș și este situat pe ambele maluri ale cursului superior al râului Mureș, în zona central-nordică a țării. Suprafața orașului este de 66,96 km², iar populația, conform recensământului din 20 octombrie 2011, era de 134.290 locuitori.

Prin H.G. nr. 998/2008, Municipiul Târgu Mureș este desemnat ca pol de dezvoltare urbană.

Zona metropolitană Târgu Mureș a fost înregistrată la data de 26.06.2006 sub formă de asociație metropolitană, iar denumirea oficială este Asociația Metropolitană Târgu Mureș. Asociația metropolitană cuprinde 15 membrii: Consiliul județean Târgu Mureș, Municipiul Târgu Mureș, Orașul Ungheni, Comuna Acățari, Comuna Ceașu de Câmpie, Comuna Corunca, Comuna Crăciunești, Comuna Cristești, Comuna Ernei, Comuna Gheorghe Doja, Comuna Livezeni, Comuna Pănet, Comuna Sâncraiu de Mureș, Comuna Sângeorgiu de Mureș, Comuna Sânpaul.

Strategia de dezvoltare metropolitană este elaborată și aprobată, iar domeniile strategice de acțiune sunt: infrastructura, economie, educație, turism, mediu, cultură și artă, sport, sportul și sănătatea.

Întinderea zonei metropolitane este stabilită prin statutul asociației iar Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană este elaborat.

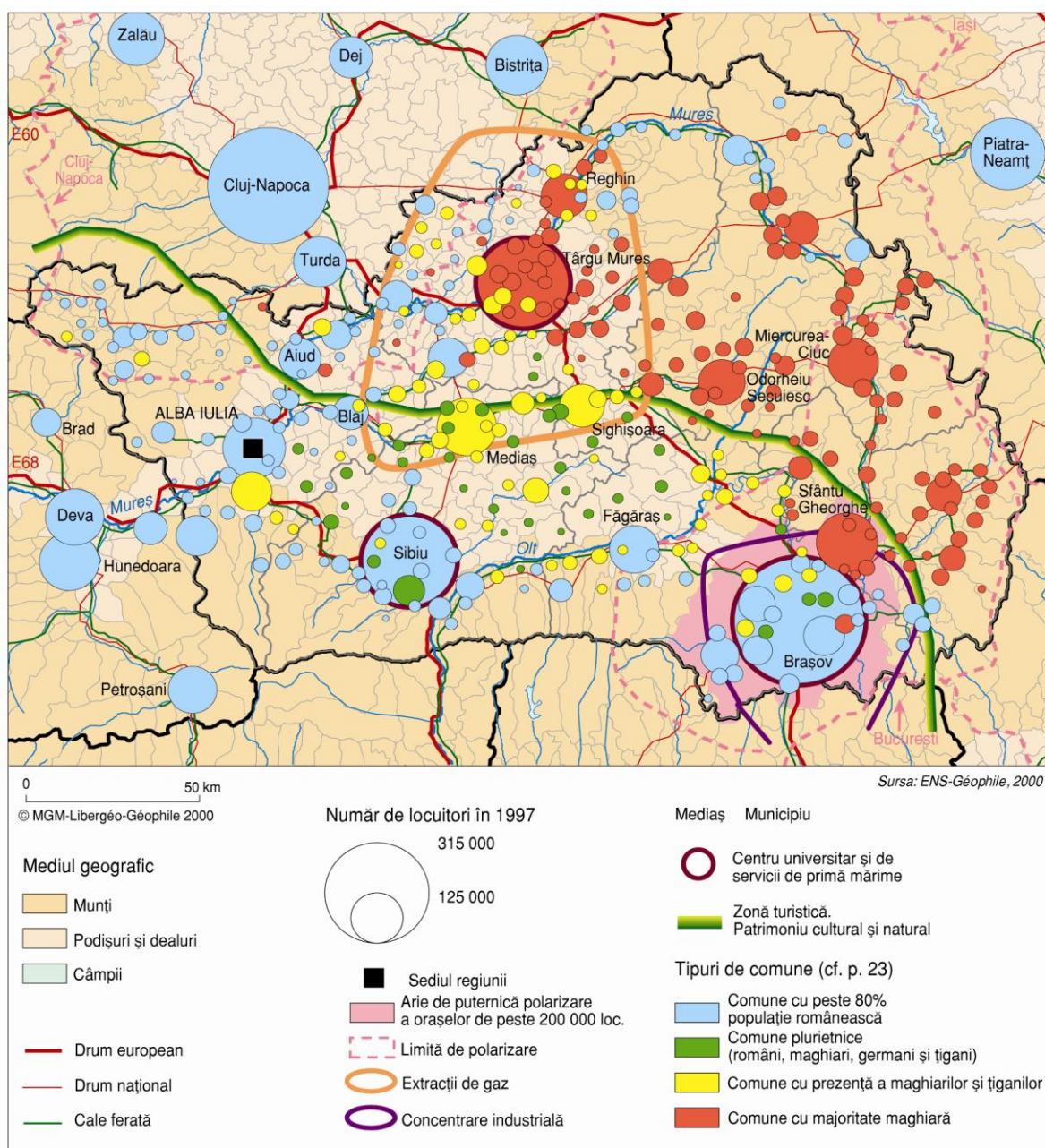

Figura nr. 9 Regiunea Centru

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

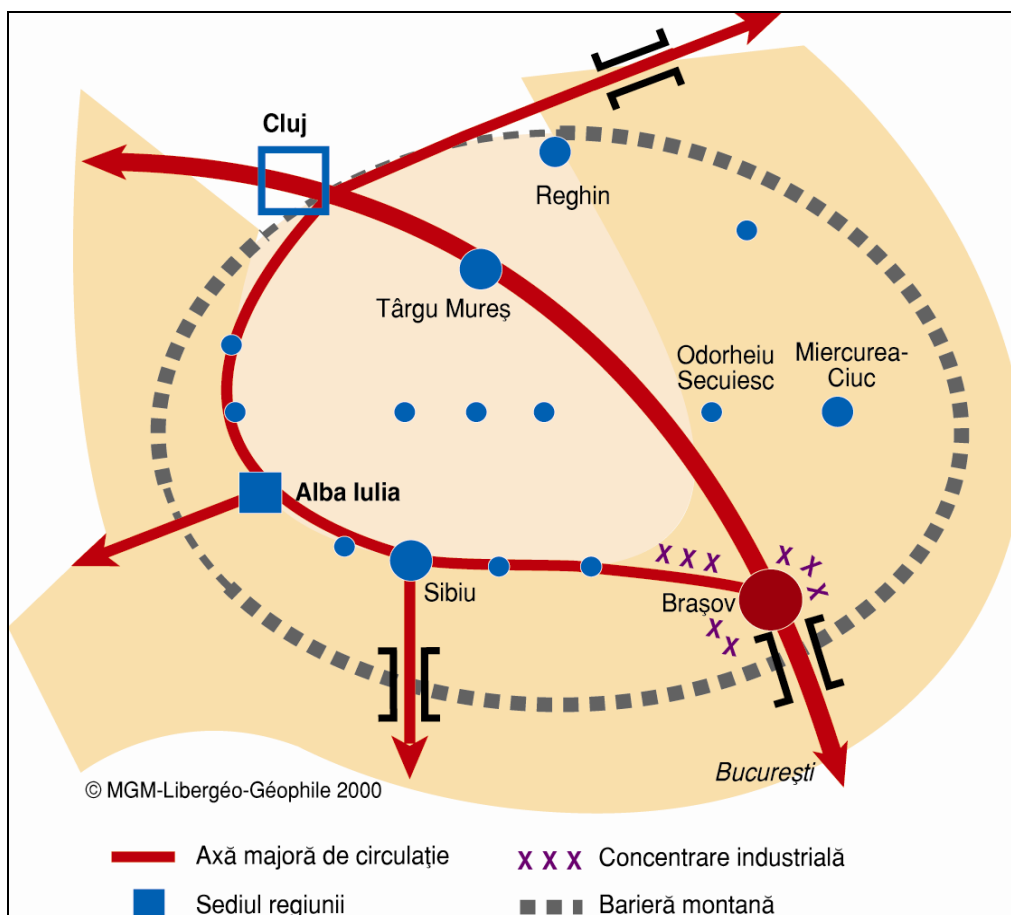

Figura nr. 10 Regiunea Centru

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

2.3.11 Municipiul Cluj-Napoca (Regiunea Nord - Vest)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Cluj-Napoca – reședința județului Cluj	Asociație metropolitană constituită în decembrie 2008. Strategia de dezvoltare metropolitană aprobată.
Suprafața:	179 km ²	1.485 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	324.576 locuitori	413.761 locuitori

Municipiul Cluj Napoca se află în partea centrală a Transilvaniei, pe malul Someșului Mic. Cluj-Napoca se întinde pe o suprafață de 179 km², iar populația la 20 octombrie 2011 era de

324.576 locuitori. Orașul Cluj Napoca este un centru regional al inovației, o destinație turistică atractivă și o comunitate de afaceri dinamică.

Potrivit prevederilor H.G. nr. 998/2008, Municipiul Cluj Napoca este desemnat ca pol de creștere.

Zona Metropolitană Cluj este o asociație de dezvoltare intercomunitară constituită în 22 decembrie 2008, pe bază de parteneriat voluntar, între Municipiul Cluj-Napoca, Consiliul Județean Cluj și localitățile urbane și rurale aflate în zona învecinată, la distanțe de până la 30 km: Aiton, Apahida, Baci, Bonțida, Borșa, Căianu, Chinteni, Ciurila, Cojocna, Feleacu, Florești, Gilău, Gârbău, Jucu, Petrești de Jos, Sânpaul, Tureni și Vultureni. Zona metropolitană ajunge la o suprafață de 1.485 km² și însumează 413.761 locuitori.

În scopul creării zonei metropolitane există multe proiecte comune ce se desfășoară sau urmează a se desfășura, cum ar fi programul de extindere a serviciilor municipale în ariile cuprinse în zona metropolitană. Municipiul Cluj-Napoca este principalul pol la nivel regional, astfel încât se urmărește asigurarea sinergiei între proiectele adresate acestei zone, în vederea difuzării proceselor de dezvoltare în aria de influență și la nivel regional.

Strategia de dezvoltare metropolitană este aprobată. Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană nu este elaborat până în prezent.

2.3.12 Municipiul Baia Mare (Regiunea Nord - Vest)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Baia Mare – reședința județului Maramureș	Asociație de dezvoltare intercomunitară constituită în iunie 2006. Strategia de dezvoltare metropolitană aprobată.
Suprafața:	233,47 km ²	1.382,43 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	123.738 locuitori	213.375 locuitori

Orașul Baia Mare, atestat documentar pentru prima oară în 1329, ca și *Râul Doamnelor* (Rivulus Dominarum), este situat în partea vestică a județului Maramureș, în depresiunea cu același nume, pe cursul mijlociu al Râului Săsar.

Suprafața orașului este de 233,47 km², iar populația la data de 20 octombrie 2011 era de 123.783 locuitori. În această zonă, începând din secolele II, III, activitatea minieră a fost una din activitățile principale, având în vedere existența minereurilor auro-argintifere și de metale neferoase: plumb, zinc, cupru, aur și argint. Baia Mare, prin diversitatea activităților economice și culturale, influențează comunitățile din imediata apropiere a orașului.

Conform H.G. nr. 998/2008, municipiul Baia Mare a fost desemnat pol de dezvoltare urbană.

Zona Metropolitană Baia Mare a fost constituită în 22 iunie 2006 ca și asociație de dezvoltare intercomunitară. Suprafața zonei metropolitane este de 1.382,43 km², iar populația la 20 octombrie 2011 era de 213.375 locuitori, iar din componența acesteia fac parte 19 localități, aflate la o distanță de aproximativ 35 de km: Municipiul Baia Mare, Orașul Baia Sprie, Orașul Cavnic, Orașul Seini, Orașul Șomcuta Mare, Orașul Tăuții Măgherauș, Comuna Cernești, Comuna Cicârlău, Comuna Coaș, Comuna Copalnic Mănăstur, Comuna Coltău, Comuna Dumbrăvița, Comuna Groși, Comuna Mireșul Mare, Comuna Recea, Comuna Remetea Chioarului, Comuna Satulung, Comuna Săcălășeni și Comuna Valea Chioarului.

Obiectivele urmărite la nivelul zonei metropolitane sunt:

- îmbunătățirea calității vieții locuitorilor și înlăturarea disparităților teritoriale, sociale și economice dintre localitățile membre prin implementarea unor programe și proiecte finanțate din fonduri naționale și europene;
- crearea unui pol metropolitan în jurul municipiului Baia Mare, prin atragerea de investiții directe, prin crearea de locuri de muncă și extinderea serviciilor de utilități publice în aria zonei metropolitane.

Strategia de dezvoltare a zonei metropolitane a fost elaborată și aprobată iar Planul de Amenajare a Teritoriului Zonal Metropolitan a fost elaborat în anul 2006.

2.3.13 Municipiul Oradea (Regiunea Nord - Vest)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Oradea – reședința județului Bihor	Asociație de dezvoltare intercomunitară constituită în mai 2005. Strategia de dezvoltare metropolitană aprobată.
Suprafața:	115,5 km ²	768,72 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	193.367 locuitori	245.537 locuitori

Orașul Oradea este situat în nord-vestul României, fiind așezat pe malurile Crișului Repede. Suprafața teritoriului administrativ este de 115,5 km², iar populația la 20 octombrie 2011 era de 193.367 locuitori. Prin poziția sa în cadrul țării, la doar 12 km de graniță, Oradea se prezintă ca principala poartă de intrare la frontiera vestică a României.

Potrivit prevederilor H.G. nr. 998/2008, Municipiul Oradea este desemnat ca pol de dezvoltare urbană.

Asociația Zona Metropolitană Oradea este înregistrată din data de 09.05.2005, sub formă de asociație de dezvoltare intercomunitară, iar strategia de dezvoltare metropolitană este aprobată și este stabilită întinderea zonei metropolitane.

Actul Constitutiv și Statutul Asociației au fost însușite de 9 localități, care au devenit astfel membri fondatori: municipiul Oradea și comunele limitrofe Biharia, Borș, Cetariu, Nojorid, Oșorhei, Paleu, Sânmartin și Sântandrei, iar ulterior au aderat încă 3 localități: Girișu de Criș, Toboliu și Ineu.

Obiectivele Zonei Metropolitane Oradea vizează:

- alinierea Zonei Metropolitane Oradea la standarde economice și sociale europene;
- asigurarea unui climat de piață aliniat competiției internaționale;
- creșterea coeziunii economice-sociale în zona metropolitană.

Strategia de dezvoltare metropolitană este aprobată iar Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană este în curs de elaborare. Planul este prevăzut spre finanțare din fonduri proprii sau programe de finanțare nerambursabilă.

2.3.14 Municipiul Satu Mare (Regiunea Nord – Vest)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Satu Mare – reședința județului Satu Mare	Asociație de dezvoltare intercomunitară constituită din aprilie 2013. Strategia de dezvoltare metropolitană este aprobată.
Suprafața:	150,30 km ²	1.949,54 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	102.411 locuitori	217.403 locuitori

Municipiul Satu Mare este reședința județului Satu Mare, situat în nord-vestul României, pe râul Someș, la 13 km de granița cu Ungaria și 27 km de granița cu Ucraina. Suprafața totală a orașului este de 150,30 km², iar populația, conform recensământului populației din 20 octombrie 2011, este de 102.411 locuitori.

Prin H.G. nr. 998/2008, Municipiul Satu Mare a fost desemnat ca pol de dezvoltare urbană.

Zona Metropolitană Satu Mare a fost constituită sub formă de asociație de dezvoltare intercomunitară la data de 26 aprilie 2013. Din cadrul acesteia fac parte 26 de localități: Municipiul Satu Mare, Municipiul Carei, Orașul Ardud, Orașul Tășnad, Comuna Agriș, Comuna Apa, Comuna Beltiug, Comuna Berveni, Comuna Căpleni, Comuna Craidorolț, Comuna Culciu, Comuna Doba, Comuna Dorolț, Comuna Foiene, Comuna Gherța Mică, Comuna Lazuri, Comuna Medieșu Aurit, Comuna Micula, Comuna Moftin, Comuna Odoreu, Comuna Orașu Nou, Comuna Păulești, Comuna Terebești, Comuna Turț, Comuna Valea Vinului, Comuna Viile Satu Mare.

Strategia de dezvoltare metropolitană este în curs de elaborare iar Planul de Amenajare a Teritoriului Zonal Metropolitan nu este elaborat până în prezent.

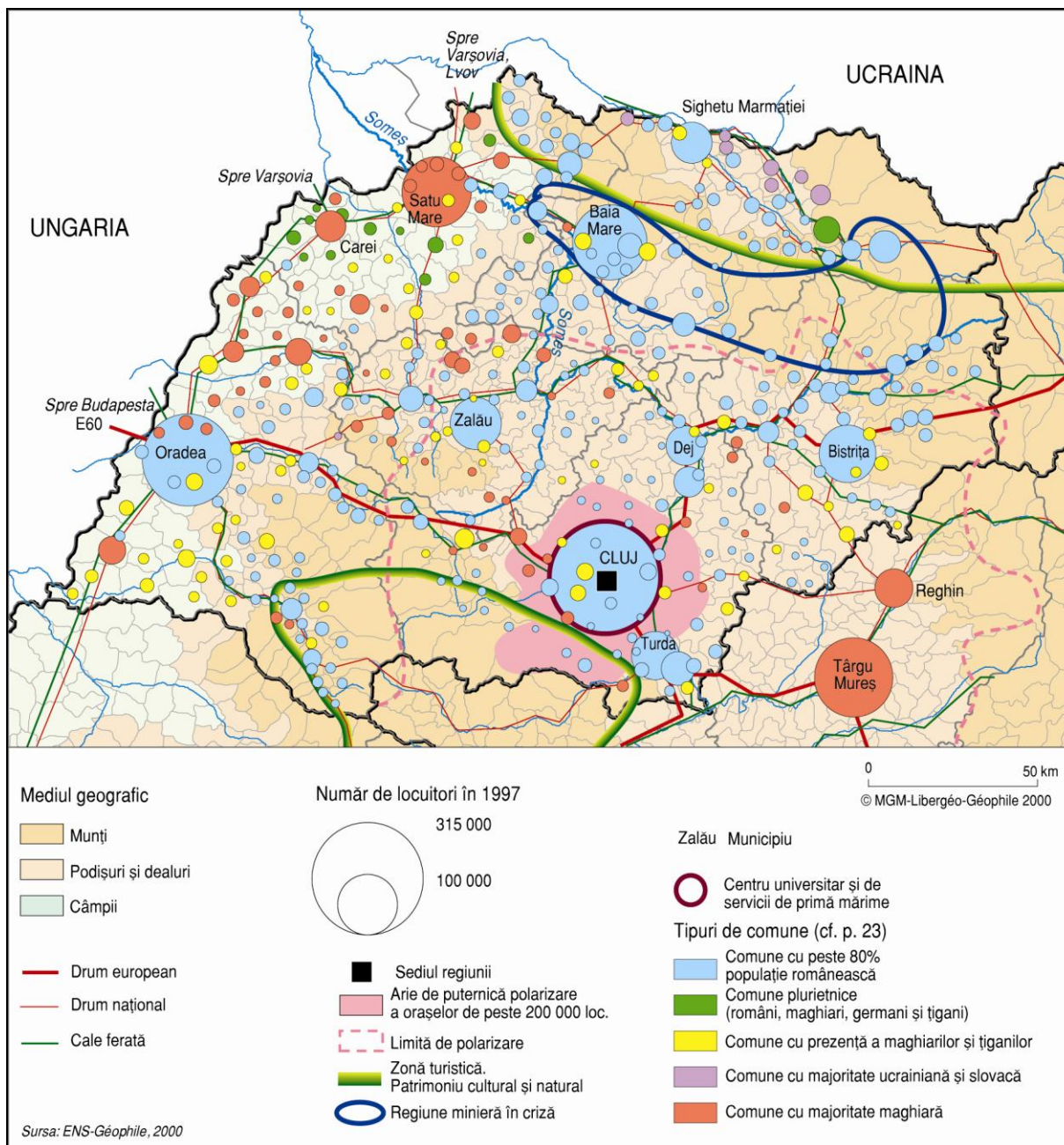

Figura nr. 11 Regiunea Nord - Vest

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

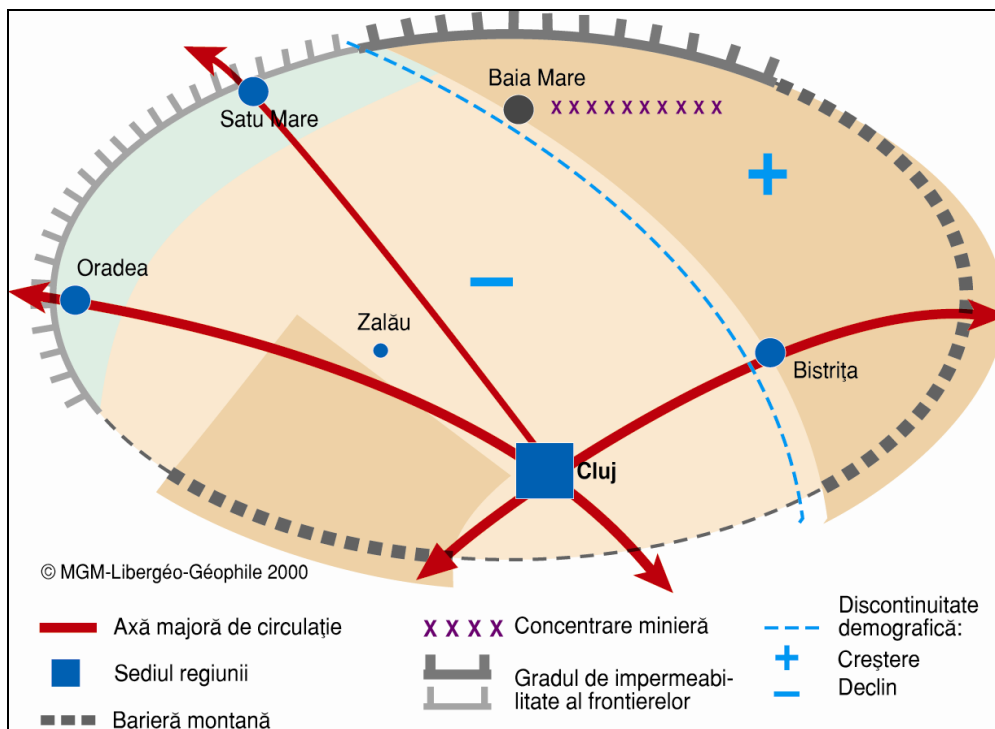

Figura nr. 12 Regiunea Nord - Vest

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

2.3.15 Municipiul Timișoara (Regiunea Vest)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Timișoara – reședința județului Timiș	Asociație de dezvoltare intercomunitară constituită în februarie 2009. Strategia de dezvoltare metropolitană este aprobată.
Suprafața:	129 km ²	1.131,76 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	319.279 locuitori	387.604 locuitori

Municipiul Timișoara, oraș situat în Câmpia de Vest, are o suprafață a teritoriului administrativ de 129 km², iar populația la 20 octombrie 2011 era de 319.279 locuitori.

Municipiul Timișoara polarizează peste 80% din rezultatul economic al județului și peste 30% din cel al regiunii Vest.

În acord cu prevederile H.G. nr. 998/2008, Municipiul Timișoara este desemnat ca pol de creștere.

Zona metropolitană a municipiului Timișoara, denumită Polul de Creștere Timișoara, include Municipiul Timișoara și Consiliul Județean Timiș, precum și 14 comune: Becicherecu Mic, Bucovăț, Dudeștii Noi, Dumbrăvița, Giarmata, Ghiroda, Giroc, Moșnița Nouă, Orțișoara, Pișchia, Remetea Mare, Săcălaz, Sânmihaiu Român și Șag.

Arealul Zonei Metropolitane Timișoara a fost stabilit pe baza unor indicatori specifici și prin analiza situației economico-sociale a municipiului și a zonei sale de influență. Principalele obiective strategice pentru dezvoltarea metropolitană sunt: dezvoltarea economică durabilă pe baza industriilor de înaltă tehnologie, a informaticii, telecomunicațiilor și serviciilor creative; dezvoltarea unei infrastructuri tehnice integrate, asigurarea unui mediu social intercultural, coeziv și stabil, favorabil progresului; realizarea unui habitat ecologic, confortabil și atractiv.

În anul 2010 a fost elaborată și aprobată Strategia de dezvoltare metropolitană. Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană nu este elaborat până în prezent.

2.3.16 Municipiul Arad (Regiunea Vest)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană potențială
Administrare:	Municipiul Arad – reședința județului Arad	Zona metropolitană Arad nu este constituită până în prezent. Strategia de dezvoltare metropolitană nu este elaborată.
Suprafața:	116,50 km ²	-
Populația (20 octombrie 2011):	159.074 locuitori	- cca. 182.000 locuitori în zona potențială

Municipiul Arad, reședința județului Arad, este situat pe cursul inferior al râului Mureș, în partea de Vest a țării. Suprafața orașului este de 116,50 km², iar populația la 20 octombrie 2011 număra 159.074 locuitori. Orașul Arad este un punct național important în ceea ce privește industria, precum și un nod important în transporturile feroviare și rutiere.

Prin H.G. nr. 998/2008 Municipiul Arad a fost desemnat ca pol de dezvoltare urbană.

Încă din anul 2006 administrația municipiului Arad, împreună cu 8 administrații locale din jurul acestuia, Comunele: Livada, Vladimirescu, Fântânele, Șofronea, Zimand, Zădăreni, Frumușeni și Șagu au intenționat să dezvolte o zonă metropolitană, proiect care ar putea îngloba 181.170 locuitori și ar ajuta la deblocarea aglomerațiilor urbane și găsirea unor soluții de dezvoltare pe termen lung, inclusiv accesarea de fonduri europene pentru dezvoltare, lucru care nu s-a concretizat până în prezent.

De asemenea, în Strategia de Dezvoltarea a Municipiului Arad sunt cuprinse o serie de obiective strategice care să susțină constituirea juridică a zonei metropolitane, cum ar fi transport public metropolitan, dezvoltarea integrată a teritoriului metropolitan sau creșterea competitivității economice a localităților din zona metropolitană față de regiunile învecinate. Strategia de dezvoltare metropolitană nu este elaborată. Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană nu este elaborat.

2.3.17 Municipiul Deva (Regiunea Vest)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Deva – reședința județului Hunedoara	Asociație de dezvoltare intercomunitară constituită din decembrie 2008. Strategie de dezvoltare metropolitană nu este elaborată.
Suprafața:	34 km ²	410 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	61.123 locuitori	149.198 locuitori

Municipiul Deva, reședința județului Hunedoara, este situat în centrul județului, partea de Vest a țării, pe malul stâng al cursului mijlociu al Mureșului. Suprafața orașului este de 34 km², iar populația la data de 20 octombrie 2011 era de 61.123 locuitori.

Potrivit prevederile H.G. nr. 998/2008, Municipiul Deva este desemnat ca pol de dezvoltare urbană.

Zona metropolitană Deva-Hunedoara a fost constituită la data de 04.12.2008 sub formă de asociație de dezvoltare intercomunitară, iar denumirea oficială este „Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Conurbația Corvina”. Din zona metropolitană fac parte, pe lângă Municipiul Deva și Hunedoara, Consiliul județean Hunedoara, Orașele Simeria și Călan, Comunele Băcia, Cârjiți și Pestișu Mic. Strategia de dezvoltare metropolitană nu există. Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană nu este elaborat.

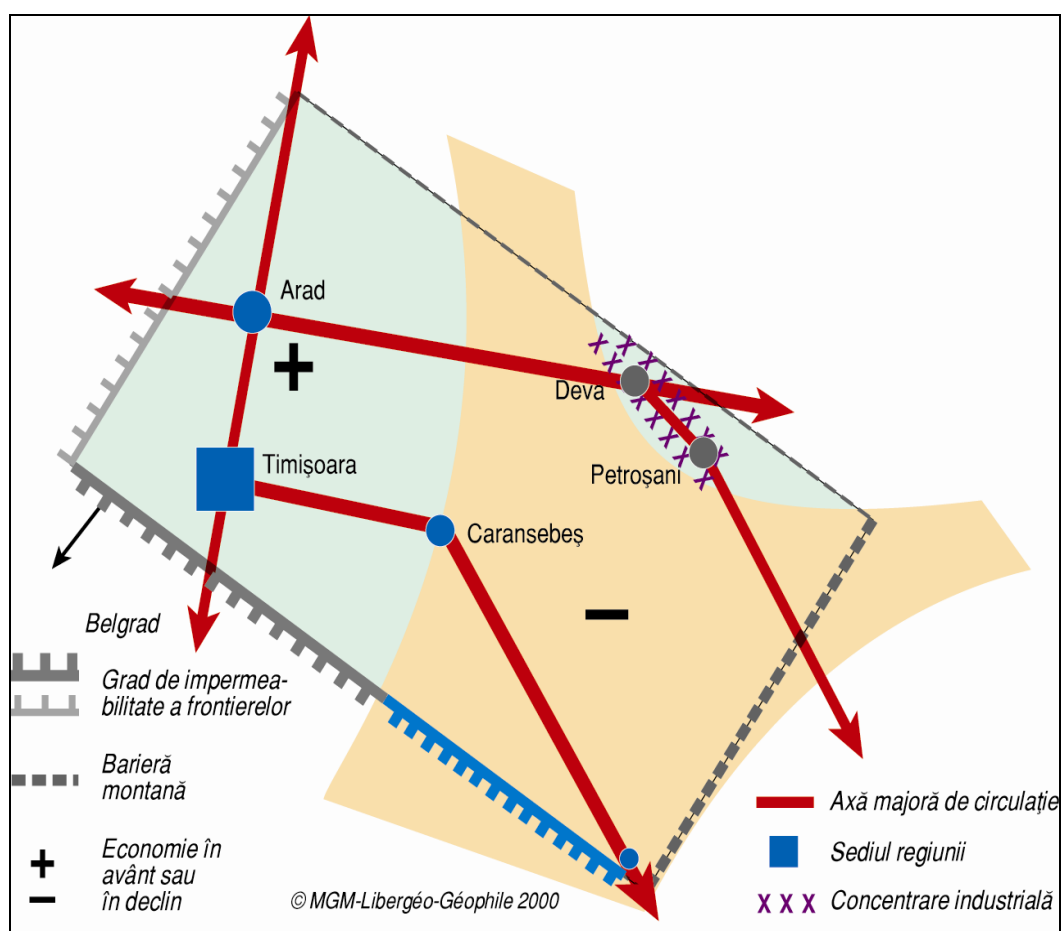

Figura nr. 13 Regiunea Vest

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

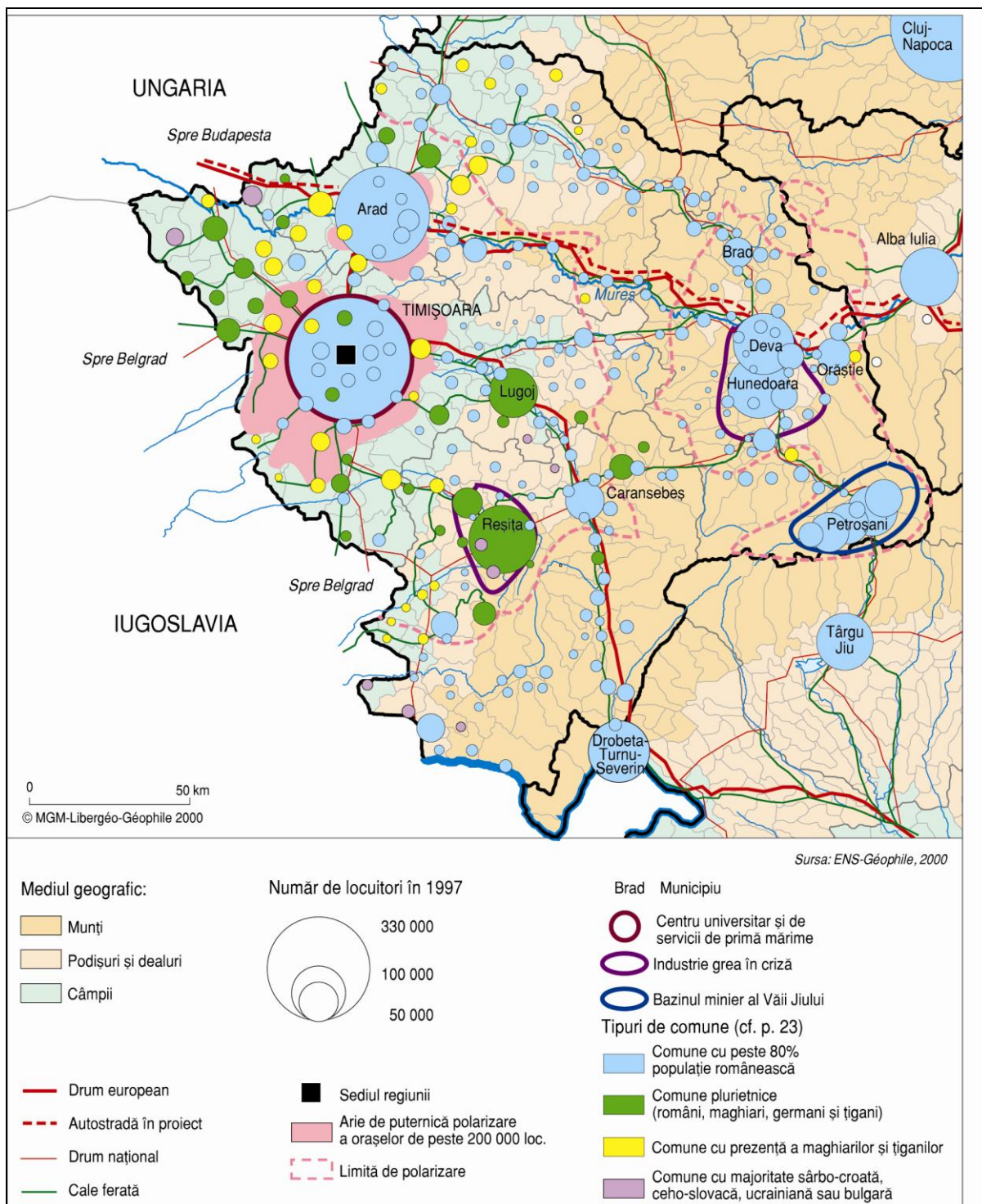

Figura nr. 14 Regiunea Vest

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

2.3.18 Municipiul Craiova (Regiunea Sud - Vest)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Craiova – reședința județului Dolj	Asociația Zona Metropolitană Craiova este înregistrată din 9 martie 2009. Documentele strategice sunt prevăzute spre finanțare.
Suprafața:	81 km ²	1.093,26 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	269.506 locuitori	340.907 locuitori

Municipiul Craiova este reședința județului Dolj, denumit și “capitala Olteniei”, fiind străbătut de Valea Jiului. Suprafața teritoriului administrativ este de 81 km², iar populația la 20 octombrie 2011 era de 269.506 locuitori, fiind al șaselea oraș ca populație din România după București, Cluj-Napoca, Timișoara, Iași și Constanța.

Prin H.G. nr. 998/2008, Municipiul Craiova este desemnat ca pol de creștere.

Zona metropolitană Craiova a fost înființată în 09 martie 2009 sub formă de asociație de dezvoltare intercomunitară și cuprinde municipiul Craiova, orașele Filiași și Segarcea și 16 comune: Almăj, Brădești, Breasta, Bucovăț, Calopăr, Coțofenii din Față, Ghercești, Ișalnița, Mischii, Murgași, Pielești, Predești, Șimnicu de Sus, Terpezița, Țuglui, Vârvoru de Jos.

Municipiului Craiova a aprobat Strategia de Dezvoltare Durabilă, care vizează repere strategice de dezvoltare a comunității, orientate pe termen mediu și lung, punând în valoare elementele de potențial ale Cetății Băniei, în vederea explorării direcțiilor de dezvoltare în beneficiul cetățenilor, a noilor roluri pe care poate și trebuie să și le asume la nivel regional, național.

Strategia de dezvoltare metropolitană este prevăzută spre finanțare, și aprobare în prima jumătate a anului 2014. Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană nu este elaborat. La nivelul localităților membre ale zonei metropolitane a fost realizat un studiu prin

care au fost identificate o serie de proiecte de investiții integrate, planificate a fi depuse spre finanțare în perioada 2014-2020.

2.3.19 Municipiul Râmnicu Vâlcea (Regiunea Sud - Vest)

	Municipiu polarizator	Zona metropolitană
Administrare:	Municipiul Râmnicu Vâlcea – reședința județului Vâlcea	Zona metropolitană Râmnicu Vâlcea este constituită din 4 iulie 2013 și este în curs de înregistrare. Documentele strategice sunt în curs de elaborare.
Suprafața:	89,52 km ²	701,23 km ²
Populația (20 octombrie 2011):	98.776 locuitori	148.867 locuitori

Municipiul Râmnicu Vâlcea se află în partea centrală a țării, pe partea dreaptă a râului Olt, în partea de nord-est a Olteniei. Suprafața orașului este de 89,52 km², iar populația la 20 octombrie 2011 era de 98.776 locuitori.

Prin H.G. nr. 998/2008, Municipiul Râmnicu Vâlcea este desemnat ca pol de dezvoltare urbană.

Zona Metropolitană Râmnicu Vâlcea a fost constituită la data de 4 iulie 2013 prin aprobarea actelor constitutive în consiliile locale, aflându-se în curs de înregistrare sub formă de asociație de dezvoltare intercomunitară. Zona Metropolitană include Municipiul Râmnicu Vâlcea, Orașul Băbeni, Orașul Băile Govora, Orașul Băile Olănești, Orașul Călimănești, Orașul Ocnele Mari, Comuna Bujoreni, Comuna Dăești, Comuna Mihăești, Comuna Muereasca, Comuna Păușești-Măglași, Comuna Runcu, Comuna Vlădești.

Strategia de dezvoltare metropolitană este în curs de elaborare. Întinderea zonei metropolitane este stabilită, dar Planul de Amenajare Teritorială Zonală Metropolitană nu este elaborat.

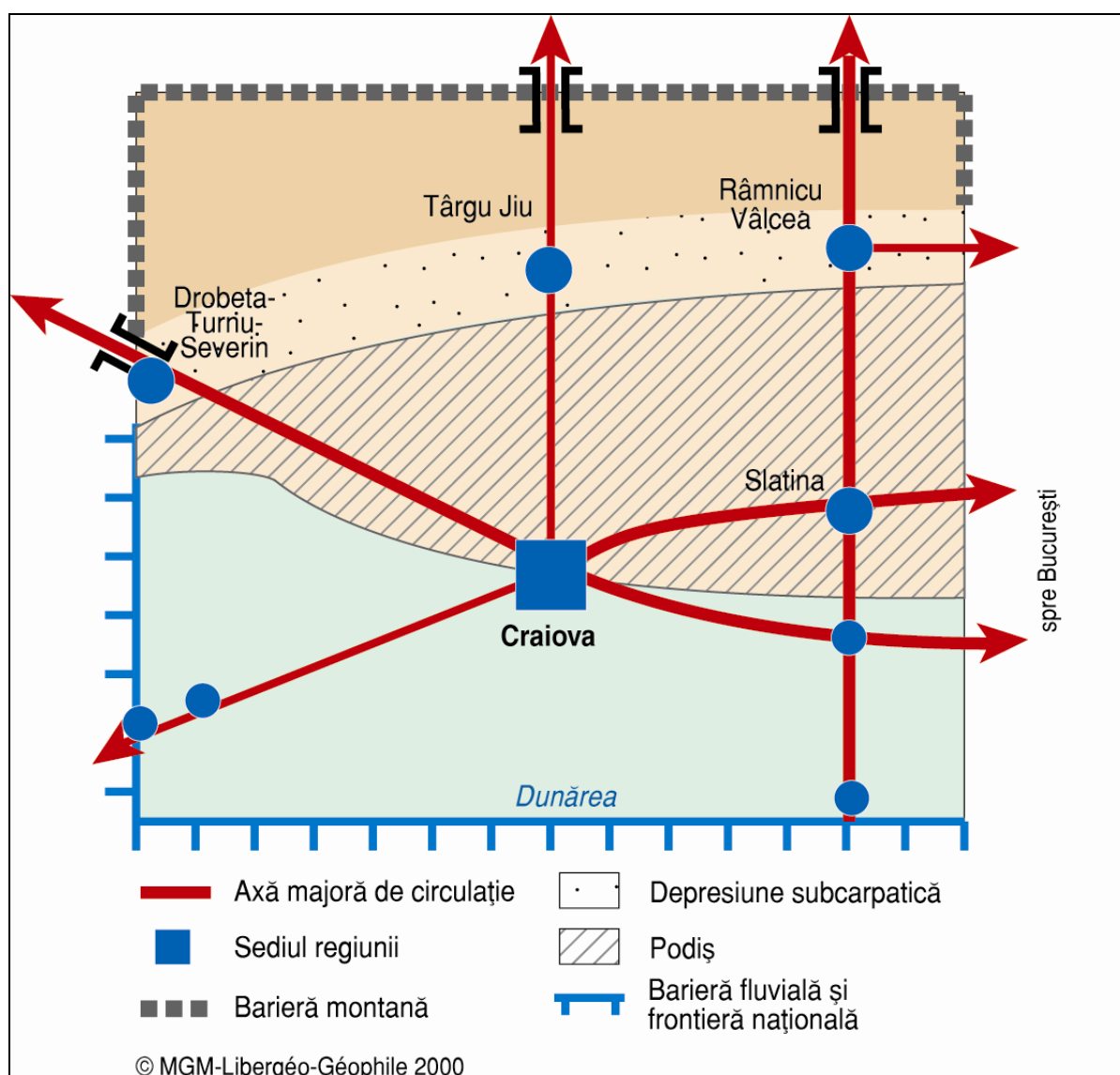

Figura nr. 15 Regiunea Sud - Vest

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

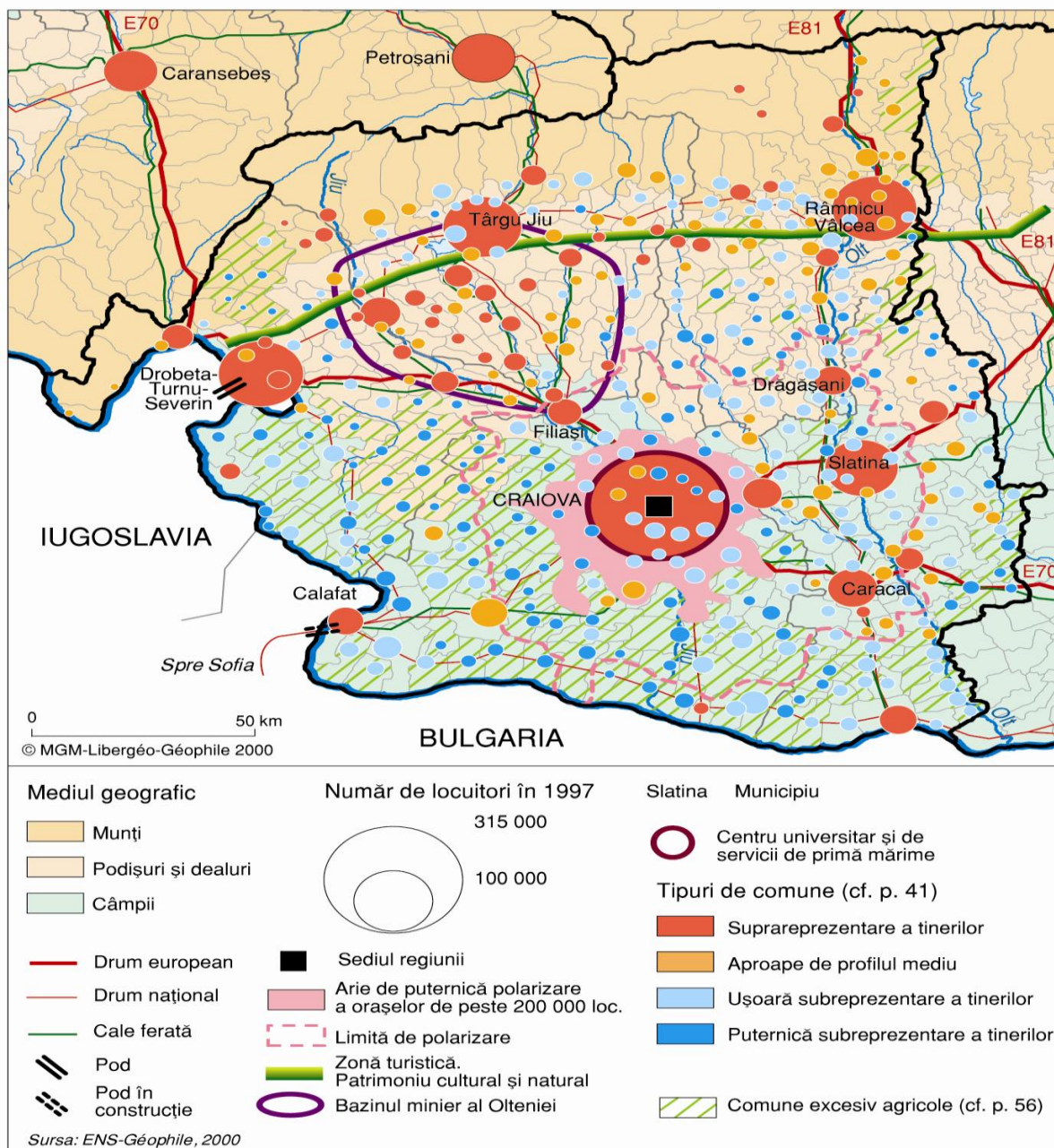

Figura nr. 16 Regiunea Sud - Vest

din Rey, Violette (coord) - Atlasul României (ed. a II-a), Ed. RAO, București, 2006

2.4 Concluzii privind stadiul asocierii în zone metropolitane la nivelul polilor de creștere și al polilor de dezvoltare

Din punct de vedere al stadiului asocierii în zone metropolitane, există diferențe între cele 20 de municipii cu statut de poli de creștere și poli de dezvoltare, exceptând Municipiul București (situație sintetizată mai jos tabelar și în formă grafică):

- **unele sunt constituite:** Zona Metropolitană Ploiești, Zona Metropolitană Constanța, Zona Metropolitană Galați-Brăila, Zona Metropolitană Iași, Zona Metropolitană Bacău, Zona Metropolitană Suceava, Zona Metropolitană Brașov, Zona Metropolitană Târgu Mureș, Zona Metropolitană Cluj, Zona Metropolitană Baia Mare, Zona Metropolitană Oradea, Zona Metropolitană Satu Mare, Zona Metropolitană Timișoara, Zona Metropolitană Deva, Zona Metropolitană Craiova, Zona Metropolitană Râmnicu Vâlcea;
- **altele sunt în curs de constituire:** Zona Metropolitană Pitești;
- **altele nu sunt constituite:** Zona Metropolitană Sibiu, Zona Metropolitană Arad.

Nr. crt.	Zona Metropolitană	Constituită	În curs de constituire	Neconstituită
1.	Zona Metropolitană București	-	-	✓
2.	Zona Metropolitană Ploiești	✓	-	-
3.	Zona Metropolitană Pitești	-	✓	-
4.	Zona Metropolitană Constanța	✓	-	-
5.	Zona Metropolitană Galați-Brăila	✓	-	-
6.	Zona Metropolitană Iași	✓	-	-
7.	Zona Metropolitană Bacău	✓	-	-
8.	Zona Metropolitană Suceava	✓	-	-
9.	Zona Metropolitană Brașov	✓	-	-
10.	Zona Metropolitană Sibiu	-	-	✓
11.	Zona Metropolitană Târgu Mureș	✓	-	-
12.	Zona Metropolitană Cluj	✓	-	-
13.	Zona Metropolitană Baia Mare	✓	-	-
14.	Zona Metropolitană Oradea	✓	-	-
15.	Zona Metropolitană Satu Mare	✓	-	-
16.	Zona Metropolitană Timișoara	✓	-	-
17.	Zona Metropolitană Arad	-	-	✓
18.	Zona Metropolitană Deva	✓	-	-

19.	Zona Metropolitană Craiova	✓	-	-
20.	Zona Metropolitană Râmnicu Vâlcea	✓	-	-

Tabelul nr. 2 Stadiul asocierii în zone metropolitane la nivelul polilor de creștere și polilor de dezvoltare din România, **Sursa** - Autorul studiului

Situația Capitalei se distinge prin anvergura (suprafață, populație, funcții, roluri) și complexitatea problemelor cărora trebuie să le facă față. În prezent, lipsa unei abordări structurate a dezvoltării Capitalei și a întregii zone de influență a acesteia constituie una din cele mai mari probleme în dezvoltarea teritorială a României. Au fost elaborate o multitudine de studii de caz și studii de fundamentare, au fost inițiate proiecte de scară metropolitană, au fost elaborate câteva variante de asociere și instituționalizare, funcționează un departament pentru dezvoltare metropolitană în cadrul Primăriei Generale a Municipiului București.

Nr. crt.	Zona Metropolitană	Documente strategice			Stadiul asocierii	
		Strategia de dezvoltare metropolitană	Plan de Amenajare a Teritoriului Zonal Metropolitan	Plan de investiții multianual	Proiecte comune	Existența Asociației de Dezvoltare Intercomunitară (Da/ Nu/ În curs de constituire)
1.	București	Nu există	Nu există	Nu	Da	Nu
2.	Ploiești	Elaborată	Nu există	Nu	Da	Da
3.	Pitești	În curs de elaborare	Nu există	Nu	Da	În curs de constituire
4.	Constanța	Aprobată	Nu există	Nu	Da	Da
5.	Galați-Brăila	În curs de elaborare	Nu există	Nu	Da	Da
6.	Iași	Aprobată	Aprobat	Nu	Da	Da
7.	Bacău	În curs de elaborare	Nu există	Da	Da	Da
8.	Suceava	În curs de elaborare	Nu există	Nu	Nu	Da
9.	Brașov	Aprobată	Nu există	Nu	Da	Da
10.	Sibiu	Nu există	Nu există	Nu	Nu	Nu
11.	Târgu Mureș	Aprobată	Elaborat	Nu	Nu	Da
12.	Cluj	Aprobată	Nu există	Nu	Nu	Da

13.	Baia Mare	Aprobată	Elaborat	Nu	Da	Da
14.	Oradea	Aprobată	Nu există	Nu	Da	Da
15.	Satu Mare	Aprobată	Nu există	Nu	Nu	Da
16.	Timișoara	Aprobată	Nu există	Nu	Da	Da
17.	Arad	Nu există	Nu există	Nu	Nu	Nu
18.	Deva	Nu există	Nu există	Nu	Nu	Da
19.	Craiova	Prevăzută spre finanțare	Nu există	Nu	Da	Da
20.	Râmnicu Vâlcea	În curs de elaborare	Nu există	Nu	Nu	Da

Tabelul nr. 3 Stadiul dezvoltării documentelor strategice la nivelul zonelor metropolitane ale polilor de creștere și polilor de dezvoltare din România, **Sursa** - Autorul studiului

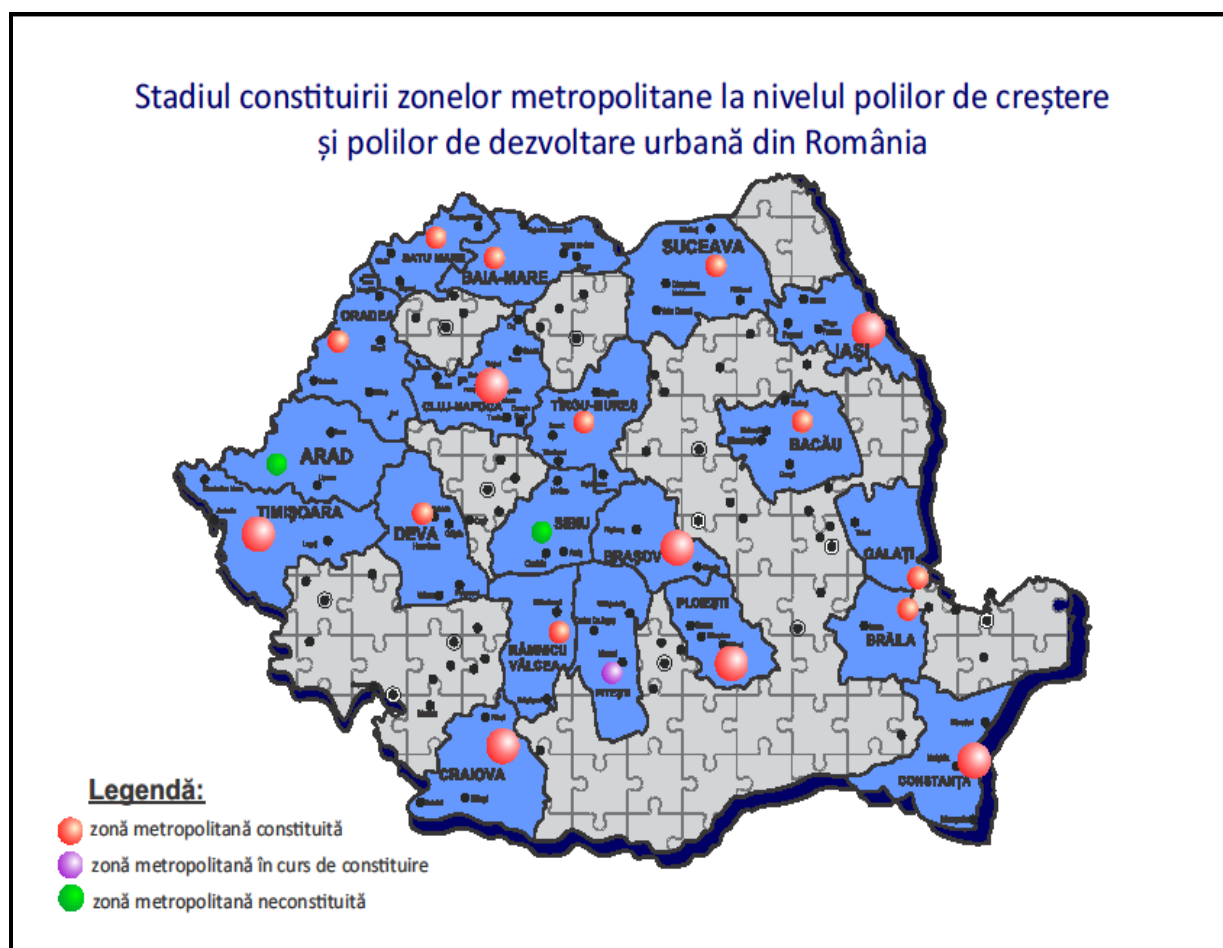

Figura nr. 17 Stadiul asocierii în zone metropolitane la nivelul polilor de creștere și al polilor de dezvoltare din România, **Sursa** - Autorul studiului

Importanța zonelor metropolitane rezultă din ponderea mare a populației acestora (peste un sfert din populația totală, și aproape 50 % din populația urbană).

Nivel teritorial	Populația la 20 octombrie 2011 – nr. locuitori	Populația la 20 octombrie 2011 (din România)
România	20.121.641	100 %
Mediu urban	10.858.790	53,97 %
Mediu rural	9.262.851	46,03 %
Municipii - poli de creștere	1.950.800	9,69 % (17,96 % din pop. urbană)
Municipii - poli de dezvoltare urbană	1.844.569	9,17 % (16,99 % din pop. urbană)
Municipii - poli de creștere și poli de dezvoltare urbană	3.812.832	18,95 % (35,11 % din pop. urbană)
Municipii - poli de creștere și poli de dezvoltare urbană, inclusiv Municipiul București	5.696.257	28,31 % (52,46 din pop. urbană)
Municipii - reședință de județ (inclusiv mun. București)	7.100.570	35,29 % (65,39 din pop. urbană)
Zone Metropolitane aferente polilor de creștere	2.713.173	13,48 % (24,98 % din pop. urbană)
Zone Metropolitane aferente polilor de dezvoltare urbană	2.581.675	12,83 % (23,77 % din pop. urbană)
Zone Metropolitane aferente polilor de creștere și polilor de dezvoltare urbană (exclusiv mun. București)	cca. 5.312.072	26,40 % (48,92% din pop. urbană)

Tabelul nr. 4 Populația României la 20 octombrie 2011, pe medii și în zonele metropolitane ale polilor de creștere și polilor de dezvoltare din România, **Sursa** - Autorul studiului

Asocierea metropolitană este o provocare care presupune respectarea principiilor coeziunii economice, sociale și teritoriale, principiul specializării, al subsidiarității, al exclusivității, mai concret:

- armonizarea intereselor locale cu cele metropolitane, decizia asupra liniei strategice în dezvoltare, asupra obiectivelor și domeniilor de cooperare (dezvoltare economică, servicii, locuințe, mediu, energie, resurse umane, instituționale);
- armonizarea planurilor de dezvoltare într-un ansamblu la scară metropolitană;
- păstrarea valorilor locale și a identității culturale (urbane, rurale);
- armonizarea intereselor pe termen scurt cu cele pe termen lung privind dezvoltarea;
- configurarea mecanismelor de planificare și gestionare a dezvoltării.

Prin promovarea dezvoltării policentrice se poate pune baza unei strategii naționale eficiente privind dezvoltarea metropolitană, date fiind avantajele constituirii zonelor metropolitane:

- amenajarea integrată a teritoriului la nivel regional;
- diminuarea dezechilibrelor între centru și zona limitrofă;
- creșterea competitivității economice a localităților;
- management eficient și performant;
- dezvoltare durabilă.

În concluzie, constituirea zonelor metropolitane este absolut necesară pentru dezvoltarea regională echilibrată. Municipiile cu statut de pol de creștere sau dezvoltare, motoarele dezvoltării în România, sunt în stadii diferite de constituire și funcționare a zonelor metropolitane.

Formarea și consolidarea polilor de creștere și a polilor de dezvoltare ca elemente cheie ale unei rețele policentrice și echilibrate trebuie susținută prin politici integrate la nivel național, regional și local, implementate pe intervale mari de timp.

Conștientizarea autorităților administrației publice locale asupra beneficiilor aduse de o organizare spațială echilibrată în dezvoltarea socio-culturală a localităților, precum și implicarea lor în acest demers este deosebit de importantă.

Cap. 3 Analiza legislației naționale privind dezvoltarea policentrică

3.1 Definirea legală a zonei metropolitane

În definirea unei zonei metropolitane, cele mai relevante reglementări prin care se încearcă o definire explicită a unei asemenea realități economice și sociale, sunt următoarele:

Zona metropolitană este definită prin legea 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a - Rețeaua de localități, astfel:

“În vederea dezvoltării echilibrate a teritoriului din zona Capitalei României și a municipiilor de rangul I sau a municipiilor reședință de județ, unitățile administrativ-teritoriale de bază din aceste zone se pot asocia într-un parteneriat voluntar în scopul înființării de zone metropolitane aferente spațiului urban. Asocierea contribuie la întărirea complementarităților între aceste unități și factorii de decizie interesați în dezvoltarea teritoriului. Zonele metropolitane prevăzute funcționează ca entități independente fără personalitate juridică. Zonele metropolitane pot funcționa pe un perimetru independent de limitele unităților administrativ-teritoriale, stabilit de comun acord de autoritățile administrației publice locale.”

Alte precizări complementare dar destul de generale, se regăsesc în **Legea urbanismului 350/2001 Anexa 2, unde teritoriul metropolitan este definit ca** “suprafața situată în jurul marilor aglomerări urbane, delimitată prin studii de specialitate, în cadrul căreia se creează relații reciproce de influență în domeniul căilor de comunicație, economic, social, cultural și al infrastructurii edilitare. De regulă limita teritoriului metropolitan depășește limita administrativă a localității și poate depăși limita județului din care face parte.”

Teritoriul metropolitan definit conform Legii 350/2001 este similar cu zona de influență definită prin Legea 351/2001 și care este acceptată ca „teritoriul și localitățile care înconjoară un centru urban și care sunt influențate direct de evoluția orașului și de relațiile de intercondiționare și de cooperare care se dezvoltă pe linia activităților economice, a aprovizionării cu produse agroalimentare, a accesului la dotările sociale și comerciale, a echipării cu elemente de infrastructură și cu amenajări pentru odihnă, recreere și turism. Dimensiunile zonei de influență sunt în relație directă cu mărimea și cu funcțiunile centrului urban polarizator”.

Din prevederile legislative citate rezultă, așadar, că zonele metropolitane sunt definite atât ca asociație între marile centre urbane și localitățile aflate în apropiere dar și ca așezările din jurul municipiilor sau “teritoriul metropolitan” definit ca suprafața situată în jurul marilor aglomerări urbane, delimitată prin studii de specialitate, în cadrul căreia se creează relații reciproce de influență în domeniul căilor de comunicație, economic, social, cultural și al infrastructurii edilitare. De regulă, limita teritoriului metropolitan depășește limita administrativă a localității și poate depăși limita județului din care face parte.

Se precizează în plus, că teritoriul metropolitan este “suprafața situată în jurul unor aglomerări urbane, **delimitată prin studii de specialitate, în cadrul cărora se creează relații reciproce de influență în domeniul căilor de comunicare, economic, social, cultural și al infrastructurii edilitare**”. Mai mult, se stabilește că “de regulă, limita teritoriului metropolitan depășește limita administrativă a localității și poate depăși limita județului din care face parte”.

Confuzia, aparentă, provine din faptul că teritoriul metropolitan este echivalent cu zona de influență. Aceasta din urmă este acceptată ca “teritoriul și localitățile care înconjoară un centru urban și care sunt influențate direct de evoluțiile orașului și de relațiile de intercondiționare și de cooperare care se dezvoltă pe linia activităților economice, a aprovizionării cu produse agroalimentare, a accesului la dotările sociale și comerciale, a echipării cu elemente de infrastructură și cu amenajări pentru odihnă, recreere, și turism”.

Mai mult, se precizează că dimensiunile zonei de influență sunt în relație directă cu mărimea și cu funcțiile centrului urban polarizator.

Dincolo de toate aceste elemente definitorii contradictorii se simte nevoia unei definiții unitare și clare din care să rezulte că zona metropolitană este mai mult decât „zona de influență” a orașului polarizator iar teritoriul metropolitan cuprinde întreaga suprafață a ansamblului format din orașul central și aria sa de influență.

De asemenea, o astfel de definiție trebuie să menționeze, în acord cu prevederile legislației amintite, că zona metropolitană se bazează pe relațiile reciproce sau de interdependență dintre orașul polarizator și așezările din jurul său, stabilite prin studii de specialitate.

Ținând seama de elementele legislative amintite, definim zona metropolitană ca ansamblu de unități administrativ-teritoriale în care între orașul central sau polarizator și localitățile înconjurătoare (determinate științific, prin studii de specialitate) există interrelații directe, variate și permanente, astfel încât se dezvoltă ca un întreg funcțional, sistemic.

O astfel de definiție pune accentul pe ansamblul de localități, care este format, pe de o parte, din orașul central sau polarizator și, pe de altă parte, din aria sa de influență, adică din unitățile administrativ-teritoriale cu care se află în interrelații („interrelații reciproce” sau „relații intercondiționare”) **directe** (nemijlocite) **variate** (multiple sau multidimensionale) și **permanente** (adică nu sezoniere sau ocazionale). În acest sens, teritoriul metropolitan include suprafața tuturor așezărilor care compun zona metropolitană (nu numai zona de influență).

Granițele zonei metropolitane vor fi stabilite pe criterii și indicatori care măsoară intensitatea sau tăria interrelațiilor dintre cele două părți (orașul polarizator și așezările din aria sa de influență). Prin urmare, pentru ca o astfel de definiție să fie utilă în constituirea zonelor metropolitane trebuie operaționalizată în dimensiuni și indicatori cu ajutorul cărora se poate fi determinată întinderea și structura zonei metropolitane.

În acord cu prevederile legislative amintite, (deși domeniile vizate nu sunt toate ușor măsurabile, incluzând și aspecte mai greu de evaluat cum sunt „aprovizionarea orașului cu produse agroindustriale”, „aspectul cultural”) indicatorii de interrelație utilizabili în constituirea zonelor metropolitane, mai ușor de evaluat, se vor referi la domeniile demografic, economic, socio-cultural, edilitar –urbanistic, comunitar, infrastructură și spațial.

3.2 Constituirea zonelor metropolitane

Înființarea sau formarea zonelor metropolitane implică, în esență, două aspecte sau exigențe: întemeierea legislativă și fundamentarea științifică.

Prima exigență presupune existența unor prevederi legislative care să permită înființarea zonelor metropolitane. A doua exigență presupune, cel puțin ca o recomandare, existența unor indicatori de măsurare a interrelațiilor dintre orașul polarizator și așezările înconjurătoare și a unor evaluări ale sprijinului popular prin care să se asigure suportul pentru oficializarea sau formularea în plan juridic a noilor realități metropolitane.

Legea 215/2001, modificată, definește formarea realităților metropolitane ca **asociații de dezvoltare intercomunitară**. Astfel, la art. 11 se precizează că:

“Două sau mai multe unități administrativ-teritoriale au dreptul ca, în limitele competențelor autorităților lor deliberative și executive, să coopereze și să se asocieze, în condițiile legii, formând asociații de dezvoltare intercomunitară, cu personalitate juridică, de drept privat și de utilitate publică. Asociațiile de dezvoltare intercomunitară sunt de utilitate publică, prin efectul prezentei legi, prin derogare de la prevederile Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005.

Asociațiile de dezvoltare intercomunitară se constituie în condițiile legii, în scopul realizării în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional ori al furnizării în comun a unor servicii publice. Zonele metropolitane și aglomerările urbane constituite cu acordul expres al consiliilor locale ale unităților administrativ-teritoriale componente au ca scop dezvoltarea infrastructurilor și a obiectivelor de dezvoltare de interes comun. Autoritățile deliberative și executive de la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale componente își păstrează autonomia locală, în condițiile legii.

Unitățile administrativ-teritoriale au dreptul ca, în limitele competențelor autorităților lor deliberative și executive, să coopereze și să se asocieze și cu unități administrativ-teritoriale din străinătate, în condițiile legii, prin hotărâri ale consiliilor locale sau consiliilor județene, după caz.

Pentru protecția și promovarea intereselor lor comune, unitățile administrativ-teritoriale au dreptul de a adera la asociații naționale și internaționale, în condițiile legii.”

De asemenea la art. 1 aliniatele b), c) și j), se precizează că:

„pot exista forme de realități metropolitane ca: „b) aglomerări urbane – asociațiile de dezvoltare intercomunitară constituite pe bază de parteneriat între municipii, altele decât cele prevăzute la litera j) și orașe, împreună cu localitățile urbane și rurale aflate în zona de influență; c) asociații de dezvoltare intercomunitară – structurile de cooperare cu personalitate juridică, de drept privat, înființate, în condițiile legii, de unitățile administrativ teritoriale pentru realizarea în comun a unor proiecte de interes zonal sau regional ori furnizarea în comun a unor servicii publice; j) zone metropolitane – asociația de dezvoltare intercomunitară

constituită pe bază de parteneriat între capitala României sau municipiile de rangul 1 sau municipiile reședință de județ și unitățile administrativ teritoriale aflate în zona imediată.”

Conform Legii nr. 351 din 6 iulie 2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, în vederea dezvoltării echilibrate a teritoriului din zona Capitalei României și a municipiilor de rangul I sau a municipiilor reședință de județ, unitățile administrativ-teritoriale de bază din aceste zone se pot asocia într-un parteneriat voluntar în scopul înființării de zone metropolitane aferente spațiului urban.

Asocierea contribuie la întărirea complementarităților între aceste unități și factorii de decizie interesați în dezvoltarea teritoriului. Zonele metropolitane pot funcționa pe un perimetru independent de limitele unităților administrativ-teritoriale, stabilit de comun acord de autoritățile administrației publice locale.

Asociația zonei metropolitane, cu acordul consiliilor locale și cu consultarea populației în condițiile legii, în a cărei rază teritorială s-a constituit, adoptă programul de dezvoltare a zonei.

Formarea asociațiilor de dezvoltare intercomunitară este în concordanță cu Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005.

În acord cu aceste prevederi legislative, considerăm că zona metropolitană se poate constitui, organiza și funcționa ca asociație de dezvoltare intercomunitară, persoană juridică de drept privat și utilitate publică, fără scop patrimonial, constituită, în urma unor studii de specialitate, pe bază de parteneriat voluntar, între orașul polarizator și unitățile administrativ-teritoriale propuse a fi incluse în zona metropolitană.

Suprafața zonei metropolitane sau teritoriului metropolitan va reprezenta suma suprafețelor unităților administrativ-teritoriale urbane și rurale, care s-a stabilit pe baze științifice că pot fi incluse în această zonă și care aderă voluntar la această structură prin voința consiliului local, bazată pe suportul populației.

Autoritățile deliberative și executive de la nivelul fiecărei unități/subunități administrativ-teritoriale componente își păstrează autonomia locală, conform legii.

Constituirea asociației metropolitane va avea la bază Actul de constituire și Statutul Asociației Zonei Metropolitane, cu datele necesare despre asociație, obiective, competențe , conducere, organizare, control etc.

Asociații metropolitane se pot forma la nivelul polilor de creștere și la nivelul polilor de dezvoltare urbană stabiliți prin lege, sau la nivelul tuturor orașelor cu statut de municipiu reședință de județ.

3.3 Organizarea și funcționarea zonelor metropolitane

Zona metropolitană se organizează și funcționează după următoarele principii:

- a) principiul legalității;
- b) principiul complementarității și parteneriatului, potrivit căruia organismele constituite la nivelul Z.M. și autoritățile administrației publice locale de la nivelul unităților administrativ-teritoriale componente colaborează în vederea realizării obiectivelor strategice de dezvoltare metropolitană, în limitele competențelor lor și în interesul cetățenilor din cadrul Z.M.;
- c) principiul transparenței decizionale, potrivit căruia C.A.Z.M. are obligația de a informa cetățenii Z.M. asupra problemelor care urmează a fi rezolvate și de a crea posibilitatea participării acestora la luarea deciziilor, în condițiile legii;
- d) principiul consultării cetățenilor în soluționarea problemelor de interes metropolitan deosebit;
- e) principiul responsabilității organismelor constituite la nivelul Z.M.;
- f) principiul echității, potrivit căruia organismele constituite la nivelul Z.M. trebuie să opereze din punct de vedere instituțional și financiar în vederea atingerii unui nivel cât mai înalt de echitate și egalitate de oportunități între unitățile administrativ-teritoriale componente și grupurile sociale din cadrul Z.M.;
- g) principiul probității fiscale, potrivit căruia organismele constituite la nivelul Z.M. și autoritățile administrației publice locale de la nivelul unităților administrativ-teritoriale

componente trebuie să aibă în vedere atingerea unei proporționalități între costurile serviciilor publice prestate la nivelul Z.M. și beneficiile cetățenilor;

- h) principiul orientării către interesul public, potrivit căruia sistemul organizatoric de la nivelul Z.M. trebuie să răspundă nevoilor populației; promovarea unei abordări intersectoriale și a unei abordări bazate exclusiv pe divizări sectoriale care ar perpetua birocrăția;
- i) principiul coeziunii economice și sociale, potrivit căruia unitățile administrativ-teritoriale componente ale Z.M. vor susține promovarea unei dezvoltări generale armonioase a zonei, în vederea formării unui teritoriu unitar, coeziv și competitiv;
- j) principiul subsidiarității, potrivit căruia în cadrul unei administrații de calitate și eficiente, exercitarea competențelor revine autorității administrației publice locale situate la nivelul administrativ cel mai apropiat de cetățean și care dispune de capacitate administrativă necesară.

Aplicarea principiilor prevăzute în acest capitol se realizează în condițiile legii și nu poate aduce atingere caracterului de stat național, suveran, unitar și indivizibil al României.

3.4 Obiectivele, competențele și serviciile Asociației Zonei Metropolitane

Acestea vor fi stabilite prin statutul fiecărei Asociații. Câteva obiective comune sunt:

- a) elaborarea unor strategii de planificare și dezvoltare zonală pe termen mediu și lung;
- b) dezvoltarea economică și socială echilibrată a localităților din cuprinsul zonei, cu respectarea specificului acestora;
- c) stabilirea direcțiilor dezvoltării spațiale a localităților urbane și rurale din cuprinsul zonei, în acord cu potențialul acestora și cu aspirațiile locuitorilor;
- d) gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului;
- e) îmbunătățirea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului;

- f) îmbunătățirea condițiilor de viață prin eliminarea disfuncționalităților, asigurarea accesului la infrastructuri, servicii publice și locuințe convenabile pentru toți locuitorii;
- g) dezvoltarea de centre universitare și sprijinirea activităților de cercetare;
- h) utilizarea eficientă a terenurilor, în acord cu funcțiile urbanistice adecvate; extinderea controlată a zonelor construite;
- i) protejarea localităților împotriva dezastrelor naturale.

3.5 Managementul Asociației Zonei Metropolitane

În ceea ce privește **managementul asociațiilor de dezvoltare intercomunitară în Legea 215/2001 privind administrația publică locală**, la art. 13, se precizează că:

Asociațiile de dezvoltare intercomunitară sunt conduse de un consiliu de administrație compus din reprezentanți ai unităților administrativ-teritoriale componente, desemnați de consiliul local sau de consiliul județean, la propunerea primarului, respectiv a președintelui Consiliului Județean, precum și la propunerea consilierilor locali sau județeni, după caz. Consiliul de administrație este condus de un președinte ales cu votul majorității membrilor săi.

Pentru realizarea obiectivelor proprii, consiliul de administrație poate înființa un aparat tehnic, finanțat din resursele asociației de dezvoltare intercomunitară. Organizarea și modul de funcționare a consiliului de administrație și a aparatului tehnic sunt stabilite prin actul de înființare și statutul asociației de dezvoltare intercomunitară, aprobate prin hotărârile consiliilor locale, respectiv județene asociate.

Sarcinile și componența conducerii Asociației Zonei Metropolitane vor fi stabilite prin statut. Conducerea se va realiza prin Adunarea generală și prin Consiliul de Administrație al Asociației. Drepturile și sarcinile Adunării generale și ale Consiliului de administrație, ca și reprezentanții fiecăreia vor fi stabilite prin Statut și Actul de constituire.

Asociațiile de dezvoltare intercomunitară pot decide desemnarea unui administrator public pentru gestionarea serviciilor de interes general care fac obiectul asocierii. Recrutarea, numirea și eliberarea din funcție a administratorului public al asociațiilor de dezvoltare

intercomunitară se fac pe baza unei proceduri specifice de către consiliile de administrație ale acestora și sunt aprobate prin hotărâri ale consiliilor locale și consiliilor județene respective.

3.6 Planul de amenajare a teritoriului metropolitan

Conform O.G nr. 27/2008, ordonanța pentru modificarea și completarea Legii 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, art. 43, „localitățile cu statut de municipiu sau de oraș au obligația să dețină Planul de amenajare a teritoriului zonal periurban ca documentație de fundamentare a întocmirii Planului Urbanistic General. Prevederile Planului de amenajare a teritoriului zonal se introduce în Planul de amenajare a teritoriului județean.”

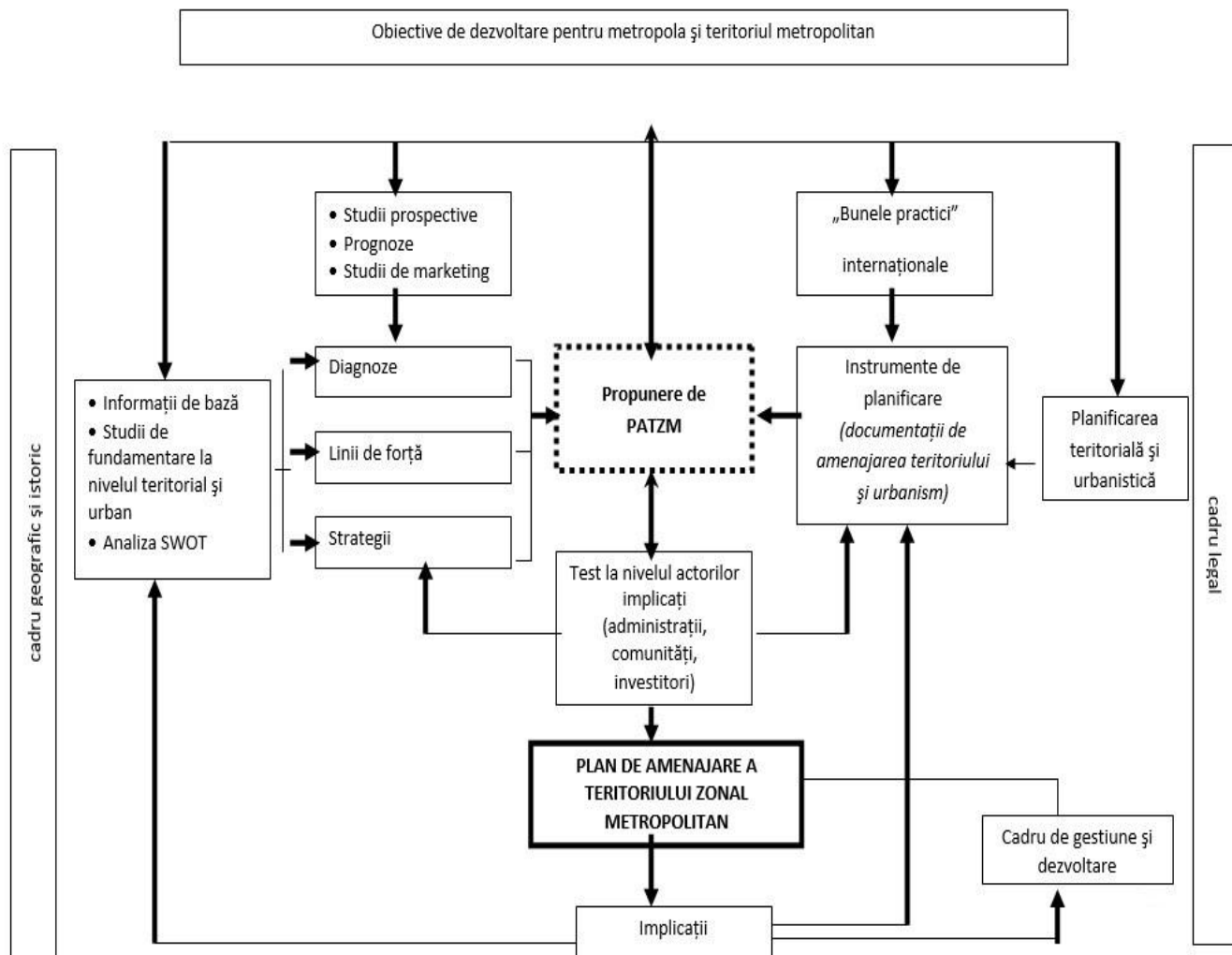
În esență, planificarea și dezvoltarea zonei metropolitane se poate realiza pe baza: Strategiei de dezvoltare metropolitană, Planului de amenajare a teritoriului metropolitan și a unui Master Plan Metropolitan. În corelare cu prevederile din aceste documentații se vor elabora Planul de investiții și Proiectele comune de dezvoltare.

Elementele esențiale ale unui plan de amenajare a teritoriului metropolitan sunt:

- principiile și obiectivele planificării zonelor metropolitane;
- documentațiile de amenajare (informații de bază, studii de fundamentare analitică, studii prospective, studii de marketing) a obiectivelor planificării strategice și a instrumentelor de planificare;
- definire a structurilor de gestiune și dezvoltare a teritoriului zonal metropolitan și de aplicare a Planului de amenajare a teritoriului zonal metropolitan.

O schemă posibilă de compunere a proceselor de elaborare a obiectivelor Planului de Amenajare a Teritoriului Zonal Metropolitan este următoarea:

Figura nr. 18 Sursa – Autorul studiului

3.7 Finanțarea, bugetul și patrimoniul zonelor metropolitane

În ceea ce privește finanțarea zonelor metropolitane, prin Legea 215/2001 privind administrația publică locală, la articolul 12 se precizează că:

"Asociațiile de dezvoltare intercomunitară se finanțează prin contribuții din bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale membre, precum și din alte surse, în condițiile legii. Guvernul sprijină asocierea unităților administrativ-teritoriale prin programe naționale de dezvoltare. Aceste programe sunt finanțate anual prin bugetul de stat și sunt prevăzute distinct în cadrul bugetului Ministerului Administrației și Internelor, în condițiile legii privind finanțele publice locale. Consiliile județene pot iniția și derula programe județene de dezvoltare, finanțate din bugetul local al județului și prevăzute distinct în cadrul acestuia”.

De asemenea, Legea 273/2006 privind finanțele publice locale, prevede la art. 35:

“Asociațiile de dezvoltare intercomunitară se finanțează prin contribuții din bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale membre, din alte surse atrase pe bază de proiecte, împrumuturi sau parteneriate public-private, în condițiile legii”.

Ca urmare a prevederilor legale expuse, unitățile administrative asociate, vor prevedea în bugetele proprii, sumele cu care vor contribui anual la bugetul Fondului de Dezvoltare al Zonei Metropolitane. Contribuția fiecărei localități se va stabili în funcție de un criteriu obiectiv, corelat cu capacitatea financiară a acesteia. Un exemplu în acest sens poate să fie populația localității. De asemenea, se pot stabili scheme de finanțare punctuale, în contextul unor proiecte care privesc numai anumiți membrii ai Zonei Metropolitane.

În plus, prin statut sau actul de constituire se vor prevedea datele privind patrimoniul inițial al Asociației, public/privat, bunurile în folosință gratuită etc.

De asemenea, se vor prevedea sursele de venit ale administrației, care pot fi:

- contribuții ale asociațiilor la formarea patrimoniului inițial, cotizații ale asociațiilor și alte contribuții de la bugetele locale;
- fonduri de la bugetul de stat alocate prin programe naționale de dezvoltare;

- fonduri de la bugetele județului aflat în Asociație, prin programe județene de dezvoltare;
- fonduri europene accesate prin programe operaționale și alte fonduri internaționale;
- donații, sponsorizări;
- dobânzi rezultate din plasarea sumelor disponibile;
- alte surse prevăzute de lege și statut.

Controlul financiar intern al Asociației va fi asigurat de o comisie de cenzori formată de 3-5 membrii numiți de Adunarea generală pentru o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea prelungirii.

3.8 Exemple privind constituirea zonelor metropolitane

Actele necesare pentru înființarea Zonei Metropolitane sunt:

- Avize ale comisiilor de dezvoltare economico-socială, buget-finanțe, administrarea domeniului public și privat;
- Hotărâri ale consiliilor locale privind asocierea metropolitană;
- Actul constitutiv și Statutul;
- Rezervarea denumirii asociației;
- Dovada depunerii patrimoniului inițial.

În cele ce urmează prezentăm, cu titlu de exemplu, modelul de Statut al Asociației de Dezvoltare Intercomunitară <Zona Metropolitană Baia Mare>:

MODEL STATUT DE ASOCIERE

CAPITOLUL I – DATELE DE IDENTIFICARE ALE ASOCIAȚILOR

ART.1. Datele de identificare ale asociațiilor

Unitățile administrativ teritoriale organizate potrivit Legii nr. 2/1968 privind organizarea administrativă, reprezentate de Primari în baza Legii 215/2001 privind administrația publică locală, care se constituie în **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară “Zona Metropolitană Baia Mare”** sunt:

1.1. **MUNICIPIUL BAIJA MARE**, cu sediul în Baia Mare, str. Gheorghe Șincai nr.37, reprezentat legal, conform HCL nr. 98/30.03.2012, prin dl. **CĂTĂLIN CHERECHEȘ**, în calitate de Primar al Municipiului Baia Mare

1.2. **ORAȘUL BAIJA SPRIE**, cu sediul în Baia Sprie, Piața Libertății nr. 4, reprezentat legal, conform HCL nr. 39/ 29.03.2012, prin dl. **DORIN-VASILE PAȘCA**, în calitate de Primar al Orașului Baia Sprie;

1.3. **ORAȘUL CAVNIC**, cu sediul în Căvnic, str. 22 Decembrie nr. 7, reprezentat legal, conform HCL nr. 13/ 29.03.2012, prin dl. **ALEXANDRU DRAGOȘ**, în calitate de Primar al Orașului Căvnic;

1.4. **ORAȘUL SEINI**, cu sediul în Seini, Piața Unirii nr. 16, reprezentat legal, conform HCL nr. 9/ 29.02.2012, prin dl. **ZAMFIR-ȘTEFAN ADOREANU-KRAIGER**, în calitate de Primar al Orașului Seini;

1.5. **ORAȘUL ȘOMCUTA MARE**, cu sediul în Șomcuta Mare, str. Republicii nr. 7, reprezentat legal, conform HCL nr. 22/ 27.03.2012, prin dl. **VASILE-DORINEL ALB**, în calitate de Primar al Orașului Șomcuta Mare;

1.6. **ORAȘUL TĂUȚII MĂGHERĂUȘ**, cu sediul în Tăuții Măgherauș, str. 1 nr. 194, reprezentat legal, conform HCL nr. 33/ 28.03.2012, prin dl. **ANTON ARDELEAN**, în calitate de Primar al Orașului Tăuții Măgherauș;

1.7. **COMUNA CERNEȘTI**, cu sediul în Cernești, str. Principală nr. 146 , reprezentată legal, conform HCL nr. 2/ 02.04.2012, prin dl. **MARCEL - IONICĂ GÎRDA**, în calitate de Primar al Comunei Cernești;

1.8. **COMUNA CICÂRLĂU**, cu sediul în Cicârlău, str. Principală nr. 389, reprezentată legal, conform HCL nr. 17/ 22.03.2012, prin dl. **VASILE ZETE**, în calitate de Primar al Comunei Cicârlău,

1.9. **COMUNA COAȘ**, cu sediul în Coaș, nr. 265/A, reprezentată legal, conform HCL nr. 9/ 28.03.2012, prin dl. **SABIN RAȚ**, în calitate de Primar al Comunei Coaș;

1.10. **COMUNA COPALNIC MĂNĂȘTUR**, cu sediul în Copalnic Mănăștur, str. Principală nr. 225A, reprezentată legal, conform HCL nr. 11/ 22.03.2012, prin dl. **ȘTEFAN-VASILE MIHALCA**, în calitate de Primar al Comunei Copalnic Mănăștur;

1.11. **COMUNA DUMBRĂVIȚA**, cu sediul în Dumbrăvița, str. Principală nr. 225, reprezentată legal, conform HCL nr. 7/ 09.03.2012, prin dl. **FELICIAN-GHEORGHE CICEU**, în calitate de primar al Comunei Dumbrăvița;

1.12. **COMUNA GROȘI**, cu sediul în Groși, str. Principală, nr. 187, reprezentată legal, conform HCL nr. 10/ 22.03.2012, prin dl. **GHEORGHE LUPAN**, în calitate de Primar al Comunei Groși;

1.13. **COMUNA MIREȘU MARE**, cu sediul în Mireșu Mare, str. Principală nr. 486, reprezentată legal, conform HCL nr. 12/19.03.2012, prin dl. **VIRGIL PRUNĂ**, în calitate de Primar al comunei Mireșu Mare;

1.14. **COMUNA RECEA**, cu sediul în Recea, str. Primăriei, nr. 2, reprezentată legal, conform HCL nr. 11/ 30.03.2012, prin dl. **OCTAVIAN PAVEL**, în calitate de Primar al Comunei Recea;

1.15. **COMUNA REMETEA CHIOARULUI**, cu sediul în Remetea Chioarului, str. Principală nr. 80, reprezentată legal, conform HCL nr. 9/ 02.04.2012, prin dl. **IOAN - PAVEL BUZDUGAN**, în calitate de Primar al Comunei Remetea Chioarului;

1.16. **COMUNA SATULUNG**, cu sediul în Satulung, nr. 128, reprezentată legal, conform HCL nr. 15/ 20.03.2012, prin dl. **AUGUSTIN PANICI**, în calitate de Primar al Comunei Satulung;

1.17. **COMUNA SĂCĂLĂȘENI**, cu sediul în Săcălășeni, nr. 67, reprezentată legal, conform HCL nr. 14/ 29.03.2012, prin dl. **EMILIAN-GHEORGHE POP**, în calitate de Primar al Comunei Săcălășeni;

1.18. **COMUNA VALEA CHIOARULUI**, cu sediul în Valea Chioarului, str. Principală nr. 194, reprezentată legal, conform HCL nr. 9/ 15.03.2012, prin dl. **VASILE TUNS**, în calitate de Primar al Comunei Valea Chioarului;

CAPITOLUL II – EXPRIMAREA VOINȚEI DE ASOCIERE ȘI A SCOPULUI PROPUȘ

ART.2. Exprimarea voinței de asociere și a scopului propus

În conformitate cu Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările aduse de Legea nr. 246 din 18 iulie 2005, și în deplină concordanță cu Legea 215/2001 privind administrația publică locală și Legea 51/2006 privind serviciile comunitare de utilități publice, cu modificările și completările ulterioare, în calitate de membri fondatori, am constituit **ASOCIAȚIA DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ <ZONA METROPOLITANĂ BAI A MARE>**, persoană juridică fără scop patrimonial, de drept privat și de utilitate publică, având ca scop dezvoltarea durabilă a unităților administrativ teritoriale care alcătuiesc asociația și a întregii zone limitrofe acestora, prin realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional și prin furnizarea în comun a unor servicii de utilități publice.

CAPITOLUL III – DENUMIREA ȘI SEDIUL ASOCIAȚIEI

ART.3. Denumirea asociației

Denumirea asociației este: **ASOCIAȚIA DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ <ZONA METROPOLITANĂ BAI A MARE>**. Denumirea prescurtă a asociației este ZMBM.

ART.4. Sediul asociației

Sediul juridic al asociației este în municipiul Baia Mare, Str. Gheorghe Șincai nr. 37, cod poștal 430311, județul Maramureș.

Sediul asociației poate fi schimbat prin hotărârea Adunării Generale a Asociaților.

Asociația poate înființa filiale în localități din România și străinătate, prin hotărârea Adunării Generale, în condițiile legii.

CAPITOLUL IV – DURATA DE FUNCȚIONARE ȘI PATRIMONIUL ÎNȚIAL AL ASOCIAȚIEI

ART.5. Durata de funcționare

Durata de funcționare a asociației este pe termen nedeterminat.

ART.6. Patrimoniul inițial al asociației

Patrimoniul inițial al asociației este de suma 20.722 lei.

CAPITOLUL V – EXPLICITAREA SCOPULUI ȘI OBIECTIVELOR ASOCIAȚIEI

ART.7. Explicitarea scopului și a obiectivelor asociației

ASOCIAȚIA DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ <ZONA METROPOLITANĂ BAIA MARE> are ca scop dezvoltarea durabilă a unităților administrativ-teritoriale care alcătuiesc asociația și a întregii zone limitrofe acestora, prin realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional și prin furnizarea în comun a unor servicii de utilități publice.

ART.8. Obiectivele **ASOCIAȚIEI DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ <ZONA METROPOLITANĂ BAIA MARE>**, în legătură cu realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional, sunt următoarele:

- a) Dezvoltarea durabilă a întregii zone metropolitane și a tuturor unităților administrativ teritoriale care compun Asociația;
- b) Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii de transport, telecomunicații și energie a unităților administrativ teritoriale care compun Asociația și a întregii zone metropolitane;
- c) Dezvoltarea, modernizarea și îmbunătățirea serviciilor comunitare de utilități publice
- d) Dezvoltarea economică integrată;

- e) Dezvoltarea turismului și a sectorului terțiar;
- f) Dezvoltarea de noi zone rezidențiale, conform standardelor europene;
- g) Dezvoltarea resurselor umane, creșterea ratei de ocupare și combaterea excluziunii sociale și a dezechilibrelor sociale;
- h) Administrarea eficientă și integrată a potențialului de care dispune zona;
- i) Înlăturarea disparităților dintre localități în condițiile indicatorilor și nivelului de dotare prevăzut în legea 351/2001;
- j) Atragerea de noi investiții și creșterea accesului la resurse.
- k) Organizarea și participarea la cursuri de pregătire, perfecționare și reconversie profesională, seminarii și conferințe;
- l) Dezvoltarea de proiecte și programe proprii și în regim de parteneriat cu alte persoane fizice și juridice din țară și străinătate;
- m) Elaborarea de strategii, programe, studii și anchete de specialitate în scopul inventarierii problemelor cu care se confruntă populația și diferitele categorii de cetățeni din zona metropolitană;
- n) Susținerea tineretului și a familiei tinere;
- o) Promovarea de soluții integrate și eficiente în vederea construcției de locuințe sociale, participarea activă la programe privind crearea de locuri de muncă și îmbunătățire a nivelului general de trai;
- p) Promovarea investițiilor private și publice, în vederea dezvoltării durabile a zonei metropolitane și a unităților administrativ-teritoriale care o compun;
- q) Prevenirea și combaterea infracționalității și a diferitelor comportamente de risc în rândul populației din unitățile administrativ-teritoriale care compun Asociația;

- r) Încurajarea și promovarea participării școlare și a creșterii nivelului de educație și cultură în rândul tinerilor și a altor categorii vulnerabile;
- s) Acordarea de burse și alte forme de sprijin material;
- t) Desfășurarea și încurajarea efectuării de acte de caritate și mecenat;
- u) Acordarea de consultanță și consiliere persoanelor interesate, în domeniile respectării drepturilor omului, dezvoltării conștiinței civice, dezvoltării economice durabile, protecției mediului, precum și în alte domenii de interes general ce privesc viața publică;
- v) Alte activități prevăzute de lege, potrivit scopului asociației.

Art.9.

(1) Obiectivele ASOCIAȚIEI DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ <ZONA METROPOLITANĂ BAIA MARE>, în legătură cu furnizarea în comun a unor servicii de utilități publice, sunt următoarele:

- a)** să elaboreze și să aprobe strategia de dezvoltare serviciilor de utilități publice
- b)** să monitorizeze derularea proiectelor de investiții în infrastructura tehnico-edilitară aferentă serviciilor de utilități publice
- c)** să constituie interfața pentru discuții și să fie un partener activ pentru autoritățile administrației publice locale în ceea ce privește aspectele de dezvoltare și de gestiune a serviciilor de utilități publice, în scopul de a coordona politicile și acțiunile de interes general;
- d)** să elaboreze și să aprobe caietul/caietele de sarcini și regulamentul/regulamentele serviciilor de utilități publice;
- e)** să elaboreze și să aprobe documentațiile de atribuire a contractului/contractelor de delegare și să stabilească condițiile de participare și criteriile de selecție a operatorilor, cu excepția situației atribuirii directe conform prevederilor art. 31¹ din Legea nr. 51/2006, cu modificările și completările ulterioare;

f) să încheie contractul/contractele de delegare cu operatorii, în numele și pe seama unităților administrativ-teritoriale membre implicate, care vor avea împreună calitatea de delegatar, astfel cum este prevăzut de art. 30 din Legea nr. 51/2006, cu modificările și completările ulterioare

g) să monitorizeze executarea contractului/contractelor de delegare și să informeze regulat membrii săi despre aceasta, să urmărească îndeplinirea obligațiilor asumate de operatori și, în conformitate cu mandatul primit și cu prevederile contractuale, să aplice penalitățile contractuale;

h) să identifice și să propună orice acțiuni vizând creșterea oportunităților de finanțare a proiectelor de investiții în infrastructura tehnico-edilitară aferentă serviciilor de utilități publice;

i) să îmbunătățească planificarea investițiilor în infrastructura tehnico-edilitară aferentă serviciilor de utilități publice

(2) Pentru realizarea obiectivelor legate de furnizarea în comun a unor servicii de utilități publice, asociații vor mandata Asociația, prin hotărâri ale Consiliilor Locale, să exercite în numele și pe seama lor atribuțiile legate de serviciile de utilități publice pentru care se decide acest lucru, în conformitate cu Legea 51/2006 cu modificările și completările ulterioare

CAPITOLUL VI – ORGANIZAREA, MEMBRII, ADUNAREA GENERALĂ, CONSILIUL DIRECTOR, ALTE ORGANE DE CONDUCERE, SUPRAVEGHERE ȘI CONTROL

ART.10. Membrii Asociației sunt exclusiv unitățile administrativ-teritoriale ca persoane juridice de drept public, care recunosc și aplică prezentul statut.

ART.11. Unitățile administrativ teritoriale care au constituit Asociația sau care aderă ulterior la aceasta își păstrează integral toate drepturile și obligațiile conferite de Legea 215/2001 a administrației publice locale, cu modificările și completările ulterioare. Autoritățile deliberative și executive de la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale componente își păstrează autonomia locală, în condițiile legii.

ART.12. Principiile care stau la baza funcționării Asociației sunt:

– respectarea autonomiei unităților administrativ-teritoriale care compun Asociația;

- dezvoltarea durabilă integrată a întregii zone;
- dezvoltarea durabilă a unităților administrativ-teritoriale;
- subsidiaritatea, prin participarea populației în procesul luării deciziilor;
- parteneriatul;
- transparența decizională.

ART.13. Admiterea unui nou membru se face pe baza cererii scrise a acestuia, adresată Președintelui Asociației, prin care solicitantul aderă la prezentul statut. Cererea de înscriere va trebui să fie însoțită de hotărârea Consiliului Local prin care se aprobă aderarea unității administrativ-teritoriale respective la Asociație.

ART.14. Cererea de înscriere în asociație se supune hotărârii Consiliului Director și de Administrație care poate admite sau respinge cererea de adeziune.

ART.15. Admiterea unui membru în asociație se consideră efectuată la momentul înscrierii acestuia în Registrul membrilor asociației.

ART.16. Înscrierea noilor membrii în Registrul membrilor asociației se efectuează de către Administratorul delegat al asociației în termen de cel mult 3 (trei) zile de la data de aprobare a hotărârii de către Consiliul Director și de Administrație a cererii de înscriere în Asociație.

ART.17. Membrii Asociației au următoarele drepturi statutare:

- a) să participe la activitățile, proiectele, și programele asociației;
- b) să folosească dotările materiale ale asociației conform misiunii acesteia;
- c) să poarte însemnele și emblema asociației;
- d) să aleagă și să fie aleși în organele de conducere și control, în condițiile prevăzute de prezentul statut;
- e) să beneficieze de toate formele de apărare și sprijin de care dispune asociația;
- f) să-și exprime liber punctul de vedere cu privire la orice problemă;

g) să conteste hotărârile Adunării Generale sau ale Consiliului Director și de Administrație și să ceară convocarea Adunării Generale dacă sunt susținuți prin semnături de 1/3 din membri;

h) să renunțe la calitatea de membru printr-o adresă scrisă și adresată Consiliului Director și de Administrație. Cererea de renunțare la calitatea de membru al Asociației va trebui să fie însoțită de hotărârea Consiliului Local prin care se aprobă retragerea unității administrativ-teritoriale respective din Asociație.

i) să beneficieze de baza de date și informații a asociației;

j) să fie consultați în toate problemele de interes ale zonei;

k) să solicite și să primească sprijin pentru probleme ce țin de activitatea zonei;

l) să fie informați asupra programelor și proiectelor de dezvoltare a zonei;

ART.18. Membrii asociației au următoarele obligații statutare:

a) să cunoască și să accepte Statutul asociației și Regulamentul de Organizare și Funcționare;

b) să contribuie la îndeplinirea scopului și obiectivelor asociației;

c) să nu angajeze asociația în nici o activitate fără mandat din partea Consiliului Director și de Administrație sau al Adunării Generale;

d) să plătească o cotizație/contribuție anuală în valoarea stabilită de către Consiliul Director și de Administrație;

f) să evite sau să se abțină de la comentarii sau intervenții publice de natură a produce prejudicii Asociației.

ART.19. Calitatea de membru al asociației încetează în următoarele situații:

a) retragere;

b) excludere, în condițiile prezentului statut.

ART.20. Pentru încălcări ale Statutului sau ale Regulamentului de Organizare și Funcționare, membrii pot primi următoarele sancțiuni:

- a) atenționarea verbală cu privire la normele încălcate și recomandarea de a le respecta pe viitor;
- b) muștrarea scrisă;
- c) retragerea dreptului de vot și de a fi ales în organele de conducere ale asociației pe o perioadă de cel mult 1(unu) an;
- d) excluderea membrului din asociație.

Sanctiunea de la litera a) și litera b) se ia în urma hotărârii Consiliului Director și de Administrație.

Sanctiunea de la litera c) și d) se ia cu votul a 2/3 din membrii Asociației, în cadrul Adunării Generale.

ART.21. Asociația are următoarele organe de conducere și control:

- a) Adunarea Generală;
- b) Consiliul Director și de Administrație;
- c) Comisia de Cenzori.

ART.22. Adunarea Generală este organul suprem de conducere, alcătuit din membri fondatori și ceilalți membri care aderă la Asociație ulterior înființării.

ART.23. Adunarea Generală a Asociației se întrunește o dată pe an (de regulă în primul trimestru al anului), în adunare ordinară și, ori de câte ori este cazul, în adunare extraordinară.

ART.24. Convocarea Adunării Generale ordinară se face de către Președintele Asociației, prin intermediul Administratorului delegat al Asociației și a aparatului executiv aflat în subordinea acestuia.

Convocarea adunărilor generale extraordinare se poate face la inițiativa Consiliului Director și de Administrație sau la propunerea unei treimi din membrii cu drept de vot ai Asociației.

ART.25. Adunarea Generală este statutar întrunită în prezența tuturor membrilor Asociației.

Dacă la prima convocare nu se întrunește numărul statutar de participanți, se stabilește o nouă dată, la o distanță de cel puțin 5 (cinci) zile și cel mult 15 (cincisprezece) zile față de prima convocare.

La a doua convocare, Adunarea Generală se consideră a fi statutar constituită, dacă sunt prezenți cel puțin 2/3 (două-treimi) din membrii Asociației.

Dacă la cea de-a doua convocare nu se întrunește numărul statutar de participanți, se stabilește o nouă dată, la o distanță de cel puțin 5 (cinci) zile și cel mult 15 (cincisprezece) zile față de cea de-a doua convocare.

La a treia convocare, Adunarea Generală se consideră a fi statutar constituită, indiferent de numărul membrilor prezenți.

Actul de autoritate al Adunării Generale este hotărârea.

Hotărârile se adoptă cu votul a 2/3 (două-treimi) din numărul membrilor Asociației prezenți la adunare, cu excepția hotărârilor privind modificarea actului constitutiv și a statutului și dizolvarea și lichidarea Asociației pentru care sunt necesare voturile a 2/3 (două-treimi) din numărul membrilor Asociației.

Pentru conformitate și opozabilitate față de terți, hotărârile Adunării Generale sunt semnate de către Președintele Asociației sau un Vicepreședinte și de către Administratorul delegat.

Ședințele Adunării Generale sunt conduse de către Președintele Asociației, sau în lipsa acestuia de către un Vicepreședinte.

Hotărârile adoptate se consemnează în procesul verbal de ședință și se înregistrează într-un registru special, de către Administratorul delegat al Asociației, prin intermediul aparatului executiv din subordinea acestuia.

Hotărârile Adunării Generale pot fi supuse aprobării Consiliilor Locale ale unităților administrativ-teritoriale, membre ale Asociației.

La ședințele Adunării Generale pot participa și alte persoane fizice și juridice, la invitația oricăreia dintre membrii Asociației, de asemenea poate participa de drept orice consilier local al unităților administrativ teritoriale care compun Asociația.

ART.26. Adunarea Generală îndeplinește următoarele atribuții generale:

- aprobă ordinea de zi a fiecărei ședințe;
- aprobă și modifică Statutul și Actul Constitutiv;
- aprobă Regulamentul de Organizare și Funcționare și Regulamentul de Organizare Internă;
- numește Consiliul Director și de Administrație;
- alege și revocă Cenzorii Asociației;
- aprobă execuția bugetului de venituri și cheltuieli al Asociației și situațiile financiare anuale;
- aprobă lichidarea și dizolvarea asociației
- exercită orice alte atribuții în conformitate cu prevederile legale.

ART.27 Adunarea Generală are următoarele atribuții speciale, legate de obiectivul furnizării în comun a unor servicii de utilități publice:

- 1) aprobarea strategiei de dezvoltare a serviciilor de utilități publice;
- 2) elaborarea politicii tarifare în domeniul serviciilor de utilități publice;
- 3) încheierea contractelor de delegare a gestiunii serviciilor de utilități publice.

În legătură cu acestea, asociații convin:

a) Asociația va asigura elaborarea și aprobarea strategiei de dezvoltare a serviciilor de utilități publice. Pe baza strategiei de dezvoltare vor fi stabilite investițiile necesare atingerii obiectivelor prevăzute de această strategie și prioritizarea acestora, precum și planul de implementare și analiza macrosuportabilității. Planurile de investiții vor fi actualizate periodic ținând seama de strategia de dezvoltare;

- b)** sursele de finanțare a investițiilor pot fi fonduri nerambursabile acordate de Uniunea Europeană sau de instituții financiare, fonduri de la bugetul de stat, de la bugetele locale ale asociațiilor, fondurile proprii sau atrase ale operatorului/operatorilor;
- c)** listele de investiții prioritare și planurile de finanțare a acestora vor fi discutate în ședințele Adunării Generale a Asociației și aprobate de autoritățile deliberative ale asociațiilor beneficiari ai investițiilor (proprietarii bunurilor rezultate în urma investițiilor), precum și ale asociațiilor deserviți de bunurile rezultate în urma investițiilor. În funcție de investițiile la care se referă, listele de investiții prioritare și planurile de finanțare vor fi anexate și vor face parte integrantă din contractele de delegare corespunzătoare;
- d)** studiile de fezabilitate aferente listelor de investiții vor fi supuse avizului Asociației înainte de a fi aprobate de autoritățile deliberative ale asociațiilor beneficiari ai investițiilor (proprietarii bunurilor rezultate în urma investițiilor);
- e)** în funcție de specificul serviciilor de utilități publice, de activitățile componente ale acestora aflate sub responsabilitatea fiecărui asociat și de strategia de dezvoltare, gestiunea serviciilor, respectiv a activităților componente ale serviciilor, după caz, precum și concesiunea sistemelor de utilități publice aferente serviciilor/activităților componente, vor fi încredințate unuia sau mai multor operatori în baza unui/unor contract/contracte de delegare;
- f)** contractul/contractele de delegare a gestiunii serviciilor/activităților componente ale serviciilor vor fi atribuite conform prevederilor legale în vigoare și vor fi încheiate cu operatorul de către Asociație, în numele și pe seama asociațiilor/acelor asociați care deleagă împreună prin același contract de delegare activitățile componente ale serviciilor aflate sub responsabilitatea acestora;
- g)** operatorul va fi responsabil de implementarea programelor de investiții stabilite prin contractul/contractele de delegare, va întreține, va moderniza, va reabilita și va extinde infrastructura concesionată și va gestiona serviciile/activitățile componente pe riscul și răspunderea sa, conform clauzelor contractului de delegare;
- h)** Asociația va monitoriza îndeplinirea de către operator(i) a obligațiilor care îi/le incumbă în temeiul contractului de delegare;

i) Asociația va exercita, în numele și pe seama asociaților, drepturile și obligațiile pe care aceștia le au în calitate de delegatar, conform prevederilor prezentului statut.

ART. 28 Adunarea Generală va adopta hotărâri legate de obiectivul furnizării în comun a unor servicii de utilități publice, pe baza următoarelor prevederi speciale:

(1) Fiecare asociat, prin reprezentantul său, are un vot egal în Adunarea Generală a Asociației.

(2) Pentru luarea hotărârilor care privesc numai anumiți asociați, respectiv asociații în competența cărora sunt organizate și funcționează serviciile de utilități publice la data ședinței Adunării Generale, doar asociații beneficiari ai investițiilor, precum și asociații deserviți de bunurile rezultate în urma investițiilor, denumiți în prezentul statut asociați implicați, au dreptul de a participa și de a vota în cadrul ședinței Adunării Generale, prin intermediul reprezentanților acestora.

(3) Pentru a fi valabile, hotărârile Adunării Generale a Asociației adoptate în exercitarea atribuțiilor prevăzute la art. 27, se iau în prezența tuturor asociaților/asociaților implicați și cu votul favorabil fie a cel puțin jumătate din numărul asociaților/asociaților implicați care însumează cel puțin două treimi din numărul total al populației tuturor asociaților/asociaților implicați, fie a cel puțin două treimi din numărul asociaților/asociaților implicați care însumează cel puțin jumătate din numărul total al populației tuturor asociaților/asociaților implicați.

Dacă la prima convocare cvorumul nu este îndeplinit, Adunarea Generală se convoacă pentru o dată ulterioară care nu poate fi mai târziu de 15 zile calendaristice de la data stabilită pentru prima convocare, iar la a doua convocare adunarea generală este valabil întrunită indiferent de numărul de asociați implicați prezenți și va hotărî cu majoritatea asociaților/asociaților implicați prezenți.

(4) În oricare dintre situațiile prevăzute la alin. (2) și (3), dacă o hotărâre a Adunării Generale a Asociației privește în mod direct serviciul sau bunurile care aparțin unui anumit asociat, nicio hotărâre nu poate fi luată fără prezența și votul favorabil al reprezentantului acestuia.

(5) În cazul în care reprezentantul unuia dintre Asociați nu poate participa la ședința unei adunări generale a Asociației la care a fost convocat, acesta poate fi înlocuit de un alt reprezentat al unității administrativ-teritoriale, împuternicit în acest scop.

ART. 29

(1) Hotărârile Adunării Generale luate în exercitarea atribuțiilor speciale prevăzute la art. 27, nu pot fi votate de reprezentanții asociaților decât în baza unui mandat special, acordat expres, în prealabil, prin hotărâre a autorității deliberative a asociatului al cărui reprezentant este.

(2) Hotărârile luate de Adunarea Generală a Asociației trebuie aduse la cunoștința autorităților deliberative ale asociaților sau asociaților implicați, după caz, în termen de cel mult 5 (cinci) zile. De asemenea, Asociația este obligată să publice toate hotărârile Adunării Generale pe propria pagină de internet.

(3) Asociatul care se consideră vătămat într-un drept al său ori într-un interes legitim printr-o hotărâre a Adunării Generale a Asociației, dintre cele luate în exercitarea atribuțiilor generale prevăzute la art. 26 sau a celor speciale prevăzute la art. 27 din prezentul statut, poate iniția acțiune în justiție în conformitate cu prevederile legale în vigoare

ART.30. Consiliul Director și de Administrație este organul de conducere executiv al Asociației, fiind compus din câte un reprezentant al fiecărei unități administrativ-teritoriale membră a Asociației, desemnat de către Consiliul Local, la propunerea Primarului, precum și la propunerea consilierilor locali.

De regulă, reprezentanții unităților administrativ-teritoriale membre ale Asociației, în Consiliul Director și de Administrație și în Adunarea Generală, sunt Primarii localităților membre.

Pentru asigurarea reprezentării decizionale uniforme a unităților administrative membre, Consiliul Director și de Administrație are următoarea structură:

-1 (unu) Președinte, 4 (patru) Vicepreședinți, dintre care doi vor fi aleși dintre Primarii orașelor membre și doi dintre Primarii comunelor membre, și membri.

Mandatul pentru Președintele Asociației este de 2 (doi) ani. Mandatul pentru fiecare dintre Vicepreședinții asociației este de 1 (unu) an, aplicându-se principiul reprezentării prin rotație.

Președintele și Vicepreședinții sunt aleși prin vot, de către Consiliul Director și de Administrație, dintre membri acestuia.

ART.31. Consiliul Director și de Administrație este statutar constituit în prezența majorității membrilor săi.

Dacă la prima convocare nu se întrunește acest cvorum, se procedează la o nouă convocare, în termen de cel puțin 48 (patruzeci și opt) de ore și cel mult 120 (o sută două zeci) de ore de la data primei convocări.

La a doua convocare, Consiliul Director și de Administrație este considerat statutar întrunit, indiferent de numărul membrilor prezenți.

ART.32. Consiliul Director și de Administrație adoptă hotărâri valabile cu majoritatea simplă a membrilor prezenți. În caz de balotaj, votul Președintelui este decisiv.

Pentru conformitate și opozabilitate față de terți, hotărârile Consiliului Director și de Administrație sunt semnate de către Președintele Asociației sau un Vicepreședinte și de către Administratorul delegat.

Hotărârile adoptate se consemnează în procesul verbal de ședință și se înregistrează într-un registru special, de către Administratorul delegat al Asociației, prin intermediul aparatului executiv din subordinea acestuia.

ART.33. Consiliul Director și de Administrație gestionează activitatea Asociației, în conformitate cu scopurile pentru care aceasta a fost constituită, prin intermediul Administratorului delegat și a aparatului executiv aflat în subordinea acestuia.

Consiliul Director și de Administrație are următoarele atribuții:

a) stabilește cotizațiile și contribuțiile la care sunt supuși membrii Asociației;

- b) avizează și aprobă studii, prognoze, programe, proiecte, planuri de acțiune și strategii de dezvoltare economico-socială și de mediu, de organizare și amenajare a teritoriului și urbanism, documentațiile tehnico-economice pentru lucrările de investiții, precum și participarea la programe de dezvoltare regională și zonală, putând apoi, în condițiile legii, să le supună aprobării consiliilor locale/județean al unităților administrativ-teritoriale care compun Asociația;
- c) înființează în condițiile legii instituții, societăți comerciale și servicii publice;
- d) numește și revocă Administratorul delegat;
- e) aprobă la propunerea Administratorul delegat, organigrama, statul de funcții și numărul de personal al Asociației;
- f) realizează proiectele și programele Asociației și contribuie la realizarea proiectelor și programelor unităților administrativ-teritoriale componente;
- g) asigură aplicarea hotărârilor Adunării Generale și ale Consiliilor Locale ale unităților administrativ teritoriale care compun Asociația;
- h) aprobă, la propunerea Administratorului delegat al Asociației, planul anual de activitate al aparatului executiv al Asociației;
- i) aprobă proiectul bugetului de venituri și cheltuieli, propus de către Administratorul delegat;
- j) încheie acte juridice în numele și pe seama asociației; cu excepția celor care sunt în competența Adunării Generale;
- k) administrează patrimoniul asociației și conduce activitățile acesteia;
- l) alte atribuții conform Statutului, Regulamentelor interne, hotărârilor Adunării Generale și dispozițiilor legale în materie.

ART.34. Consiliul Director și de Administrație se reunește, de regulă, trimestrial și ori de câte ori este necesar.

La ședințele Consiliului Director și de Administrație pot participa și alte persoane fizice și juridice, la invitația oricăreia dintre membrii Consiliului Director și de Administrație, de

asemenea poate participa de drept orice Consilier Local al unităților administrativ teritoriale care compun Asociația.

ART.35. Președintele Consiliului Director și de Administrație este și Președintele Asociației. Acesta prezidează reuniunile Adunării Generale și ale Consiliului Director și de Administrație și reprezintă Asociația în relațiile cu terții.

Pentru reprezentarea Asociației în activitatea curentă a acesteia, Președintele și/sau Consiliul Director și de Administrație va putea mandata un alt membru al Consiliului Director și de Administrație sau Administratorul delegat al Asociației, precizând sfera, durata și limitele competențelor conferite.

ART.36. Organul de control financiar al Asociației este Comisia de Cenzori, formată dintr-un număr de trei membri, dintre care unul trebuie să aibă calitatea de expert contabil, conform legii. Mandatul Cenzorilor este de 3 (trei) ani, cu posibilitatea prelungirii.

ART.37. Funcția de Cenzor în cadrul asociației poate fi deținută de către persoane care au capacitate deplină de exercițiu și care îndeplinesc condiții legale. Membrii Consiliului Director și de Administrație nu pot fi Cenzori. Comisia de Cenzori este condusă de un Președinte.

ART.38. Atribuțiile Comisiei de Cenzori sunt următoarele:

- verifică evidența contabilă și supraveghează activitatea financiară a Asociației;
- verifică modul de realizare al veniturilor, respectiv modul de efectuare al cheltuielilor Asociației;
- prezintă anual spre aprobare de către Adunarea Generală, raportul privind execuția bugetului de venituri și cheltuieli;
- propune descărcarea de gestiune a Administratorului delegat;
- face recomandări privind îmbunătățirea modului de gestiune al patrimoniului Asociației.

ART.39. Comisia de Cenzori verifică activitatea Consiliului Director și de Administrație, în ceea ce privește execuția bugetului de venituri și cheltuieli, alcătuind raportul anual, care va fi înaintat spre aprobare către Adunarea Generală.

CAPITOLUL VII – VENITURI ȘI CHELTUIELI

ART.40. Veniturile asociației provin din:

- a) cotizațiile și contribuțiile unităților administrativ-teritoriale membre ale asociației, care se achită din bugetele locale ale acestora;
- b) donații, sponsorizări și legate;
- c) alte resurse financiare primite de la bugetele locale, județene și de stat;
- d) venituri realizate din activități economice directe;
- e) venituri din fonduri nerambursabile naționale și internaționale;
- e) alte surse legal prevăzute de legislația în vigoare privind organizațiile non-profit.

ART.41. Veniturile obținute de asociație se folosesc exclusiv în vederea realizării scopului și obiectivelor prevăzute în Statut.

ART.42. Anul financiar începe la data de 1 ianuarie a fiecărui an și se încheie la data de 31 decembrie ale aceluiași an.

ART.43. Activitatea economico-financiară a asociației se desfășoară pe baza bugetului de venituri și cheltuieli aprobat de către Consiliul Director și de Administrație.

CAPITOLUL VIII – ÎNCETAREA ACTIVITĂȚII

ART.44. Dizolvarea Asociației se va face în conformitate cu dispozițiile din Ordonanța Guvernului României nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare. În cazul dizolvării prin hotărâre a Adunării Generale, aceasta trebuie adoptată cu votul a 2/3 (două treimi) din numărul membrilor.

ART.45. Lichidarea Asociației se va face în conformitate cu dispozițiile din Ordonanța Guvernului României nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare.

ART.46. Întregul activ al asociației se va atribui, după lichidare, unei alte asociații sau entități fără scop patrimonial, având un obiect de activitate similar sau apropiat, după cum va hotărî Adunarea Generală, cu respectarea prevederilor legale.

CAPITOLUL IX – ADMINISTRATORUL DELEGAT ȘI APARATUL TEHNIC EXECUTIV AL ASOCIAȚIEI

ART.47. Administratorul delegat al Asociației este numit de Președintele Asociației, în baza hotărârii Consiliului Director și de Administrație și în urma unui concurs sau examen.

ART.48. Procedura de organizare a concursului/examenului pentru funcția de Administrator delegat al Asociației se aprobă anterior de către Consiliul Director și de Administrație.

ART.49. Pentru a putea ocupa funcția de Administrator delegat al Asociației, o persoană trebuie să îndeplinească cumulativ, următoarele condiții:

- să aibă capacitate deplină de exercițiu;
- să aibă studii superioare de lungă durată;
- să cunoască o limbă de circulație internațională;
- să aibă studii postuniversitare în domeniul administrației publice și/sau managementului de proiecte;
- să aibă experiență în domeniul planificării strategice și/sau implementării de proiecte de minim 5 ani;

ART.50. Președintele Asociației și Consiliul Director și de Administrație pot delega Administratorului delegat orice atribuție care revine acestora potrivit prezentului Statut sau potrivit legii.

ART.51. Administratorul delegat al Asociației are în principal următoarele atribuții:

- a) să pună în executare hotărârile Consiliului Director și de Administrație, ale Adunării Generale, precum și dispozițiile Președintelui Asociației, în limitele conferite de prezentul Statut, de Regulamentul de Organizare și Funcționare precum și de prevederile legale;
- b) să elaboreze proiectul de buget al Asociației și să-l propună spre aprobare Consiliului Director și de Administrație;
- c) să elaboreze Organigrama, Statul de funcții, numărul de personal și Regulamentul de organizare și funcționare ale aparatului tehnic-executiv al Asociației și să le propună aprobării Consiliului Director și de Administrație;
- d) să angajeze, în urma unui concurs/examen, personalul Aparatului tehnic-executiv al Asociației, în baza organigramei și a statului de funcții aprobate de către Consiliul Director și de Administrație;
- e) să asigure execuția bugetului de venituri și cheltuieli, să aprobe programul anual de achiziții publice al Asociației și să coordoneze derularea procedurilor de achiziții în cadrul Asociației, cu respectarea prevederilor legale în materie;
- f) să întocmească referate și să le supună aprobării Consiliului Director și de Administrație sau Adunării Generale, după caz;
- g) să aprobe referatele întocmite de către personalul din Aparatul executiv al Asociației, în vederea asigurării execuției bugetului de venituri și cheltuieli;
- h) să conducă și coordoneze activitatea Aparatului executiv al Asociației;
- i) alte atribuții conform Statutului, Regulamentului de Organizare și Funcționare, hotărârilor Adunării Generale și ale Consiliului Director și de Administrație.

ART.52. Pentru punerea în aplicare a activităților date în competența sa și pentru îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, Administratorul delegat al Asociației beneficiază de un aparat tehnic-executiv, pe care îl conduce și coordonează.

ART.53. Aparatul tehnic-executiv al Asociației este structurat conform Organigramei și a Statului de funcții aprobate de către Consiliul Director și de Administrație.

CAPITOLUL X – REGULAMENTUL DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE

ART.54. Regulamentul de organizare și funcționare este adoptat de către Adunarea Generală a Asociației cu votul cu votul a (2/3) două treimi din numărul membrilor.

Prin Regulament se stabilesc detaliat atât drepturile și obligațiile membrilor Asociației, cât și modul de organizare și funcționare a Asociației și a aparatului tehnic-executiv al acesteia.

De asemenea se stabilește procedura de aplicare a sancțiunilor și modalitatea practică de soluționare a eventualelor neînțelegeri intervenite între doi sau mai mulți membri ai asociației.

CAPITOLUL XI – DISPOZIȚII FINALE

ART.55. Asociația are ștampilă și însemne proprii.

ART.56. Asociația are obligația să mediatizeze calitatea de membru a tuturor unităților administrativ-teritoriale care compun asociația, în toate activitățile și proiectele desfășurate, folosind stema și alte însemne distinctive ale unităților administrativ-teritoriale respective, în scopul realizării obiectivelor asociației.

ART.57. Utilizarea de către membrii Asociației și/sau de colaboratorii acesteia, inclusiv de către aparatul tehnic-executiv al Asociației, a stemei și a celorlalte însemne distinctive ale unităților administrativ teritoriale care compun asociația, în scopul obținerii de foloase personale necuvenite, se pedepsește conform legilor în vigoare și atrage de drept excluderea din asociației.

ART.58. Prezentul statut este cadrul normativ pe baza căruia se va desfășura întreaga activitate a Asociației.

ART.59. Prevederile prezentului statut se completează cu celelalte dispoziții legale în vigoare, incidente activității Asociației, precum și cu prevederile Regulamentului Organizare și Funcționare al Asociației, atunci când acesta va fi adoptat.

ART.60. Prezentul Statut intră în vigoare prin aprobarea lui în cadrul Adunării Generale, în ședința din data de **02 aprilie 2012**. Este alcătuit din XI capitole și 60 de articole și a fost redactat în 20 (douăzeci) de exemplare originale.

Cap. 4 Dezvoltarea policentrică în contextul regionalizării României și al perioadei de programare UE 2014-2020

4.1 Zonele metropolitane în contextul regionalizării României

4.1.1 Recomandările Uniunii Europene privind regionalizarea statelor membre

Carta europeană a amenajării teritorial-spațiale, cunoscută sub numele de Carta de la Torremolinos (Spania), adoptată în 1983, de către miniștrii europeni responsabili cu amenajarea teritoriului, **a definit conceptul** amenajării teritorial-spațiale ca „o exprimare geografică a politicilor economice, sociale, culturale și ecologice ale societății”.

Obiectivele unei bune amenajări teritorial-spațiale sunt: dezvoltarea socio-economică echilibrată a regiunilor, îmbunătățirea calității vieții, gestionarea responsabilă a resurselor naturale, protecția mediului și folosirea rațională a terenului.

Pentru atingerea obiectivelor sale, amenajarea teritorial-spațială trebuie să fie: democratică, cuprinzătoare, funcțională, orientată pe termen lung.

În acord cu obiectivele și principiile enunțate la nivelul anilor '80, în anul 2007, Tratatul de la Lisabona, redefinește și extinde obiectivul strategic al Uniunii Europene (UE) prin asumarea promovării „coeziunii economice, sociale **și teritoriale**”. În consecință, în anul 2008, Comisia Europeană adoptă **Carta Verde privind Coeziunea Teritorială** (Green Paper on Territorial Cohesion) document ce instituie complementar obiectivelor de coeziune economică și socială, necesitatea promovării unei dezvoltări armonioase și omogene a teritoriului.

Acest obiectiv comun al UE privind coeziunea teritorială este reafirmat prin „Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2020 – Spre o Europă inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, compusă din regiuni diverse” (ATUE 2020), adoptată în 19 mai 2011. „Considerăm că obiectivele UE definite în Strategia Europa 2020 pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii pot fi îndeplinite *doar dacă se ia în considerare dimensiunea teritorială a strategiei, întrucât oportunitățile de dezvoltare variază de la o regiune la alta.*”

Așadar, cadrul european oferă o definiție cuprinzătoare, generală, complexă, dar clară a conceptului de coeziune teritorială, cu o evidențiere la fel de clară a obiectivelor necesar a fi urmărite, prin convergență cu promovarea coeziunii economice și sociale, și o detaliere a principiilor de urmat pentru buna punere în practică a dezideratului dezvoltării armonioase și omogene a teritoriului.

Pe acest fond, al definirii cadrului, țintei finale și a direcțiilor optime de urmat de către Uniunea Europeană, fiecare Stat Membru a avut și are deplina libertate de a-și decide modalitatea concretă de punere în practică a planului propriu de amenajare teritorial-spațială.

Astfel, la nivelul UE nu există o abordare unitară a modalității de punere în practică a obiectivului coeziunii economice, sociale și teritoriale, din perspectiva amenajării teritorial-spațiale.

4.1.2 Abordarea europeană în domeniul intercomunalității

Modul în care a evoluat capacitatea autorităților locale din Europa de a se asocia în îndeplinirea responsabilităților lor pentru a oferi caracteristici superioare ale serviciilor publice a fost și este influențat de evoluțiile următoarelor aspecte instituțional-financiare:

- **guvernarea locală:** structurile administrative, procesul de descentralizare – niveluri și dimensiuni ale acestora, alocarea responsabilităților, autonomia fiscală, transparența proceselor de luare a deciziilor, pe de o parte; dar și societatea civilă, grupurile de cetățeni, etc. și implicarea lor în monitorizarea calității serviciilor publice;
- **furnizarea serviciilor publice:** modul de utilizare a resurselor financiare, umane, tehnologice și informatice în producția de bunuri publice sub ghidajul autorităților responsabile cu guvernarea locală, varietatea furnizorilor de servicii publice locale cuprinzând structuri deconcentrate ale administrației centrale, agenții sau întreprinderi publice cvasi-autonome, administrații publice locale, întreprinderi private, organizații ne-guvernamentale;
- **elemente de încurajare:** de la anumite tradiții până la cadrul legislativ ce poate crea mediul instituțional propice, dar și stimulente financiare pentru autoritățile locale sau regionale în vederea asocierii sau politici de creștere a capacității prin dezvoltarea capitalului social astfel

încât cetățenii și grupurile comunității să participe la actul guvernării locale și la furnizarea serviciilor.

Anumite competențe privind serviciile publice au fost alocate administrației publice locale în majoritatea statelor Uniunii Europene, astfel:

- **Planificarea teritorială și direcționarea dezvoltării:** în toate cazurile nivelul local este responsabil cu planificarea folosinței terenurilor, decizii privind autorizarea construcțiilor, conversii funcționale ale clădirilor și terenurilor, etc.; firește, aceste planuri locale trebuie să fie corelate cu planuri regionale ce stabilesc strategii de amplasare a zonelor majore industriale, rutelor de transport, rezerve naturale de terenuri, etc., acestea fiind de obicei în responsabilitatea nivelului superior al administrației (departamente, regiuni, județe, etc.);
- **Colectarea deșeurilor:** ca responsabilitate a administrației locale, colectarea și depozitarea deșeurilor s-a dovedit a fi unul din serviciile publice cel mai des furnizate prin asocieri dat fiind costurile mari ale rampelor de gunoi și nevoii de reglementare la o scară mai mare;
- **Transportul public:** invariabil, acest serviciu este în responsabilitatea autorităților locale, dar natura sa și modul de partajare a sarcinilor între diferite niveluri ale administrațiilor pot varia de la țară la țară. De regulă, autoritățile locale subvenționează acest serviciu, controlează traficul și organizează servicii speciale (de ex. transportul elevilor);
- **Parcuri, spații publice:** acestea sunt în toate cazurile în responsabilitatea autorităților locale, deși niveluri superioare ale administrației pot fi responsabile de anumite spații cu importanță deosebită ca rezervații naturale, trasee turistice;
- **Serviciile sociale:** administrația locală este invariabil responsabilă cu servicii sociale ca îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, protecția copilului, ajutoare pentru persoane cu handicap, etc.; aceste servicii pot fi furnizate local, dar din ce în ce mai mult este căutată cooperarea cu sectorul privat și mai ales cu cel ne-guvernamental și de voluntariat.

Din documentele studiate referitoare la țările Uniunii Europene rezultă că rațiunile pentru care autoritățile locale au ales instrumentul cooperării intercomunitare sunt aproximativ aceleași. Motivul principal identificat în toate țările este dorința de a realiza un management eficace al resurselor locale.

Acest lucru a condus la furnizarea anumitor servicii prin abordarea unor diverse forme de parteneriate instituționalizate la nivel național (Marea Britanie) sau chiar colaborare pentru rezolvarea unor probleme izolate (Republica Cehă).

De asemenea, printre motivele care au condus la forme de cooperare intercomunitară se regăsesc și factorii de natură administrativă și financiară (de exemplu, atragerea de bani din fondurile nerambursabile ale Uniunii Europene).

Aceste forme de cooperare permit economii de scară prin reducerea costului mediu pe utilizator (costurile cresc într-o măsură mai mică odată cu creșterea numărului de beneficiari/utilizatori, realizându-se randamente pozitive), în special în domeniul infrastructurilor mari. Bineînțeles, cooperarea intercomunitară este creată și ca mod de a răspunde unei fragmentări excesive a administrației locale (aspect legat, de fapt, de economia de scară), cum este cazul în Franța (dar și România).

Un alt motiv este și cel al creșterii capacității administrației prin utilizarea unui sistem comun de măsurare a calității serviciilor, precum și posibilitatea crescută de angajare de personal calificat, sau chiar și cel de natură politică, cooperarea permițând comunităților să răspundă unei cereri crescute de noi servicii fără să afecteze substanțial resursele financiare și de asemenea, permițând comunităților locale să asigure o dezvoltare echilibrată, atât din punct de vedere socio-economic, cât și teritorial.

4.1.3 Cadrul legislativ național privind zonele metropolitane

Legea 215/2001 privind administrația publică locală, definește zona metropolitană ca fiind asociația de dezvoltare intercomunitară constituită pe bază de parteneriat între capitala României sau municipiile de rangul I sau municipiile reședință de județ și unitățile administrativ-teritoriale aflate în zona imediată. Astfel, toate municipiile reședință de județ pot constitui zone metropolitane prin asocierea cu localitățile limitrofe.

Asociațiile de dezvoltare intercomunitară se constituie în condițiile legii, în scopul realizării în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional ori al furnizării în comun a unor servicii publice. Zonele metropolitane și aglomerările urbane constituite cu acordul expres

al consiliilor locale ale unităților administrativ-teritoriale componente au ca scop dezvoltarea infrastructurilor și a obiectivelor de dezvoltare de interes comun.

Asociațiile de dezvoltare intercomunitară de tip zonă metropolitană, reprezintă un instrument la îndemâna autorităților administrației publice locale prin care acestea pot furniza în comun, prin asociere cu alte unități administrativ teritoriale, servicii publice aflate în propria responsabilitate. Acest instrument este deosebit de relevant în cazul României, țara noastră confruntându-se cu o fragmentare administrativă care atinge cote îngrijorătoare.

Zonele metropolitane pot asigura, cu precădere în cazul unei astfel de fragmentări, o calitate îmbunătățită a serviciilor publice furnizate cetățenilor din colectivitățile locale membre. Un astfel de instrument vine să compenseze insuficiența fondurilor aflate la disponibilitatea administrației locale, lipsa unui personal specializat capabil să atragă finanțări, elimină problemele generate de condițiile de mediu și răspunde condițiilor impuse de criteriile de eligibilitate prevăzute în programele operaționale.

Crearea unor zone metropolitane este necesară din mai multe considerente, cele mai importante fiind:

- crearea unui mediu favorabil pentru atragerea investițiilor majore;
- conceperea unei strategii comune privind dezvoltarea durabilă;
- accesarea fondurilor structurale și de coeziune;
- realizarea unor investiții privind infrastructura (utilități, transport, drumuri etc.);
- crearea unei administrații publice transparente și competitive, care să colaboreze eficient cu mediul de afaceri și comunitatea locală;
- conservarea patrimoniului cultural și a identității locale;

Asocierea localităților în vederea înființării unei zone metropolitane, se justifică prin faptul că municipiile reședință de județ au rolul de centre polarizatoare ale regiunilor, având legături multiple (sociale, culturale, economice) cu localitățile limitrofe.

Astfel, o parte importantă din populația activă a localităților învecinate își are locul de muncă în municipiul reședință de județ. De asemenea, putem identifica și un fenomen migrator al populației municipiului către localitățile limitrofe, precum și unul în sens invers, dinspre aceste localități către municipiu.

Constituirea zonei metropolitane va avea efecte benefice în special asupra dezvoltării economice a localităților componente, deoarece majoritatea investițiilor majore din zonă, au fost atrase de către municipiu, iar prin înființarea acestei zone s-ar putea echilibra repartizarea investitorilor, prin crearea unui mediu investițional prielnic pe tot cuprinsul acestuia.

Un alt impact benefic asupra localităților componente l-ar constitui posibilitatea racordării acestora la rețeaua de apă care alimentează municipiul, precum și accesul la serviciile de salubritate și transport prestate de către aceleași societăți care acționează și în municipiul reședință de județ.

4.1.4 Avantajele creării zonelor metropolitane

Municipiile reședință de județ împreună cu unitățile administrativ teritoriale din jur, se confruntă în prezent, cu o suită de probleme și presiuni în dezvoltare, care solicită o abordare în parteneriat pentru rezolvarea acestora.

- **Presiuni externe**, care provin din procesele care însoțesc globalizarea economiei, constituirea și extinderea Uniunii Europene, creșterea importanței economiei bazate pe cunoaștere, accentuarea competiției între regiuni, fenomenele de migrație internațională;
- **Presiuni interne**, rezultate din procesele legate de tranziție, descentralizare, politicile de regionalizare, dezechilibre și distorsiuni sociale și economice, competiția între orașe, probleme de mediu, de locuire, de deservire, de dezechilibru între cererea și oferta de terenuri etc.

Consecințele acestor presiuni se traduc prin relații care unesc și despart municipiul de zona înconjurătoare:

- Distorsiuni în cererea și oferta de terenuri pentru dezvoltare;

- Dezechilibre în dezvoltarea economică;
- Degradarea locuirii și a condițiilor de viață;
- Lipsa accesibilității fizice și a echipării adecvate noilor cerințe;
- Nivelul scăzut și lipsa de diversitate a serviciilor publice;
- Destructurare socială, scăderea nivelului de trai;
- Degradarea condițiilor de mediu.

Abordarea dezvoltării la nivel metropolitan urmărește preluarea și rezolvarea presiunilor multiple provenind din schimbarea sistemului economic, de planificare și implementare a dezvoltării, a distorsiunilor și nevoilor variate atât în mediul urban, cât și în zonele rurale adiacente, în scopul structurării unor poli metropolitanii într-o rețea coerentă la scară teritorială.

Constituirea zonelor metropolitane răspunde unei necesități sau oportunități determinate de evoluția organică a așezărilor. Procesul de urbanizare a condus la dezvoltarea interdependentă a municipiilor cu localitățile aflate în zona lor de influență, formând deja realități metropolitane primare care funcționează practic ca zone unitare, relativ independente.

Multe dintre problemele strategice de amenajare urbană nu pot fi tratate direct decât la nivel de zone metropolitane, care să faciliteze dezvoltarea producției, a schimburilor și a consumului de bunuri, astfel încât să fie evitate piedicile datorate atât localismului excesiv cât și centralismului la nivel național.

Zonele metropolitane pot deveni astfel capete de pod care să beneficieze de noile căi de comunicații și de relații comerciale, pentru schimbul de mărfuri și servicii, de know-how, ca centre ale circulației de capital și ca destinații pentru turism și cumpărători.

Dezvoltarea zonelor metropolitane facilitează amenajarea integrată a teritoriului la nivel regional, astfel încât prin aceasta să se diminueze dezechilibrele dintre centru și aria limitrofă provocate de dispersarea (izolarea unor așezări lipsite de oportunități), în planul structurii demografice, sociale

și economice, de dezechilibrele legate de transportul în comun, finanțarea infrastructurii, rezervele de spațiu pentru locuit și comerț, înlăturarea sau diminuarea unor astfel de dezechilibre va conduce la o îmbunătățire a calității vieții populației.

Identificarea unor tendințe comune de dezvoltare și cooperare a așezărilor din cadrul zonei ca și crearea de noi forme de organizare instituțională și de administrație, de reprezentare a intereselor la nivel extern, vor întări capacitatea acestora de a face față concurenței.

Prin urmare se asigură creșterea competitivității economice a localităților din zona metropolitană față de regiunile învecinate.

Implementarea politicilor de dezvoltare și amenajarea a teritoriului se asigură printr-un management eficient și performant, în care fundamentarea politicilor ține seama de asigurarea subsidiarității zonelor metropolitane prin atragerea participării populației diferitelor așezări la elaborarea și implementarea strategiei dezvoltării zonei, astfel încât obiectivele și finalitățile să devină mai eficiente.

Așa cum se știe, democrația și subsidiaritatea nu pot fi aplicate dacă un factor de decizie lipsește. Asigurarea unei dezvoltări durabile a zonei metropolitane presupune o strategie care să țină seama de nevoile sociale și economice ale populației și se bazează pe acea opțiune de planificare care, în urma evaluării impactului, compensează cel mai bine pierderile de resurse care nu pot fi imediat refăcute sau înlocuite, deci nu limitează dezvoltarea zonei în viitor.

Zonele metropolitane constituite în jurul municipiilor reședință de județ, pot constitui parteneri viabili în cadrul procesului de regionalizare, prin delegarea unor competențe de la nivelul regional către acestea.

Aceste competențe se pot referi la:

- Planificarea strategică și coordonarea dezvoltării la nivelul zonelor metropolitane;
- Implementarea unor programe și proiecte integrate în cadrul zonelor metropolitane;

- Gestionarea unor servicii publice la nivel metropolitan: transport public, colectarea deșeurilor, iluminat public, administrarea patrimoniului imobiliar, amenajarea teritoriului.

Pentru a susține acest proces este nevoie și de alocarea unor resurse financiare către zonele metropolitane, atât din bugetul național și regional cât și din fondurile structurale pe care Romania le va avea la dispoziție în perioada de programare 2014-2020.

4.2 Zonele metropolitane în contextul perioadei de programare 2014 – 2020

4.2.1 Strategia Europa 2020

Europa 2020 propune trei priorități care se susțin reciproc:

- creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Comisia prezintă șapte inițiative emblematică pentru a stimula realizarea de progrese în cadrul fiecărei teme prioritare:

- „O Uniune a inovării” pentru a îmbunătăți condițiile-cadru și accesul la finanțările pentru cercetare și inovare, astfel încât să se garanteze posibilitatea transformării ideilor inovatoare în produse și servicii care creează creștere și locuri de muncă;
- „Tineretul în mișcare” pentru a consolida performanța sistemelor de educație și pentru a facilita intrarea tinerilor pe piața muncii;
- „O agendă digitală pentru Europa” pentru a accelera dezvoltarea serviciilor de internet de mare viteză și pentru a valorifica beneficiile pe care le oferă o piață digitală unică gospodăriilor și întreprinderilor;
- „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” pentru a permite decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii

scăzute de carbon, pentru a crește utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru a moderniza sectorul transporturilor și a promova eficiența energetică;

- „O politică industrială adaptată erei globalizării” pentru a îmbunătăți mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri, și a sprijini dezvoltarea unei baze industriale solide și durabile în măsură să facă față concurenței la nivel mondial;
- „O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă” pentru a moderniza piețele muncii și a oferi mai multă autonomie cetățenilor, prin dezvoltarea competențelor acestora pe tot parcursul vieții în vederea creșterii ratei de participare pe piața muncii și a unei mai bune corelări a cererii și a ofertei în materie de forță de muncă, inclusiv prin mobilitatea profesională;
- „Platforma europeană de combatere a sărăciei” pentru a garanta coeziunea socială și teritorială, astfel încât beneficiile creșterii și locurile de muncă să fie distribuite echitabil, iar persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială să li se acorde posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate.

În ceea ce privește Strategia Europa 2020, este mai puțin înțeles care este relația cu teritoriul și care este abordarea teritorială în raport cu strategia. În acest sens, un alt document de referință la nivel european, este Agenda Teritorială a Uniunii Europene. A existat o primă Agendă Teritorială în 2007 aprobată la Leipzig de Reuniunea Miniștrilor responsabili cu Planificarea Teritorială, Amenajarea Teritoriului și Coeziunea.

Această agendă a fost revizuită iar în primăvara anului 2011 sub președinția ungară a fost aprobată o nouă agendă teritorială care poartă ca subtitlu *Spre o Europă inteligentă, durabilă favorabilă incluziunii compusă din regiuni diverse*. Se intitulează Agenda Teritorială 2020 tocmai pentru a se relaționa cu Strategia 2020.

Agenda teritorială a Uniunii Europene 2020 - Coeziunea teritorială reprezintă un obiectiv comun

Obiectivele UE definite în Strategia Europa 2020 pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii pot fi îndeplinite doar dacă se ia în considerare dimensiunea teritorială a strategiei, întrucât oportunitățile de dezvoltare variază de la o regiune la alta.

Coeziunea teritorială completează mecanismele de solidaritate printr-o abordare calitativă și garantează faptul că oportunitățile de dezvoltare sunt cel mai bine adaptate la particularitățile unei zone. Regiunile pot necesita sprijin extern, pentru a-și găsi propria cale de dezvoltare durabilă, o atenție specială trebuind acordată regiunilor mai puțin dezvoltate.

Interdependențele regionale sunt din ce în ce mai importante, ceea ce reclamă constituirea continuă de rețele, cooperarea și integrarea între diferitele regiuni ale UE la toate nivelurile teritoriale relevante.

4.2.2 Priorități teritoriale pentru dezvoltarea Uniunii Europene

Provocările la adresa dezvoltării teritoriale necesită o atenție comună și, acolo unde este cazul, eforturi comune pentru a le înfrunța și a utiliza potențialele priorități teritoriale. Prin urmare, se definesc șase priorități teritoriale pentru UE, care pot contribui la punerea în aplicare cu succes a *Strategiei Europa 2020*:

1. Promovarea dezvoltării teritoriale policentrice și echilibrate;
2. Încurajarea dezvoltării integrate în orașe, regiuni rurale și specifice;
3. Integrarea teritorială în regiunile funcționale transfrontaliere și transnaționale;
4. Asigurarea competitivității globale a regiunilor pe baza economiilor locale puternice;
5. Îmbunătățirea conexiunilor teritoriale pentru indivizi, comunități și întreprinderi;
6. Gestionarea și conectarea valorilor ecologice, peisagistice și culturale ale regiunilor.

Miniștrii responsabili cu Planificarea Teritorială, Amenajarea Teritoriului și Coeziunea consideră că dezvoltarea teritorială policentrică și echilibrată a UE reprezintă un element esențial pentru realizarea coeziunii teritoriale. Atunci când cele mai dezvoltate orașe și regiuni din Europa

cooperează ca părți ale unui model policentric, ele generează valoare adăugată și acționează ca și centre, contribuind la dezvoltarea regiunilor mai extinse din care fac parte.

Politicile de dezvoltare urbană au, de asemenea, un rol semnificativ de jucat în această privință. Politica de dezvoltare teritorială policentrică ar trebui să sprijine competitivitatea teritoriului UE și în afara zonei centrale reprezentate de „Pentagonul european”. ***Orașele sunt încurajate să formeze rețele într-un mod inovator, care să le poată permite să își îmbunătățească performanța în cadrul concurenței europene și globale și să promoveze prosperitatea economică în direcția dezvoltării durabile.***

În același timp, se urmărește o dezvoltare policentrică la nivel macroregional, transnațional și, de asemenea, la nivel național și regional în cazurile relevante. Acolo unde este posibil, este important să se evite polarizarea între capitale, zonele metropolitane și orașele de dimensiuni medii la scară națională. Orașele mici și medii pot juca un rol crucial la nivel regional.

Eforturile de politică ar trebui să contribuie la reducerea polarizării teritoriale puternice a performanței economice, evitând marile disparități regionale de pe teritoriul european, prin abordarea blocajelor din calea creșterii, în conformitate cu Strategia Europa 2020.

Conform Agendei teritoriale 2020, obiectivele și preocupările identificate de miniștrii responsabili de dezvoltarea urbană în Carta de la Leipzig pentru orașe europene durabile și în declarațiile de la Marsilia și de la Toledo privind dezvoltarea urbană ar trebui luate în considerare în procesul de elaborare a politicilor la toate nivelurile. Vor fi sprijinite toate eforturile care contribuie la transformarea orașelor în motoare de dezvoltare inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii și în locuri atractive pentru locuit, muncă, turism și investiții.

Prin urmare, se recomandă aplicarea unei abordări integrate și pe mai multe niveluri în dezvoltarea urbană și politicile de regenerare. Cooperarea și stabilirea de rețele între orașe ar putea contribui la dezvoltarea inteligentă a regiunilor-orașe de diferite mărimi pe termen lung.

Orașele ar trebui să privească, acolo unde este cazul, dincolo de granițele administrative și să se concentreze pe regiuni funcționale, inclusiv pe zonele lor periurbane.

Declarația comună a Miniștrilor responsabili cu Planificarea Teritorială, Amenajarea Teritoriului și Coeziunea subliniază recunoașterea legăturilor diverse pe care teritoriile urbane și rurale din întreaga Europă le pot avea unele cu altele, de la regiuni periurbane la regiuni rurale periferice. Interdependența dintre zonele urbane și cele rurale ar trebui recunoscută printr-o guvernare integrată și o planificare bazată pe un amplu parteneriat.

Sunt importante strategiile bazate pe un anumit teritoriu, dezvoltate la nivel local pentru a aborda condițiile locale. În zonele rurale, orașele mici și mijlocii joacă un rol crucial; prin urmare este important să se îmbunătățească accesibilitatea centrelor urbane din teritoriile rurale aferente, pentru a asigura disponibilitatea necesară a oportunităților de angajare și a serviciilor de interes general. Regiunile metropolitane ar trebui să fie conștiente de faptul că sunt responsabile pentru dezvoltarea împrejurimilor lor mai largi.

4.2.3 Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030

Configurația teritorială la nivelul Uniunii Europene încurajează eforturile României de a susține configurarea rețelei de poli majori cu potențial competitiv. La rândul ei, Uniunea Europeană se bazează pe un sistem de poli și coridoare de dezvoltare care asigură mobilitatea persoanelor, bunurilor și informațiilor pe teritoriul Uniunii, favorizând în cele din urmă „bunăstarea”.

În concordanță cu Agenda Teritorială a U.E. și cu Programul de acțiune adoptat de către miniștrii de resort, s-a elaborat de către Ministerul Dezvoltării Regionale din România, prin Direcția Generală Strategii și Politici pentru Coeziune Teritorială, un document programatic – Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială (CSDT) România 2030.

Conceptul asigură un cadru de fundamentare a dezvoltării teritoriale a României, în conexiune și concordanță cu evoluțiile din spațiul european și internațional. CSDT România 2030 se bazează pe un set de principii care se manifestă: *la nivel conceptual / din punct de vedere teritorial / din punct de vedere temporal*.

Din punct de vedere teritorial, se pune un accent deosebit pe:

- Necesitatea planificării teritoriale;

- Necesitatea adoptării în planificarea teritorială a principiilor dezvoltării policentrice, ca principal mijloc de echilibrare a dezvoltării spațiale viitoare pe toate palierele teritoriale, de la cel comunitar la cel local.

La nivelul liniilor directoare ale Conceptului Strategic de Dezvoltare Teritorială, remarcăm accentul deosebit pus pe:

- Racordarea la rețeaua europeană a polilor și coridoarelor de dezvoltare spațială prin:
 - *Dezvoltarea spațială policentrică și echilibrată;*
 - *Constituirea unui sistem policentric echilibrat de regiuni metropolitane;*
 - *Structurarea sistemelor urbane de sprijin în configurarea rețelei policentrice echilibrate la nivel teritorial.*
- Structurarea și dezvoltarea rețelei de localități urbane, prin formarea de orașe și regiuni urbane dinamice, atrăgătoare și competitive.

În concordanță cu CSDT România 2030, pe plan național, unul dintre obiectivele majore promovate de Guvern constă în dezvoltarea unui sistem integrat de transport și comunicații ca suport pentru formarea și expansiunea sistemului urban policentric și pentru a realiza pe această cale o integrare a regiunilor de dezvoltare economică în spațiul economic și politic european.

Dezvoltarea echilibrată a rețelei de localități vizează realizarea unei relații armonioase între localitate și teritoriu pe baza principiilor privind dezvoltarea durabilă, echilibrare internă, deschidere spre exterior, valorificarea potențialului existent, complementaritatea funcțională și sporirea autonomiei locale. Toate acestea presupun mobilizarea de parteneriate multiple între actorii teritoriali pentru promovarea unei structuri elastice și dinamice de organizare a rețelei de localități prin formarea, consolidarea și distribuția echilibrată a unor poli de dezvoltare, în relație cu funcțiunile economico-sociale și cu rolul lor teritorial.

Formarea și consolidarea polilor de creștere și dezvoltare ca elemente cheie ale unei rețele de localități policentrice și echilibrate trebuie susținută prin politici integrate la nivel național, regional și local, implementate pe intervale mari de timp. Conștientizarea autorităților

administrației publice locale asupra beneficiilor aduse de o organizare spațială echilibrată în dezvoltarea socio-culturală a localităților, precum și implicarea lor în acest demers este deosebit de importantă.

4.2.4 Dezbatere privind următoarea perioadă de programare 2014 – 2020

Viitorul Politicii de Coeziune pentru perioada 2014 - 2020 se conturează din ce în ce mai clar prin intermediul noilor regulamente lansate recent în dezbateri de către Comisia Europeană. Propunerea Comisiei Europene evidențiază o mai mare importanță acordată dimensiunii teritoriale și abordării integrate a politicilor prin luarea în considerare a diversității și particularităților de la nivel local și regional și convertirea acestora în politici localizate în teritoriu.

Factorii decizionali din România susțin acest demers prin organizarea unor dezbateri și forumuri de discuții privind perioada următoare de programare. În această serie se înscrie și Conferința „Coeziune teritorială și competitivitate în contextul Strategiei Europa 2020 - Contribuții naționale la dezbaterile europene privind conceptul de coeziune teritorială” (București, 15 decembrie 2011) organizată de către MDRT și Ministerul Afacerilor Europene.

Conferința s-a axat pe clarificarea conceptului de coeziune teritorială, în contextul Strategiei Europa 2020 și al propunerii privind Politica de Coeziune 2014 – 2020 și a atins următoarele subiecte:

- Perspective la nivel european, național, local și regional;
- Coeziunea teritorială - obiectiv, instrument, politică sau proces?
- Dimensiunea teritorială și abordarea integrată, elemente cheie ale coeziunii teritoriale;
- Cum este realizată coeziunea teritorială la nivel național? Care sunt actorii principali?
- Poziția națională privind viitorul politicii de coeziune - coeziunea teritorială și competitivitatea în contextul Strategiei Europa 2020 și perspectiva viitorului exercițiu financiar;
- Teritoriul - factor cheie pentru corelarea politicilor sectoriale;

- Modalități de întărire a dimensiunii teritoriale a politicilor;
- Cum va fi implementat conceptul de coeziune teritorială în contextul noii agende teritoriale?
- Contribuția teritoriilor cu particularități: macro-regiuni, zone transfrontaliere, zone montane, zone urbane (metropole, arii urbane funcționale), zone rurale (periurban, zone agricole, zone profund rurale).

Conform raportului conferinței, coeziunea teritorială nu privește doar fondurile europene și modul în care banii europeni ating o serie de obiective la nivel național.

Coeziunea teritorială privește o abordare, reprezentând un proces care trebuie să asigure coordonarea politicilor în vederea asigurării unei alte calități a vieții, atât a politicilor finanțate din fonduri UE cât și celor din fonduri naționale și private, conectivitatea, concentrarea și cooperarea fiind pilonii cheie.

România deține o rețea policentrică. Din punct de vedere teoretic, științific, se evidențiază în baza analizelor un potențial de dezvoltare policentrică a României. În prezent există un exemplu de finanțare ale unora dintre unitățile administrative teritoriale sau zonele cu potențial policentric.

Există o serie de poli de dezvoltare urbană care sunt finanțați, însă la nivelul teritoriului național, potențial policentric au mult mai multe centre urbane. Evident în clipa în care se decid asemenea politici trebuie să ne raportăm la analiza teritoriului național în ansamblul lui, dar mai ales să-l privim în raport cu ansamblul UE mai ales când vorbim despre performanță economică.

Instrumente de planificare

În ceea ce privește instrumentele de planificare, în anumite țări, coeziunea teritorială s-a dezvoltat din instrumente de planificare tradițională.

În clipa de față avem o serie de instrumente normative, o serie de planuri statutare care se aprobă printr-un act administrativ devenind astfel „lege locală” și aceste instrumente sunt de regulă în limitele unității administrativ teritoriale (Planul de Amenajare a Teritoriului Național, Planuri de Amenajare a Teritoriului Județean, Zonal, Metropolitan, etc.).

În ceea ce privește opțiunile strategice referitoare la dezvoltarea teritoriului național, acestea au fost lansate prin Conceptul strategic de dezvoltare teritorială „România 2030”. În clipa de față principiile generale sunt prevăzute și în Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, ele vor fi respectate, detaliate și racordate la noile instrumente europene.

În context spațial, competitivitatea economică este determinată de un sistem complex de factori, care concentrează, între altele: valorificarea creativă și inovativă a potențialului național, realizarea de conexiuni la nivel teritorial prin stimularea apariției și consolidării clusterelor economice, utilizarea potențialului de cercetare-inovare și îmbunătățirea conectivității și accesibilității.

Este esențial ca orice politică de sprijinire a competitivității să ia în calcul dimensiunea teritorială, pentru maximizarea efectelor pozitive și diminuarea celor negative.

Cât privește România, experiența primei părți a perioadei de programare evidențiază o serie de caracteristici precum: valorificarea teritoriului în mică măsură în scopul aducerii de plus valoare în procesele economice, teritoriul nu este folosit ca activ, funcționalitatea teritoriului nu este suficient de mult analizată întrucât se suprapune cu granițele administrative, necesitatea transformării caracterului punctual al investițiilor către arii de intervenție definite ca zone de dezvoltare (lipsa de convingere cu privire la necesitatea abordării integrate), măsurile de intervenție nu sunt justificate prin valorificare și nu cuprind elemente de formare a valorii în plan teritorial, necesitatea conceptualizării la nivelul domeniilor și ariilor de intervenție.

Pregătirea momentului 2014, a modului în care vor fi cheltuiți banii în viitoarea perspectivă financiară 2014 – 2020 va trebui să înceapă cât mai devreme posibil. Guvernul a fost de acord cu elaborarea Cadrului Strategic de Dezvoltare a României, un document care va încorpora direcțiile naționale de dezvoltare și va orienta întreg procesul de programare a priorităților de investiții pentru perioada 2014 – 2020, inclusiv sub aspectul consolidării eficacității politicilor asumate în cadrul PNR 2011 – 2013, a Programului de convergență 2011 – 2014, precum și a altor angajamente politice ulterioare.

4.2.5 Coeziunea teritorială în perspectiva viitoarei perioade de programare

În viitoarea perioadă de programare se are în vedere întărirea dimensiunii teritoriale a politicilor prin:

- întărirea concentrării sprijinului pe regiunile mai puțin dezvoltate ale UE;
- introducerea categoriei de “regiuni de tranziție”;
- acordarea unei atenții deosebite „ariilor urbane funcționale”;
- acordarea unui interes special dezvoltării integrate;
- acordarea unei atenții speciale relațiilor urban-rural;
- obligativitatea abordării integrate a dezvoltării urbane durabile pentru cel puțin 5% din fondurile naționale corespunzătoare fondului pentru dezvoltare regională;
- alocarea unui procent de până la 0,2% din alocările anuale ale fondurilor pentru experimentarea unor acțiuni inovative în domeniul dezvoltării urbane durabile;
- introducerea unor anumite prevederi adresate nevoilor teritoriilor care sunt cele mai afectate de sărăcie prin grupuri țintă aflate la cel mai mare nivel de risc de discriminare și excluziune, acordând o atenție specială pentru comunitățile marginalizate;
- sprijinirea inițiativelor de dezvoltare locală de tip „community led”;
- consolidarea cooperării teritoriale.

4.3 Memorandumul privind adoptarea măsurilor necesare pentru demararea procesului de regionalizare-descentralizare în România

În continuare, expunem Memorandumul privind regionalizarea, document programatic adoptat de către Guvernul României.

I. Misiune

România trebuie să rezolve un important decalaj pe care îl are față de Europa, pentru a aduce serviciile publice și deciziile mai aproape de cetățeni și pentru a folosi mai judicios resursele existente.

Astfel, Programul de Guvernare 2013-2016 consacră în capitolul „Dezvoltare și administrație” o importanță deosebită demarării procesului de regionalizare și continuarea procesului de descentralizare administrativă și financiară.

Cele două obiective, respectiv „Reorganizarea administrativ-teritorială prin crearea cadrului instituțional pentru funcționarea regiunilor administrativ-teritoriale” și „Continuarea reformei în administrația publică cu accent pe creșterea autonomiei colectivităților locale prin declanșarea reală a procesului de descentralizare, cu respectarea principiului subsidiarității” pot fi implementate printr-o serie de măsuri susținute, în special anul acesta.

Aceste două obiective vor fi tratate concomitent în cadrul procesului de descentralizare - regionalizare, denumit în continuare PROCESUL.

PROCESUL are misiunea de a spori legitimitatea autorităților publice în proiectarea și îndeplinirea unor obiective strategice la nivel regional, în plan economic, social, cultural, cu efect asupra modernizării societății românești.

Constituirea regiunilor și descentralizarea contribuie la:

- a) diminuarea dezechilibrelor regionale existente prin stimularea dezvoltării echilibrate, recuperarea accelerată a întârzierilor în domeniul economic și social a zonelor mai puțin dezvoltate, ca urmare a unor condiții istorice, geografice, economice, sociale, politice, precum și preîntâmpinarea producerii de noi dezechilibre;
- b) corelarea politicilor sectoriale guvernamentale la nivelul regiunilor prin stimularea inițiativelor și prin valorificarea resurselor locale și regionale, în scopul dezvoltării economico - sociale durabile, dezvoltării culturale a acestora și al coeziunii teritoriale.

II. Principiile Procesului de regionalizare-descentralizare

Principiile pe baza cărora se desfășoară PROCESUL sunt următoarele:

- a) principiul subsidiarității, care constă în exercitarea competențelor de către autoritatea administrației publice locale situată la nivelul administrativ cel mai apropiat de cetățean și care dispune de capacitate administrativă necesară;
- b) principiul asigurării resurselor integrale exercitării competențelor transferate;
- c) principiul responsabilității autorităților administrației publice locale și regionale în raport cu competențele ce le revin, care impune obligativitatea realizării standardelor de calitate în furnizarea serviciilor publice și de utilitate publică;
- d) principiul asigurării unui proces de descentralizare stabil, gradual, predictibil, transparent, bazat pe criterii și reguli obiective, care să nu constrângă activitatea autorităților administrației publice locale sau regionale, după caz, sau să limiteze autonomia locală financiară;
- e) principiul echității, care implică asigurarea accesului tuturor cetățenilor la serviciile publice și de utilitate publică;
- f) principiul democrației participative, care presupune implicarea comunității și structurilor societății civile, în definirea și implementarea politicilor în domeniul descentralizării regionale;
- g) principiul cheltuirii eficiente a resurselor financiare publice.

III. Obiective strategice ale Procesului de regionalizare-descentralizare

Programul de Guvernare 2013-2017 oferă, în capitolul „Dezvoltare și administrație”, obiectivele referitoare la competențele ce urmează a fi exercitate de viitoarele regiuni, respectiv:

- dezvoltarea economică a regiunii – la nivelul fiecărei regiuni va exista cel puțin un centru de afaceri regional;
- gestionarea fondurilor europene la nivel regional;
- gestionarea și modernizarea infrastructurii de interes regional cu privire la transportul rutier, feroviar, fluvial, maritim, aerian - la nivelul fiecărei regiuni va exista cel puțin un aeroport internațional;

- gestionarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional – la nivelul fiecărei regiuni va exista cel puțin un spital regional (cu medicină de înaltă performanță);
- promovarea obiectivelor de turism de interes regional;
- amenajarea teritoriului la nivel de regiune;
- dezvoltarea învățământului preuniversitar tehnic și profesional la nivel regional, precum și a învățământului superior - la nivelul fiecărei regiuni va exista cel puțin o universitate acreditată la nivel internațional;
- elaborarea unor programe de interes regional pentru dezvoltarea agriculturii în vederea încurajării accesului produselor românești pe piețele interne și externe, inclusiv prin crearea de branduri regionale;
- gestionarea programelor de protecție socială la nivel regional;
- protecția mediului la nivel regional;
- gestionarea situațiilor de urgență la nivel regional prin crearea unui sistem regional de intervenție;
- promovarea sportului de performanță – la nivelul fiecărei regiuni va exista cel puțin un centru sportiv regional polivalent de nivel internațional;
- dezvoltarea culturală la nivel regional - la nivelul fiecărei regiuni va exista cel puțin un centru cultural de nivel european.

În egală măsură, Programul de Guvernare vizează și competențele ce urmează a fi exercitate de nivelul județean, respectiv: ”Procesul de descentralizare trebuie să se realizeze pe toate categoriile de unități administrativ-teritoriale, respectiv regiuni, județe, municipii, orașe și comune, potrivit obiectivelor strategice ale PROCESULUI, astfel încât majoritatea serviciilor publice deconcentrate din județe să devină instituții de interes județean/local în coordonarea/subordinea autorităților locale.”

În acest sens, autoritățile administrației publice centrale vor exercita în continuare rolul de elaborare, implementare și monitorizare a politicilor naționale în domeniile de activitate și competențele de reglementare, coordonare și îndrumare metodologică și control.

Existența regiunilor ca unități administrativ-teritoriale funcționale la sfârșitul anului 2013, presupune parcurgerea concomitentă a trei procese administrative, corelate și aflate într-o strânsă relație de interdependență, astfel:

1. Procesul de revizuire a Constituției;
2. Procesul de elaborare a cadrului normativ necesar organizării și funcționării regiunilor;
3. Procesul de elaborare a cadrului normativ necesar descentralizării competențelor către regiuni, județe, municipii, orașe și comune.

IV. Măsurile organizatorice necesare

1. Pentru demararea procesului de elaborare a cadrului normativ necesar organizării și funcționării regiunilor, la nivelul MDRAP, se constituie Consiliul Consultativ pentru Regionalizare (CONREG), organism cu rol strategic, cu scopul de a propune profilul viitoarelor regiuni administrativ-teritoriale, oferind expertiza de specialitate din domenii precum sociologie, istorie, demografie, economie și finanțe publice, practicieni și specialiști din mediul universitar și academic, administrație publică și societate civilă.

CONREG se organizează și funcționează pe trei paliere de expertiză, astfel:

- a. Grupul de lucru academic, alcătuit din 10 personalități din mediul universitar și academic care va asigura expertiza necesară conturării profilului viitoarelor regiuni. Grupul va propune numărul optim de regiuni, regimul autonomiei locale/regionale, competențe regionale, statutul aleșilor locali/regionali, sistemul electoral al aleșilor locali/regionali, regimul de incompatibilități, rolul prefecților în noua arhitectură a administrației publice, modul de finanțare, aspecte legate de patrimoniu și propuneri referitoare la stabilirea reședințelor viitoarelor regiuni etc. Grupul de lucru academic se va reuni în ședințe de lucru săptămânale;

- b. Grupul de lucru format din aleși locali și demnitari, alcătuit din reprezentanți ai structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale (UNCJR, AMR, AOR, ACoR) și reprezentanți ai partidelor parlamentare, membrii ai comisiilor de administrație publică din Camera Deputaților și Senatului, cu rol de consultare și formulare de propuneri venite de la Grupul de lucru academic;
- c. Grupul de lucru al societății civile, alcătuit din reprezentanți ai principalelor patronate, sindicate și organizații non-guvernamentale, cu rolul de a asigura expertiza din domeniul de activitate al membrilor, de a propune soluții pentru preîntâmpinarea eventualelor riscuri de dezvoltare dezechilibrată a regiunilor din punct de vedere demografic, economic și social, precum și cadrul necesar pentru o consultare cât mai largă în vederea definitivării și fundamentării soluțiilor propuse.

CONREG fundamentează propunerile sale pe baza analizelor de specialitate a studiilor de impact, a rapoartelor și a altor date și informații relevante privind problematica regionalizării la nivel european.

După elaborarea pachetului legislativ necesar organizării și funcționării regiunilor administrativ-teritoriale, acesta va fi supus ulterior dezbaterilor publice în forumuri regionale și naționale.

După analiza observațiilor și propunerilor formulate ca urmare a dezbaterilor publice organizate, CONREG va modifica și completa, după caz, pachetul legislativ.

- 2. Pentru demararea procesului de elaborare a cadrului normativ necesar stabilirii competențelor tuturor palierelor administrative se constituie Comitetul Tehnic Interministerial pentru Regionalizare - Descentralizare (CTIRD), organism cu rol tehnic, condus de viceprim-ministru, ministrul dezvoltării regionale și administrației publice, în calitate de președinte, ajutat de viceprim-ministrul, ministrul finanțelor publice în calitate de vicepreședinte. CTIRD va fi alcătuit din reprezentanți – la nivel de ministru, ministru delegat sau secretar de stat din ministerele implicate în procesul de descentralizare, cu rolul de a asigura coordonarea procesului de descentralizare. Componenta nominală a CTIRD va fi stabilită prin decizia Primului-ministru.

La nivelul ministerelor și al celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale se constituie grupuri de lucru pentru descentralizarea competențelor. Grupurile de lucru vor elabora proiectele de acte normative sectoriale pentru transferul competențelor pe toate categoriile de unități administrativ-teritoriale, respectiv regiuni, județe, municipii, orașe și comune, potrivit obiectivelor strategice ale PROCESULUI, prevăzute în Programul de Guvernare 2013-2016, precum și elaborarea standardelor de cost și calitate.

Componența nominală a grupurilor de lucru pentru descentralizarea competențelor va fi stabilită prin ordin al conducătorului organului de specialitate al administrației publice centrale implicat în procesul de descentralizare. Actele administrative emise de conducătorului organului de specialitate al administrației publice centrale privind constituirea grupurilor de lucru pentru descentralizarea competențelor vor fi comunicate, în termen de trei zile, Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

Pentru asigurarea coerenței și a unității de abordare în procesul de elaborare al actelor normative privind transferul competențelor, la ședințele CTIRD vor participa: reprezentanți ai MDRAP, ai MFP, ai structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale și reprezentanți ai partidelor parlamentare, membrii ai comisiilor de administrație publică din Camera Deputaților și Senatului, în calitate de invitați permanenți și membrii Grupului de lucru academic din cadrul CONREG.

CONREG și CTIRD vor fi sprijinite în activitatea lor de un Secretariat Tehnic, alcătuit din reprezentanți MDRAP, numiți prin ordin al viceprim-ministrului, ministrul dezvoltării regionale și administrației publice.

Cap. 5 Propuneri privind modificarea legislației în domeniul dezvoltării policentrice

5.1 Nevoia unui cadru instituțional adecvat

Provocarea creării unui cadru instituțional adecvat pentru administrarea zonelor polilor de creștere și dezvoltare a adus din nou în discuție rolul și funcționalitatea cooperării intercomunitare. După cum se observă în contextul mai larg al UE, creșterea interesului și a sensibilizării față de zone funcționale din punct de vedere teritorial care includ granițe administrative și jurisdicții diferite au legitimat nevoia de dezvoltare a unor noi structuri de guvernare teritorială. Făcând referire la cazul specific al zonelor metropolitane, provocarea este și mai importantă, deoarece implică sarcina de reconciliere a intereselor autorităților urbane și periurbane, precum și gestionarea dezechilibrelor de putere.

Cooperarea intercomunitară este unul dintre răspunsurile instituțiilor la necesitatea dezvoltării unor forme de acțiune colectivă și parteneriate orizontale noi la nivelul autorităților locale situate în zonele urbane funcționale. Aceste structuri sunt relativ noi și inovatoare în contextul din România și trebuie depuse mai multe eforturi pentru crearea unui mediu administrativ propice pentru îmbunătățirea funcționalității lor.

În orice caz, trebuie amintit faptul că, cooperarea intercomunitară reprezintă doar o parte a proceselor de guvernanță teritorială și că trebuie să cuprindă de asemenea forme complexe de cooperare și participare publică care să implice în mod egal părțile interesate publice și private.

Spre exemplu, polii de creștere din România au un sistem administrativ divers, implicând atât structurile de cooperare intercomunitară, cât și personalul delegat al Agențiilor de Dezvoltare Regională, ambele prezentate în continuare.

5.1.1 Cadrul legal care definește structurile de administrare ale polilor de creștere

Structura instituțională a polilor de creștere este clarificată prin două acte de reglementare, și anume:

- HG nr. 1513/2008 care aduce modificări HG nr. 998/2008, care desemnează cei 7 poli de creștere;
- Acorduri tripartite, corespunzătoare fiecărui pol de creștere, încheiate între Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP), Ministerul Fondurilor Europene (prin intermediul Autorității pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale din cadrul acestuia) și fiecare Agenție de Dezvoltare Regională din regiunile aferente polilor de creștere.

HG nr. 1513/2008 prezintă necesitatea ca fiecărui pol de creștere să i se atribuiască un coordonator desemnat care să supravegheze atât elaborarea, cât și implementarea planului integrat de dezvoltare.

Atribuțiile desemnate sunt următoarele (Art. 4):

- a) Să contribuie la elaborarea și implementarea planului integrat de dezvoltare corespunzător polului de creștere respectiv;
- b) Să stabilească o relație de cooperare și consultare permanentă la nivel central și local cu instituțiile implicate în elaborarea și implementarea planului integrat de dezvoltare;
- c) Să participe la ședințele tehnice organizate în timpul proceselor de elaborare și implementare a planului integrat de dezvoltare;
- d) Să participe la monitorizarea calendarului implementării planului integrat de dezvoltare;
- e) Să elaboreze rapoarte și documente informative periodice privind starea implementării planului integrat de dezvoltare.

Actul legislativ mandatează coordonatorul polului de creștere să își desfășoare activitatea în cadrul agenției de dezvoltare regională a regiunii în care este situat polul de creștere respectiv.

Acordurile tripartite au fost încheiate conform prevederilor stipulate în HG nr. 15613/2008. Aceste acorduri au fost semnate în 2009, având același conținut pentru toate cele șapte Agenții de Dezvoltare Regională implicate. Rolul acestora este să coordoneze drepturile și obligațiile părților implicate și să clarifice procedura de cooperare interinstituțională relativă la selectarea și

activitatea coordonatorilor polilor. În acest sens, acordurile definesc procedura de recrutare, atribuțiile și sursele de finanțare corespunzătoare activității coordonatorului de pol.

O prevedere importantă a acestor acorduri se referă la liderul polului de creștere, care este numit președintele structurii asociative, care constă dintr-o Asociație de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) constituită la nivelul polului de creștere.

Coordonatorul polului de creștere trebuie să stabilească un proces de colaborare și consultanță permanent cu liderul polului de creștere. Totuși, nu există comentarii sau prevederi suplimentare referitoare la rolul ADI-urilor în aceste acorduri. În esență, ADI sunt însărcinate cu implementarea proiectelor și politicilor la nivelul polilor de creștere, iar rolurile și atribuțiile acestora trebuie să fie mult mai bine definite.

5.2 Cadrul legal care definește funcționarea ADI-urilor în România

ADI-urile sunt, conform Legii administrației publice locale nr. 215/2001, „structuri de cooperare cu personalitate juridică, guvernate de legi private, înființate de unitățile administrativ-teritoriale pentru realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes regional sau local sau furnizarea în comun a unor servicii publice”. ADI-urile au în mod implicit statut de asociații de utilitate publică. Acest lucru oferă ADI-urilor dreptul de a le fi încredințate bunuri de tip proprietate publică, cu titlu gratuit.

Legea administrației publice locale definește două tipuri distincte de ADI-uri, și anume:

- a) Aglomerări urbane, care se referă la ADI-urile bazate pe parteneriate între municipalități sau orașe din unitățile administrativ-teritoriale periurbane;
- b) Zone metropolitane, care reprezintă ADI-urile bazate pe parteneriate între orașele de rangul 0, orașele de rangul I sau municipiile reședință de județ și unitățile administrativ-teritoriale (UAT) periurbane corespunzătoare.

ADI-urile sunt conduse de un „consiliu de administrație” format din reprezentanți desemnați de toate unitățile administrativ-teritoriale membre. Acest consiliu de administrație poate implementa un aparat tehnic a cărui funcționare va fi finanțată din resursele proprii ale ADI-urilor.

Responsabilitățile acestor două organe de conducere vor fi definite în actele statutare ale ADI-urilor.

Deși Legea nr. 215/2001 este cea care creează posibilitatea ca unitățile administrativ-teritoriale să colaboreze și să formeze ADI-uri, prevederile funcționale efective sunt cele ale Ordonanței de Guvern nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, ca în cazul tuturor organizațiilor non-profit din România. Acest aspect este valabil și pentru prevederile referitoare la mecanismele de finanțare.

Conform Legii nr. 215/2001, ADI-urile pot fi finanțate din „contribuțiile de la bugetele locale ale UAT-urilor membre, precum și din alte surse, conform legii (Art. 11[^]1). Totuși, nu există prevederi specifice suplimentare referitoare la finanțarea ADI incluse în alte legi distincte, cu excepția celor care se aplică pentru toate asociațiile (Ordonanța de Guvern nr. 26/2000). Pe scurt, acestea funcționează pe baza donațiilor, resurselor obținute de la bugetele de stat/locale, contribuțiilor membrilor, dividendelor sau a altor surse similare.

Cadrul legal actual recunoaște nevoia ca autoritățile centrale să stimuleze și să sprijine cooperarea intercomunitară, însă până în prezent nu s-a implementat niciun mecanism sau program de finanțare relevant în acest sens. Mai precis, Legea nr. 215/2001 prevede că guvernul este obligat să stimuleze și să sprijine „asocierea unităților administrativ-teritoriale prin programe naționale de dezvoltare [...] finanțate anual din bugetul de stat și aprobate direct de către Ministerul Administrației și Afacerilor Interne, în conformitate cu legea privind finanțele publice locale” (Art. 12, Pct. 2).

În plus, Legea nr. 51/2006 privind serviciile comunitare de utilități publice stipulează că „structurile administrative naționale și teritoriale pentru dezvoltarea regională, împreună cu organizațiile neguvernamentale ale autorităților administrației publice locale vor sprijini și vor încuraja formarea asociațiilor de dezvoltare intercomunitară” (Art. 10, Pct. 9). Aceste prevederi sunt foarte importante, întrucât, după cum vom vedea în continuare, sustenabilitatea instituțională se bazează în întregime pe proiectarea și implementarea unor mecanisme de finanțare adecvate.

5.2.1 Coordonarea polilor de creștere

Activitatea coordonatorilor polilor de creștere a fost sprijinită de Agențiile de Dezvoltare Regională, folosind fondurile obținute prin Programul Operațional Asistență Tehnică. Majoritatea proiectelor de asistență tehnică ale polilor de creștere, coordonate de coordonatorii polilor de creștere, au fost implementate începând cu anul 2010, cu excepția municipiului Cluj, unde asistența tehnică a fost implementată în 2011.

Aceste fonduri au fost alocate în principal pentru plata salariilor coordonatorului polului de creștere și ale unei echipe de asistență tehnică formată din până la patru persoane. Activitățile generale includ monitorizarea implementării PID-urilor, diferite expertize pe termen scurt necesare pentru a face față provocărilor apărute în timpul implementării PID-urilor, gestionarea cheltuielilor de funcționare a biroului, evenimente, vizite de schimb de bune practici etc. Proiectele au fost elaborate și trimise în vederea obținerii de finanțare de către fiecare ADR.

Majoritatea coordonatorilor polilor de creștere au fost recrutați din personalul ADR, cu excepția orașelor Constanța, Ploiești și Brașov, unde coordonatorii au provenit din conducerile primăriilor din zonele polilor de creștere sau din alte instituții locale.

Discuțiile cu coordonatorii polilor de creștere au indicat că există percepția generală că resursele sunt limitate și că pot fi/ar fi putut fi depuse mai multe eforturi cu mai multe fonduri. De exemplu, s-a remarcat că instruirea, precum și schimbul de bune practici între coordonatorii polilor de creștere, constituie două dintre aspectele care necesită îmbunătățiri.

Statutul actual al coordonatorilor polilor de creștere, precum și rolul viitor al acestora par de asemenea aspecte care nu au fost complet clarificate. Însă este clar că desemnarea și implicarea acestora sunt utile în monitorizarea și supravegherea implementării PID-urilor.

5.2.2 Liderii polilor de creștere și polilor de dezvoltare

Liderii polilor de creștere/dezvoltare sunt președinții ADI-urilor din zonele polilor de creștere/dezvoltare și, în majoritatea cazurilor, primarii orașului central. Timpul și efortul pe care aceștia îl dedică problemelor ADI-urilor depinde, în mod evident, de funcția de conducere pe care o ocupă.

Unele dintre ADI-uri din zonele polilor de creștere au fost înființate înaintea emiterii ordonanței care desemnează politica privind polii de creștere (de ex. Iași, Brașov), în timp ce altele au fost înființate după emiterea ordonanței, aspect reflectat în denumirea aleasă pentru acestea (de ex. Polul de Creștere Ploiești, Polul de Creștere Timișoara).

Transparența diferă de asemenea în mare măsură. În timp ce unele ADI-uri au site-uri web individuale, pe care sunt publicate structurile organizaționale, personalul, actele statutare sau chiar rapoartele anuale, altele sunt doar menționate în diferite articole sau pe diferite alte site-uri web (de ex., site-ul ADR – secțiunea dedicată coordonatorilor polilor de creștere etc.).

În general, ADI-urile sunt formate din:

- O Adunare Generală (AG) și un Consiliu de Administrație (CA) formate din primari (sau alți reprezentanți desemnați) ai tuturor orașelor și comunelor componente;
- Președintele ADI, care este de obicei primarul orașului principal al polului de creștere;
- O structură executivă condusă de un director/administrator.

Inițiativele colaborative comune ale zonelor metropolitane (inclusiv zonele polilor de creștere) au fost îndelung discutate (chiar înaintea anului 2008, când a fost emisă ordonanța privind polii de creștere).

Pentru reprezentarea polilor de creștere și dezvoltare la nivel național, a fost înființată Federația Zonelor Metropolitane și Aglomerărilor Urbane din România (FZMAUR). În prezent, nu toate ADI-urile polilor de creștere și polilor dezvoltare sunt reprezentate de FZMAUR, fapt care indică încă o dată nivelurile diferite de capacitate și implicare ale acestor organizații.

Conform Statutului, obiectivele FZMAUR sunt:

- a) Participarea activă și eficientă la procesul de dezvoltare durabilă și realizare a coeziunii teritoriale în România;
- b) Consolidarea parteneriatului cu administrația publică centrală;

- c) Reprezentarea intereselor membrilor federației în raporturile cu administrația publică centrală, alte organizații neguvernamentale și terți, atât pe plan intern cât și pe plan internațional;
- d) Armonizarea intereselor membrilor federației în vederea implementării procesului de dezvoltare durabilă și realizare a coeziunii teritoriale;
- e) Elaborarea de proiecte de acte normative ce vizează îmbunătățirea activității membrilor federației precum și formularea de propuneri de modificare sau completare a legislației existente;
- f) Organizarea de baze de date și informații în domeniul administrației publice locale;
- g) Afilierea sau asocierea la organizații din țară și străinătate care au scopuri compatibile cu cele ale Federației, în condițiile legii;
- h) Promovarea unei dezvoltări spațiale coerente în România;
- i) Colaborarea cu alte organizații similare în vederea implementării politicilor de dezvoltare durabilă;
- j) Consolidarea și dezvoltarea competitivității la nivel național;
- k) Implementarea de programe și proiecte cu finanțare nerambursabilă națională sau internațională, specifice domeniului de activitate.

Capacitatea ADI-urilor este corelată cu numărul proiectelor PID adresate altor localități decât orașelor principale din zonele polilor de creștere, și, de asemenea, cu numărul proiectelor în care ADI-urile sunt direct implicate ca beneficiar. Acest lucru indică faptul că realizarea unui parteneriat și creșterea treptată a capacității ADI-urilor poate fi soluția pentru abordarea concentrării excesive de inițiative PID din orașele principale ale polilor de creștere.

Cu toate acestea, realizarea unui parteneriat atunci când partenerii ocupă poziții de putere foarte diferite este o sarcină dificilă. Aceasta necesită efort, proiecte demonstrative care să prezinte avantajele colaborării, și un personal dedicat. Deși guvernul central, după cum s-a menționat în secțiunea anterioară, este obligat să sprijine formarea și funcționarea acestor structuri, nu s-au înregistrat inițiative relevante sistemice în acest sens.

5.3 Experiența internațională privind funcționarea structurilor intercomunitare

Când vine vorba despre cooperare intercomunitară, țara menționată cel mai frecvent este Franța, exemplu urmat și la crearea primelor structuri de acest gen din România. Structurile intercomunitare datează de la sfârșitul secolului 19, din Franța, unde s-a ivit, pentru prima oară, posibilitatea creării unor astfel de structuri cu vocație unică. Cele mai recente îmbunătățiri aduse cadrului legal sunt implementate odată cu legea Chevènement (1999), despre care se crede că a simplificat și îmbunătățit considerabil structurile intercomunitare.

Legea Chevènement a instituit două tipuri de structuri intercomunitare, definind atribuțiile acestora și elaborând o serie de mecanisme de finanțare care ar putea asigura sustenabilitatea financiară a acestora și ar putea acționa ca un factor de stimulare pentru colaborarea autorităților locale în cadrul acestor structuri.

Structurile intercomunitare din Franța sunt așadar clasificate în:

- Structuri fără atribuții de administrare fiscală, considerate cea mai simplă formă de structură intercomunitară cu una sau mai multe vocații;
- Structuri cu atribuții de administrare fiscală, alcătuite din trei subcategorii:
 1. Comunități de comune (formate în principal din localități rurale);
 2. Comunități de aglomerări (care vizează orașe mici și medii cu localitățile periurbane aferente); și,
 3. Comunități urbane (care vizează orașe mai mari și localități periurbane aferente).

Legea Chevènement a fost considerată un mare succes deoarece, în mai puțin de 10 ani, majoritatea comunităților rurale și urbane din Franța au aderat la o astfel de structură. La 1 ianuarie 2008 existau 2.583 de comunități intercomunitare înregistrate cu atribuții de administrare fiscală, și 92% dintre primării aderaseră la o astfel de structură. Cazul particular al comunităților urbane prezintă interes pentru analiza curentă, deoarece definește modul de guvernare a zonelor metropolitane din Franța.

Acestea acoperă cele mai mari zone urbane funcționale din Franța (se estimează că au o populație minimă de 500.000 de locuitori), cu excepția Parisului. În prezent, în Franța există 15 astfel de structuri, însă doar 6 dintre acestea respectă limita minimă a densității populației (Lyon, Lille, Marsilia, Bordeaux, Toulouse și Nantes).

Structurile intercomunitare pot deține competențe în mai multe domenii care inițial erau incluse în mandatul localităților componente (precum elaborarea strategiilor de dezvoltare economică locală, implementarea unor proiecte de locuințe sau de protecție a mediului). Tipul sau atribuțiile care revin unei structuri de acest gen sunt clar definite prin lege și depind de categoria structurii respective. Comunitățile urbane, de exemplu, exercită mai multe atribuții în diferite domenii de intervenție, ceea ce duce la o scădere a autonomiei localităților componente.

Acesta este un aspect critic nereglementat de legislația română, și implică rolul mai mult sau mai puțin simbolic al ADI-urilor. Ideea este simplă – scopul/acțiunea comună pentru care aceste structuri sunt benefice trebuie delegat(ă) în comun de fiecare localitate componentă către ADI și nu urmărit(ă) în paralel atât de ADI, cât și de membrii acesteia.

Localitățile din comunitățile urbane din Franța trebuie să delege următoarele competențe: planificare spațială; planificarea dezvoltării sociale, economice și culturale; locuințe; gestionarea serviciilor de utilitate publică (de ex. gestionarea deșeurilor); și protecția mediului.

Un alt aspect critic neacoperit de cadrul legislativ din România este implicarea guvernelor centrale în încurajarea și finanțarea ADI-urilor. Guvernul francez acordă subvenții ADI-urilor în funcție de numărul de locuitori pentru a stimula crearea unor astfel de structuri. Subvențiile variază în funcție de tipul de ADI și sunt indirect proporționale cu nivelul de autonomie al membrilor componenți.

În acest sens, cele mai mari subvenții sunt acordate comunităților urbane, pentru a încuraja înființarea unor astfel de structuri, chiar dacă aceasta implică limitări în ceea ce privește competențele și autonomia. Aceasta constituie o confirmare a provocării pe care o reprezintă parteneriatul între autoritățile locale, ca organe de conducere cu un mandat politic, și echilibrarea raporturilor de putere dintre comunitățile de diferite mărimi din zona metropolitană.

Adăugând stimulente financiare, ADI-urile cu atribuții de administrare fiscală pot percepe direct taxe de la rezidenții membrilor componenți, pe lângă cele deja percepute de primăriile membre, sau pot opta pentru o taxă unică. Și în acest caz, puterea fiscală depinde de tipul ADI-urilor, iar comunitățile urbane au dreptul să perceapă mai multe taxe direct de la rezidenți, fără intermedierea primăriilor componente.

Întrucât nu dețin instrumente de finanțare și stimulente special desemnate, în afara celor accesibile organizațiilor societății civile standard, și nici nu au dreptul de a-și asuma funcții publice sau de a oferi servicii publice, ADI-urile din România sunt considerate ca având un rol în mare parte simbolic.

Aceasta nu înseamnă că succesele diferitelor ADI-uri din România trebuie trecute cu vederea, însă proiectele implementate până în momentul de față au fost mai degrabă minore, iar potențialul acestor structuri nu a fost valorificat la maxim.

5.3.1 Modelul de cooperare intercomunitară al legislației franceze: Asociația Comunităților Locale (ACL)

În continuare prezentăm modelul de cooperare intercomunitară existent în Franța:

a) Motivul asocierii: Asocierea autorităților locale la nivel metropolitan are ca obiectiv dezvoltarea unei comunități teritoriale solidară economic, social și cultural. Nu toate localitățile au însă suficiente venituri pentru a atinge acest deziderat. În plus, prin structura de personal nu toate primăriile au capacitatea umană și/sau profesională de a conduce programe și proiecte care să înlăture disparitățile dintre zone urbane și rurale.

Pentru a răspunde acestor realități, asocierea își propune ca scop crearea unor forme de gestiune și de amenajare prin care nici un teritoriu din zona metropolitană să nu fie privat de realizarea unui program de îmbunătățire a calității vieții în general și de servicii și utilități publice în special.

b) Elemente definitorii ale ACL: Forma prin care asocierea va realiza acest obiectiv este cooperarea teritorială pe bază de proiect. Acest obiectiv solicită existența unei forme de gestiune teritorial-administrativă a contractelor pe baza cărora se realizează proiectele.

Contractul va prevedea responsabilitățile localităților, competențele transferate către ACL și bugetul ACL format din transferuri de la guvern, județ și de la localitățile din zona metropolitană.

c) Organizarea și legitimitatea ACL: Asocierea între consilii locale în cadrul zonelor de cooperare reprezintă o formă de gestionare și de dezvoltare a serviciilor comunale. Primii actori implicați în inițierea, legalizarea și implementarea acestui proces sunt consiliile locale și reprezentanții lor democratic aleși. Aceștia vor trebui să informeze consiliile locale pe care le reprezintă asupra stadiului dezvoltării zonei.

ACL este format dintr-un consiliu zonal cu funcțiuni deliberative și dintr-un grup cu funcții executive. Consiliul zonal este format din reprezentanți ai consiliilor locale membre. Acești reprezentanți își vor realiza mandatul pe o perioadă de 4 ani.

Numărul de consilieri va fi stabilit local prin statutul asociației și va fi determinat de numărul de locuitori din fiecare localitate. Fiecare localitate va avea minim un reprezentant, dar nu va putea avea mai mult de jumătate din locurile consiliului zonal.

Consiliul va delibera asupra problemelor semnificative ale zonei metropolitane și se va întâlni odată la 3 luni. Președintele consiliului va fi ales de membrii consiliului în prima întâlnire. Acesta va prezida ulterior toate întâlnirile consiliului și va stabili ordinea de zi a fiecărei întâlniri. Președintele va pregăti planurile și va realiza sarcinile stabilite de consiliu. Președintele reprezintă grupul în contenciosul administrativ.

Președintele poate fi ajutat în îndeplinirea funcțiilor sale de un vice-președinte. În localități cu peste 20.000 de locuitori președintele poate delega semnătura directorilor de servicii tehnice. Președintele și vice-președintele va fi completat și de alți membri în funcție de decizia fiecărui consiliu zonal. Acest grup menționat este mandatat de consiliu pentru efectuarea anumitor atribuții. Consiliul va fi ales pe listele electorale ale fiecărei localități în momentul alegerilor locale, la un ciclu de 4 ani.

d) Control: Pentru orice localitate membră în ACL cu mai mult de 3000 de locuitori va fi creat, prin hotărârea consiliului local, un grup consultativ privind serviciile publice locale, care va fi deschis colaborării cu asociațiile de proprietari/locatari după caz.

- e) Resurse umane:** Din punct de vedere al statutului, angajații ACL sunt considerați funcționari publici cu funcții de conducere și funcții executive. Personalul va fi încadrat prin concurs și numit de președintele consiliului zonal. De asemenea, ACL poate lucra cu angajați cu contract de servicii temporar. Personalul din ACL va fi format din personalul aparținând birourilor/serviciilor/departamentelor care au îndeplinit competența transferată prin hotărârea consiliilor locale. Aceasta va proteja cariera funcționarilor publici care au fost implicați anterior în oferta de servicii/utilități publice, prin conservarea avantajelor obținute în consiliile locale de origine și îi va desemna cu prioritate către programe de formare specifice noilor responsabilități.
- f) Interes public al zonei metropolitane - Definiție:** Interesul public la nivelul zonei metropolitane este acela care va fi girat de nivelurile cele mai apropiate de cetățean. Consiliile locale sunt libere să decidă asupra interesului zonal în condițiile respectării jurisdicțiilor nivelurilor administrative superioare. Interesul public al zonei periurbane este altul decât cel care reprezintă subiect de acțiune la nivel județean, guvernamental sau statal.
- g) Categori:** Interesul public al zonei metropolitane se clasifică în interes public de nivel local și zonal metropolitan sau comunitar.
- h) Interes public local:** Interesul public local (ca formă administrativă municipiul, orașul sau comuna) determină competențele acelei localități. Competența/competențele cedate către ACL de o localitate din zona metropolitană nu mai pot fi exercitate de acea localitate care a acceptat transferul (pentru procedura de transfer vezi punctul “n”).
- i) Interes public zonal metropolitan sau comunitar:** Interesul zonal metropolitan este generat de principiul subsidiarității și se definește în scopul stabilirii liniei de partaj între interesul local și zonal privind o competență.
- j) Determinarea interesului public al zonei metropolitane:** Determinarea competențelor zonale consideră obligatorie parcurgerea unor etape locale, înaintea transferării de competențe la nivelul ACL. Prima etapă se referă la definirea competențelor de interes zonal care vor face subiectul partajului între consiliile locale și ACL. În etapa a doua se va defini interesul zonal pentru fiecare din competența propusă transferului.

În etapa a treia se va alege care din competențe vor face obiectul transferului, vor fi preluate de către ACL și se vor preciza în același timp competențele care vor rămâne la nivel local.

k) Validarea interesului zonal metropolitan: Modul de validare a interesului zonal se face printr-o majoritate de 2/3 din votul consilierilor zonei metropolitane.

l) Competențele comunităților: Transferul competențelor comunităților presupun proceduri specifice încadrate de un număr de principii. De asemenea este necesară existența unei proceduri specifice de creare a unei noi structuri sau de aderare a unor comunități la structuri deja existente.

m) Lista competențelor: Competențele la nivelul zonei metropolitane sunt stabilite de comunitățile implicate în realizarea ACL. Aceste competențe privesc domenii legate de amenajarea teritoriului, dezvoltarea economică, locuire, infrastructură, mediu și bunuri mobile sau imobile (vezi art. 3 și 4).

n) Modul de realizare a transferului de competențe: În momentul creării ACL, transferul de competențe se face în urma obținerii acordului unei majorități numite “calificate” a comunităților implicate.

Această majoritate trebuie să conțină cel puțin 2/3 din consilierii locali, reprezentând mai mult de jumătate din populația totală a zonei, sau jumătate din consilierii locali reprezentând 2/3 din populația totală a zonei.

În momentul transferului de noi competențe în interiorul unei ACL existente, este necesară o dezbateră prealabilă în consiliul metropolitan. Procedura de validare a rezultatului dezbaterii consiliului va urma condițiile precizate la pct. **k**. În cele două situații consiliile locale se vor pronunța într-un barem de timp de 90 de zile. Lipsa unui răspuns va fi considerată răspuns favorabil.

Prefectul se va pronunța asupra legalității transferului de competențe.

o) Principii: Transferul de competențe de la nivel local la nivel zonal metropolitan se face urmărind principiul specializării, exclusivității și al subsidiarității.

o1). Principiul specializării: ACL nu pot acționa decât în domeniul/domeniile de competență transferate de consiliile locale membre. Toate intervențiile și cheltuielile realizate într-un domeniu care nu i-a fost transferat în condițiile art. **n** sunt ilegale.

o2). Principiul exclusivității: În momentul în care un consiliu transferă o competență sau mai multe competențe către ACL, va înceta imediat și complet de a mai exercita acea competență. Toate deliberările acelui consiliu local sau intervențiile primarului acelei localități în domeniul de competență transferat sunt ilegale.

o3). Principiul subsidiarității: Consiliile locale nu vor transfera către ACL decât acele competențe pe care nu sunt capabile să și le asigure.

p) Resurse financiare: Resursele zonei metropolitane sunt direcționate în scopul îndeplinirii în bune condiții a competențelor transferate către ACL. Aceste resurse se formează din fonduri centrale, locale, la nivel județean și resurse locale la nivelul municipiului și al comunelor din zona metropolitană. Transferurile din bugetul central, județean și local către ACL se realizează printr-un contract valabil 3 ani, după cum urmează:

Transferul de la bugetul central se realizează prin:

- (1) O sumă fixă stabilită de guvern pe o perioadă de 3 ani, repartizată între comune și ACL, indexată anual cu rata inflației;
- (2) Sumele care vin de la guvern ca rezultat al efectului legii finanțelor publice;
- (3) O sumă care va rezulta din mecanismul compensării de TVA pentru investițiile realizate în zona periurbană.

Transferul de la consiliul județean se realizează prin sume stabilite în conformitate cu legislația în vigoare. Transferul de la nivelul local, municipiu și comune se constituie din impozitele și taxele locale.

5.4 Propuneri privind modificarea legislației care reglementează modul de constituire și funcționare al zonelor metropolitane

Apreciem că în prezent este nevoie de o modificare a legislației care reglementează modul de constituire și funcționare al zonelor metropolitane, respectiv al asociațiilor de dezvoltare intercomunitară prin intermediul cărora ele își desfășoară efectiv activitatea. În acest sens credem că este nevoie de o lege specială care să reglementeze toate aspectele legate de constituirea și funcționarea zonelor metropolitane, din punct de vedere teritorial, instituțional și financiar.

Reglementările din Legea 215/2001 privind administrația publică locală care se referă la constituirea și funcționarea asociațiilor de dezvoltare intercomunitară de tip zonă metropolitană, sunt insuficiente în ceea ce privește partea instituțională. În acest sens exemplificăm o ambiguitate în sensul în care se precizează ca ADI-urilor sunt conduse de un consiliu de administrație, fără a se preciza dacă acesta are rol deliberativ sau executiv, în condițiile în care conform O.G. 26/2000 privind asociațiile și fundațiile, orice asociație trebuie să aibă o Adunare Generală cu rol deliberativ și un Consiliu Director cu rol executiv.

În cazul ADI-urilor de tip zonă metropolitană, apare această contradicție între prevederile Legii 215/2001 care precizează doar existența Consiliului de Administrație și O.G. 26/2000, care stabilește că organismele de conducere ale unei asociații sunt Adunarea Generală și Consiliul Director. Acest lucru generează suprapunerea în cazul ADI-urilor a celor două structuri, respectiv Adunarea Generală și Consiliul de Administrație, ambele având aceeași reprezentanți, de regulă Primarii localităților membre.

De asemenea, prevederile din Legea 273/2006 privind finanțele publice locale, în ceea ce privește modul de finanțare al ADI-urilor, sunt vagi și insuficiente. Se precizează la art. 35 alin. 4 că ADI-urile se finanțează din contribuții financiare ale unităților membre, fără a detalia modul în care se alocă sumele în bugetele locale ale localităților, și nu se stabilesc criterii privind dimensionarea acestor sume. Un criteriu propus ar fi populația unității administrativ teritoriale, astfel fiecare localitate urmând să contribuie la bugetul asociației cu o sumă proporțională cu populația pe care o are, acest lucru fiind obligatoriu prin efectul legii.

În ceea ce privește dimensiunea teritorială a zonelor metropolitane, reglementările Legii 350/2001 privind urbanismul nu precizează care sunt competențele acestora în ceea ce privește amenajarea teritoriului metropolitan. În acest sens ar trebui ca asociațiilor de dezvoltare intercomunitară să li se delege de către unitățile membre, competențele în ceea ce privește coordonarea planurilor urbanistice generale ale localităților membre în zona metropolitană.

De asemenea, un alt aspect încă nedefinit clar de către cadrul legal existent îl reprezintă statutul asociațiilor de dezvoltare intercomunitară sub aspectul includerii acestora în sfera entităților de drept privat sau de drept public. Din punct de vedere juridic, având în vedere modalitatea prin care aceste entități obțin personalitatea juridică, ADI-urile sunt organisme de drept privat.

Totuși, analizând anumite prevederi legale care vizează domeniul administrației publice locale, acestea devin incidente și în cazul asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, creând prezumția subscrierii ADI-urilor în sfera dreptului public și, cel mai important, obligând aceste structuri de tip asociativ să funcționeze în anumite rigori administrative, specifice autorităților publice locale, cu consecințe directe asupra costurilor de funcționare a ADI-urilor și politicii de personal a acestor asociații.

În această idee, o astfel de inadvertență este prezentă în legislația care reglementează auditul public intern, respectiv Legea 672/2002 privind auditul public, care prevede la art. 2 lit. n, că orice entitate finanțată în proporție de peste 50% din fonduri publice, are obligația de a respecta prevederile legii privind auditul public intern, plasând sub incidența ei, în mod indirect și Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară de tipul zonelor metropolitane, ca entități finanțate prin contribuții suportate din bugetele membrilor asociați, respectiv municipii, orașe și comune.

Apreciem acest lucru ca fiind excesiv, deoarece din punct de vedere al modului de organizare și conducere al contabilității, ADI-urile de tipul zonelor metropolitane aplică prevederile OMFP 1969/2007 privind aprobarea reglementărilor contabile pentru persoanele juridice fără scop patrimonial, care prevede la art. 1 alin. 2 că “Reglementările contabile prevăzute la alin. (1) sunt obligatorii pentru asociații, fundații sau alte organizații de acest fel, partide politice, patronate, organizații sindicale, culte religioase, precum și pentru alte persoane juridice înființate în baza unor legi speciale, în scopul desfășurării de activități fără scop patrimonial, care au obligația,

potrivit legii, să conducă contabilitatea în partidă dublă și să întocmească situații financiare anuale.

De asemenea, art. 3 al actului normativ prevede că:

“Situațiile financiare anuale ale persoanelor juridice fără scop patrimonial de utilitate publică, potrivit legii, sunt supuse auditului financiar, care se efectuează de către auditori financiari, persoane fizice sau juridice autorizate, în condițiile legii, cu respectarea reglementărilor contabile aplicabile persoanelor juridice fără scop patrimonial”.

În ceea ce privește controlul financiar intern, acesta se exercită prin cenzor sau comisie de cenzori după caz, potrivit OG. 26/2000 privind asociațiile și fundațiile, art. 27 care prevede că “Actul constitutiv poate prevedea numirea unui cenzor sau a unei comisii de cenzori. Dacă numărul asociaților este mai mare de 15, numirea unui cenzor este obligatorie. Acesta poate fi o persoană din afara asociației.”

În concluzie, având în vedere prevederile legale expuse, **opinia noastră este că ADI-urile de tip zonă metropolitană nu trebuie să intre sub incidența Legii 672/2002 privind auditul public**, deoarece ele sunt entități de drept privat și aplică reglementări financiar contabile specifice, fiind supuse controlului financiar intern exercitat prin Cenzor sau Comisie de Cenzori, și controlului extern exercitat prin intermediul Auditorului financiar.

Apreciem de asemenea, că în ceea ce privește legislația care reglementează serviciile publice care pot fi realizate la nivelul zonelor metropolitane, sunt necesare modificări și clarificări.

În acest sens, exemplificăm cazul serviciului de transport public local, care în conformitate cu prevederile Legii 92/2007 privind transportul public local, art. 4, este considerat serviciu de transport public local de persoane prin curse regulate, transportul public care îndeplinește următoarele condiții: se efectuează pe raza teritorial-administrativă a unei localități, **respectiv pe raza administrativ-teritorială a zonei metropolitane.**

În aceeași idee, art. 16 alin. 5 al Legii 92/2007, prevede că unitățile administrativ-teritoriale se pot asocia între ele, conform legii, **în vederea asigurării și dezvoltării serviciilor de transport public local de persoane prin curse regulate**, precum și pentru exploatarea în interes comun a

sistemului de transport public local de persoane prin curse regulate **în condiții stabilite prin prezenta lege și prin Legea nr. 51/2006.**

Având în vedere aceste prevederi, pentru realizarea serviciului de transport public la nivelul unei zone metropolitane, este necesară crearea unei noi asociații de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate transportul public, care să asigure gestiunea serviciului.

În opinia noastră, acest lucru este inefficient, deoarece această competență poate fi exercitată de către asociația de dezvoltare intercomunitară de tip zonă metropolitană, fără a mai fi necesară înființarea unei noi asociații numai cu scop de transport, lucru care ar duce la o creștere a cheltuielilor de funcționare.

Mai mult, potrivit Ordinului 353/2007 privind Normele de aplicare ale Legii 92/2007, art. 3 alin. 6 și 7, adunările generale ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară sunt obligate să înființeze, prin hotărâre, un compartiment sau un serviciu prin care să asigure, să organizeze, să reglementeze, să coordoneze și să controleze prestarea serviciului de transport public local de persoane prin servicii regulate, desfășurat pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre.

Compartimentul sau serviciul din cadrul asociației de dezvoltare intercomunitară reprezintă Autoritatea de autorizare pentru serviciile de transport public local, desfășurate pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre, în opinia noastră acesta putând a fi înființat în cadrul unei ADI de tip zonă metropolitană.

În concluzie, analizând cadrul legal existent și urmărind activitatea și experiența asociațiilor de dezvoltare intercomunitară de tip metropolitan care funcționează în România, putem concluziona că, se impune ajustarea legislației în vigoare care reglementează acest domeniu, astfel încât să se elimine neconcordanțele între diversele prevederi legale și să se stabilească un statut clar, din punct de vedere juridic, pentru aceste entități asociative.

În primul rând, credem că este necesară adoptarea unui act normativ, o lege specială, dedicată constituirii și funcționării asociațiilor de dezvoltare intercomunitară de tip metropolitan, care să reunească dispozițiile legale existente în această materie și să clarifice, acolo unde este cazul, echivocul prezent la nivelul legislației în vigoare.

Totuși, premisele adoptării unui astfel de act normativ trebuie să fie simplificarea și nu supra-reglementarea domeniului. Principiul de bază va trebui să rămână cel al participării voluntare a unităților administrativ teritoriale în cadrul unor astfel de structuri, iar pe termen mediu, pentru următorii 5-10 ani, aceste asociații, este potrivit să își desfășoare activitatea în sfera dreptului privat, rămânând simple structuri asociative constituite în scopul facilitării intereselor membrilor săi și cel al promovării și implementării unei abordări integrate la nivelul unui spațiu compact din punct de vedere funcțional, alcătuit din mai multe unități administrativ teritoriale.

Constituirea asociației și obținerea personalității juridice trebuie să se facă în continuare în baza legislației privind asociațiile și fundațiile, funcționarea ADI-urilor, misiunea și obiectivele acestor asociații trebuie să fie reglementată de statutul aprobat de membrii săi, prin lege fiind suficientă trasarea unor linii și direcții generale, controlul activității acestor structuri asociative este suficient să fie asigurată prin instrumentele existente la nivelul legislației în vigoare pentru asociații și fundații, precum și prin intermediul controlului și cenzurii exercitate de către membrii ADI-urilor, entități publice cu capacitatea de a verifica și monitoriza atât utilizarea fondurilor alocate, cât și celelalte laturi ale activității unor astfel de asociații.

Una din principalele ținte avute de o eventuală lege cadru privind zonele metropolitane și a ADI-urilor de tip metropolitan, trebuie să fie impunerea acestor entități ca structuri recunoscute la nivelul legislației în ceea ce privește gestionarea și managementul dezvoltării integrate la nivelul unui spațiu compact din punct de vedere funcțional, definit de o aglomerare urbană (incluzând zona peri-urbană și rurală din jurul marilor municipii).

Astfel, strategiile și planurile de acțiune la nivelul unei unități administrativ-teritoriale, membre a unei structuri de tip metropolitan, trebuie totdeauna inclusă în strategia integrată de dezvoltare a întregii aglomerări urbane, atât din punct de vedere urbanistic, al infrastructurii și diverselor servicii publice, cât și din punct de vedere economic și social.

Această abordare trebuie încurajată și prin modificarea legislației incidentă în domeniul urbanismului, iar Planurile de Amenajare Teritorială a Zonelor Metropolitane trebuie să devină acte de reglementare urbanistică și să conțină condiții și măsuri imperative și să coordoneze dezvoltarea urbanistică la nivelul întregii aglomerări urbane, subscriind Planurile Urbanistice Generale ale unităților administrativ teritoriale membre într-un ADI de tip metropolitan.

De asemenea, elaborarea și implementarea unor proiecte integrate de anvergură la nivelul unei aglomerări urbane compacte din punct de vedere funcțional, formată din mai multe unități administrativ teritoriale, nu va putea fi facil de realizat în actualul context legislativ, de aceea trebuie clar stabilită la nivelul legii finanțelor publice locale și a normelor metodologice privind aplicarea acestei legi, a unei modalități simple și bine reglementate privind posibilitatea alocării din bugetele locale și, eventual, prin intermediul unor subvenții sau programe naționale, a fondurilor necesare realizării unor astfel de proiecte. Aceiași abordare trebuie avută și în cazul prestării/furnizării serviciilor publice sau de interes public.

Ținând cont de experiența concretă acumulată de ADI-urile de tip metropolitan care funcționează în prezent în România, se impune implicarea nemijlocită a acestora în orice demers de elaborare a unor acte normative care să vizeze policentrismul și dezvoltarea metropolitană în România.

Cap. 6 Concluzii și recomandări privind strategia națională de dezvoltare policentrică

6.1 Structuri policentrice de dezvoltare teritorială

Conceptul de dezvoltare policentrică marchează o schimbare în paradigma privind structura dezvoltării economice și spațiale. European Spatial Development Perspective pledează pentru crearea de zone dinamice ale integrării economice, distribuite echilibrat pe teritoriul UE și care cuprind rețeaua regiunilor metropolitane și a hinterlandului acestora, accesibile internațional (orașe, municipii și zonele rurale aferente de diverse dimensiuni).

Conceptul de policentricitate nu se limitează la zonele metropolitane de mari dimensiuni și cuprinde un sistem ierarhizat care să exprime potențialul așezărilor de pe suprafața întregii Europe. Rețeaua policentrică este structurată la nivelele: nivel trans-național, pan-european, UE, național și sub-național.

Potrivit studiilor ESPON, dezvoltarea policentrică a teritoriului constituie preocuparea statelor membre ale UE.

Obiectivul general al dezvoltării sistemelor policentrice este distribuția funcțiunilor economice și/sau economic relevante în cadrul sistemului de așezări umane (urbane) cu următoarele sub-obiective:

- o Coeziune prin diminuarea discrepanțelor în dezvoltarea urbană;
- o Consolidarea și dezvoltarea competitivității urbane.

Concepte naționale pentru dezvoltarea policentrică: ”rețeaua națională policentrică” (Slovenia), ”rețeaua urbană” (Belgia, Olanda, Franța, Estonia), ”sistemul multicentric de zone metropolitane” (Italia), ”rețeaua de localități” (Marea Britanie), ”regiuni de competență” (Danemarca), ”duo-poli” (Polonia).

Instrumente utilizate în implementarea politicii de structurare a rețelei policentrice pot fi:

- o Spațiale: programe de investiții, utilizarea terenurilor (zoning), impozite pe amplasare, relocarea agențiilor administrative, contracte și acorduri, dezvoltarea infrastructurii, crearea de cooperări și parteneriate, abordarea dezvoltării pe baza proiectelor, planuri de acțiune la nivel teritorial, asigurarea minimumului de servicii de interes economic general, sistem de monitorizare a dezvoltării la nivel teritorial;
- o Non-spațiale: reforma administrației, redistribuirea bugetului, finanțările UE;
- o De planificare strategică: viziune pentru dezvoltarea spațială, strategii de dezvoltare economică regională, linii directoare și scheme de dezvoltare în planificare, substantivarea politicilor, mecanisme de coordonare verticală.

6.2 Policentricitatea – Conceptul european de dezvoltare spațială

Policentricitatea constituie unul dintre conceptele centrale, adoptat de către UE; se referă la mecanisme și strategii diferențiate, în concordanță cu scara teritorială și cu definițiile luate în considerare.

- Din punct de vedere metodologic și empiric, acesta permite o mai bună identificare a indicatorilor și mijloacelor teritoriale care constituie elementele esențiale pentru evaluarea tendințelor actuale și viitoare referitoare la organizarea spațiului european.
- Din punct de vedere operațional, acesta constituie cea mai bună cale pentru asigurarea determinării celei mai bune strategii de planificare și politicilor de dezvoltare care ținesc către coeziunea spațială.

Policentricitatea are două aspecte complementare:

- Aspectul morfologic, vizând distribuția ariilor urbane într-un teritoriu dat;
- Aspectul relațional, bazat pe rețeaua fluxurilor și cooperarea între ariile urbane la diferite scări.

Conform documentelor și programelor europene de referință în dezvoltarea spațială, pentru realizarea echilibrului între societate, economie și mediu – obiectiv principal al amenajării

teritoriului – structura teritoriului comunitar trebuie să aibă ca opțiune importantă dezvoltarea spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială.

Pe continentul european conceptul de policentricitate se aplică la toate nivelurile, prin politici specifice:

- la nivel european, prin: dezvoltarea unor zone mari de integrare economică globală; întărirea sistemului policentric format din regiuni metropolitane; aglomerări de orașe și rețele urbane; formarea rețelelor urbane europene prin cooperare transnațională;
- la nivel național, prin: încurajarea specializării regionale și diviziunea muncii între regiunile urbane; îmbunătățirea accesibilității la serviciile urbane;
- la nivel regional, prin: restructurarea regiunilor metropolitane prin îmbunătățirea calității centrelor urbane secundare; îmbunătățirea legăturilor între nodurile urbane; promovarea parteneriatelor urban - rural.

Opțiunile strategice privind structurarea și dezvoltarea unor rețele teritoriale constituite pe temeiul principiului policentricității, vizează sintetic:

- dezvoltarea spațială multipolară și echilibrată;
- consolidarea unor orașe și zone urbanizate dinamice și competitive;
- diversificarea funcțională a orașelor, ca suport al echilibrului în teritoriu;
- consolidarea orașelor mici și mijlocii ca poli de dezvoltare;
- politici speciale de susținere a mediului rural;
- parteneriatul urban – rural;
- susținerea dezvoltării bazate pe resurse endogene;
- dezvoltarea rețelelor de transport ca suport al îmbunătățirii legăturilor dintre centrele urbane și al cooperării în rețea;

- valorificarea potențialelor funcționale specifice ale unor centre urbane (în special turistic, educațional, cultural).

Categoriile de teritorii propuse să structureze explicit politicile de dezvoltare spațială a Europei sunt structurate pe criteriile ponderii caracterului urban sau rural și al accesibilității astfel:

- zone / regiuni metropolitane - formate în relație cu ariile metropolitane europene;
- zone urbane policentrice - formate în relație cu ariile funcționale urbane trans-naționale / naționale sau regionale / locale;
- zone rurale urbanizate;
- zone rurale;
- zone periferice.

Indicatorii (ESPON) privind specializarea funcțională a nodurilor urbane

- Populație (număr);
- Accesibilitate bună (nr. de pasageri/ aeroport și volumul mărfurilor în port);
- Turism (nr. de paturi);
- Competitivitate în activitățile economice (Valoarea Adăugată Brută în industrie);
- Infrastructură și angajare în economia bazată pe cunoaștere (număr studenți);
- Accesul la decizie în sectorul privat (nr. cartiere generale ale primelor 1500 companii în Europa);
- Accesul la decizie în sectorul public (cel mai ridicat nivel al administrației amplasate în orașul respectiv);

Potrivit ESPON rețeaua policentrică se structurează în următoarele categorii de poli:

- poli de importanță europeană - peste 1.000.000 locuitori;
- poli de importanță națională – 250.000 – 1.000.000 locuitori;
- poli de importanță regională – 50.000 – 249.999 locuitori;
- poli de importanță locală – 20.000 – 49.999 locuitori.

Indicatorii Lisabona

Comisia Europeană și Consiliul European au fost de acord cu un set strategic de 7 indicatori din lista scurtă de 14 indicatori a Agendei de la Lisabona, și anume:

1. PIB/locuitor;
2. PIB/persoană angajată;
3. Rata de ocupare a forței de muncă;
4. Ponderea angajaților în vârstă;
5. Cheltuieli din PIB pentru cercetare & dezvoltare;
6. Dispersia regională a șomajului;
7. Rata șomajului pe termen lung.

Cooperarea teritorială dintre regiuni și orașe este un important mijloc pentru utilizarea mai bună a potențialului endogen și pentru crearea valorii adăugate pentru partenerii implicați. Cooperarea poate fi bazată fie pe proximitate, fie pe profil funcțional. Interesele și activitățile de jos în sus sunt esențiale pentru a face cooperarea să funcționeze. Oricum, analiza la scară europeană a proximității regionale și a avantajelor comparative poate stimula interesul și poate stabili o bază pentru cooperarea într-un context teritorial mai larg.

Pe baza acestor indicatori la nivelul Uniunii Europene aceste criterii structurează un sistem policentric format din:

- 76 – Aarii metropolitane europene (Metropolitan European Growth Areas – MEGAs);
- 2 noduri globale – Londra și Paris.
- **Categoria 1 – 17 mari orașe:** Munchen, Frankfurt, Madrid, Milano, Roma, Hamburg, Bruxelles, Copenhaga, Zurich, Amsterdam, Berlin, Barcelona, Stuttgart, Stockholm, Düsseldorf, Viena, Koln;
- **Categoria 2 – 8 orașe relativ mari, competitive:** Athena, Dublin, Geneva, Gothenburg, Helsinki, Manchester, Oslo, Torino;
- **Categoria 3 – 26 orașe mai mici, cu competitivitate și atractivitate mai redusă:** Berna, Luxembourg, Lisabona, Praga, Varșovia, Budapesta, Bratislava și orașele Lyon, Antwerpen, Rotterdam, Aarhus, Malmö, Marsilia, Nisa, Bremen, Toulouse, Lille, Bergen, Edinburgh, Glasgow, Birmingham, Palma de Mallorca, Bologna, Bilbao, Valencia, Napoli;
- **Categoria 4 – 23 regiuni cu scor mai modest la toți indicii:** în vest – Cork, Le Havre, Southampton, în sud - Bordeaux, Sevilla, Porto, Genova.

În noile state membre – București, Tallinn, Sofia, Ljubljana, Katowice, Vilnius, Cracovia, Riga, Lodz, Poznan, Szczecin, Gdansk-Gdynia, Wroclaw, Valetta;

- Aarii Funcționale Urbane transnaționale / naționale;
- Aarii Funcționale Urbane regionale / local.

6.3 Politica actuală a României privind polii de creștere și dezvoltare

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor (MDLPL) a elaborat politica polilor de creștere și dezvoltare în anul 2008. Această legislație s-a bazat pe Legea nr. 351/2001, care a stabilit cadrul pentru planificarea teritorială în România. Prin aceasta erau desemnate orașele care puteau îndeplini rolul de poli de creștere și dezvoltare în regiunile respective.

Legea nr. 315/2004, cu privire la dezvoltarea regională, stabilea opt regiuni de dezvoltare la nivelul statistic NUTS II, în conformitate cu reglementările UE. Aceeași lege specifica obiectivele, cadrul instituțional, competențele și instrumentele necesare pentru promovarea politicii de creștere la nivel regional. De asemenea, se puneau bazele unor organisme specifice de stabilire și executare a deciziilor, atât la nivel regional, cât și la nivel național.

Fiecare dintre cele șapte regiuni, exceptând București-Ilfov, are un pol de creștere aferent. Acești poli de creștere au fost considerați eligibili pentru 50% din fondurile structurale disponibile pentru Axa prioritară 1 a Programului Operațional Regional, „Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor – poli urbani de creștere”. Desigur, Bucureștiul este cel mai mare pol de creștere din România, dar a fost în mod deliberat omis din lista polilor de creștere, deoarece polii specificați sunt concepuți să contrabalanseze ponderea capitalei în economia națională, în corelație cu modul de gândire al UE. Acest lucru a fost formalizat prin HG nr. 998/2008, care a ales următorii șapte poli de creștere: Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Ploiești și Timișoara.

Modul prin care au fost identificați polii de creștere a fost relativ simplu și direct. În fiecare dintre cele șapte regiuni, cu excepția regiunii București-Ilfov, Guvernul a selectat centrul cu cea mai mare populație, care era, în majoritatea cazurilor, și cel mai mare centru economic. Aceste orașe se numărau printre municipiile de rang 1 în condițiile Legii nr. 351/2001, adică municipii de importanță națională, cu o influență pozitivă la nivel european (exceptând orașul capitală București, care este considerat un municipiu de rang 0). În prezent, există 11 municipii de rang 1 în România: Bacău, Brașov, Brăila, Galați, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Oradea, Ploiești și Timișoara.

Politica polilor de creștere în anul 2008 a realizat o analiză mai detaliată a tuturor orașelor de rang 1 pentru a stabili cele mai potrivite municipii pentru a interpreta rolul de pol de creștere regional. Analiza a urmărit câteva aspecte cum a fi accesibilitatea, prezența instituțiilor de educație superioară, calitatea și profilul instituțiilor de cercetare științifică, aspectele demografice și serviciile medicale disponibile.

În cele din urmă, această evaluare a indicat faptul că cele mai mari orașe erau și cele mai proeminente din punct de vedere economic și cele care beneficiau de cele mai dezvoltate servicii publice.

S-a utilizat o metodă de selecție mai riguroasă pentru determinarea orașelor care ar putea servi drept poli de dezvoltare urbană. Acestea au fost selectate dintre municipiile de rang 1 și 2. După cum o arată tabelul de mai jos, există 91 de orașe de rang 2 în România, fapt ce a sporit dificultatea privind selecția orașelor cu potențial de creștere, orașe ce pot constitui centre de dezvoltare urbană.

Tabelul nr. 5 Clasificarea zonelor urbane din România (Sursa - Legea nr. 351/2001)

Rang	Tip localitate	Număr de localități
0	Municipiu, capitală	1
I	Municipiu	11
II	Municipiu	91
III	Oraș	217
Total localități urbane		320

În cele din urmă, autoritățile au selectat un număr total de 13 poli de dezvoltare urbană: Arad, Bacău, Brăila, Baia Mare, Galați, Deva, Oradea, Pitești, Râmnicu-Vâlcea, Satu Mare, Sibiu, Suceava și Târgu-Mureș. Criteriile principale, enumerate mai jos, s-au bazat pe indicatori preluați din Legea nr. 351/2001, unde serveau la clasificarea localităților ca orașe (de ex., o populație minimă de 5.000 de locuitori) sau municipii (de ex., o populație minimă de 25.000 de locuitori). Pentru fiecare indicator, când un oraș trecea de pragul minim, dobândea un punct. Aceste puncte au fost totalizate pentru toți cei 17 indicatori, iar primele 13 orașe au fost selectate ca poli de dezvoltare urbană.

Tabelul nr. 6 Criteriile de selectare a polilor de dezvoltare urbană

Cod	Indicatori	Valoare minimă
1	Număr de locuitori	40.000
2	Populație angajată în activități non-agricole	85%
3	Unități locative cu apă curentă	80%
4	Unități locative cu baie și WC interior	75%
5	Unități locative cu sisteme de încălzire centralizată	45%
6	Număr de paturi de spital la 1.000 de persoane	10
7	Număr de doctori la 1.000 de persoane	2,3
8	Număr de unități educaționale	Post-liceale
9	Instituții culturale și facilități sportive	Auditorii, teatre, săli muzicale, biblioteci publice, stadioane, săli sport
10	Paturi de hotel	100
11	Străzi modernizate	60%
12	Străzi cu infrastructură de distribuție a apei	70%
13	Străzi cu sistem de conducte de colectare	60%
14	Tratarea apei menajere	Conectare la o unitate de tratare a apei menajere prin procedee mecanice și biologice
15	Străzi cu rețea de hidranți de apă	70%
16	Spații verzi (m2/locuitor)	15
17	Servicii furnizate de gropile de gunoi administrate	

În comparație cu indicatorii utilizați în Legea nr. 351/2001 pentru a desemna orașele și municipiile, numai anumite praguri au fost diferite, cum ar fi cel pentru dimensiunea minimă a populației (40.000 pentru polii de dezvoltare urbană, față de 25.000 pentru municipii și 5.000 pentru orașe).

În cele din urmă, criteriile au părut că favorizează municipiile mai mari, recomandându-le ca poli de dezvoltare urbană, dar nu întotdeauna. De exemplu, Deva a devansat mai multe orașe de dimensiuni mai mari, precum Buzău, Drobeta Turnu-Severin, Botoșani sau Piatra Neamț. Nu este clar de ce numărul polilor de dezvoltare urbană a fost limitat la 13. Mai mult, există unele reacții critice care indică un dezechilibru în ceea ce privește distribuția geografică a polilor de dezvoltare urbană, aceștia dominând în special regiunea vestică a României.

Politica privind polii de creștere la nivelul anului 2008 nu definește în mod special scopul polilor de creștere și a celor de dezvoltare urbană, însă această problemă este abordată în versiunea finală a Programului Operațional Regional pentru perioada 2007 – 2013. În acel document, finanțarea polilor de creștere, a polilor de dezvoltare urbană și a altor centre urbane are rolul de a crește calitatea vieții și de a crea noi locuri de muncă în orașe, „prin reabilitarea infrastructurii urbane, îmbunătățirea serviciilor urbane, inclusiv a serviciilor sociale, precum și dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor și a antreprenoriatului.”

În plus, Programul Operațional Regional 2007 – 2013 specifică faptul că factorii de decizie au selectat poli de creștere din fiecare regiune pentru a încuraja o dezvoltare echilibrată a României. Mai exact, argumentul este că, prin încurajarea dezvoltării polilor de creștere, se creează premisa pentru o dezvoltare mai rapidă, mai echilibrată și mai sustenabilă. Cu o mai mare concentrare a resurselor și cu o gamă întreagă de avantaje conferite de aglomerarea corespunzătoare, beneficiile generate de aceste motoare economice se vor răspândi și către zonele învecinate și, în cele din urmă, către întreaga regiune.

O altă caracteristică pozitivă a politicii legată de polii de creștere este faptul că finanțarea este mai ușor acordată orașelor care formează zone metropolitane și elaborează planuri integrate de dezvoltare. Dezvoltarea urbană nu are loc în vid, orașele fiind incluse în sisteme urbanistice mai ample.

De exemplu, cele mai multe orașe implică o forță de muncă, clienți, furnizori și alți agenți economici dintr-o regiune mai vastă, care include zonele limitrofe principalului centru de activitate economică. Prin urmare, planificarea orașelor trebuie să fie integrată pentru a include și comunitățile peri-urbane. Cu toate că, formal, nu există o administrație metropolitană în

România, Legea nr. 351/2001 stipulează că municipiile reședință de județ pot încheia acorduri voluntare cu localitățile limitrofe.

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale prevede că autoritățile locale pot forma asociații intercomunitare, pentru protejarea și promovarea intereselor comune ale acestora. A fost nevoie ca toți polii de creștere să încheie astfel de asocieri intercomunitare la nivelul zonelor metropolitane și să elaboreze planuri integrate de dezvoltare (PID) în vederea accesării fondurilor structurale.

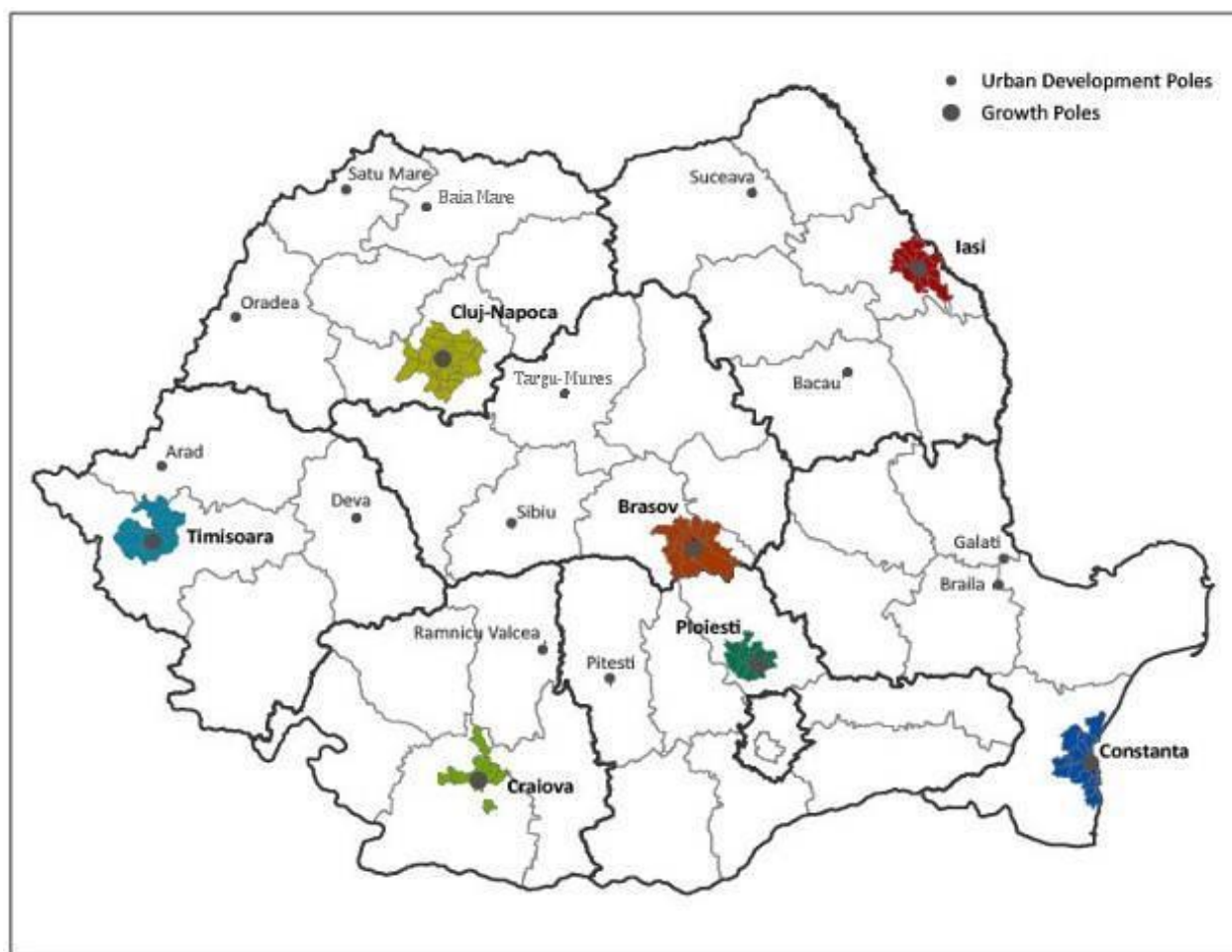

Figura nr. 19 Poli de creștere și poli de dezvoltare urbană, **Sursa** - Raportul Băncii Mondiale privind polii de creștere

Unul dintre elementele cheie care lipsește din politica polilor de creștere pe anul 2008 este o înțelegere mai clară și mai aprofundată a modului în care polii de creștere desemnați pot contribui

la dezvoltarea generală a României, adică unde se încadrează fiecare oraș în peisajul de dezvoltare regională și care dintre cele șapte orașe este mai bine poziționat pentru a deveni un motor economic pentru întreaga țară.

În același timp, focalizarea pe regiuni nu ia în considerare potențialele sinergii care depășesc granițele regionale. De exemplu, Brașovul reprezintă principalul motor economic pentru Regiunea Centru, însă zona economică funcțională a acestui oraș se întinde și către regiunile din sud și sud-est.

În plus, limitarea zonei de analiză și intervenție la o rază de 30 km în jurul centrului orașelor nu are în vedere faptul că aglomerațiile urbane majore acoperă cel mai adesea zone funcționale mai ample.

De exemplu, universitățile din Cluj-Napoca deservește o regiune mult mai întinsă, în timp ce aeroportul internațional din acest oraș atrage clienți din întreaga Transilvanie. Drept urmare, este important să se creeze o politică care să privească polii de creștere într-un context spațial mai amplu, pentru a asigura faptul că factorii de decizie nu ratează niciuna dintre oportunitățile potențiale disponibile.

Faptul că obiectivele specifice ale politicii polilor de creștere și contribuția ei la competitivitatea economică a României nu au fost clar definite a limitat capacitatea autorităților centrale și locale de a mobiliza resursele și sprijinul necesare și de a genera sinergii cu alte inițiative. Consultările locale au relevat faptul că efortul de comunicare și sensibilizare asociat introducerii unei astfel de politici noi a fost subestimat. Planificarea integrată, abordarea dezvoltării la nivelul zonelor funcționale, cooperarea intercomunitară, dezvoltarea policentrică – toate acestea sunt abordări noi care trebuie înțelese și asumate de către autoritățile locale care alcătuiesc zonele polilor de creștere. Aceste aspecte necesită timpul, resursele și eforturile deliberate ale autorităților de care depinde succesul politicilor respective.

Un alt element care lipsește din politica privind polii de creștere este un sistem clar stabilit, bazat pe indicatori măsurabili, și care să definească un cadru de monitorizare și evaluare a standardelor de referință și obiectivelor politicii. Prin astfel de mecanisme s-ar asigura și monitorizarea evoluției și performanțelor acestei politici.

Planurile integrate de dezvoltare conțin o analiză aprofundată asupra stării zonelor polilor de creștere, însă indicatorii utilizați nu acoperă suficient aspecte precum mediul de afaceri, fluxurile economice, evoluția rutelor folosite pentru navetă etc.

De asemenea, indicatorii utilizați reflectă doar parțial reperele stabilite în cadrul strategic al UE (și anume Politica de coeziune și Strategia Europa 2020), ceea ce face dificilă evaluarea contribuției polilor de creștere, și a politicii respective, la atingerea unor obiective mai ample asumate la nivel național.

Într-adevăr, politica privind polii de creștere impune provocări considerabile în ceea ce privește capacitățile statistice și colectarea de informații utile, deoarece majoritatea surselor de date din țară se axează pe indicatori economici și demografici statici, cu puțini indicatori dinamici (de ex. fluxurile de transport).

Proiectarea și implementarea cu succes a politicii trebuie să aibă de asemenea în vedere aspecte precum evaluarea exactă a nevoilor, un set de date relevante și fiabile care să asigure responsabilizarea părților implicate, un cadru instituțional adecvat, un cadru legal propice, precum și obiective și repere comunicate și asumate corespunzător de toți factorii implicați.

Eficiența noilor politici privind mobilitatea, creșterea competitivității, eficiența energetică și schimbările climatice necesită o regândire a rolului datelor statistice, precum și îmbunătățiri în infrastructura și instrumentele aferente.

Politica polilor de creștere în România a influențat o parte importantă a dezvoltării țării în ultimii ani. Întocmită în martie 2008, aceasta a definit mai multe categorii de centre urbane: 7 poli de creștere, câte unul pentru fiecare regiune de dezvoltare, în afara regiunii București-Ilfov; și 13 poli de dezvoltare urbană de importanță regională. Programul Operațional Regional (POR) 2007-2013 a alocat fonduri dedicate pentru aceste tipuri de aglomerări urbane, cu scopul declarat de „creștere a calității vieții și de creare a locurilor de muncă în orașe prin reabilitarea infrastructurii urbane, îmbunătățirea serviciilor, inclusiv a serviciilor sociale, precum și prin dezvoltarea structurilor de asistență pentru afaceri și antreprenariat.”

Politica actuală a polilor de creștere include o serie de aspecte pozitive. În primul rând, se bazează pe identificarea clară a unui număr de șapte poli de creștere, aceștia fiind cele mai mari centre

economice dar și ca populație din fiecare regiune, în afara Bucureștiului. De asemenea, se bazează pe recunoașterea faptului fundamental că orașele mari reprezintă motoarele esențiale pentru dezvoltarea economică a unei țări.

În al doilea rând, factorii de decizie au selectat câte un pol de creștere pentru fiecare regiune pentru a încuraja dezvoltarea echilibrată pe termen lung, în corelare cu principiile economice referitoare la beneficiile efectelor aglomerării și redistribuirea acestora dinspre orașele centrale înspre zonele limitrofe.

În al treilea rând, finanțarea POR a fost condiționată de formarea zonelor metropolitane în jurul orașelor și pregătirea unor planuri integrate de dezvoltare – ambele măsuri fiind esențiale pentru încurajarea formării zonelor urbane cu masă mai mare (forță de muncă mai puternică, lanțuri de aprovizionare mai bune, companii mai diverse etc.) și a unor proiecte integrate de dezvoltare cu impact semnificativ.

Totodată, politica actuală a polilor de creștere are unele dezavantaje. De exemplu, este lipsită de o înțelegere clară, aprofundată, a modului în care polii de creștere desemnați pot contribui la dezvoltarea generală a României. Aceștia se bazează inevitabil pe limitele regionale, chiar dacă unele centre urbane generează sinergii inter-regionale. De asemenea, zona de analiză și intervenție este limitată la o zonă limitrofă de 30 km în jurul centrelor polilor de creștere, omițându-se faptul că zonele economice funcționale sunt, de regulă, de dimensiuni mai mari și se bazează pe faptul că oamenii sunt dispuși, în general, să facă o navetă zilnică de până la o oră (într-un sens).

În esență, zonele metropolitane mai mari ar permite crearea unor economii mai puternice, rezerve de forță de muncă mai mari și stimulente mai bune pentru investiții. În final, dar nu în ultimul rând, formarea zonelor metropolitane se bazează în totalitate pe acordul voluntar între localități. În practică, aceasta a dus la formarea de asociații care nu includ toate localitățile care se încadrează în zonele funcționale corespunzătoare.

6.4 Investițiile teritoriale integrate în contextul perioadei de programare 2014-2020

Între obiectivele strategice pe termen lung ale României se numără **sprijinul pentru dezvoltarea policentrică și stimularea zonelor urbane funcționale**, astfel cum sunt prevăzute în proiectul de Strategie de dezvoltare teritorială a României.

Zonele urbane funcționale pot oferi o **organizare teritorială mai eficientă** și un **acces mai bun la servicii de interes general**, permițând astfel progrese din punctul de vedere al obiectivelor de coeziune și competitivitate.

Investițiile teritoriale integrate reprezintă un instrument excelent de stimulare a creării de zone urbane funcționale și de aplicare a acestui obiectiv strategic. Utilizarea acestui instrument va crește eficiența mecanismelor de guvernanță teritorială și cooperarea între diverse așezări și, în plus, va crește responsabilitatea beneficiarilor locali.

Investițiile teritoriale integrate (ITI) vor avea la bază nevoile locale pentru a stimula dezvoltarea integrată și cooperarea la nivel trans-sectorial și subregional, conducând astfel la sinergii între fondurile structurale europene și alte surse de finanțare (de exemplu, bugetul național sau local) și evitând finanțarea de proiecte disperate sau divergente.

Conform Acordului de parteneriat pentru perioada 2014-2020, Guvernul României intenționează să utilizeze instrumentul ITI în următoarele tipuri de teritorii, orientând astfel dezvoltarea viziunii strategice teritoriale și obiectivele formulate în strategiile integrate relevante:

- **Zone urbane funcționale**, care folosesc experiența acumulată prin implementarea Planurilor de dezvoltare urbană integrată din perioada de programare 2007-2013, în special în ceea ce privește politica polilor de creștere;

Identificarea exactă a zonelor urbane funcționale de implementare a ITI va face obiectul unui proces de selecție național. Strategia urmează a fi finalizată în 2013 și aprobată de Parlament.

- **Rezervația Biosferei Delta Dunării** (un teritoriu unic cu funcții foarte specifice: populație rară și izolată, specializare și vulnerabilitate economică, acces nesatisfăcător la servicii etc.);

elaborarea strategiei integrate pentru această zonă a început și se va desfășura cu ajutorul Băncii Mondiale și autorităților locale competente.

Utilizarea ITI în zonele urbane funcționale se va axa pe două obiective principale:

- **Dezvoltarea zonelor majore de dezvoltare** (motoare de dezvoltare națională și regională), sprijinind astfel competitivitatea la nivel național (de exemplu, concentrarea pe inovare, cercetare și dezvoltare, accesul la rețele europene etc.);
- **Dezvoltare teritorială echilibrată**, care asigură acces echitabil la servicii de interes general, sprijinind astfel obiectivul de coeziune.

La nivel național, este luat în considerare un proces de selecție a zonelor urbane funcționale și a strategiilor acestora de utilizare a ITI, având în vedere următoarele criterii de selecție orientative:

- Zona acoperită de ITI va include zonele urbane funcționale constând într-o așezare urbană polarizată și zonele sale înconjurătoare, sau un sistem urban;
- Zona acoperită de ITI reprezintă o concentrare importantă de populație și activitate economică la nivel regional și național;
- Existența de structuri administrative înființate la nivelul unei zone urbane potențial funcționale și/sau existența unei experiențe anterioare privind proiectele finanțate la nivel zonal;
- Existența unei strategii de dezvoltare integrate la nivelul zonei urbane funcționale;
- Existența unui plan de acțiune derivat din strategia de dezvoltare integrată, cu o listă prioritară de obiective care trebuie să fie complementare și etapizate, inclusiv bugetele planificate pentru implementarea proiectelor.

În principiu, abordarea multifond (folosind FEDR și FSE) va fi utilizată pentru implementarea ITI în zonele urbane funcționale. Operațiunile și proiectele orientative și obiectivele tematice corespunzătoare ale acestora sunt enumerate mai jos. Cu toate acestea, o imagine mai clară a tipurilor de proiecte, a alocării bugetare și a fondurilor FESI care contribuie la ITI pentru zonele urbane funcționale va fi obținută doar după finalizarea procesului de selecție, când vor fi disponibile strategiile de dezvoltare și planurile de acțiune aferente.

Pentru o mai bună gestionare a instrumentelor de dezvoltare teritorială, la nivelul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice **va fi** creată o unitate de coordonare pentru strategii integrate/instrumente de dezvoltare teritorială, care să asigure:

- o corelare adecvată între strategii la diferite niveluri (coordonare verticală);
- coerența cu alte strategii sectoriale și măsuri propuse (coordonare orizontală);
- stabilirea unui cadru de performanță care să includă obiective concrete legate de competitivitate și obiective de coeziune, care să fie atinse în cadrul teritoriului unde vor fi puse în aplicare ITI-urile;
- monitorizarea punerii în aplicare a strategiilor, inclusiv elemente de evaluare a impactului teritorial;
- procesul de selectare a aglomerărilor urbane care vor implementa ITI.

Fiecare aplicație care va derula operațiuni ITI va fi însoțită de o **Strategie de Dezvoltare Integrată**, care va stabili:

- motivele de intervenție legate de nevoile de dezvoltare spațială și oportunitățile compatibile cu specializarea funcțională;
- bazele pentru propunerea de integrare a Axelor Prioritare, Programelor și Fondurilor;
- nivelul și ponderea finanțării necesare;
- detalii referitoare la capacitatea administrativă a organismului desemnat;
- corelarea cu documentele strategice relevante la alt nivel teritorial.

Pentru fiecare zonă selectată pentru punerea în aplicare a unei ITI va exista o structură de gestionare a capacității administrative relevante pentru punerea în aplicare a proiectelor la nivelul relevant.

Deoarece se are în vedere utilizarea unei abordări multi-fond (folosind FEDR și FSE) pentru punerea în aplicare a ITI-urilor, atât pentru zonele urbane funcționale, cât și pentru Delta Dunării,

sunt necesare modalități de coordonare între Fondurile ESI. Strategiile trebuie integrate pentru a combina investițiile economice sociale și de mediu finanțate prin FEDR și FSE.

O unitate de coordonare pentru strategiile integrate/ instrumentele de dezvoltare teritorială ar putea fi creată la nivelul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, având drept principală atribuție selectarea zonelor și strategiilor puse în aplicare prin intermediul ITI, precum și monitorizarea punerii în aplicare a ITI-urilor, după cum este descris mai sus.

Modalități de delegare a sarcinilor de administrare și punere în aplicare

După cum este stabilit în regulament, autoritățile de management pot desemna organisme intermediare pentru a efectua administrarea și implementarea ITI, în conformitate cu normele specifice Fondului. Dacă România alege instituirea de ITI-uri pentru a pune în aplicare acțiunile de dezvoltare urbană integrate durabile care se încadrează în articolul 7 din Regulamentul FEDR, în conformitate cu aceste dispoziții, autoritățile urbane sunt responsabile pentru sarcinile referitoare, cel puțin, la selectarea operațiunilor.

Organismele Intermediare desemnate pentru ITI-uri nu sunt supuse procedurii de acreditare oficială prevăzută în art. 113, iar România va stabili procedura adecvată pentru desemnare, ținând seama că Autoritatea de Management deține responsabilitatea finală pentru punerea în aplicare a sarcinilor delegate. Delegarea sarcinilor de management legate de ITI nu este obligatorie.

Cu toate acestea, dacă autoritățile de management pentru programele FEDR și FSE aleg să delege anumite sarcini, se vor asigura că autoritățile de management relevante vor delega aceleași sarcini și, dacă este cazul, vor organiza o selecție comună a cererilor de propuneri. Cu toate acestea, delegarea de sarcini se va face diferențiat, ținându-se seama de capacitatea administrativă a structurilor de gestionare care fac punerea în aplicare, pe baza unui raport de audit.

Capacitatea autorităților vizate de punerea în aplicare a ITI-urilor va face obiectul selectării domeniilor și strategiilor implementate prin ITI. Se consideră că, cheltuielile de management aferente punerii în aplicare a ITI vor fi acoperite din asistența tehnică.

Principiile pe baza cărora urmează să fie identificate zonele urbane pentru promovarea și punerea în aplicare a acțiunilor integrate de dezvoltare durabilă sunt după cum urmează:

- Promovarea de diverse acțiuni bazate pe tipologia așezărilor urbane (poli de creștere, zone metropolitane, orașe mici, stațiuni turistice);
- Utilizarea dispozițiilor din documentațiile de planificare urbană pentru a delimita zonele de intervenție și a stabili tipurile de intervenții;
- Definirea intervențiilor specifice pentru tipurile de zone identificate, pe baza zonelor funcționale (zone centrale, zone rezidențiale, zone industriale, etc.);
- Concentrarea pe domenii specifice de intervenție pentru a se asigura o abordare mai integrată;
- Stabilirea criteriilor de selecție pentru proiectele de regenerare urbană, proiectele urmând a fi selectate în funcție de obiectivul intervenției;

Din perspectiva dezvoltării urbane, măsurile prioritare sunt:

• **Susținerea dezvoltării economiei orașelor**

Creșterea masei economice și demografice a orașelor trebuie să fie cheie pentru susținerea competitivității orașelor din România. Dezvoltarea infrastructurii regionale de afaceri ar trebui să urmărească "scurtarea" distanțelor dintre orașe, pentru a stimula crearea de locuri de muncă și a gestiona în mod corespunzător densitatea în scădere a populației.

• **Îmbunătățirea calității mediului în zonele urbane**

Îmbunătățirea calității mediului în zonele urbane va fi realizată prin următoarele măsuri: creșterea eficienței energetice în orașe, încurajarea utilizării resurselor regenerabile de energie pentru asigurarea calității mediului și reducerea emisiilor de CO₂, creșterea suprafețelor de zone verzi în spațiile publice și promovarea mobilității nemotorizate pentru a reduce poluarea aerului.

• **Susținerea dezvoltării infrastructurii de bază și a mobilității urbane în orașele României**

Funcționarea economică a orașului pe baza mobilității persoanelor și a mărfurilor, precum și starea și calitatea infrastructurii urbane fizice reprezintă o condiție esențială pentru funcționarea optimă a orașelor: acces la piața muncii, atractivitate pentru mediul de afaceri, turism, cultură etc., toate fiind influențate de existența și calitatea infrastructurii publice. O mobilitate mai mare a

populației asigură un acces mai bun la oportunități (locuri de muncă, servicii) și este extrem de importantă pentru creșterea economică.

În pofida investițiilor în ultimii ani, infrastructura de bază a orașelor este încă într-o formă neadecvată, fiind necesare acțiuni și măsuri pentru: dezvoltarea și modernizarea transportului urban, promovarea unui transport urban sustenabil.

- **Promovarea incluziunii sociale, inclusiv a persoanele cu handicap, în orașele românești.**
- **Elaborarea și implementarea de strategii integrate de dezvoltare urbană, concentrate și adaptate la condițiile locale specifice, reprezintă un instrument pentru includerea comunităților marginalizate.**
- **Creșterea calității spațiului public și asigurarea unui peisaj urban atractiv.**

Peisajele urbane atractive și spațiile publice de calitate contribuie la un standard adecvat de viață pentru populație și la păstrarea oamenilor în zona urbană.

Investițiile teritoriale integrate (ITI) sunt în fond un nou instrument de dezvoltare teritorială, care permite implementarea strategiilor teritoriale într-un mod integrat, cu fonduri alocate pentru cel puțin două axe prioritare, dintr-unul sau mai multe programe operaționale. Inițial, CE a recomandat ca cel puțin 5% din fondurile UE (în primul rând FEDR, FSE și Fondul de Coeziune) să fie utilizate pentru ITI.

Această recomandare nu a fost adoptată în urma negocierilor ulterioare, dar ideea generală se păstrează. În general, ITI sunt destinate implementării în zonele urbane. Exemplele de teritorii în care ITI ar putea fi implementate includ:

- zone metropolitane;
- sisteme urbane sau conurbații formate din mai multe orașe apropiate;
- cartiere cu probleme specifice din zonele urbane mari;
- un sistem de orașe mici.

Câțiva factori ar trebui să fie luați în considerare pentru delimitarea teritoriilor în care ITI pot fi implementate. Pe de o parte, teritoriul trebuie să aibă caracteristici teritoriale relativ omogene. Delimitarea unui astfel de teritoriu nu trebuie să urmărească neapărat granițele administrative, dar trebuie să aibă o strategie de dezvoltare integrată.

Aceasta înseamnă că trebuie stabilită o structură administrativă care să gestioneze ITI, structură care trebuie să aibă o sursă de finanțare. Finanțarea pentru gestionarea ITI poate proveni din fondurile de asistență tehnică (modul în care sunt finanțate în prezent organismele intermediare din România), dar ar fi ideal să existe mai multe surse de finanțare.

ITI nu trebuie considerate doar un instrument de atragere de fonduri UE, ci ca un instrument de valorificare a sinergiilor teritoriale și de încurajare a dezvoltării regionale.

Dacă ITI sunt considerate un simplu instrument de atragere de fonduri UE, durabilitatea și eficiența investițiilor realizate pot fi periclitate.

De exemplu, pentru a atrage fonduri UE poate fi creat un sistem de transport la nivelul zonei metropolitane, care poate fi ulterior desființat imediat ce fondurile s-au epuizat deoarece costurile de operare și întreținere nu pot fi acoperite de localitățile componente. În consecință, ITI trebuie să servească nevoilor mai generale ale unui teritoriu definit, și nu ca simplu instrument de valorificare a fondurilor UE.

6.5 Recomandări privind politica de dezvoltare policentrică pentru perioada de programare 2014-2020

Orașele din România au potențialul de a-și crește competitivitatea și de a reprezenta motoare puternice și de durată pentru o creștere economică sustenabilă. Urbanizarea și dezvoltarea sunt două procese care se intercalează. Istoric, nicio țară nu a reușit să atingă o etapă de dezvoltare ridicată fără un proces prealabil de urbanizare.

Aderarea la Uniunea Europeană, conectarea tot mai profundă a societății românești la societatea și la economia globală, precum și experiența actualei perioade de programare, 2007 – 2013, indică pe de o parte trendul natural pe care dezvoltarea, deși incipientă și totodată haotică, îl are în țara

noastră, iar pe de altă parte creează premisele unei dezvoltări policentrice a României, având în vedere întinderea teritorială, numărul și densitatea populației țării noastre.

Din păcate, migrația accentuată din ultimul deceniu a forței de muncă din țara noastră către statele dezvoltate din vestul Europei, chiar dacă pe moment a generat o creștere a nivelului de trai pentru categorii mari de populație, pe termen mediu și lung a favorizat apariția unor dezechilibre macroeconomice și sociale deopotrivă și a influențat negativ întreaga economie prin lipsa aproape cu desăvârșire a forței de muncă calificate, în mai toate domeniile de activitate. Acest aspect, combinat cu dramatica scădere demografică din ultima decadă, a afectat și va afecta în continuare profund comunitățile urbane, atât din punct de vedere economic, cât și sub aspect social.

În aceste condiții, accentul trebuie pus în continuare pe descentralizare și pe creșterea importanței orașelor și a puterii locale în ecuația complexă macrosocială și macroeconomică a României. Marile orașe trebuie încurajate și sprijinite pe mai departe să se dezvolte, să polarizeze zonele adiacente și să interacționeze social și economic între ele.

Rolul preferențial pe care îl are pentru moment municipiul București în intermedierea economică și repartizarea resurselor financiare la nivelul întregii țări trebuie redus și trebuie încurajată și susținută apariția a cel puțin două alte mari aglomerări urbane, polarizatoare economice și sociale, din rândul principalelor 7 mari orașe din România.

Pentru perioada de programare 2014-2020, trebuie avute în vedere următoarele priorități esențiale:

- La nivel local:

- Îmbunătățirea infrastructurii care conectează orașele și zonele înconjurătoare acestora, în vederea extinderii masei lor economice;
- Buna guvernare în zonele deficitare (în special în educație, sănătate etc.), pentru a promova mobilitatea oamenilor și pentru a încuraja creșterea standardului de viață;
- Promovarea investițiilor în calitatea vieții în zonele cu potențial ridicat de creștere, pentru a spori capacitatea de a atrage și păstra capitalul uman necesar;

- Proiectarea și implementarea unor măsuri care să vizeze grupurile marginalizate și minoritare, în vederea susținerii participării acestora la procesele de dezvoltare, în calitatea lor de părți active ale economiei.
- La nivel regional și internațional:
- Îmbunătățirea legăturilor dintre zonele cu potențial ridicat și cele deficitare, pentru a permite o concentrare eficientă a resurselor și a efectelor de contagiune pozitivă (de la zonele de vârf către cele cu curențe);
 - Reducerea distanței față de piețele importante din UE și din alte zone, prin îmbunătățirea infrastructurii și încurajarea fluxurilor transfrontaliere de oameni, capital și idei.

Există numeroase recomandări care merită avute în vedere pentru politica polilor de creștere în perioada 2014-2020. În primul rând, principiile economice și practica arată că dezvoltarea este, în mod intrinsec, inegală: pentru ca economia unei țări să crească, unele regiuni trebuie să se dezvolte mai rapid decât altele.

În consecință, POR, precum și celelalte programe operaționale, trebuie să încurajeze în continuare convergența externă regională și să nu se opună divergenței interne regionale. Pe termen lung, divergențele interne în ceea ce privește standardul de viață se vor aplatiza. Mai exact, o creștere mai rapidă a unor orașe înseamnă că vor fi generate mai multe resurse endogene, care pot fi redistribuite, pentru a facilita proiectele cheie de investiții publice din zonele cu o dezvoltare mai lentă.

În egală măsură, în loc să gândească investițiile publice și programele prin raportare la orașe în sine, viitoarele programe operaționale trebuie să se axeze pe oamenii care locuiesc în aceste zone.

O mai bună productivitate și o dezvoltare economică sustenabilă se bazează pe considerentul că economia reprezintă suma oamenilor din care este alcătuită.

Consecința este că factorii de decizie trebuie să permită accesul oamenilor/cetățenilor la oportunități, în loc să creeze oportunități de la zero în regiuni unde piața nu determină rezultate de o atare natură, în absența intervenției Guvernului.

Mai mult, date fiind tendințele demografice și de migrație curente, noua politică a polilor de creștere trebuie să se mențină în sfera unei abordări pragmatice. Mai exact, dacă politica polilor de creștere va urmări ca toți polii de creștere să aibă performanțe artificial egale (de exemplu o populație în creștere și o economie locală mai puternică), această strategie poate fi condamnată la eșec de la bun început. Dacă, însă, se va urmări creșterea productivității individuale a oamenilor care locuiesc în acești poli de creștere, există mai multe șanse pentru un impact real.

6.5.1 Recomandări privind polii de creștere

- Definiții mai bune ale zonelor de intervenție limitrofe polilor de creștere, pe baza unor criterii funcționale: Cadrul legal curent nu specifică raționamentul care a stat la baza alegerii zonei tampon de 30 km și nici riscurile aferente limitării integrării la această zonă tampon artificial definită. Sinergiile funcționale, precum cele deduse din datele privind navetiștii, pot duce la crearea unor zone metropolitane cu un nivel mai ridicat de optimizare. Mai mult, sistemul actual nu are soluții pentru situațiile în care localitățile refuză să adere la asociațiile metropolitane, ceea ce duce la limitarea potențialului de dezvoltare a unor proiecte integrate și a posibilității de a beneficia la maximum de masa economică a unei regiuni.
- Intervenții particularizate pe baza unor factori contextuali specifici fiecărui pol de creștere: Datele care corespund distanțelor de mers cu mașina de 20, 40 și 60 de minute din centrele orașelor, precum și pentru cele de 60 de minute de la periferia orașelor, arată că polii de creștere prezintă puncte forte diferite, la dimensiuni diferite.

De exemplu, dacă se ia în considerare o distanță de mers cu mașina de 20 de minute, Cluj-Napoca are atât cea mai mare populație, cât și cea mai mare cotă-parte din veniturile firmelor din cei șapte poli de creștere. La o distanță de mers cu mașina de 40 de minute, Constanța ocupă poziția dominantă.

La limita de 60 de minute (atât față de centrul orașului, cât și față de periferie), Timișoara se situează pe primul loc în termeni economici (cu cea mai mare cotă-parte din veniturile firmelor), în timp ce Craiova ocupă primul loc în termeni demografici (cu cea mai mare populație).

Politici adaptate la evoluția prevăzută a polilor de creștere: În majoritatea țărilor cu dezvoltare organică, orașele urmează un model de distribuție uniformă, o anomalie statistică cunoscută sub

numele de regula Zipf sau regula rang-dimensiune. Datele de la recensământul cel mai recent (2011) arată că orașele din România se realiniază în jurul unei distribuții Zipf, mai aproape de ceea ce ar fi de așteptat într-o economie de piață. Într-o astfel de distribuție, orașul cel mai mare este urmat de 1-2 orașe având aproximativ jumătate din populația primului oraș, apoi de 2-3 orașe de rangul 3 având aproximativ o treime din populație etc. În cadrul acestei rearanjări ierarhice a sistemului de orașe din România, Clujul și Timișoara se conturează ca orașe de rangul 2, după București.

Planificarea polilor de creștere dincolo de limitele metropolitane definite, bazată pe potențialul de creștere economică al fiecărei zone: Modelele gravitaționale indică numeroase potențiale conurbații și coridoare de creștere care pot beneficia de pe urma planificării integrate a investițiilor: coridorul de creștere București-Ploiești-Brașov; coridorul București-Pitești; zona delimitată de Iași, Botoșani, Suceava, Piatra Neamț și Bacău; zona delimitată de Cluj-Napoca, Târgu-Mureș, Sibiu și Alba-Iulia; sau, coridorul de creștere Timișoara-Arad.

Programe autentic integrate: În mod ideal, planurile integrate de dezvoltare (PID) ar trebui să includă un plan de acțiune cuprinzător, cu o listă de proiecte care se vor finanța din POR, din alte surse UE, precum și de la bugetul local și național – ar trebui să fie practic strategii comprehensive de dezvoltare.

Aceste programe trebuie să exploreze modalități prin care zonele metropolitane mari și diversele sectoare economice să poată dezvolta sinergii optime. În acest sens, trebuie utilizate noile instrumente planificate pentru următorul exercițiu de programare al UE, ca de exemplu Investițiile Teritoriale Integrate (ITI), pentru a asigura mecanisme adecvate de finanțare și implementare a programelor integrate.

Pentru viitoarea perioadă de programare trebuie avută în vedere o mai bună corelare între diversele programe operaționale, în scopul creării sinergiilor dorite la nivelul absorbției eficiente a fondurilor europene.

Spre exemplu, excluderea din sfera de eligibilitate a localităților rurale care fac parte din zona metropolitană aferentă unui pol de creștere, în cadrul Axei 1 a POR 2007 – 2013, s-a constituit într-o măsură care a descurajat dezvoltarea integrată, adâncind discrepanțele deja existente între

municipiul care formează polul de creștere și zona limitrofă pe care acesta o polarizează. Acest aspect trebuie corectat, iar conceptul de dezvoltare integrată la nivelul unui anumit areal teritorial trebuie extins la toate celelalte programe operaționale, fie prin intermediul instrumentului de tip ITI, fie prin calibrarea și corelarea corespunzătoare a diverselor programe operaționale.

De asemenea, trebuie gândite și aprobate acțiuni și programe de finanțare complementare intervențiilor prin fondurile europene, menite să susțină necesitățile de dezvoltare ale marilor orașe și ale zonelor metropolitane alcătuite în jurul acestora, în special în ceea ce privește infrastructura publică și conectivitatea dintre localități.

- Crearea unor structuri de guvernare solide pentru polii de creștere: Cadrele instituționale care guvernează polii de creștere și asigură implementarea și monitorizarea planurilor integrate de dezvoltare (PID) trebuie să includă structuri care reprezintă și mobilizează interesul comunităților locale, și asigură asistența regională/centrală desemnată în mod special. Trebuie acordată mai multă atenție dezvoltării capacității administrative și creării unui mediu legal și de reglementare propice pentru aceste instituții.

În acest sens, viitoarele programe operaționale trebuie să conțină măsuri concrete de susținere a dezvoltării instituționale pentru structurile deja existente, în special pentru asociațiile de dezvoltare intercomunitară, care deși lipsite de resurse în actuala perioadă de programare, au reprezentat un factor de coagulare a diverselor interese de dezvoltare existente la nivelul zonelor metropolitane și au reprezentat totodată un important facilitator al absorbției fondurilor europene la nivel local.

- Asigurarea unei mai bune corelări a politicilor: Deoarece polii de creștere sunt, în esență, motoare ale economiei din regiunile în care sunt situați, politica privind polii de creștere trebuie să aibă în vedere corelarea și consolidarea politicilor de dezvoltare economică. Inițiativele recente ale Ministerului Economiei au dovedit interesul pentru o perspectivă teritorială asupra politicii industriale și susținerea sectorului privat prin clustere și poli de competitivitate. Aceste inițiative pot completa politica privind polii de creștere asigurând mecanisme de finanțare și stimulând mediul de afaceri din fiecare pol de creștere.

Este cunoscut faptul că orașele bine organizate sunt mai eficiente, permit timpi de deplasare mai mici către centrele de activitate și creează premise puternice pentru o creștere urbană continuă. În ceea ce le privește, investițiile de infrastructură regională trebuie să-și propună consolidarea legăturilor existente (de ex., arterele principale utilizate de navetiști) și crearea de noi legături între locațiile cu masă economică și demografică mare.

Raportat la mediul de afaceri, investițiile trebuie să vizeze, în primul rând, încurajarea creării locurilor de muncă și a unor venituri mai mari. În afara încurajării motoarelor economice locale, este de asemenea importantă stimularea diversității economice, pentru a face față riscurilor și schimbărilor de pe piața globală.

Investițiile în infrastructura de afaceri sau în infrastructura publică care susțin economia locală nu trebuie încurajate ca și scop în sine, ci trebuie privite ca mijloace pentru o dezvoltare economică sustenabilă, în corelare cu profilul economic al polului de creștere respectiv. De asemenea, prin programele operaționale dedicate, finanțate în special din Fondul Social European, trebuie asigurată finanțarea unor inițiative soft care să vizeze dezvoltarea resurselor umane, dar și a zonei de cercetare și dezvoltare, care trebuie să devină mai pragmatică și orientată către realitățile economiei locale.

6.5.2 Recomandări privind polii de dezvoltare urbană

În ceea ce privește polii de dezvoltare urbană facem următoarele recomandări:

Acordarea calității de beneficiar eligibil pentru Programul Operațional Regional și Programele Operaționale Sectoriale și pentru zonele metropolitane stabilite la nivelul celor 13 poli de dezvoltare urbană, în contextul în care cei 13 poli de dezvoltare urbană, respectiv municipiile Arad, Baia Mare, Bacău, Brăila, Galați, Deva, Oradea, Pitești, Râmnicu-Vâlcea, Satu Mare, Sibiu, Suceava, Târgu-Mureș au funcțiuni la fel de importante în accelerarea procesului de urbanizare, de concentrare economică respectiv de conectare a diferitelor bazine de forță de muncă, contribuind astfel, pe deplin, la dezvoltarea policentrică a României.

În acest sens, reamintim faptul că în perioada de programare 2007-2013, doar cei 7 poli de creștere (Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Ploiești, Timișoara) au putut dezvolta proiecte cu impact metropolitan, prin intermediul Axei 1 din POR, în timp ce polii de dezvoltare

urbană au fost excluși în totalitate de la dezvoltarea unor astfel de proiecte cu impact metropolitan, prin faptul că intervențiile finanțate prin Axa 1 POR puteau avea loc doar în aria lor intraurbană.

De asemenea, credem că este necesară transformarea Planurilor Integrate de Dezvoltare Urbană (Axa 1, PO Regional) în Planuri Integrate de Dezvoltare Metropolitană, astfel încât să existe o alocare concretă pentru cele 20 de zone metropolitane stabilite la nivelul celor 13 poli de dezvoltare urbană, respectiv cei 7 poli de creștere, în conformitate cu H.G. 998/2008.

Având în vedere conceptul Investițiilor Teritoriale Integrate abordat în cadrul propunerii de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind dispozițiile specifice aplicabile Fondului European de Dezvoltare Regională și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006 care se referă la dezvoltarea urbană durabilă precum și draftul Acordului de Parteneriat al României pentru perioada 2014-2020 prin care sunt stabilite vag potențialele zone de intervenție în cazul unor Investiții Teritoriale Integrate (zone cu probleme specifice, polii de creștere, proiecte de regenerare urbană în interiorul orașelor), recomandăm luarea în considerare în procesul de programare aferent perioadei 2014-2020, a respectării H.G. 998/2008 pentru desemnarea polilor de creștere și a polilor de dezvoltare urbană, astfel încât și cei treisprezece poli de dezvoltare urbană să poată fi beneficiari eligibili ai acestor instrumente.

Având în vedere contractul încheiat cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare care vizează sprijinirea Ministerului Dezvoltării Regionale în procesul de pregătire a documentației necesare potrivit reglementărilor privind fondurile structurale în vederea includerii transportului urban ca axă prioritară în cadrul POR 2014-2020 respectiv elaborarea unor Planuri de Mobilitate Urbană Integrată pentru cei șapte poli de creștere (Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Ploiești, Timișoara), propunem luarea în considerare și a polilor de dezvoltare urbană pentru organizarea transportului public metropolitan integrat, în contextul în care, spre exemplu, la nivelul Zonei Metropolitane Baia Mare și a Zonei Metropolitane Oradea există deja un studiu de oportunitate realizat pentru extinderea transportului public de la nivel municipal la nivel metropolitan, începând cu ianuarie 2014.

Bibliografie

1. Analiza Comparativă a Dezvoltării Zonelor Metropolitane din Europa, CDCAS, București, 2007;
2. Implicațiile Sociale și Economice ale Procesului European de Metropolizare, CDCAS București, 2007;
3. Euroregiunile, Regiuni Urbane Funcționale, CDCAS, București, 2005;
4. Atlasul României (ediția a II-a), Editura RAO, București, 2006;
5. Metodologie pentru identificarea întinderii și structurii zonelor metropolitane în România, CURS, București, 2009;
6. Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2020, Comisia Europeană, 2011;
7. Carta Verde a Coeziunii Teritoriale, Comisia Europeană, 2008;
8. Avizul Comitetului Economic și Social European (CEES) 2004 și 2011;
9. Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială a României 2030 (CSDTR), MDRT, 2008;
10. Raport privind polii de creștere, Banca Mondială, 2013;
11. Orașe competitive, Remodelarea economiei geografice a României, Banca Mondială, 2013;
12. Memorandumul privind Regionalizarea României, Guvernul României, 2013;
13. Acordul de parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020, Ministerul Fondurilor Europene, 2013;
14. Legea 215/2001 privind administrația publică locală;
15. Legea 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a - Rețeaua de localități;
16. Legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul;
17. Legea 273/2006 privind finanțele publice locale;
18. O.G. 26/2000 privind asociațiile și fundațiile;
19. Legea 51/2006 privind serviciile comunitare de utilități publice;
20. Legea 92/2007 privind transportul public local;
21. Legea 672/2002 privind auditul public intern;
22. Site-uri web:
 - www.zmbm.ro, Zona Metropolitană Baia Mare;

- www.zmc.ro, Zona Metropolitană Constanța;
- www.zmo.ro, Zona Metropolitană Oradea;
- www.zmi.ro, Zona Metropolitană Iași;
- www.metropolabrașov.ro, Zona Metropolitană Brașov;
- www.metropolacraiova.ro, Zona Metropolitană Craiova;
- www.fzmaur.ro, Federația Zonelor Metropolitane și Aglomerărilor Urbane din România;

23. Alte surse bibliografice:

- Chestionarele colectate de la polii de creștere și polii de dezvoltare în cadrul proiectului Policentric-Parteneriate strategice pentru dezvoltarea policentrică a României, PO DCA, cod SMIS 35483;
- Rapoartele seminariilor regionale realizate în cadrul proiectului Policentric-Parteneriate strategice pentru dezvoltarea policentrică a României, PO DCA, cod SMIS 35483;
- Depoziția Federației Zonelor Metropolitane și Aglomerărilor Urbane din România privind regionalizarea, Consultare publică privind regionalizarea, Academia de Advocacy, Cluj Napoca, 2013;
- Statutul actualizat al Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Baia Mare.